

پرده يا حجاب

ليکوال
مولانا مودودي

ژباړن
Ketabton.com
قريب الرحمن سعيد

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دالی

د حجاب د کتاب د ژباړې دغه هدیه، تر ټولو د مخه خپلې محترمې او محجوبې مور بې بې ته چې تل یې خپلې کورنۍ او دوستانو ته د شرعي حجاب او عفت د ساتلو نصیحت کړې او بیا خپلې پتمنې میرمنې ته چې د هجرت او لیرېد په ډیرو ستونزمنو شرایطو کې یې د ډیرو زیاتو مجبوریتونو سره سره خپل شرعي حجاب خوندي ساتلې او بالاخره ټولو هغو پتمنو او محجوبو میندو، خویندو او لونیو ته چې دخپلو ځانو په قیمت یې د اسلام د سپیڅلي دین د حجاب، عفت او پت ساتنه کړې، په ډیر درنښت وړاندې کوم او د الله تعالیٰ څخه یې د قبولیت هیله لرم.

په درنښت

قریب الرحمن سعید

د ژباړې په هکله:

د الله تعالیٰ څخه ډیر زیات ممنون یم چې ما ته یې توفیق را په برخه کړ چې د اسلام د ستر مفکر او د نوي عصر د اسلامي قافلي د سالار دغه په زړه پورې او ژوره څېړنه می، چې د شرعي حجاب تر عنوان لاندې یې کړې د خپلویاتو مصروفیتونو تر څنګ په خپلې مورنۍ سپیڅلې ژبې پښتو و ژباړله.

طبیعي ده چې په دومره لږ فرصت کې به دومره ستر کار په تر سره کولو کې د درنو لوستونکو تر منځ څه کمښت او زیادښت تر سترګو شي چې دهغې په هکله زه په دغه کرښو کې د وړاندې څخه معذرت غواړم. د پردې یا شرعي حجاب په هکله او همدا راز په غربي ټولنو کې د ښځې د حیثیت، مقام او اهمیت په اړوند ما په خپله څه ډیر مواد راټول کړي چې د یوه ځانګړي کتاب د لیکلو غوښتنه کوي، چې په هغې کې د غربي ټولنې ځانګړتیاوي، د کورني نظام ړنګیدل، د کوچنیانو خپل سري کیدل، ورځ په ورځ د نفوس کمښت، د ازدواجي مسئولیتونو څخه د نرو او ښځو یو شان تېښته او دواډه کولو څخه کرکه، د فحاشت او ځانپلورنې مارکیټونه، د دولت لخوا (An alone mother) یا بی میره ښځې ته د کوچنیانو د پیدا کولو په لور ترغیب او په دې هکله ډیرې زیاتې پیسې د هدې په توګه ورکول، د یواځنیو یا بی خاونده ښځو ډیرښت، نا پیژندل شویو کوچنیانو شتون، یوه ښځه او بی شمیره مینه لرونکې ملګري، یو نارینه او بې شمیره محبوبې، د جنسي اشباع له پاره د حیواناتو او یا مصنوعي الاتو څخه کار اخیستل او ددې شیانو د پیداښت له پاره ستر ستر مارکیټونه، د حیواناتو په څیر د شهوانی عمل تر سره کول او داسې نور.....

خو کله چې مې د سید ابوالاعلیٰ مودودي (رح) دغه ژوره څېړنه او لیکنه چې نژدې پنځوس کاله دمخه یې د غربي ټولنې او په دې ټولنو کې یې د ښځو د ارزښت په هکله، او بلاخره په اسلامي ټولنه کې د ښځې د مقام او اهمیت په هکله کړي تر نظره تیره شوه نو په دې هکله یې زما د لیکلو تنده لږه را ماته کړه او غوره مې و ګڼله تر څو د همدې لیکنې ژباړه و کړم تر څو ګران هیوادوال یې په خپلې مورنۍ ژبه د لوست څخه ګټه پورته کړای شي.

بدبختانه چې زمونږ یو شمیر روزل شوي او تعلیم یافته خويندې په غربي ټولنو کې د ښځو په اصطلاح ازادي او دهغوي د ازاد ژوند څخه داسې اغیزمنې شوي چې خپل کلتور، دین او عفت یې ټول په ډانګ پیلې توګه د خطر سره مخامخ کړي او یا یې بلکل له لاسه ورکړي. دغه کار په ښاري او سیدونکو او په ځانګړې توګه په هغوي کې چې د غربي ټولنو په لور یې دوخت او فرصت نه په ګټې اخستلو سره هلته لیرد کړي، ډیر اغیز کړي. دوی د خپل دغه عادت له مخې نه یواځې د خپل کورني سیستم ډرنگیدو په لور قدم پورته کړي بلکې خپل اولاد یې په غربي ټولنو کې په ور غورځولو او دهغوي د ژوند په رنگ باندې په ړنګولو سره یې، له لاسه ورکړي. همدا علت دې چې په زیات شمیر افغاني کورنیو کې د رواني ناروغتیاو څخه پرته د ځان وژنې پیښې هم صورت نیسي، په دې اساس هیله ده چې ددې کتاب لوست به زمونږ د ټولو وطنوالو له پاره او په ځانګړې توګه هغوي ته چې په غربي ټولنو کې ژوند کوي، ډیر ګټور ثابت شي.

د الله تعالیٰ څخه غواړم چې ټولو هغه کارکونکو ته چې ددې کتاب په چاپولو او خپرولو کې یې له ماسره بسپنه کړې، د دنیا او اخرت ټولې ښیګڼې ور په برخه کړي.

په درنښت

قریب الرحمن سعید

دلبري چاپ په هکله:

د پردې په موضوع ما نژدې څلورکاله دمخه په پرلپسې توگه يو لړ څيړنې کړې چې د «ترجمان القرآن» مجلې په پرلپسې گڼو کې چاپ شوې وې. په هغه وخت کې ددې څيړنې ځيني څنډې قصداً پرېښوول شوې وې او د ځينو نورو بيا د بحث او څيړنې تنده نه وه ماته ، ځکه چې ما يو مضمون ليکه ، نه کتاب. اوس مو هماغه ټول موضوعات راټول کړي او دپوره بحث او څيړنې سره يو ځای مې ددې کتاب په شکل کې ترتيب کړې دی. که څه هم ددې دعوه نه کيږي چې دا به په دې موضع اخري څيړنه وي خو زه لږ تر لږه دومره هيله کولې شم چې که څوک په دې موضوع باندې په رښتيا هم پوهيدل غواړي نو په دې ليکنه کې تر ډيره ځايه دلائل او مواد ترلاسه کولې شي.

و بالله التوفيق و هو المستعان

ابوالاعلي

۲۲ محرم ۱۳۵۹ هجري قمري کال

د مسئلې څرنگوالي:

انساني تمدن د دوو ډيرو مهمو مسئلو پورې اړوند دی ، او دا مسئلې ډيرې زياتې پيچلې او تر ټولو زياتې مخته راځي. د انسان برياوې او پرمختگ د همدې مسئلو پر صحيح او متوازن حل پورې تړلې دي. دا هغه موضوعات دي چې دهغې د حل کولو په خاطر د پخوانۍ زمانې څخه تر اوسه پورې د نړۍ پوهان او عاقلان سرگردانه دي.

لمرې موضوع په ټولنيژوند کې د بنځې او نر تر منځ اړيکې دي ، چې څه ډول بايد پيوند کړل شي ؟ ځکه چې همدا اړيکې د تمدن د بنسټ تيره ده او که ددې اړيکو په پيوند کولو کې لږ څه کمښت او يا کوږوالي راشي نو تر پايه پورې به د تمدن مانۍ کره څيژي.

دوهمه موضوع د وگړي او ټولني تر منځ اړيکې دي چې که په تناسب کې يې لږ څه نا انډولي را پيدا شي نو تر پيړيو پورې به انسانيت د هغې تر څې پايلې گالي.

يوه اړخ ته ددې دواړو موضوعاتو اهميت او بل اړخ ته د هغوي نغښتې دومره پييلې شوې چې د پوهيدو له پاره يې د فطرت په ټولو حقايقو باندې د نظر حاوې کيدلو ته اړتيا ليدل کيږي او تر هغې چې د فطرت په ټولو حقايقو د چا نظر په پوره توگه حاوې نه وي نو هغه به ددې موضوعاتو د حل نه هم عاجز وي.

دا خبره ريښتيا ده چې انسان ځانته يوه نړۍ ده ، «عالم اصغر» دي ، د هغه د جسم جوړښت ، دهغې د نفس تركيب ، دهغه ځواکمنتوب او پوهه ، دهغه غوښتنې ، اړتياوې ، جذبې او احساسات ، او د خپل وجود نه بيرون د بې شميره شيانو سره دهغه فعلي او انفعالي اړيکي او .... دا ټول شيان يوه نړۍ ده چې په خپل ځان کې يوه بله نړۍ لري. انسان تر هغې په پوره توگه نشي پيژندل کيدې تر څو چې ددې نړۍ يوه يوه څنډه د سترگو په وړاندې روښانه نه شي. همدا راز انساني مسایل هم تر هغې نه شي حل کيدلې تر څو چې پخپله انسان په پوره توگه و نه پيژندل شي. دا هغه نغښتې او مسائل دي چې د پوهې او حکمت د ټولو هڅو او هاند تر څنگ د هماغه لومړۍ ورځې څخه تر اوسه پورې شتون لري ، تر اوسه ددې نړۍ ټول حقايق د انسان تر منځ نه دي را

څرگند شوي. په انساني علومو کې هېڅ داسې علم نه شته چې د کمال اخري پورې پورې رسېدلې وي. يا په بل عبارت: د هېڅ علم په هکله دا ادعا نه شي کيدای چې ټول هغه حقيقتونه چې د دې علم پورې اړه لري د علم دغې څانگې په خپل ځان کې راټول کړې دي. مگر هغه حقايق چې په پوره رڼا کې را پيدا کيږي دهغې د پراختيا او باريکيو حال دادې چې د هېڅ انسان يا انساني ډلې نظر پرې په يوه وخت کې نه شي حاوي کيدای. کله يې چې يو اړخ مخته راځي نو بل اړخ يې تياره پاته کيږي، کله نظر لنډون کوي او کله ځانگړې تمايلات پرې غالبېږي، د همدغې دوه گونې کمزورتيا له مخې چې انسان د خپل ژوندانه د دغې مسائلو د حل کولو له پاره څومره تدبيرونه په کار اچوي د ناکامۍ سره مخ کيږي. او بالاخره تجربه د هغه زيانونه را بر سيره کوي. سهې حل هماغه وخت شونې دې چې د عدل او انصاف نقطه تر لاسه شي او د عدل او انصاف نقطه تر هغه وخته پورې نه شي تر لاسه کيدای ترڅو چې ټول حقايق نه وي را برسیره شوی او يا لږ تر لږه د څرگندو حقايقو ټول اړخونه يو ډول تر نظر لاندې نه وي راغلي. خو چيرې چې د کتنې او نظر پراختيا دومره زياته وي چې ليد او نظر په هغه نه شي حاوي کيدای او تر څنگ يې دهغه غوښتنې او دهغه رغبت، کرکه او ميلان دومره ځواکمن وي چې د ښکاره شيانو څخه پخپله سترگې واړوي نو بيا به هلته د عدل نقطه څنگه تر لاسه کړل شي؟ هلته خو چې حل هم را پيدا کيږي د افراط او تفريط څخه به خالي نه وي.

د کومو هغه دوه موضوعاتو يادونه چې مو وکړه د هغوي څخه يوازې لمړۍ موضوع اوس زموږ د بحث او څيړنې له پاره ټاکل شوې ده، کله چې په دې هکله مونږ تاريخ ته وگورو نو هلته د افراط او تفريط تر منځ د کشمکش يوه عجيبه لړۍ تر سترگو کيږي. يو اړخ ته وينو چې همغه ښځه چې د مور په حيث انسان زيږوي او همغه ښځه چې د ژوند په ټولو لوړو ژورو کې د مائدينې په څير د نارينه د خورا غوره ملگرې په توگه ژوند کوي، د يوې مزدورې او وينځې په مرتبه کې ايښودل شوې. هغه اخيستل کيږي او پلورل کيږي، هغه د ملکيت او وراثت د ټولو حقوقو څخه بې برخې کړل شوې، هغه د گناه او ذلت مجسمه گڼل کيږي او دهغې د شخصيت د را پورته کولو او ودې له پاره هېڅ موقع او فرصت نه ورکول کيږي.

له بله پلوه وينو چې همدې ښځې ته په داسې توگه رشد او نمو ورکول کيږي چې د بد اخلاقي او بد نظمۍ طوفان ورسره را پورته کيږي. دهغې څخه د حيواني غوښتنو او جنسي غريزې د اشباع له پاره د لوبو اله جوړول کيږي. دهغې څخه يې په رښتيني توگه د شيطان او شيطانيت يو عنصر جوړ کړې چې په غوړيدو يې د انسانيت د پړيو تو او سقوط لړۍ پيل کيږي.

دغه دواړه خواوې مونږ يوازې په نظري توگه د افراط او تفريط په نومونو نه شو نومولې بلکې دهغو ترڅو حقايقو له مخې چې تجارب يې دريکارې په څير مونږ ته را مخته کوي، د اخلاقو په ژبه يو ته د افراط او بل ته د تفريط نوم ورکوو. هغه تاريخي شاليد چې مونږ ورته گوته نيسو مونږ ته را په ډاگه کوي چې کله هم يو ولس د وحشت د دورې څخه د تهذيب او پوهې لورې ته را وځي نو دهغوي ښځې د خدمتگارانو او وينځو په څير د هغوي د نارينه و سره يوځای موجودې وي، په لمړيو وختو کې د کليوالي ځواکمنۍ د زور له مخې هغوي مخته ځي خو کله چې د تمدني پرمختگ يو ځانگړی منزل ته رسيږي نو هغوي ته په ډاگه کيږي چې په تورو تروږميو کې د خپلې پوره نيمې برخې د پريښولو له امله نور مخته نه شي تللاي.

هغوي ته د خپل پرمختگ اثار او نښې ولاړې برينې او د پرمختگ د اړتياو احساس هغوي مجبوروي چې دغه نيمه برخه هم د همغه لمړنۍ نيمې برخې سره يوځای د تگ وړ وگرځوي. خو کله چې هغې د دغه زيان جبرانول پيل کړي نو يوازې د هغې په پوره کولو بسنه نه کوي او نور هم مخته ځي. ان تردې چې د ښځې د ازادۍ څخه د کورنۍ جوړښت «چې د تمدن بنسټ او اساس دې» په بل مخ واوړي، د ښځو او نرو د اختلاط

او گډون څخه د فحاشي او بد اخلاقي سيلاب را په خپو شي. شهوانيت او عيش د ټول ولس اخلاق د بربادۍ سره مخ کړي. ددې اخلاقي تنزل سره يو ځای د ذهني، جسماني او مادي قوتونو تنزل هم په لازمي توگه را برسیره کيږي چې پای يې د هلاکت او بربادۍ پرته نور څه نه دي.

بنځه په مختلفو وختونو کې:

که څه هم دلته دومره ځای نشته چې مونږ د تاريخ زيات مثالونه په تفصيل سره نقل کړو خو دخپلې ادعا د ثبوت په خاطر ددرې څلورو مثالونو يادول اړين گڼو.
يونان:

په پخوانيو ولسونو کې چې دکوم ولس تهذيب او تمدن ډير ځلانده بنکاري هغه د يوناني ولس تهذيب او تمدن دي. ددې قوم په لمړنيو وختونو کې هم د اخلاقي آند له مخې او هم د قانوني حقوقو او ټولنيزو اړيکو په اړوند، بلکې له هره اړخه د بنځې حيثيت يولويدلې حيثيت و. په يوناني خرافاتو کې يوه خيالي بنځه پانډورا (Pandora) همغسې د ټولو انساني بدبختيو بنسټ گڼل کيده لکه څنگه چې په يهودي خرافاتو کې بې بې حوا (عليها السلام) گڼل کيږي.

د بې بې حوا (عليها السلام) په هکله د عبثو او بې هوډه افسانو د خپرولو په بنسټ چې د يهودي او عيسوي ولسونو په کړچار کوم زبنت زياد اغيز شوې او تر څنگ يې قانون، اخلاق او ټولنيزې اړيکې تر کوم ناوړه اغيز لاندې راوستي دهیچا نه پټ نه دي. نژدې نژدې همداسې اغيز د «پانډورا» کيسو او افسانو د يوناني ولس په ذهن هم کړې و. دهغوي له آنده بنځه يو پست او ذليله مخلوق و، د ټولنيزو اړيکو په هراړخ کې يې هغه ته په کم نظر کتل، د عزت مقام يوازې نارينو ته ورکړل شوې و.

د تمدن د پرمختگ په لمړيو وختو کې دغه کړنلاره تر يوه وخت پورې په خپل ځای و ساتل شوه، د تهذيب او پوهې رڼا يوازې همدومره اغيز وکړ چې د بنځې قانوني حيثيت په هماغه خپل ځای پاته شو، البته په ټولنه کې ورته لږ څه لوړه درجه ورکړل شوه. هغه د يوناني کور ملکه وه، دهغې دکړنو دايره يوازې د کور د چاپيريال پورې راټوله شوې وه، او په دې پولو کې هغې ته پوره واکمني ورکړل شوې وه، دهغې ابرو او عصمت ډير ارزښتناکه و او د قدر او عزت په سترگه ورته کتل کيده. د عزتمندو يونانيانو دکور په بنځو کې د پردې کولو رواج و، دهغوي بنځې به د بنځو او نارينه و په گډو محفلونو کې نه را ټوليدې او نه به دخلکو تر مخ د ځان نبودانې په خاطر باهر راوتلې. دنکاح په واسطه د يوه نر سره د بنځې يو ځای کيدل د بنځې له پاره د شرافت او عزت مقام و. برعکس د يوې بې عصمته او نا پاکې بنځې په توگه او سيدل ورته د ذلت او رسوايې موجب بنکاريدل. دا دهغه وخت حال دي چې يوناني ولس پوره ځواکمن و او په پوره ځواک سره د پرمختگ او ودې په لور روان و. که څه هم په هغه وخت کې اخلاقي کمزورتياوې موجودې وې خو هغه ټولې په خپلو حدودو کې را نغښتې وې. د بنځو څخه چې د اخلاقي پاکوالي او عصمت کومه غوښتنه په يوناني ټولني کې کيدله په هغه اندازه د نارينه و څخه نه کيدله. نه د نارينه و څخه د غسې غوښتنه کيده او نه د هغوي څخه لږ تر لږه د غسې هيله کيدله چې هغوی دې پاکيزه ژوند تر سره کړي. بې عصمته بنځې د يوناني ټولني يوه نه بيلدونکي برخه وه او د داسې بنځو سره د نارينو اړيکې کوم عيبجن کار نه گڼل کيده.

بلاخره د يونان په ولس د نفس پالنې او عيش او شهوانيت غلبه پيل شوه او په هغې دور کې بې عصمته بنځو ته هغه مقام او درجه ورکړل شوه چې تر اوسه يې په انساني تاريخ کې نمونه نه ليدل کيږي. د عصمت

پلورلو مرکزونه د ټولني د بنکته او پورته طبقو دخلکو د راتوليدو وځايونه وگرځيدل. فلسفيان، شاعران، تاريخپوهان، د ادب او فنونو ماهرين او بالاخره د ټولني ټول ستوري دهمدي لمر تر شاوخوا راڅرخيدل. هغوي نه يوازې د ادب او د علم د محفلونو ستوري شوي بلکې ډير ستر سياسي معاملات او راکړه ورکړه هم دهمدوي په شتون کې ترسره کيدله.

دولس د ژوند او مړينې د پريکړو پورې د تړلو مهمو مسائلو د حل له پاره د هغو بنځو رايو ته ډيرزيات اهميت ورکول کيده چې دوه شپې يې هم د يوه نارينه سره په وفاداري نه ترسره کولې. د بنايست او حسن پالنې ذوق په يوناني ولس کې د شهوانيت اور نور هم تازه کړ. هغوي چې دخپل دې ذوق څرگندونه په کومو مجسمو يا د هنر په بريندو او لوڅو نمونو کې کوله همغې د هغوي شهوانيت ته نوره هم هوا ورکوله. ان تردې چې د هغوي د ذهنونو څخه دا خبره بلکل ووتله چې شهوت او شهوت پالنه هم کوم عييجن کار گڼل کيږي. د هغوي اخلاقي معيار دومره تبدل شوې و چې د هغوي لوي لوي فلاسفه او د اخلاقو مربيانو هم زنا او فحش کوم قبيح او خراب کار نه گناه. په عامه توگه په يوناني ولس کې د نکاح خبره يوه غير ضروري مسئله وگرځيده. او د نکاح پرته دنر او بنځې اړيکې يو معقول کار گڼل کيده چې دپټولو له پاره يې هيڅ اړتيا نه ليدل کيده. د هغوي مذهب هم د هغوي د حيواني غوښتنو په مقابل کې ماته وخوره، د «کام ديوي Aphrodite» پالنه او بندگي په ټول يونان کې پيل شوه چې د هغې داستان يې په خپلو خرافاتو کې داسې جوړ کړې و چې:

(«کام ديوي» په داسې حال کې چې د يوه «ديوتا» بنځه وه د نورو درې ديوتاگانو سره يې هم اشنايې کړې وه. ترڅنگ يې يوفاني انسان هم ددې سره «روحاً» په يو ځاي کيدو کې برخمن و. ددې د نس څخه د محبت «ديوتا» (کيوپيد) را پيدا شو چې پيداينست يې ددې بنځې او د هغې د عاشقانو د عشق پايلې وې. دا بنځه ددې قوم معبوده وگرځيده.)

نو تاسې اوس ووينئ چې يو ولس چې دغه ډول فاحشه او بد کاره بنځه نه يواځې دخپل ځان له پاره نمونه وگرځوي بلکله د معبوديت او پالنې ترپور يې ورسوي نو د هغې قوم د اخلاقي معيار پستي به تر کومو پولو پورې رسيږي.

دا د اخلاقي را پرزیدو هغه اندازه ده چې په کې له ورغورزیدو نه وروسته يې هيڅ قوم بيا سر نه شي را پورته کولای. په هندوستان کې «بام مارگ» او په ايران کې د «مزدو کيت» را څرگنديدل د همداسې انحطاط په وخت کې شوي. په بابل کې فحاشۍ ته د مذهبي تقدس درجه په همداسې حالاتو کې ورکړل شوه چې د هغې وروسته په نړۍ کې د بابل نوم د تيرې زمانې د افسانې پرته په بل کوم حيثيت باندې نه اوريدل کيږي. کله چې په يونان کې د «کام ديوي» عبادت پيل شو نو قحبه (زنا) ځايونه په عبادت ځايو تبديل شول. فاحشې بنځې معبودانې وگرځيدلې او زنا پر مختگ وکړ او د يوه مقدس مذهبي فعل پورې ته ورسیده. د همدې شهوت پالنې يو بل بنکاروندوي دا و چې په يوناني ولس کې د لوط عليه السلام د قوم په خير و با خپره شوه. او مذهب او اخلاقو هغه ته ښه راغلاست ووايه. د «هومر او هيلود» په وخت کې ددې فعل نوم او ښه هم نه وه، خو د تمدن د پرمختگ ترڅنگ چې کله د هنر او د جمال د ذوق (Aesthetics) تر نامه لاندې د بريندو توب او د نفس د لذتونو د بندگۍ ستايل پيل شول نو شهواني جذبې تر دې پولو پورې ورسيدلې چې د فطري لارې نه په تيريدو سره يې يوناني ولس په غير فطري لاره دخپل شهواني سکون له پاره لټون پيل کړ. هنر پوهانو خپله دغه جذبه په لوڅو مجسمو کې راښکاره کړه. د اخلاقو مربيانو ورت ته «د دوه وگړو ترمنځ د دوستۍ د ټينگو ريښو» نوم ورکړ. تر ټولو د مخه هغه دوه يونانيان چې ددې وړ وبلل شول چې هيووال يې د

یاد مجسمې جوړې کړې «هرمودلیس او ارستوگیتین» و چې ترمنځ یې د مینې غیر فطري (لواطت) اړیکو شتون درلود. د تاریخ له مخې ددې دورې نه وروسته یوناني قوم ته بل کوم داسې دوران بیا نه دې ورپه برخه شوې. (خواوسنې دوران یې د هغې پخواني څخه له هره اړخه لویدلې او ډیر ناوړه دې. ځکه چې دیونان په گډون په زیات شمیر اروپایي هیوادونو کې د نارینه و ترمنځ د غیرې فطري اړیکو (لواطت) شتون اوس قانوني بڼه نیولې ده. ژباړن)

روم:

له یونانیانو وروسته دروم ولس په نړۍ کې د عروج او لوړتیا سترو مرتبو ته ورسید. دلته هم هماغسې د لوړتیا او ځورتیا انځور زمونږ مخې ته راځي چې د یوناني ټولني په اړه مو ولوست. کله چې رومي ولس د وحشت له تیارو څخه راووت او د تاریخ په روښانه منظر باندې را څرگند شو نو دهغوي د ټولنیز ژوند انځور دا و چې نارینه د خپلې کورنۍ سردار دې، هغه پر خپلې ښځې او کوچنیانو باندې د ملکیت پوره پوره حقوق لري بلکې په ځینو وختونو کې هغه د خپلې ښځې د وژلو واک هم لري.

خو کله چې وحشت را کم شو او په تمدن او تهذیب کې رومیانو پرمختگ وکړ، نو که څه هم پخوانې کورنې نظام هماغسې پاته و خو دهغې په سختیو کې څه کمښتونه راغلل او تر ډیره ځایه پورې یې دا اعتدال حالت و مند. درومي جمهوریت د عروج په وخت کې که څه هم د یونان په څیر د پردې او حجاب رواج نه و خو ښځه او ځوان نسل د کورني نظام پورې را محدود کړل شوي وو. د ښځې له پاره عصمت او عفت یو ارزښتناکه څیز و او د شرافت ستر معیار گڼل کیده. د اخلاقو معیار کافي پورته و، یو ځل دروم د سنا د غوندې یوه غړي خپله ښځه د خپلې لور تر مخ ښکل کړه دهغې دغه عمل د ولسي اخلاقو تو هین او سپکاوي و گڼل شو او د سنا په غونډه کې دهغې د ملامتولو له پاره اواز پورته کړل شو.

د ښځې او د نر ترمنځ د اړیکو شریفانه لار د نکاح پرته بله نه وه. یوه ښځه هغه وخت د عزت وړ گڼل کیده چې هغه د یوې کورنۍ مور (Matron) وي. که څه هم هلته عصمت پلورونکو ښځو شتون درلود او یو شمیر نارینه و دهغوي سره ناروا اړیکې هم درلودل خو د عامو رومیانو په آند دا یوه ذلیله طبقه وه او دهغوي سره د اړیکو ساتونکي ناینه و ته هم په ښه سترگو نه کتل کیدل.

د تهذیب او تمدن د پرمختگ سره سره د ښځې په هکله د رومیانو په آند کې هم بدلونونه راغلل او ورو ورو نکاح، کورني نظام او د طلاقو په قوانینو کې د پخوا پر خلاف دومره زیات تغیرات را پیدا شول چې په حالاتو کې یې پوره پوره بدلون راوست.

نکاح یوازې د یوه قانوني تړون (Civil contract) په څیر پاته شوه او پایښت یې هم د دواړو اړخونو د رضامندی، پورې منحصر و. د ازدواجي اړیکو مسئولیتونه ډیره ساده گڼل کیده، ښځو ته د وراثت او مال د ملکیت پوره پوره حقوق ورکړل شول او قانون هغه د پلار او میړه د واکمنۍ څخه بلکل ازاده کړه. رومي ښځې نه یوازې په اقتصادي توگه خپلواکې شوې بلکې د ولسي دولت ډیره برخه دهغوي په واکمنۍ کې ورغله، هغوي به خپلو مرونو او نارینه و ته په ډیر زیات سود باندې پورونه ورکول. د شتمنو ښځو میړونه به په عملي توگه دهغوي غلامان گرزیدل، طلاق دومره اسان او ساده شو چې په ورو ورو خبرو به دا پیوند ماتیده.

یو مشهور رومي فیلسوف او پوه «سنیکا ۴ ق م- ۶۵ ق م» په ډیره کلکه توگه د رومیانو ترمنځ د طلاقو په زیادښت باندې اندیښنه ښکاره کوي. هغه وایي چې اوس دروم په ولس کې طلاق د شرم څیره نه ده.

بنځوبه دخپل عمر حساب دخپلو ميرونو په شمير باندې کاوه، په هغه وخت کې به بنځو يو په بل پسې شو خو ودونه کول [اوس هم هماغسې دود او رواج شتون لري، بلکه تر هغې زيات. «ژباړن»]

(مارشل ۴۳ز-۱۳۰ز) د يوې بنځې يادونه کوي چې لس ميرونه يې کړي و. (جودنيل ۲۰ز-۱۳۰ز) د يوې بنځې په اړوند ليکي چې هغې په پنځه کالو کې اته ميرونه بدل کړي. (سنت جروم ۳۴۰ز-۴۲۰ز) د يوې ډيرې هنرمندې بنځې حالات څرگندوي چې اخري ځل يې ډيرشم ميره کړې و او دا دهغې د اخري ميره يوويشتمه بنځه وه، په هغې وخت کې د بنځې او نر ترمنځ له نکاح پرته اړيکې ساتل شرم نه گنل کيده ان تردې چې د اخلاقو سترو سترو مربيانو هم زنا يوه معمولي څيز گانه.

(کاتو Cato) چې په (۱۸۴ ز) کال په روم کې د اخلاقو محتسب ټاکل شوې و په بنکاره توگه يې د ځوانۍ بې لارې توب سهي کړ چارگانه او د سسرو په څيروگرو خوييا د ځوانانو له پاره د اخلاقو په پولو کې د نرمۍ سپارښتنه کوله، ان تردې چې (Epictetus) چې په (Stoics) فلسفيانو کې د سختو اخلاقي اصولو ساتونکي گنل کيږي خپلو پيروانو ته لار ښوونه کوي چې د واده ترمنځ د بنځې سره د خبرو اترونه ځان په څنگ و ساتي، خو هغوي چې په دې هکله خپل ځان و نه شي ساتلای بايد ملامت هم نه کړل شي.

هغه وخت چې د اخلاقو او معاشرت اړيکې او بند دومره کمزورې شو نو بيا په روم کې د شهوانيت، لوڅوالي او فواحشو سيلاب راغې، په تياترونو کې بې حيايي او لوڅوالي پيل شو. لوڅ او برنډ انځورونه د هر کور د بنايست له پاره اړين و گنل شول. د زنا بازار دومره اوج ته ورسيد چې د قيصر (ټائيزس ۴۱ز-۳۷ز) د واکمنۍ په وخت کې د عزتمندو کورنيو د بنځو د فحاشۍ نه د مخنيوي په خاطر قوانين جوړ کړل شول.

(Flora) نومې لوبه د روميانو ترمنځ ډيره مشهوره وه، ځکه چې په دې لوبه کې به برېښو بنځو د څغاسټې مقابله کوله، د بنځو او نرو لوڅ يو ځای غسل هم په دې وخت کې په پوره اوج کې و. په رومي ورځپاڼو او مطبوعاتو کې لوڅ انځورونه او د فحشاو په هکله ليکنې پرته له کومې ستونځې خپريدي، او په عوامو او خواصو کې هماغه ادب ډير مقبول و چې په کې د استعارې او کنايې پوره پرده نه ساتل کيده.

د حيواني غوښتنو په مقابل کې د سر ټيټولو وروسته د روم د عظمت او لويې قصر داسې پر ځمکه را پريوت چې يوه څښته يې هم په ځای پاته نه شوه.

مسيحي اروپا:

د غربي نړۍ ددې اخلاقي زوال د مخنيوي او علاج په خاطر مسيحيت ډگر ته را ودانگل چې په لمړيو کې يې په زړه پورې خدمت تر سره کړ. د فواحشو مخنيوي يې وکړ. لوڅوالي او برېښو توب يې د ژوندانه له ټولو ځانگو څخه وويست، د زنا د مخنيوي له پاره يې تدبيرونه جوړ کړل، عصمت پلورونکو، سندرغاړو او نڅاکونکو بنځو دخپلو دندو نه توبه وويسته او په خلکو کې يې پاک او سپيڅلې آند را پيدا کړ. خود بنځې او صنفې اړيکو په هکله چې مسيحي مشرانو کوم ليد درلود نو هغه د انتها غوښتنې څخه هم اخوا و او په حقيقت کې د انساني فطرت پر خلاف د جنگ پيلامه وه. دهغوي بنسټيز آند دا و چې بنځه د گناه مور او د بديو جرړې او ريښې دي، د نارينه و له پاره د گناه په لورد تگ سرچينه او د ددو زخ دروازه ده، د ټولو انساني مصيبتونو پيلامه له همدې څخه پيلېږي. دهغه بنسټينه حيثيت پخپله دهغې د شرم له پاره بسنه کوي. هغه بايد په خپل حسن او بنايست باندې و شرميږي او دا ځکه چې هغه د شيطان لويه وسيله ده هغه بايد ټول عمر په کفاره ورکولو کې تير کړي ځکه چې هغې په نړۍ او نړيوالو باندې لعنت او مصيبت راوړي دي.

«ترتولیان Tertullian» چې د مسیحي لومړیو امامانو څخه و د بنځې په هکله د مسیحي آند ژباړنه په دې ټکو سره کوي:

[هغه د شیطان د راتلو دروازه ده ، هغه دمنه کړل شوې ونې په لور وپرونکې «د الله جل جلاله» د قانون ماتوونکې او د «د الله جل جلاله» دانځور «نارینه» لوتونکې ده.]

«کرای سوسټم Chrysostom» چې د مسیحیت دسترو اولیاؤ څخه شمیرل کېږي د بنځې په هکله وايي چې: [بنځه یوه نه غوښتونکي بدې ، یوه پیدایښي وسوسه ، یو خونډور افت ، یوه کورنۍ خطر ، یوه غارت کوونکي زړه وپرونکي او ښایسته مصیبت دي.]

دهغې بل آند دادې چې د نر او بنځې ترمنځ اړیکې ، که هغه دنکاح په بڼه هم وي ، په خپل ځای یو نجس او ناولې او د نیوکې وړ کار دي. د اخلاقو دا راهبانه لید د پخوانه د اشراقي فلسفې «یا Neo- Platonism» تر اغیز لاندې په غربي نړۍ کې خپلې رېښې ټینګولې. خو د مسیحیت په راتګ سره هغه خپل حد ته ورسیدلې.

اوس تجرد او پیغلتنوب د اخلاقو معیار وګرځید. خو د واده ژوند د اخلاقو له اړخه پست او ذلیل ځلکود واده نه ځان ساتل تقوي ، تقدس او د لوړو اخلاقو علامه ګڼله. د پاک ژوند د تیروولو له پاره دا اړینه ګڼل کیده چې یا خو باید یو څوک بلکل واده ونه کړي او که نکاح یې کړې هم وي نو میړه او بنځه دې یو د بل سره د بنځې او میړه په خیر اړیکې نه ساتي. په ډیرو مذهبي غونډو کې دا قوانین جوړ کړل شو چې د چرچ مسئولین باید د خپلو بنځو سره په ځانته ځاپو کې ونه ویني. د بنځې او میړه ترمنځ لیده کاته باید په یوه ازدا ځای کې په داسې حال کې ترسره شي چې هلته دوه درې نور کسان هم شتون ولري. د ازدواجې اړیکو د ناولتوب فکر به د میسحیانو په زړونو کې د بیلابیلو لارو څخه ورتزریق کیده. د نمونې په توګه یوه قاعده دا وه چې په کومه ورځ چې په چرچ کې میله جوړیده نو هغه بنځې او میړه ته په کې د ګډون حقوق نه ورکول کیده چې د دې میلې تر مخه به یې یو ځای شپه تیره کړې وه. دا داسې بریښیده چې ګویا هغوي کومه ستره ګناه کړې وي او د دې ګناه نه وروسته هغوي په کومې مقدسې مذهبي میلې کې د برخې اخستلو حق او وړتیا نه لري. دغې راهبانه آند او لید ټول کورني اړیکې (ان د مور او زوي ترمنځ اړیکې) ترخه او پیچلې کړل. او ټولې هغه خپلوي چې د نکاح په پایلو کې را منځته شوې وې ګندګي ، غلاظت او ګنا و ګڼل شوې. دغه دواړو آندونو نه یوازې د بنځې اخلاقي او ټولنیز حیثیت د حد نه زیات را وغورځاوه ، بلکې مدني قوانین یې دومره اغیزمن کړل چې له یوه پلوه ازدواجی ژوند د بنځو او نرو له پاره یو مصیبت و ګرځید او د بل پلوه په ټولنه کې د بنځې حیثیت او مرتبه په هر اړخیزه ډول را پریوته .

د مسیحي کړنلارې څخه اغیزمن ټول قوانین چې په غربي نړۍ کې جاري کړل شوې دي لاندې ځانګړتیاوي لري:

د اقتصادي اړخه یې بنځه بلکل بې واکه کړه او د نارینه په ولکه کې یې وغورځوله. د وراثت او میراث په برخه کې یې دهغې حقوق را محدود کړل او په ملکیت کې یې له هغې نه نور هم زیات را ونغاړل. ان تردې چې بنځې د خپلې لاس په ګټې باندې هم واک نه دلود بلکې دهغې د هر څه مالک دهغې میړه وګرځید.

د طلاق او خلع حقوق هم ترې واخستل شول او په دې هکله ورته د رجوع کولو اجازه نه وه ، هر څومره اختلافات به چې د بنځې او میړه ترمنځ را پیدا کیدل او یا به که څه هم کورني ژوند د اختلافاتو په پایلو کې ددوړخ په خیر سوزیدونکې ګرزیده ، خو د مذهب او قانون له مخې هغوي په یو ځای ژوند کولو مجبور وو. په

ځينو ډيرو نابره حالاتو کې يواځې دومره لاره پيدا كيده چې د بنځې او نر تر منځ بيلتون (Separation) يواځې يو له بله څخه په جدا او سيدو باندې منتج شي. ددې ډول بيلتون وروسته دهغوې دواړو څخه يوه ته هم د بلې نكاح كولو واک نه و. او دا حالت د پخواني حال څخه هم بدتر و. چې يا خو دواړه ټول عمر راهب او راهبه شي او يا خپل پاته عمر په زنا او فحشا کې تير كړي. د ميره دمړينې نه وروسته او يا د بنځې د مړينې نه وروسته بله نكاح يو عيبجن كار گڼل كيده، مسيحي علماؤ به ويل چې دا يوازي او يوازي د حيواني غوښتنو او هوسونو بندگي ده. دهغوې په ژبه دغه كار ته «مهدبه زنا» ويل كيده. د كليسيا په قانون کې مذهبي مشرانو او مسؤلينو له پاره دوېيمه نيكاح يو جرم گڼل كيده. په عامو ملكي قوانينو کې په ځينو ځايونو کې هغه ته له يوه مخې اجازه هم نه ورکول كيده. خو په کومو ځايو کې چې قانون اجازه ورکوله نو هلته د عامو خلکو آند چې د مذهبي اغيز لاندې و دغه كار روانه نه گانه.

نوي اروپا:

کله چې په اتلسمه پېړۍ کې د اروپا علماؤ او فليسوفانو په ټولنه کې د وگړي د حقوقو په ملاتړ خپل اواز پورته کړ او د شخصي ازادۍ شپيلۍ يې پوه کړه نو دهغوې په وړاندې د تمدن هماغه غلط نظام و چې د مسيحي اخلاقي نظام او د ژوند د فلسفې او د فيودالي سيستم (Feudal System) د منحوس او نا پاكه مثلث څخه راټو كيدلې و. په دې مثلث کې انساني روح په غير فطري زنجيرونو کې را نغښتې او د پرمختگ ټولې دروازې يې ورته بندې كړې وې. ددې نظام ماتولو او دنوي نظام د جوړولو له پاره چې د نوي اروپا پوهانو او معمارانو كوم نظريات وړاندې كړل د هغې په پايلو کې د فرانسې لوي انقلاب منځته راغې او دهغې وروسته د غرب تهذيب او تمدن د پرمختگ په هغو لارو روان شو چې اغيز يې په نني منرل کې تر سترگو كېږي.

ددغه نوي دور په پيل كيدو سره د بنځينه ټولني د را پورته كولو له پاره چې څه و شول هغه په ټولنيز ژوند ډير ښه اغيز وکړ. د نكاح او د طلاق د پخوانيو قوانينو سختۍ را كمې كړې شوې. د بنځو اقتصادي حقوق چې پخوا ترې بلکل اخستل شوي و تر ډيره حده پورې بيرته ورکړل شو. او هغه معيارونه اصلاح كړل شو د کومو له مخې چې بنځه ذليله او سپکه گڼل كيده. د ټولني په هغه قوانينو کې چې په کې بنځې يوازي د وينځې حيثيت درلود، اصلاح وکړل شوه. د لوړو ښوونو او روزنو دروازې لکه د نارينه و په څير د بنځو تر مخ هم پرانستل شوې ددې تدابيرو له مخې د بنځو هغه وړتياوې چې د ټولنيزو غلطو قوانينو او د جاهلان غلطو اخلاقي تصوراتو په واسطه تر فشار لاندې راغلي و بيرته را وټو كيدل. هغوې خپل كورونه بنايسته كړل، په ټولنه کې يې پاكيزه والي را پيدا كړ او د عمومي رفاه له پاره يې ډير گټور كارونه تر سره كړل. د عامه روغتيا پالنې پرمختگ، دنوي نسلونو پالنه او روزنه، د ناروغانو پالنه، کورني فنونو ته وده ورکول.... دا ټول دهغه بيدارۍ لومړۍ ميوه وه چې د نوي تهذيب په واسطه بنځو ته ور رسيدلې وه. خود هغو نظرياتو دمتن نه چې دا نوي غورځنگ را ټو كيدلې و په هغې کې د هماغه لومړۍ ورځې څخه د افراط په لور ميلان موجود و. په نولسمه پېړۍ کې دې ميلان په ډيره گړندۍ توگه پرمختگ وکړ او شلمې پېړۍ ته په رسيدو سره غربي ټولنيز جوړښت د بې اعتداليۍ يوې بلې انتها ته ورسيد.

دنوي غربي ټولني درې اصول:

هغه ليد چې د غربي ټولني بنسټ پرې ايښوول شوې ددې عنوانو لاندې خپرل كېږي:
د بنځو او نرو تر منځ برابر والي.

د بنځو اقتصادي خپلواکي (Economic Independence)

د دواړو صنفونو ازادان اختلاط.

هغه پایلې چې د ټولني د جوړښت له پاره د دغه درې اصولو څخه ترلاسه کیدل غوښتل هغه بلاخره را په ډاگه شول.

د برابري د اصل نه دا موخې ترلاسه شوې چې نر او ښځه نه یواځې دا چې په اخلاقي پولو او انساني حقوقو کې یو له بله سره برابر دي بلکه د تمدن په پرمختګ کې ښځه هم باید همغسې رول ولوبوي لکه څنګه یې چې نر لوبوي. اخلاقي بندیزونه دې د ښځو له پاره هم همغسې نرم کرل شي لکه څنګه چې د نارینه و له پاره نرم کړای شوي دي.

د مساوات او برابري دغه غلط آند ، ښځه د خپل هغه فطري دندو څخه غافله او بې لارې کړه چې په پایښت پورې یې د تمدن او انسانیت لري ترلې ده. اقتصادي ، سیاسي او ټولنیزو کړچارو د هغې شخصیت په مکمله توګه په خپل ځان کې جذب کړ ، ټاکنیزو منډو ترپرو ، په دفترونو او کارخانو کې ماموریت ، په ازدو تجارتی او صنعتی معاملو کې د نارینه و سره مقابله ، په سپورتي مسابقو کې ګډون ، د ټولني په تفریحې کړو وړو کې فعاله ونډه ، د کلب ، سټیج ، نڅا او سرود مصروفیتونه ، دا او داسې نور ، د نه ویلو شیان ، په هغې باندې داسې اغیز کړې چې دهغې د ازدواجي ژوند فعالیتونه ، د خپلو کوچنیانو روزنه ، دکورنۍ خدمت ، د کورنۍ نظم او نسق او ..... ټول دهغې د عمل د ساحې څخه بیرون پاته شول بلکه په ذهني توګه یې د خپلو اصلي او فطري مصروفیتونو او وجایبو څخه کرکه پیدا کړه.

اوس په غربې ټولنو کې کورني نظام چې د تمدن د بنسټ د تیري په څیر دې په ډیره بده توګه د خپریدو او له منځه تللو په لور روان دې. کورني ژوند چې په سکون او ډاډ یې د انسان د کړو وړو نشونما ترلې ده ، عملا پایې ته رسیدلې دې. دنکاح ریښې چې د تمدن په خدمت کې د ښځې او نر ترمنځ د اړیکو غوره لاره ده د غنې د تار نه هم زیاته کمزورې شوې ده ، د نفوسو د ډیرښت مخنیوي د ولادت د کنټرول ، د حمل د ضایع کولو او د مور په رحم کې د کوچنې د وژلو لارې چارې او ..... دا اخلاقي برابري دغو غلطو خیالاتو د ښځو او نرو تر منځ د بد اخلاقي برابري را پیدا کړې. هغه بې حیايي چې کله به د نارینه و له پاره هم د شرم وړ وو اوس هغه د ښځو له پاره بلکل د شرم وړ نه بریښي.

د ښځو اقتصادي خپلواکۍ هغوی د نارینه و څخه بې پروا کړي دي ، هغه پخواني اصول چې نر دې یې و ګټي او ښځه دې د کورنم جوړ کړي اوس په یوې نوې قاعدې او بنسټې چې ښځه او نر یې دواړه باید و ګټي او د کورنم بازار ته وسپارل شی. د دې بدلون نه وروسته ، د دواړو په ژوندون کې د شهواني اړیکو پرته نورې کومې داسې اړیکې نه پاته کیږي چې دهغې په درلودلو سره دوی دواړه به یوځای اوسیدو مجبور کړي. او ښکاره ده چې یوازې د شهواني غوښتنو پوره کول داسې کوم کار نه دې چې دهغې له پاره نر او ښځه حتماً خپل ځانونه په تل پاتې اړیکو کې را ونغاړي او یا د یوې کورنۍ په جوړښت سره ګډ ژوند پیل کړي. هغه ښځه چې خپله روزي په خپله پیدا کوي او د خپلو ټولو اړتیاو کفالت په خپله کوي او په ژوند کې د نورو ساتنې او مرستې ته اړتیا و نه لري نو هغه به ولې یوازې د خپل شهواني تسکین په خاطر د یوه نر پورې ځان تړي او یا به ولې په خپل ځان ډیر دا ډول قانوني او اخلاقي بندیزونه عایدوي او ولې به د یوې کورنۍ د مسؤلیتون په بار ځان درونوي؟ په داسې حال کې چې دا اخلاقي برابري آند دهغې له مخې ټول هغه بندیزونه لرې کړي دي چې هغې ته د ازدی او شهوت پالنې د لارو په غوره کولو کې خنډ واقع کیږي؟ هغه د خپلو غوښتنو د تسکین له پاره اسانه ، د مزو او خوندونو نه ډکه لاره پرانیزي او د مسؤلیتونو ، قربانیو د دروند او ستونزمن بار څخه ډکه د قیانونو سي زړه او پاتې لار (Old Fashioned) د خپلو څخه ځان ساتي. د

گناه خیال د مذهب سره یو ځای له منځه تللي ، ټولنیزه ویرنه هم په دې اساس چې ټولنه اوس هغه د فاحشې او بدلارې بنسټ په نوم نه ملامتوي ، له منځه تللي ، اخري خطر چې د یوه حرامې بچي پیدا کیدل و نو دهغې څخه د ځان ساتنې لارې ، د حمل د مننه کولو لارې او وسایل شته خو که د دې وسایلو د استعمال سره سره بیا هم حمل صورت ونیسي نو دهغې د اسقاط او ضایع کیدو په هکله هم کومه ستونزه نه پیدا کیږي او که په هغې کې هم بریا ترلاسه نه کړی نو بیا په پټه خوله د کوچني د وژلو کار هم په ډیره اسانه توگه کیدای شي او که چیرې د مورنۍ جذبې په اساس چې «تر اوسه لا په پوره توگه له منځه نه ده تللي» کوچني د وژلو او هلاکیدو څخه خوندي شي نو د حرامې بچي په ساتلو او پیدا کولو کې هم کوم شرم نه احساسیږي ، ځکه چې اوس یوازې د پیغلې او ناجایز بچي په هکله دومره تبلیغات شوي چې ټولنه هغه ته د کرکې په نظر د کتو جرئت هم نه شي کولې او که څوک داسې جرئت هم وکړي نو د «تیار فکري» د الزام لاندې به راځي .

دا هغه شیان دي چې د غربې ټولنې بنسټ «کورني نظام» یې له بیخه نړولې . نن په هر هیواد کې په سلونو زره ځوانې بنسټي یواځې ژوند خوښوی ، او خپل ژوند د ازاد شهوت له لارې پرمخ بوزي ، د دوی ترمنځ یو شمیر بنسټي داسې دي چې په عارضې ډول د محبت د جذبې تراغیز لاندې واده کوی خو څرنگه چې د شهوانې اړیکو پرته د نر او بنسټي ترمنځ کومې داسې اړونده اړیکې نه دي پاته شوي چې هغوي په خپلو کې د ازدواجي ژوند په تیرلو مجبور کړي نو په دې خاطر د نکاح په تړون کې اوس کوم پایښت نه موندل کیږي . بنسټه او میره چې اوس یو د بل څخه بلکل بې پروا شوي دي د خپلمنځي اړیکو د مراعاتولو په خاطر هیڅ ډول جوړجاړي (Compromise) ته تیار نه ښکاري . ښکاره ده چې یوازې شهوانې جذبات ډیر زر سپړي او بیا لږ اختلاف او ډیر کله صرف سپړي اړیکي دهغوي ترمنځ د بیلتون له پاره بسنه کوي . همدا علت دې چې د ډیرو زیاتو نکاحگانو پای طلاق یا تفریق ته رسیږي . د حمل مخنیوي ، اسقاط ، د اولاد وژنه ، د پیداښت په سلنه کې کمښت او د ناروا بچیانو ورځ په ورځ زیاتیدونکې شمیر تر ډیره حده پورې د همدې لامل پورې تړلې دي .

بدکاري ، بې حیايې او د خبیثه ناروغتیاو په پرمختگ او زیاتوالي کې هم همدغې حالت ډیر زیات رول لوبولې دي ، د بنسټو او نرو ازادانه اختلاط ، په بنسټو کې د ښکلا نندارې ، لوڅوالي ، برېښه توب او فحاشۍ ته ډیره وده هم همدې لاملونو ورکړې ده .

صنفي میلان (Sexual Attraction) چې په فطري توگه د نر او بنسټي ترمنځ له مخکې نه شتون لري او پوره ځواکمن دی د دواړو اړخونو د ازادانه اختلاط د اسانتیاو سره چټک پرمختگ کوي او په داسې یوې مخلوطې ټولنه کې په طبیعي توگه دا جذبې په دواړو صنفونو کې ځواکمنه کیږي چې د مقابل جنس له پاره خپل ځان ډیر جذبونکې جوړکړي . دا اخلاقي نظریاتو د بدلون وروسته دا کار عیب ناکه هم نه دي او په ښکاره توگه ځان سینگارول او په زړه پورې (Attractive) جوړول د خلکو له نظره ښه ښکاري . نو د حسن او جمال د ښکلا دغه ننداره ورو ورو ټولې پولې او بندیزونه ماتوي او د لوڅوالي او برېښه توب اخري حد ته په رسیدو سره د آرام ساه اخلې . په غربې تهذیب کې اوس همدا کیفیت را پیدا شوي . د مقابل لورې د جذبولو له پاره د مقناطیس دغه ځانگړتیاوې په بنسټي طبقه کې دومره زیاتې شوي او ورځ په ورځ په پرلپسې توگه داسې زیاتېږي چې د شوخ لباس ، درنگونو او سرخیو او سینگار په نوي الاتو او سامانونو دهغوي تنده نه ماتېږي . په دې خاطر هغه بیچاره په تنگ شي او د خپل لباس څخه ځان بیرون را وکارې . ان تردې چې کله کله یو تار هم په ځان نه پرېږدي او بل اړخ ته د نارینه و له لورې هم هر وخت د «هل من مزید» غوښتنه وی په دې خاطر چې هغه اور چې په جذباتو لگیدلې هغه د حسن په هرې بې حجابۍ سره نه مړ کیږي بلکې نور هم

ډيرنبت مومي او دنورې بې حجابې غوښتنه كوي. دهغې غريبانو تنده هم وخت په وخت زياتيږي. داسې لكه څوك چې جل وهلي وي او د اوبو هر غړپ يې دتندي د ماتولو په ځاي ددې اور لمبي نورې هم زياتوي. تردې حده چې دزياتي شهواني تندي څخه بې تابه، هر وخت دهرې ممكني لارې څخه دهغې د تسكين سامان او وسايل را پيدا كوي.

دالوخ انځورونه، د شهواني كتابونه، د ادعشق او محبت قصې، د لوڅه دوه گونې نڅا، د شهواني جذباتو څخه ډك فلمونه.... اخر دا ټول څه دي؟ دا خو ټول ددې اور د وژلو سامان نه بلكې په اصل كې ددې اور د لمبو د نورو زياتولو سامانونه دي چې دژوند دغې غلطې تگلارې د ټولني د هروگړي په سينې كې ورتومبلي دي. او بيا يې د خپلې دغې كمزورتياو د پټولو به خاطر په هغې د هنر (Art) نوم ايښې دي.

دا وپښه (كوچني چينجيان) په ډيره چټكتيا سره د غربي ټولنو د ژوند ځواكمني خوري. ددې وپښو د لگيدو نه وروسته هيڅ قوم او ولس خوندي نه پاته كيږي. دا ټول هغه ذهني او جسماني ځواكونه يو په بل پسې له منځه وړي چې قدرت انسانانو ته د ژوند او پرمختگ له پاره وربښلي دي. ښكاره ده چې كوم وگړي چې دهرې لورې څخه په شيطاني محرکاتو كې راگيروي او جذبات يې هره لحظه د يو نوي تحرک او اشتعال سره مخ كيږي او په چا چې د سخت هييجاني چاپيريال خپسکه راخپره شوي وي او د چا لوڅ عكسونه، فحش كتابونه، راپاروونكې سندرې او گډې نڅاگانې د مينې او محبت فلمونه، زړه وړونكې نندارې او د مقابل لورې څخه د ليدنې او ملاقاتونو پرلپسې زمينې دهغه احساس تل په جوش را ولي نو هغه به د كوم ځايه دامن، سكون او ډاډ هغه حالت په ځان كې را پيدا كړي چې د تعميرې او تخليقي كارونو له پاره ورته اړتيا ليدل كيږي او نه يوازې دا بلكه ددغسې هييجاناتو په منيځ كې به هغه ته او په ځانگړې توگه د هغه ځوان نسل ته هغه يخه او دسكون نه ډكه فضا له كومه او څنگه ميسره شي چې دهغې د اخلاقي او ذهني قوتونو د ودې له پاره ورته اړتيا ده.

دانساني فكر دردونكي سرغړونه:

ددې زړه كلن تاريخي لوړتياو او ځورتياو او لوړو او ژورو دغه پرلپسې داستان د ځمكې د يوې سترې برخې پورې اړه لري چې د پخوا څخه ددوه سترو تهذيبونو زانگو شميرل كيږي او اوس هم دهغې د تهذيب ډنډورې په نړۍ كې وهل كيږي. همدا ډول افسانې په مصر، بابل، ايران او څه نورو هيوادونو كې هم شتون لري او پخپله زمونږ په هيواد هندوستان (دا كتاب د هندوستان د ویش نه مخته ليكل شوې دي) كې هم ډيږيو ډيږيو را هيسې په همدغه ډول افراط او تفريط سره شتون لري او دغه هيواد بې په خپل ځان كې را نغاړلې دي.

له يوه اړخه ښځه خدمتگاره او نردهغې مالک او بادار دي، هغه په کوچنيوالي كې د پلار، په ځوانۍ كې د ميړه او په كوندتون كې د اولاد مملوكه وي. هغه د ميړه په خاطر دهغه د مړي سره يو ځاي په اور كې سوځول كيږي، د وراثت او ملكيت د حقوقو نه بې برخې شوې. په هغې د نكاح داسې سخت قوانين ورتپل شوي چې دهغې له مخې هغه دخپلې خوښې او رغبت پرته يو نارينه ته ورحواله كيږي او بيا دخپلې اخري سلگۍ پورې دهغې د ملكيت څخه نه شي وتلاي. همدا راز هغه د يهودو او يونانيانو د گروهو په څيرد گناه، اخلاقي او روحاني ذلت مجسمه گڼل كيږي او دهغې د ځانگړي شخصيت د منلو څخه انكار كيږي. خو د بله اړخه كله چې دهغې په لور د محبت په نظر كتل كيږي نو بيا د حيواني غوښتنو له پاره د لوبو اله گرځي. هغه د نر په اعصابو باندي سپريږي، داسې سپريږي چې په خپله هم ډويږي او ټول ولس هم له ځانه سره ډوبوي. دا د شرم د ځاي (دتناسل د الي) عبادت كول او په عبادت ځايو كې لوڅې مجسمې درول، دا مذهبي فحاشي

(Religious Prostitutes) ، دا دهولي لوبې (Holly Play) دهندوانو درسم رواج يوه لوبه ده چې بنځې او نر په کې يو د بل سره يوځای نڅاوې کوي او يو په بل رنگونه شيندي او .....) او د دريابونو نيمې لوڅې (او يا پوره لوڅې) لامبوگانې اخرد کوم شي يادونه ده ؟

که چيرې دا ټول داستان په غور سره وکتل شي نو معلومه به شي چې د بنځې په هکله د عدل ټکې ميندل ، او په هغې پوهيدل ، او په هغې باندې ټينگ دريدل د انسان له پاره خومره ستونزمن ثابتيږي . د عدل نقطه دا هم کيدای شي چې د يوه اړخه نه بنځې ته دخپل شخصيت او وړتياو د ودې پوره فرصت په لاس ورشي او ددې وړ وگرځي چې د ډيرو پرمختللو صلاحيتونو سره يو ځای د انساني تمدن په ارتقاء او پرمختگ کې خپله ونډه ادا کړي او له بله اړخه د اخلاقي تنزل او انحطاط ذريعه ونه گرځي او نه د انساني تنزل له پاره دتباهي اله جوړه شي . بلکه د نرسره يوه سوی ځای ورته د تعاون او بسپنې داسې لارې وټاکل شي چې ددواړو گډ عمل د تمدن له پاره صحتمند واقع شي . د عدل همدغه نقطه ده چې نړۍ يې د موندلو پسې د پيريو پيريو راهيسې سرگردانه ده ، خو تر اوسه پورې يې په موندلو نه دې بريالي شوې . کله د يوې انتها په لور درومي او د انسانيت پوره نيمه برخه بیکاره ، په تورور ترورميو کې پريږدي او کله بيا د بلې انتها په لور درومي او د انسانيت دواړه برخې را يو ځای کوي او د پرزیدو او ډوښو په لور يې بيايي .

اما د عدل نقطه ناپيدا نه ده ، شتونه لري ، خود زرگونو کالود افرا او تفريط ترمنځ د گردش کولو په اساس دخلکو سرونه د ومره گنگس شوې چې ددې نقطې په مخته را تلو کې يې هم نه شي پيژندلای او نه په دې پوهيدلای شي چې دا هماغه مطلوب شي دې چې زمونږ فطرت يې د ميندلو په لټه کې و . کله چې دغه رښتيا او حقيقت ورته مخته راځي نو مخ ترې اړوي په هغې باندې ډول ډول او اوزونه کوي او د چا سره چې هغه په نظر راشي نو بيا دهغې د شرمولو هڅې کوي . ددې مثال دهغه کوچنی په څير دې چې د ډبرود سکرو په کوم کان کې پيدا شوي وي ، هملته د ځوانۍ عمر ته رسيدلې وي نو څرگنده ده چې هغې ته هماغه اوبه او هوا او هماغه توره تياره فضا يو فطري شي بنکاري . خو کله چې هغه د کان څخه بيرون را وويستل شي نو د طبيعت په پاکيزه فضا کې چې هر شي وينې نو حتماً به يې د لمړي ځل له پاره په ليدلو د حيرانتيا سره مخ کيږي . خو انسان اخر انسان دې دهغې سترگې به د سکرو د کان د چت او د ستورو د ډک اسمان ترمنځ د توپير د محسوسولو څخه تر کومه وخته انکار وکړاې شي . دهغې سرې به تر کومه د ناولې او چټلې او دپاکۍ او صافي هوا ترمنځ توپير نه کوي ؟

داوسني وخت مسلمان:

که د افراط او تفريط په کره لاره کې ولاړه ، لالهنده او سرگردنه نړۍ ته څوک د عدل او انصاف په لور لارښوونه کولای شي نو هغه يوازې مسلمان دي . ځکه چې دهغه سره د ټولنيز ژوند د ټولو غوتو دخلاصون او پرانستو د حل لاره شته خود نړۍ د بدنصیبۍ يو عجيب او دردناک اړخ دادې چې دهغه چاسره چې ددغې تيارې خراغ او روښنايي موجوده ده هغه کمبخت پخپله د شپې رنديدو (شبکوری) په ناروغۍ اخته شوې . نورو ته لارښوونه خو پريږده پخپله د رندو په څير تنيدو کونه خوري او دهرې بې لارۍ پسې منډې وهي .

د پردې يا حجاب اصطلاح چې د کومو احکامو د مجموعي عنوان په توگه استعمالیږي په اصل کې هغه د اسلام د ټولنيز نظام په خورا مهمو برخو مشتمل دي که ددې مکمل او بشپړه نظام په قالب کې دغه احکام په سهي ځای کې کيښول شي نو هغه وگړي چې لږ هومره هم د فطريي ليد او بصيرت خاوندان وي په دې د اعتراف کولو پرته نه شي پاته کيدای چې په ټولنيز ژوند کې له دې پرته د اعتدال او برابری بله کومه لار نه

شته او که چیرې دا ضوابط د خپل اصلي روح سره یو ځای د ژوند برخه وگرځې نو په هغه باندې نیوکه کول خو پرېږده چې په مصیبتونو کې ککړه او پریوتې نړۍ به د سلامتیا د غې سرچینې ته په خپله را منډې وهي او دهغې څخه به دخپلو ټولنیزو ناروغیو دوا ترلاسه کوي. خودا کار به څوک کوي؟ چا چې دا کار کولای شو هغه پخپله د یوې مودې را هیسې په ناروغتیاو کې ککړ دي. راضی چې دمخکې تللو دمخه دهغې د ناروغتیاو په هکله هم لنډه څېړنه وکړو.

تاریخي شالید:

داتلسمې پېړۍ اخري او د نولسمې پېړۍ لمړنۍ ورځې وې چې د لویديځوالو د بنکیلاک سیلاب د طوپان په څېر په اسلامي هیوادونو وروخت او په لږ وخت کې یې له ختیځه تر لویديځه په ټوله اسلامي نړۍ خپلې کرغیږنې وزرې خپرې کړې او د نولسمې پېړۍ تر نیمايي پورې ډیر اسلامي هیوادونه د اروپا غلامان شوي و. او څه چې لا تر دې وخته غلامان شوي نه و نو د ویرې او مغلوبیت ژوند یې تیراوه. کله چې دا بدلون سرته ورسید نو د مسلمانانو سترگې هم په غړیدو شوې. هغه ولسي غرور چې اسلامي امت ته په نړۍ باندې د سلونو کالو بریالي حکومت کولو په بایلو کې په پوره فخر سره ور په برخه شوې و هغه یو دم دخاورو سره خاورې شو او دهغې شرابي په څیر وگرځید چې د شرابو نشه یې د یوه ځواکمن دښمن د پرلپسې وهلو ټکولو په واسطه له سره وتلې وي او اوس یې خپلې ناکامې او د فرنگیانو د سوبو په لاملونو باندې غور شروع کړې وي. خولا تر اوسه یې ماغزه ځای ته نه و راغلي او خپل توازن یې لانه و برابر کړې چې د بدلون نور توپانونه یې مخې ته را پورته شول.

له یوې خوا د ذلت هغه قوي احساس و چې ددې حالت د بدلون غوښتنه یې کوله او له بلې خوا د پېړیو راهیسې دهغې آرام غوښتنې او هوسایې غوښتنه وه چې د بدلون تر ټولو آسانه او لنډه لار یې لټوله او له دریم پلوه د تفکیر هغه زنگ وهلي او له کاره لویدلې ځواکونه وو چې د پېړیو راهیسې شندل شوي و او ورڅخه کار نه اخستل کیده او تر دې ټولو زیات هغه مرغوبیت او ویره وه چې په هر ماتې خورلې او غلام قوم کې په طبیعي توګه را ټوکېږي، دې مختلفو لاملونو اصلاح غوښتونکی مسلمانان په ډیرو عقلي او علمي بې لاریو کې اخته کړل. دهغوې زیات شمیر وګړو دخپل وروسته والي او د اروپا د پرمختګ ریښتوني عوامل و نه شو پېژندلای او چا چې هغه پیژندل په هغوې کې دومره ځواک، همت، او مجاهدانه روح نه و چې د پرمختګ هغه سختې لارې خپلې کړي، او ددې اخوا ویره پرې یو اضافي بار و. نو ددغه وران ویجاړ او ماتې خورلې ذهنیت سره هغوې ته د پرمختګ اسانه لاره دا بنکاریده چې خپل ژوند د غربي تمدن په رنگ کې رنگ کړي او دهغې هیندارې په څیر شي چې په هغې کې د باغ او بهار بنکلي تندرې او مناظر ټول موجود وي خو به حقیقت کې نه باغ وي او نه بهار.

ذهني غلامی:

د همدې کړکيچن حالت په وخت کې د غربي لباس، غربي ټولنیزو اړیکو، د غربي دودونو او لارو چارو خپلول پیل شول او ان تر دې چې په خبرو اترو کې به هم د غربي ټولنې نکل او پېښې کیدلې؟ په غربي قالبونو کې د اسلامي ټولنې د وراچولو هڅې ګړندی شوې. پرته له پوهې او درک نه، الحاد، دهریت او ماده پالنه د یوه فیشن او رواج په څیر خپله کړای شوه. هر خام یا پوخ فکر به چې د غرب نه راته،

دهغې په پټو سترگو منل او په خپلو علمي غونډو کې هغه د بحث او خپرني لاندې نيول د يوه روڼ اندي له پاره اړين گڼل كېده. شراب، جوارې، لاتري، گډې غغاستي، تياتر، ډانس، نڅا او سرود د غربي ټولني نورو ثمراتو سره يوځاي لاس په لاس اخیستل كېده. د اخلاقو، ټولنيزو اړيكو، اقتصاد، سياست، قانون او ان تر دې چې د مذهب او عقايدو او عبادتو په اړوند ټولې غربي تگلارې منل كېدې او داسې بريښيدې چې دا گوياد اسمان څخه را ښكته شوې و چې ده چې دهغې په وړاندې د اوريدو او منلو (سمعنا واطعنا) د ويلو پرته بلكه كومه چاره نشته. د اسلامي تاريخ پيښو، د اسلامي شريعت د احكامو او د قران او نبوي احاديثو د ارشاداتو څخه به چې په كوم اصل د اسلام د بنمنانو نيوکه كوله او د نفرت په سترگو به يې ورته كتل په هغې باندې مسلمانانو هم د شرم احساسول پيل كړل او هڅه يې پيل كړه چې د اسلام د لمنې څخه دا داغ په څه توگه پرېمځي. د نمونې په توگه هغوي په جهاد نيوکه وکړه نو دوي وويل چې مونږ چيرته او جهاد چيرته؟ هغوي په غلامۍ نيوکه وکړه، دوي وويل چې غلامي زمونږ له اړخه بلکل ناروا ده. هغوي له يوه څخه په ډيرو ودونو نيوکه وکړه، دوي فورا د قرآن په يوه ايت د نسخ خط را کش کړ، هغوي وويل چې د بنځې او نر تر منځ مکمله برابري په کار ده، دوي وويل چې دا خوزمونږ دين دي. هغوي د نکاح او اخلاقو په قوانينو نيوکې وکړې، دوي سمدستي په هغوي کې د ترميم عمل پيل کړ، هغوي وويل چې اسلام د هنر (Art) د بنمن دي نو دوي وويل چې اسلام خوتل د گډا، نڅا، سندرو او انځورۍ (رسمۍ) او بت جوړولو پالنه کړې ده.

د حجاب دمستلي پيلامه:

د مسلمانانو په تاريخ کې دا د شرم نه ډکه دوره ده. همدغه دوره ده چې د پردې پر موضوع بحث پيل شو. که چيرې پوښتنه يوازې همدومره وای چې په اسلام کې د بنځې د ازادۍ له پاره څومره حدود ټاکل شوي نو ځواب به يې هومره ستونزمن نه و لکه څومره اختلاف چې په دې مسئله کې ليدل کېږي. هغه يوازې د مخ لاسونو د ښکار کولو د جواز او نه جواز پورې اړه لري او دا څه دومره ډيره د اختلاف وړ موضوع نه ده. خو په اصل کې دلته خبره بله ده ځکه چې په مسلمانانو کې دا مسئله په دې خاطر را پيدا شوې چې اروپايانو پردې او نقاب ته په کرکه کتلي او پخپلو ليکنو کې يې دهغې ډير خراب او بد انځور د لوستونکو مخته ښکلې او د اسلام د عيونو په لړ ليک کې يې د بنځې «بندي کولو» ته يو ځانگړې ځاي ورکړې. اوس څنگه ممکن وه چې مسلمانانو د خپل دود او رواج مطابق په دې کار د شرم احساس نه وې کړې. په دې اساس هغه څه چې هغوي د جهاد، غلامۍ، او يا د بنځو د شمير په هکله او يا د همداسې نورو مسايلو په هکله تر سره کړي و نو همغسې يې د دې مسئلې سره هم وکړل. د قرآن، احاديثو او مجتهدينو کتابونه يې په دې خاطر پانه پانه و اړول چې وويني چې هلته په اصطلاح د دې «بد داغ» د پرېمځلو له پاره څه پيدا کېږي او که نه؟ ښکاره ده چې ځينې علماو د لاس او مخ د ښکاره پرېښوولو اجازه ورکړې، دا هم په ډاگه شوه چې بنځه د خپلو ورځنيو اړتياو په خاطر د کوره و تلاي شي او دا هم په ډاگه شوه چې د جنگ په ډگر کې په زخميانو پټۍ لگولې شي او هم مجاهدينو ته اوبه ور رسولې شي. مسجدونو ته د لمانځه داډاء کولو له پاره او هم د پوهې او د زده کړې او يا درس او تدريس په خاطر د تللو اجازه هم ورته شتون لري. بس همدومره موادو ورته پوره وو چې ووايي اسلام بنځې ته پوره ازادۍ ورکړې. پرده يوازې يو جاهلانه رسم او رواج دې کوم چې تياره ذهنو او تنگ اندو مسلمانانو د لمړيو پيريو را هيسي خپل کړي. قرآن او حديث د پردې د حکم نه خالي دي

هغه يوازې د شرم او حيا اخلاقي بنوونه اوروزنه کوي. کوم داسې چوکاټ نه دې جوړ شوي چې د بنسټ پر تگ راتگ کوم بنديز و لگوي.

بنسټيز لاملونه:

دا د انساني فطرت کمزورتيا ده چې کله د ژوند په چارو کې کوم مسلک او لاره غوره کوي نو په عمومي توگه د هغې پيل د يو احساساتي غير عقلي ميلان په واسطه کوي او بيا د خپل دغه ميلان د معقول ثابتولو په خاطر د عقل او استدلال نه کار اخلي.

د پردې په هکله هم همداسې حالات را مخته شول. دهغه د بحث پيلامه د کوم عقلي يا شرعي اړتيا و په احساسولو سره و نه شوه بلکه د هغو تمايلاتو له مخې وشوه چې د يوه برلاسی قوم د خوشحاله تمدن تر اغيز لاندې او د اسلامي تمدن پر خلاف د همغه ولس د تبليغاتو او پروپاگاندا څخه د ويرې به پايلو کې را پيدا شوي و.

زمونږ اصلاح پالو او بنسټيز پالو وگړو چې کله د ويرې او دهشت نه په خيرو سترگو د فرنگي (انگليسي) بنسټو بنسټه او نندارې، د هغوي ازادنه تگ را تگ او په فرنگي ټولنه کې د هغوي کړو وړه ليدل نو په غير عادي توگه د هغې په زړونو کې هيله پيدا شوه چې ارمان دې چې زمونږ بنسټې هم همداسې شي، ترڅو زمونږ تمدن هم د فرنگي تمدن سيال وگرځي.

بيا نو هغوي د بنسټ د ازادۍ، د بنسټ د بنوونې او روزنې او د بنسټو او نورو تر منځ د برابري د هغو نوو آندونو څخه هم اغيزمن شول چې د ځواکمنې تبليغاتي ژبې او د غوره چاپ او خپروني سره يو ځای د باران په څير په پرلپسې توگه پر هغوي را وريدل. دغې خپرنيز ځواکمنمنتوب د هغوي د تنقيد ځواک بې حسه کړ او د هغوي په وجدان کې يې دا خبره ورننويسته چې په دې آندونو باندې بالغيب ايمان راوړل او په ليکنو او ويناو کې د هغوي وکالت کول او د همت او جرئت په اندازه په عملي زوند کې هم د هغې رواجول به دهر هغه وگړي له پاره اړين وي چې خپل ځان روڼ اندې گڼي او د تياره آندۍ د ناوړه تورنه ځان ژغورل غواړي. د نولسمې پيړۍ په اخري وختونو کې د بنسټ د ازادۍ تر نامه لاندې چې کوم غورځنگ په مسلمانانو کې پيل شو د هغې اصلي لاملونه همدغه احساسات او ميلان و. د ځينو خلکو په تحت الشعور کې دا جذبه پټه وه او هغو ته پخپله هم دا خبره روښانه نه وه چه په اصل کې کوم شيان هغوي د دغې تحريک لورې ته را کاږي. دا خلک اصلاً د خپل نفس په غولولو کې اخته دي خو ځينو نورو ته د خپلو جذباتو پوره احساس و خو هغوي ته د خپلو اصلي احساساتو په را څرگندولو کې شرم محسوسيده. دوي په خپله غوليدلي نه و خو غوښتل يې نړۍ په غولونه او فريب کې واچوي. په هر صورت دواړو ډلو يو کار وکړ او هغه دا چې د خپلو جذباتو بنسټيز عوامل يې پټ او د يوه احساساتي غورځنگ پر ځاې يې د يوه عقلي خوزبنت د جوړولو هڅې پيل کړې.

د بنسټو روغتيا، د هغوي عقلي او علمي ارتقاء، د هغوي فطري او پيداينبي حقوق، د هغوي اقتصادي ازادۍ، د نارينه و د تيری او تجاوز څخه د هغوي خلاصون، او د ولس د نيمايي برخې په توگه د هغوي په پرمختگ د ټول تمدن د پرمختگ انحصار او همداسې نورې حيلي او بهانې چې نيغ په نيغه د اروپا نه را وراړيدې دې ددې غورځنگ په تائيد کې را وړاندې کيدلې. تر څو عام مسلمانان په فريب کې ولوېږي او دا حقيقت د هغوي مخته را برېښي چې ددې غورځنگ اصلي موخې په هغه لاره د مسلمانانو بنسټو بول

دي چې د اروپايانو بنسټ په کې روانې دي. همدا راز دا غورځنگ په اقتصادي نظام کې هم دهغو لارو پيرو کوي چې په هغه وخت کې په فرنگي ولسونو کې رواج وې.

تر ټولو زياته غولونه :

تر ټولو زيات بد او ناکاره فريب چې په دې لړ کې مسلمانانو ته ورکړل شوې دې هغه د قرآن او احاديثونو په استدلال سره دا غورځنگ د اسلام موفق بنسول دي. حال دا چې د اسلام او غربي تهذيب په موخو او د ژوند په دود کې د ځمکې او اسمان هومره توپير شتون لري. د اسلام موخې د انساني شهواني ځواک د اخلاقو په جوکات کې په داسې توگه را نغاړل دي چې د بې ځايه ضايع کيدو څخه وژغورل شي او د يو پاک او صالح تمدن د جوړښت له پاره په کار واچول شي. برعکس د غربي تمدن موخې دادې چې د ژوندانه په ټولو اړخونو کې د بنسټې او نر په برابر گډون سره د مادي پرمختگ مزل نور هم گړندې کړل شي. او ددې ترڅنگ شهواني غوښتنې په داسې فنونو او مصروفيتونو کې استعمال کړاي شي چې د ژوند ټولې برخې په خونديتوب او لذتونو باندې تبديل کړي. د مقاصدو او اهدافو د اختلاف لازمي پايلې دادې چې د ټولنيزو اړيکو په لارو او طريقو کې هم د اسلام او غربي تمدن ترمنځ پوره توپير موجود وي. اسلام د خپل مقصد او هدف له اړخه د ټولنيزو اړيکو داسې نظام جوړ کړې چې په کې د نر او بنسټې دکار ډگرونه تر ډيره حده پورې جدا کړل شوي. په دې نظام کې د دواړو صنفونو د ازادانه اختلاط مخنيوي شوې او ټولې هغه لارې چارې او وسايل يې بيخي دريسونه غوڅ کړي چې د دغه ډول نظم و ضبط د له منځه وړلو سبب گرځي. خود بله اړخه هغه مقاصد چې غربي تمدن يې په طبيعي توگه منځته لري دا غوښتنه لري چې دواړه صنفونه (نر او بنسټه) د ژوند يوازې يوه ډگرته را ټول کړي او دهغوی ترمنځ ټولې هغه پردې له يوه مخې لري کړي چې دهغوي د ازادانه اختلاط او تعامل تر منځ بنديزونه را پيدا کوي او هغوي ته يو ډبل د بنايست او صنفی کمالونو څخه د خوند او لذت اخیستو څخه نه پای ته رسيدونکې مواقع را پيدا کوي.

اوس هر د عقل خاوند په دې پوهيداي شي چې هغه وگړي که له يوه اړخه د غربي تمدن پيرو کوي او د بله اړخه د اسلام ټولنيز قوانين دخپل ځان له پاره د حجت او دليل په څير وړاندې کوي نو هغوي څومره په خپله په فريب کې ډوب دي او يا نور خلک په کې ډوبول غواړي. په اسلامي ټولنيز ژوند کې د بنسټې له پاره د ازادۍ اخري حد دادې چې د اړتياو په وخت کې مخ او لاسونه بنسټه کولي شي او دخپلو اړتياو په خاطر له کوره وتلای شي خو دا خلک هغه اخري حد خپل ځانته د سفر پيلامه گرځوي يعنې هلته چې په تلو سره اسلام د دريدو حکم کوي دوي تگ پيلوي. او تر هغې حده پورې منځته ځي چې حيا او شرم يو لورې ته رډي او يوازې د منځ لخوا له نه بلکه خپل بنايسته غړي د لوڅو او رو او سينو (تيونو) سره يو ځای دخلکو د سترگو تر منځ وړاندې کوي او دخپل جسم پاتې بنايست هم په داسې نازکو لباسونو کې را نغاړي چې ترڅو هغه څه چې د نارينه و د شهواني تندي د ماتولو سبب کيږي ترې په بنه توگه رابرسيره شي. بيا ددې ډول لباسونو او زيب و زينت سره يوازې دخپلو محرمانو ترمنځه نه بلکه د ملگرو غونډو او گډو محفلونو ته بنسټې، لورگانې او خويندې وړل کيږي او هغوي ته د پرديو سره دخبرو، خندا کولو، سندرو ويلو، نڅا او رقص کولو او بالاخره په لوبو کولو کې داسې ازادې ورکول کيږي چې يوه مسلماننه بنسټه يې دخپل سکه ورور سره هم زغم نه شي کولای، دکوره د وتلو اجازه چې د ځانگړي اړتياو او پوره ستراو حيا د شرط سره يو ځای ورکړل شوې هغه په هغه بې باکه «ساريو» (يو ډول هندي لوي څادرې چې دهندوستان بنسټې يې له ځانه داسې را تاووي چې د

گيډي او شا برخې يې لوڅې پاته کيږي) او نيمو لوڅو بلاوزرو او د بي باکه او بي حيا نظرونو سره په سرکونو د گرځيدو په پارکونو کې د تفريح ، د هوټلونو په چکرونو او د سينماگانو په سيل کولو کې استعمالیږي. د بنځو له پاره چې د کورنۍ چارونه پرته په نورو امورو کې کومه گټوره مشروطه ازادۍ په اسلام کې ورکړل شوې ددې له پاره د دليل په توگه وړاندې کوي چې مسلمانې بنځې دې هم د فرنگي بنځو په څير کورني ژوند او د هغې مسئوليتونو ته طلاق ورکړي او د سياسي ، اقتصادي او ټولنيزو کارونو په هر ډگر کې دې د ناروينه و سره يو ځای منډ ترې ووهي .

دا خو د هندوستان حالت دي خو په مصر ، ترکيه او ايران کې سياسي ازادې لرونکې ذهني غلامان ددې نه لس قدمه وړاندې تللي . هلته مسلمانې بنځې همغسې لباس اغوندي لکه په اروپا کې چې اغوستل کيږي ترڅو په اصل او نقل کې کوم توپير رانشي او ددې نه يو څو قدمه وروړاندې د ترکيې د بنځو عکسونه په نيم برينډ حال کې خپريږي چې د سمندر په غاړه د غسل په لباس کې لامبي . هغه لباس چې په هغې کې د وجود درې برخې بنسټکاره او يوازې يوه کورچنۍ برخه داسې پټه شوې وي چې د جسم ټولې لورې ژورې يې د لباس څخه په ډاگه بنسټکاري .

ايا قران کریم او احاديثو څخه د ژوند د داسې شرمناکې طريقې او دود کوم جواز په لاس راځي ؟ کله چې تاسې په دې لارو روان ياست نو بيا په ډاگه اعلان وکړئ چې د اسلام او د هغې د قانونو څخه سرغړونه کوو . دا څومره ذلت ، منافقت او بد ديانتې ده چې د کوم ژوند دود او ټولنيز نظام او د هغې اصولو ، اهدافو او عملي اړخونو ته چې قران حرام وايي تاسې په بنسټکاره توگه خپلوئ مگر په دې لار کې تر هر څه لومړې د قران نوم اخلي ترڅو په دې ترتيب نړۍ په دې دوکه کې واچوئ چې پاته قدمونه به مو هم د قران مطابق وي .

زمونږ تر مخه کار :

دا د نوي دور د مسلمانانو حال دې اوس زموږ تر مخ د څيړنې دوه اړخه دي او په دې کتاب کې ددغې دواړو اړخونو لحاظ ساتل شوې دي . لمرۍ دا چې مونږ بايد ټولو انسانانو ته ، که مسلمان وي او که دبل فکر خاوند ، د اسلام د ژوند ټولنيز نظام (ژوند دود) د تشریح کړو او دا ورته ووايو چې په دې نظام کې د حجاب احکام د څه له پاره راغلي دي . دوېم دا چې مونږ ددغه نوې زمانې د مسلمانانو په وړاندې د قرآن او احاديثو احکام او د غربي تمدن او ژوند دود نظريات وړاندې کړو او دهغوی دواړو پايلې يو دبل مقابل لورې ته کيږدو ترڅو هغه منافقانه تگلاره چې هغوی خپله کړې له منځه ولاړه شي او دوي د نورو شريفو خلکو په څير ددې دواړو نه يوه لاره خپله کړي . نو که مسلمان پاته کيدل غواړي نو د اسلام لار به خپله کړي او که نه ، نو د اسلام سره به اړيکي پرې کړي چې په دې صورت کې به د شرم نه د ډکو هغو پايلو منلو ته تيار وي د کومو لورې ته چې غربي نظام ددې بوتلل غواړي .

آندونه :

د کومو لاملونو په بنسټ چې د پردې مخالفت کيږي هغه يوازې په سلبي توگه ، بلکه پر يو ايجابي بنسټ بنا شوي دي . د هغې اساس يوازې دا نه دي چې خلک بنځه په کور کې پاته کيدل او د نقاب سره بيرون ته تلل يو ناروا قيد و بند گڼي او د هغې له منځه تلل غواړي بلکه د هغوی له آند نه ژوند د بنځې له پاره يوه بله نقشه ده .

دښخې او نارينه ترمنځ د اړيکو په هکله هغوي خپل يو ازاد ليد لري. هغوي غواړي چې داسې نه کوي بلکه څه نور دې وکړي او په پردې باندې نيوکې يې څه داسې دې چې گويا ښځه په کور کې په ناسته او (يا په بهر کې په) مخپټونې سره نه دخپل ژوند نقشه بدلولې شي او نه نور څه کولې شي. اوس مونږ وینو چې دا نور څه، څه دي؟ او دهغې تر شا کوم ليد او اصول شتون لري؟ او هغه تر کومه ځايه درست او معقول دي؟ او په عملي توگه دهغه څخه کومې زيبښې تر لاسه شوي دي؟ ښکاره ده چې که دهغوي آندونه لکه څنگه چې دي همغسې و منل شي نو بيا به پرده او هغه ټولنيز نظام چې پرده يې يو برخه جوړوي له يوه سره غلط وگرځي خو مونږ پرته له کوم تنقيد، او عقلي او عملي ازموينې ولې دهغوي آند و منو؟ آيا يوازې نوښت، يا يوازې دا چې يوه پيښه په نړۍ کې په زور او شور سره روانه وي ددې خبره له پاره بسنه کوي چې انسان د پلټنې او تحقيق پرته دهغې منلو ته سر تپتې کړي؟

د اتلسمې پيړۍ د ازادۍ آند:

لکه څنگه چې مخته مور ورته اشاره وکړه په اتلسمې پيړۍ کې چې کومو فيلسوفانو، طبيعت پوهانو او د ادب خاوندانو د اصلاح او از پورته کړې و هغوي د تمدن د داسې يوه نظام سره په مقابله کې وو چې په ډول ډول بنديزونو رانغښتې و. په هغې نظام کې هيڅ ډول نرمي نه ليدل کيده، د نامعقوله رواجونو، جامدو اساساتو او د عقل او فطرت پر خلاف د څرگندو تناقضاتو څخه ډک و. د پيړيو پيړيو پر لپسې انحطاط هر لورې ته دهغوي پر مختگ ستونزمن کړې و، د يوه اړخه نه عقلي او علمي بيدارۍ د ټولني په منځۍ طبقه کې، په ذاتي کونښونو ولاړه، د پرمختگ جذبه را پاروله او د بله اړخه د اميرانو او مذهبي مشرانو طبقه وه چې د ځواک په چوکيو ناست د رواجي بنديزونو غوتي يې نورې هم ورکولولې. دکليسا، پوځ، محکمو، د کرنې او مالي را کړې ورکړې ادارو، ټولنيزو ارگانونو بلکه د ژوند ټولو شعبو په داسې ډول کار کاوه چې د نوي را پورته شوې زيارا يستونکې گارگرې طبقې دکار او کو کښنې ټول محصول او گټه د يوې ځانگړې طبقې لاس ته ورشي. هر هغه هڅه به چې ددې حالت د اصلاح له پاره کيده د ځواکمنې طبقې د غرور، جهالت او خپل غرضۍ په اساس به د ناکامۍ سره مخ کيدله. دهمدې لاملونو په اساس په اصلاح او بدلون غوښتونکو کې ورځ په ورځ يوړوند انقلابي جوش را پيدا کيده. ان تردې چې د دغه ټول ټولنيز نظام او دهغې د هرې ځانگړې او هراړخ پر خلاف د بغاوت او تيري جذبه خپره شوه او د شخصي ازادۍ داسې افراطي غوښتنې عوامي مقبوليت پيدا کړ چې د ټولني په مقابل کې يې وگړي ته مطلق خپلواکي ورکوله. غوښتنه کيدله چې بايد وگړي ته د پوره خپلواکۍ سره د حق وړ په برخه وي ترڅو هر کار يې چې زړه و غواړي ويې کړي او کوم کار يې چې زړه و نه غواړي پرېږدي يې. ټولني ته دهغه وگړي د شخصي ازادۍ د سلب کولو هيڅ حق نه شته. د ازادۍ دغه افراطي آند چې په حقيقت کې د يوه ظالمانه ټولنيز نظام پر خلاف د قهر او غضب پايلې وي، پخپله پخپل ځان کې د ډير ستر فساد جراثيم او مکروبو نه درلودل، کومو خلکو چې دا فکر را وړاندې کړې و هغوي پخپله هم د هغې د منطقي پايلو څخه بې خبره نه وو او که چيرې دهغې پايلې ورته له مخکې نه په تمثيلي ډول تر مخ ايښودل شوې وای د کومو په نتيجه کې چې داسې بې قيد ازاداي او داسې خپل سرې انفراديت منځ ته راته، نو روح به يې په جسم کې په لږزه راغلي وای. هغوي د ازادۍ دا شعار د هماغه ناروا ستونزو او دغیر معقولو بنديزونو د ماتولو له پاره د يوې آلې په توگه استعمالوو چې په هغه وخت کې دهغوي

په ټولنه کې موجود وو خو با لاخره دغې آند دغربي ولس په ذهنونون کې ريښې ټينگې کړې او وده يې په کې پيل کړه.

د نولسمې پيړۍ بدلونونه :

د فرانسې انقلاب د ازادۍ د همدغې فکر تر اغيز لاندې منځته راغې. په دې انقلاب کې پخواني ډير اخلاقي آندونه او د تمدن او مذهبي ضوابطو ريښې را وويستې شوې او کله چې ددې ريښو د له منځه تلل د پرمختگ اساس وگرزید نو انقلابي دماغونو دهغې څخه دا پایلې را وويستې چې گویا هره هغه نظريه او يا تگلاره چې د پخوا څخه را روانه ده د پرمختگ په لار کې خنډ جوړوي او دهغې د له منځه وړلو پرته مخ په وړاندې قدم نه شي اخيستل کېدای. په دې توگه چې د مسيحي اخلاقو د غلطو اصولو د ماتولو نه وروسته ډير ژر دهغوې تنقيد د انساني اخلاقو د بنسټيزو آندونو په لور متوجه شو. ويل يې دا عصمت او پاک لمني څه بلاده؟ په ځوانۍ باندې د تقوي مصيبت ولې را نازل شوې دي؟ د نکاح نه مخکې که څوک د چا سره محبت کوي نو څه بده به پيښه شي؟ او د نکاح نه وروسته ايا د انسان زړه د سينې نه بهر کيږي چې د مينې او محبت حق ترې واخيستل شي؟

دا او دا ډول نورې پوښتنې په دغه انقلابي ټولنه کې هرې لورې ته خپرې شوې او په ځانگړې توگه ورته د رومانتيک ادب د بنسټونځې پلويانو (Romantic School) زياته هوا ورکړه.

د نولسمې پيړۍ په پيل کې جيورج سانډ (George Sand) نومې ښځه ددې ډلې مشره وه. دې ښځې ټول هغه اخلاقي اصول ورمات کړل چې تل پرې د انساني شرافت او په ځانگړې توگه د ښځې د عزت حساب کيده. هغې په داسې حال کې چې ميړه هم درلود تر څنگ يې د نکاح د دايرې څخه بهر هم ازد اړيکي درلودل. بالاخره د ميړه نه جدا شوه او دهغې وروسته يې دوست په دوست بدلاوه. دهیچا سره يې ددوه کالو نه زيات وخت تير نشو کړای. دهغې د ژوند په لنډ تاريخ کې د شپږو داسې کسانو نومونه شته چې ورسره يې تل پټه او ښکاره دوستي او اشنايې درلوده. دهغې د همدې دوستانو څخه يوه دهغې په هلکه ليکلي دي چې:

«جورج سانډ لمړۍ يوه پروانه (پتنگ) رانيسي او هغه د گلونو په پنجره کې بندوي. دا دهغې د محبت وخت وي. بيا هغه دهغې به زيښتو پيل کوي او دهغې د پر تکو څخه خوند اخلي، دا دهغې د سورتيا او مخ اړونې وخت وي. ژر يا وروسته داسې وخت هم راځي چې بيا دهغه وزرونه کارې او ټوټه ټوټه کوي يې او دهغې پروانو (پتنگانو) په ډله کې يې ورواچوي د کومو نه چې هغه دخپلو داستانونو د قهرمان په څير کار اخلي.» فرانسوي شاعر الفردو موس (Alfred do musse) هم دهغې د عاشقانو څخه و خو دهغې د بې وفاتوب څخه دومره زړه ماتې شو چې د مړينې په وخت کې يې وصيت وکړ چې جورج سانډ دهغې د جنازې ليدلو ته پرېښول شي، دا دهغې ښځې ذاتي کړ چار او کړيکتير و چې ليکنو يې لږ تر لږه تر دير شو کالو پورې د فرانسوي ځوان نسل په ذهنونو اغيز کړې و.

(۱) [د وگړيزې ازدي د تخيل څخه، اوسني پانگه وال نظام او د جمهوري تمدن نظام او اخلاقي بې لاريتوب را پيدا شو. او نژدې يوه نيمه پيړۍ يې په اروپا او امريکا کې دومره تيرې وکړ چې انسانيت دهغې پر خلاف بعادت ته اړ شو. ځکه چې دې نظام وگړي ته د ټولنيزو گټو پر خلاف دخپلو نفساني غوښتنو د پوره کولو واک ورکړې و او ټولنيزې ښيگړې يې دهغې تر مخ حلالې او قربان کړې وې او د ټولنيز نظام شيرازه يې خوروره کړې وه، سوسياليزم او فاشيزم دواړه د همدې بغاوت نښې دي خو په دې نوي جوړښت کې هم دهماغه لومړۍ ورځې څخه دا خرابوالي په يوه بڼه کې پټ پروت دي. او دا ځکه چې دا د يوه انتها علاج به

بلي انتها باندې کول دي. د اتلسمې پيړۍ د وگړيزې ازادۍ کمښت دا و چې ټولنه يې په وگړي څاروله او د شلمې پيړۍ د ټولنيز فکر کمښت دادې چې وگړي د ټولني څخه څاروي. ددوي تر مخه د انسان د ژغورني له پاره يوه متوازنه لار لا تر اوسه هم هماغسې ورکه ده لکه څنگه چې په اتلسمه پيړۍ کې ورکه وه. [

جيورج سانډ (George Sand) په خپل يوه ناول (Lelia ليليا) کې د ليليا له اړخه استينو ته ليکي چې:

«خومره ډير چې ماته د نړۍ د کتلو فرصت تر لاسه کيږي نوزه احساسوم چې د محبت په هکله زمونږ د ځوانانو افکار ډير زيات په غلطه دي. دا ډير غلط فکر دې چې يوازي د يوه کس سره دې محبت او مينه وکړل شي او دهغې په زړه دې پوره تسلط پيدا کړل شي او دا تسلط دې بيا د تل له پاره شتون ولري. بې له شکه ټول مختلف فکرونه بايد وزغمل شي زه ددې خبرې منلو ته تياره يم چې ځيني ځانگړې روحونه په ازدواجي ژوند کې د وفادار پاته کيدو حق لري خو زيات يې نورې اړتياوې لري. دې ته اړتيا ده چې دواړه خواوې يو بل ته ازادي ورکړي، يو بل وزغمي او دغه خپل غرضي د زړه نه وکارې چې دهغې له مخې درقابت او بدنيتۍ لري. پيل کيږي، ټول محبتونه سهي دي، که هغه تيز او تند دی او که آرام، شهبانې دي يا روحاني، پايښت لرونکي وي او که بدلون مندونکي وي، خلک د ځان وژني په لور بوځي او يا د خوند او لذت په لور.»

په خپل يوه بل ناول (Jaccuse ژاک) کې دهغه ميره کريکتير او کړچار وړاندې کوي چې دهغې په وړاندې د ښه ميره نمونه او مثال دې. دهغې هيرود «ژاک» ښځه د يوه پردي سړي په غيږ کې ځان ور اچوي خو هغه د پراخ زړه خاوند ميره دهغه نه نفرت نه کوي. بيا د نفرت د نه کولو لاملونه بيانوي او وايي: «کوم گل چې زما پر ځاي بل چاته خوشبويي ورکول غواړي نو ماته ددې څه حق دې چې هغه تر پښو لاندې وروړم.»

او بيا مخکې د ژاک د ژبې نه راوتلي الفاظ داسې وړاندې کوي:

«ما خپل فکر نه دې بدل کړې، د ټولني سره مې سوله نه ده کړې، زما له آنده نکاح په ټولو ټولنيزو اړيکو کې يوازې هغه وحشيانه لاره او طريقه ده چې تصور يې کيداې شي. زه باور لرم چې با لخره به دا طريقه له منځه ولاړه شي، که چيرې انساني نسل په ريښتوني توگه د انصاف او عقل په لور قدم پورته کړي بيا به ددې ځاي يو بل رواج ونيسي او هغه به دنکاح څخه لږ څه هم مقدس نه وي خو دهغې څخه به ډيره انساني طريقه او لاره وي. په هغه وخت کې به انساني نسل د داسې ښځو او نارينه و څخه جوړښت موندلې وي چې يو بل په ازدي به هيڅ ډول بنديزونه نه لگوي. اوس خو نارينه دومره خپل غرضي او ښځې دومره بې زړه دي چې دهغوي څخه يو هم د موجوده قانون نه د بل ډير شريفانه قانون غوښتنه نه شي کولې. بلي! په هغوي کې چې د ضمير او نيکۍ کمښت وي نو هغوي بايد په درنو زنجيرونو کې و تړل شي.»

دا هغه آندونه دي چې د ۱۸۳۳ زېږديز کال په شاوخوا وختونو کې بيانيدل او جيورج سانډ (George Sand) هم يواځې تر همدې ځايه ولاړه او خپل دغه افکار يې اخري منطقي تومني ته و نه شورسولاي. ددې ټولې ازاد فکري او روڼ پالنې سره سره پخواني رواجي او اخلاقي تياري دهغې په ذهن کې څه نا څه پاتې وي. نژدې ديرش يا پنځه ديرش کاله وروسته په فرانسه کې د ادیبانو، فيلسوفانو، ډرامه ليکونکو يو بل لښکر راپورته شو چې مشري يې الکزانډر ډوماس (Alexander Dumas) او الفرید ناکی (Alfred Nquet) کوله. دې خلکو خپل ټول ځواک ددې فکر په خپرولو تير کړ چې: «ازادي او د ژوند نه خوند اخيستل د انسان فطري حق دې او په دې حق باندې د تهذيب او اخلاقو قيود او بنديزونه لگول په وگړي باندې د ټولني تيري دې». ددې نه مخته د وگړي له پاره د عمل د ازادۍ غوښتنه د محبت په نامه کيدله خو وروسته خلکو ته يوازې دا عاطفي او جذباتي غوښتنه يوه کمزورۍ ښکاره شو. په دې خاطر هغوي د وگړيزې خپل سړۍ، بې قيدو بنده

ازادی او اواره گی، د عشق، فلسفي او حکمت او تدبیرد ټینګو بنسټونو د جوړولو هڅې پیل کړې. ددې د پاره چې بنځې او نارینه په پوره ازادۍ، ډاډ او احساس سره هر هغه څه چې و غواړي وپې کړي او دهغوي هر کار د ټولني له اړخه یوړو او نیک عمل وګڼل شي.

د اتلسمې پېړۍ په اخري وختو کې پاول آدم (Paul Adam) او هنري بتایلا (Henry Bataille) پیرلویې (Pierre Louis) او نورو زیات شمیر ادیبانو خپله ډیره ځواکمني په ځوانانو کې د جرأت په پیدا کولو کې صرف کړه ترڅو پخواني اخلاقي اغیز که لږ څه پاته هم وي په مکمله توګه له منځه یوسي.

پولي او ان په خپل کتاب (Lamorale De Lamour) کې ځوانان په دې حماقت او بې عقلۍ د زړه دخلاصه ملامتوي او وایي چې: «کله چې هغوی (هلک یا نجلۍ) په خپلو منځو کې د محبت اړیکې پیدا کوی نو یو دبل د قانع کولو په خاطر درواغ وایي چې گویا دهغه په خاطر ځان وژلو ته هم تیار دي او دهغې سره د زړه نه غواړي مینه وکړي او د تل له پاره غواړي دهغه یا هغې په څنګ کې واوسي» بیا وایي:

«دا ټولې خبرې په دې خاطر کیږي چې د جسماني خوندونو دغه غوښتنه چې په فطري توګه د هریوه کس سره شتون لري او په کې د ګناه یا بدۍ کومه خبره هم نشته خو د پخوانیو فکرونو په بنسټ هغه معیوب ګڼل کیږي نو دهغې له پاره انسان خامخا ددرواغود پردې تر شا دپتیدو هڅه کوي. دا د لاتیني ولسونو ستره کمزورتیا ده چې په هغې کې محبت کونکي جوړې یو بل ته په ډاګه دا څرګندول شرم بولي چې وایي چې: د ملاقات او لیدنو څخه ددوې موخې یوازې جسماني غوښتنې پوره کول او خوند اخیستل دي».

ددې نه وروسته ځوانانو ته مشوره ورکوي او ورته وایي چې: «ښه پوه او معقول انسانان شي، دخپلو غوښتنو او خوندونو د خادمانو څخه خپل معبودان مه جوړوئ، هغه خلک ډیر بې عقله او ناپوه دي چې د محبت بوت خانه جوړه کړي او بیا په هغې بت خانې کې یوازې د یوه بت عبادت کوي، د لطف او خوند په هره ګړۍ کې د یوه نوی میلمه انتخابول په کار دي».

پیرلویې (Pierre Louis) ددې ټولو نه څلور قدمه مخته ځي او اعلان کوي چې اخلاقي بندیزونه په حقیقت کې د انساني ذهن او دماغي ځواکونو د ودې په وړاندې خنډ جوړوي. ترڅو چې هغه په مکمله توګه مات نه کړل شي او انسان د پوره ازادۍ سره د جسماني لذتونو څخه خوند وانخلي، هیڅ ډول عقلي، مادي، علمي او روحاني ارتقاء شونې نه بریښي. (Pierre Louis) په خپل کتاب افروډیت (Afrodite) کې په ډیر کوښښ سره ددې خبرې د ثابتولو هڅه کوي چې بابل، اسکندریه، روم او د تهذیب او تمدن د ټولو مرکزونو د بهار، عروج او شباب وخت هماغه و چې هلته عشق، اواره گی او نفس غوښتنې (Licentiousness) په خپل اوج کې وې. خو کله چې هلته اخلاقي او قانوني بندیزونه د انسان په نفسي غوښتنو باندې ولګیدل نو د غوښتنو سره سره د انسان روح هم همدې بندیزونو کې را ونغښت.

پیرلویې (Pierre Louis) همغه وګړي دي چې په خپل وخت کې دفرانسي یو نامتو ادیب، لیکوال او د ادب د یوه ازاد مکتب لارښود و. هغه د خپل قلم ټول ځواک د لوڅوالي، برېښتوب او د بنځې او نارینه د ازادۍ په صفت کې تیر کړي. په خپل دغه کتاب کې هغه د یونان په ستانیه کې لیکي چې:

«لکه دلوح انسان... پوره صورت چې مونږ یې په خپل مخکې انځورولې شو... د چا په هکله چې مذهب مونږ په دې ډاډمن کړي یو چې هغه په خپله الله جل جلاله په خپل صورت کې پیدا کړي دي... د یوې مقدس عصمت پلورونکي په بڼه د ټولو نازو نخرو سره یو ځای د شل زره نندارچیانو تر مخ خپل عصمت را ښکاره کوي چې د شهوانی محبت اخري مرتبه ده... دا هماغه بختور اسماني محبت دي چې مونږ ټول ترې پیدا شوي یو... نه ګناه وه، نه د شرم کوم شي و نه ناپاکه او نجسه کار و».

(۱) [ددې لفظ په پوهیدو کې غلطی و نه کړې ددې څخه هدف هغه ښځې او نارینه دی څوک چې یو سرې یا یوه ښځه دخپلو نفسي غوښتنو د سرښت له پاره استعمالوي]

او وروسته بیا په داسې حال کې چې ټولې شاعرانه پردې او رموز یوې لورې ته ږدې او په پوره بې باکۍ سره په ډانگ پیلې توگه لیکې چې: «د یوه ځواکمن اخلاقي تعلیم په واسطه ددغه مکروه فکر له منځه وړل اړین دي چې ښځې د مور په څیر په هرې بڼه د شرم نه ډک ، ذلیل او د شرف او عزت نه لویدلې کارهم گڼل کیدای شي.»

د شلمې پیړۍ پرمختگونه :

په نولسمې پیړۍ کې د افکارو پرمختگ تردې ځایه رسیدلې و خو په شلمه پیړۍ کې نوې باز په فضا کې را څرگند شو چې دخپلو مخکینو څخه یې هم دپورته الوتو هڅه کوله. په (۱۹۰۸) زیږدیز کال پیروولف (Pierre Wolff) او گیسټان لیرو (Gastonlerouk) یوه ډرامه د (Lelys) خپره کړه چې په هغې کې دوه ځوانې نجونې د خپل ځوان ورور ترمنځه د خپل پلار سره په دې موضوع خبرې اترې کوي چې گویا هغوی ته د ازادانه محبت کولو حق شته. او دا چې د زړه لگیدو (محبت) پرته یوې ځوانې نجلۍ ته د وخت تیروول څومره دردمن کار دي. دهغې زور پلار خپله یوه لور په دې خبره ملامتوي چې هغه د یوه ځوان سره نامشروع اړیکې لري. د خپل پلار په ځواب کې لور وایې چې (زه تا څنگه و پوهوم. ته په دې نه پوهیږې چې هیڅ نارینه ته دا حق نه شته چې د کومې نجلۍ څخه که څه هم دهغې لور یا خور وي دا غوښتنه وکړي چې هغه دې د محبت پرته زږښت ته ورسیري.)

نړیوالې جگړې د ازادۍ دغه غورځنگ ته نور هم ځواک وروباښه. بلکه د اخري مراتبو پورې یې ورساوه. د حمل د منعې کولو غورځنگ د فرانسې په ولس ډیر زیات اغیز وکړ. څلویښت کاله په پرلپسې توگه د فرانسې ولس ددکوچنیانو دپیدایښت (ولادت) د کمښت په لور روان و. ددې هیواد (۸۷) ولسوالیو څخه یوازې شل داسې وې چې د توالد شمیر په کې د مړینې له شمیر څخه ډیر و. په پاتې (۲۷) ولسوالیو کې د مړینې شمیر د پیدایښت له شمیر څخه ډیر و، ان تردې چې په ځینو ولسوالیو کې د هرو سلو کوچنیانو دپیدایښت په مقابل کې د مړو شمیره (۱۳۰-۱۴۰) او ان تر (۱۲۰) پورې رسیدله. کله چې جنگ و ښت نو په داسې حال کې چې د فرانسې ولس ته د خپل مرگ او ژوند په دغه کشمکش کې دخپلې بقا او پایښت موضوع تر مخ وه ، نو دفرانسې پوهانو ته دا په ډاگه شوه چې د فرانسې په غیږ کې د جنگیالیو ځوانانو شمیره ډیره کمه ده. نو که چیرې اوس دغه کم شمیره ځوانان دفاع وکړي او خپل ولس خوندي هم کړي نو بیا به ددښمن ددویمې حملې په وخت کې د ولس خوندي کول شونې نه وي. نو همدې فکر په فرانسې کې د ولادت د زیادښت احساس د لیونتوب تر پولو پورې ورساوه او هرې ځوانه لیکوالانو ، ژورنالستانو ، خطیبانو او ددې نه اخوا پوهو علماو او سیاست پوهانو په یوه اواز پورته کولو سره وویل چې: (بچي پیدا کړئ ، د نکاح د رسمي بندیزونو پروا مه ساتئ ، هره پیغله یا کونډه چې د بچي د پیدا کولو له پاره خپل رحم یا گیده په خپله خوښه وړاندې کړې ، هیڅ ډول به نه ملامتیري. بلکه برعکس به د عزت وړ وی. په دې وخت کې دښځو ازادې غوښتونکو وگړو ته یو طبیعي ځواک ترلاسه شو او ددې فرصت او وخت نه په گټې اخستو سره یې ، ټول هغه آندونه خپاره کړل چې دشیطان په ځولۍ کې لا تر اوسه هم پاته وو.

د همدغې وخت يو مشهور اخبار ليکونکې چې د (Republica La Vion) اخبار مدير و په دې موضوع چې په زور زنا کول ولي جرم دې؟ داسې وليکل:

[کله چې غريب وگړي د لوگي له لاسه تنگ شي او په غلا او لوتماري، لاس پورې کړي، نو ويل کيږي چې ده ته ډوډۍ ورکړي، نو لوتماري او غلابه په پخپله بنده شي. خو عجيبه خبره داده چې کله د همدردۍ او مرستې احساس د جسم د يو ډول طبيعي اړتيا و په خاطر په جوش راځي نو بيا هغه د همدغسې يوې بلې طبيعي همدغومره مهمې اړتيا يعنې محبت له پاره ولي پراختيا نه مومي؟ لکه څنگه چې غلاد تل له پاره د لوړې شدت له مخې صورت نيسي په همدې ترتيب هغه څه چې زنا بالجبر (په زور د کومې بڼې ابرو لوتول) او زيات وختونه وژنه د همداسې اړتياو د زياتو او سختو غوښتنو په پايلو کې پيښيږي چې د لوړې او تندې څخه کم طبيعي نه دې..... يو صحت منده وگړي چې غښتلي او ځوان هم وي خپل شهوت نه شي کنترولولې، لکه څنگه چې هغه خپله لوړه ددې وعدي په اساس، چې په راتلونکې اونۍ کې به غذا را پيدا شي، نه شي تم کولای.... په داسې حال کې چې زمونږ په بازارونو کې هر څه په پوره افراط سره موجود دي. ديو ځوان وگړي شهواني لوړه همدومره دافسوس وړ ده لکه څومره چې د يو وړي انسان د نس لوړه. لکه څنگه چې يو فقير او غريب ته غذا په مفت ډول ورکول کيږي نو په همدې ډول د بل ډول لوړې څخه چې کوم خلک مري نو دهغې له پاره هم مونږ ته څه انتظام کول په کار دې].

بس په دې باندې همدومره پوه شئ چې دا کوم د ټوکو ټکالو مضمون نه و. دا په پوره غور سره ليکل شوې و او په پوره تدبير او پوهې سره په فرانسه کې خپور شو او ولوستل شو. په همدغه وخت کې د پاريس د پوهنتون د درمل جوړونې په فاکولته کې يو مضمون (د پي، ايچ، ډي) د ورکړې په خاطر غوره کړای شو او په رسمي جريده کې خپور کړې شو چې دهغې يو څو جملې دلته را اخلو.

[مونږ هيله لرو چې هغه ورځ به هم راشي چې مونږ د دروغجنو بهانو او د شرم او حيا د احساس پرته ووايو چې ما ته په شل کلنۍ کې د سوزاک ناروغتيا پيدا شوې وه او لکه څنگه چې تاسې پرته له ويري او تکلف نه دا وياست چې زه يې د وينې د توکولو په خاطر غره ته وليږلم.... دا ناروغتيا وې د ژوند څخه د خوند اخیستو قيمت دې چا چې خپله ځواني په داسې ډول تيره کړه چې د هيڅ ډول ناروغتيا اغيز پرې را ښکاره نه شو نو هغه يو نامکمله وجود دې. هغه د بې زړه توب سره دمزاجي او يا د مذهبي غلط فهمۍ په اساس د دغې طبيعي دندې د سرته رسولو څخه ډډه کړي چې بيا يې دهغې په فطري دندو کې تر ټولو لومړنۍ دنده وه.

د (Neo-Malthusian Movement) د غورځنگ ليکنې:

د مخکې تللو تر مخه په هغو افکارو باندې هم نظر اچولو ته اړتيا ده چې د حمل (د کوچني د پيدا ايښت) د مخنيوي د خوزښت په لړ کې منځته راغلي. د اتلسمې پيړۍ په اخر کې، يعنې هغه وخت چې انگرېز اقتصاد پوه (Malthus) مالتوس د نفوسو د کمښت له پاره د حمل (د کوچني د پيدا ايښت) د کنترول وړانديز وکړ نو په همدغه وخت کې دهغه په فکر او ذهن کې دا خبره هم نه گرځيده چې ددې دغه وړانديز به يوه پيړۍ وروسته د زنا او فحش د خپرواې له پاره تر ټولو ستر عامل او مرستندويه ثابت شي. هغه د نفوسو د ډيرښت نه د مخنيوي په خاطر، په نفس کنترول او په زيات عمر کې د نکاح کولو مشور ورکړې وه خو د نولسمې پيړۍ په اخر کې چې کله نيومالتوسي (Neo-Malthusian Movement) غورزنگ سر را پورته کړ نو دهغې بنسټيز اصول دا وو چې د نفوس غوښتنې دې په پوره ازادۍ سره تر سره شي او دهغې فطري زبښنه يعنې د اولاد د پيدا ايښت مخه په علمي او طبي لارو چارو سره ونيول شي. ددې غورزنگ دغه وړانديزونو د زنا او

بدکاری په وړاندې هغه اخری بند هم ورمات کړ چې د ازادو جنسي اړیکو په مخ کې خنډ واقع کيدای شو. ځکه چې اوس یوه بنځه پرته له دې ویرې خپل ځان د یوه سړی په غیر کې وراچولې شی چې دهغې به اولاد پیدا شي او په هغې به د مسؤلیتونو بار واچول شي.

دلته دهغې پایلو د بیانولو فرصت نه شته. مونږ یوازې یو څو داسې نمونې وړاندې کوو چې د دنسل د پیدایښت د کنترول (Birth Control) په لیکنو کې ډیرې یادې شوې دي. په دې لیکنو کې چې د مالتوسې غورزنگ پلویانو کوم استدلال کړې هغه په لنډه توگه دادي چې:

[هر انسان په فطري توگه ددرې ډیرو قوې اړتیاو سره مخ کیږي. د غذا اړتیا، د آرام اړتیا او د شهوت اړتیا. فطرت دغه درې واړه اړتیاوې په انسان کې په پوره ځواکمنۍ سره پیدا کړې دي. او دهغوي په پوره کولو کې یې ځانگړې لذت ایښې دي، ترڅو انسان دهغې د پوره کولو لپوال وي. د عقل او منطق غوښتنه داده چې انسان دهغې د پوره کولو له پاره هڅه وکړي. د لمړۍ دوو شیانو په هکله دهغه تگلاره همدا ده خو ددریم په هکله دهغه تگلاره لږ څه توپیر لري. ټولنیزو اخلاقو په هغه بندیز لگولې چې جنسي غوښتنې د نکاح نه پرته باید ترسره نه شي او دهغې نه خوا یې دا شرط هم پرې ایښې چې د اولاد پیدایښت باید تم نه شي. دا ټولې خبرې له یوه سره عبث دي. د عقل او فطرت پر خلاف دي. په خپلو اصولو کې غلطې دي او د انسانیت له پاره ډیر بد استثمار او زیښناکۍ سبب گرځي.]

په دې لیکنو کې چې د کومې ودانۍ جوړښت شوې لږ څه هغه هم وویښی:

[د جرمني د سوسیال دیموکرات گوند مشر (Bebel) ډیر په ډانگ پیلې توگه لیکي چې:

«بنځې او نارینه حیوانات دي، نو ایا د حیواناتو په جوړو کې نکاح او بیا د تلپاتې نکاح پوښتنه را پیدا کیدای شي؟»

ډاکټر ډریسیدل (Dr. Drysdale) لیکي چې:

[نږدې د ټولو غوښتنو په څیر محبت هم یو تغیر خورونکې څیز دی نو هغه د یوې لارې سره ځانگړې کول د فطرت په قوانینو کې ترمیم کول دی. په ځانگړې توگه نوې ځوانان دې بدلون لورته میلان لري او دهغوي دغه رغبت د فطرت دهغې منطقي نظام مطابق دي کوم چې غوښتنه کوي چې زموږ تجربې باید بې شمیره وي.... ازاد اړیکې د نورو سترو اخلاقو ښکاروندې دي ځکه چې هغه د فطرت د قوانینو سره ډیر مطابقت لري. او په دې خاطر هم چې هغه نیغ په نیغه د جذباتو، احساساتو او بې غرضه محبت او مینې ښکارندوي دی. د کوم میلان او رغبت څخه چې دغه اړیکې پیدا کیږي هغه ډیر اخلاقي ارزښت لري نو دا ارزښت کله هغه تجارتي راکړې ورکړې ته په برخه کیږي چې نکاح په حقیقت کې خپل کسب (Prostitution) گرځوي.]

گورئ چې اوس تصور او آند بدلېږي، بلکه سرچپه کیږي. لمړۍ دا هڅه کیدله چې د زړونو څخه دا تصور وکارې چې گویا زنا له اخلاقي اړخه یو ناوړه کړچار دی او دا ثابتې کړې چې زنا او نکاح دواړه برابر دي. اوس یو قدم مخته ږدي او نکاح یو معیوب کار او زنا ته د اخلاقي لوړوالي مرتبه ورکوي. لکه چې بل ځای همدا ډاکټر وايي چې:

[د داسې تدبیرونو غوره کولو ته اړتیا ده چې د واده پرته هم محبت یو معزز څیز وگرځوي..... دا د خوښۍ ځای دی چې د طلاقو اسانتیا د نکاح رسم ورواج ورور ورو ختم کړې اوس نو نکاح د دوه کسانو ترمنځ د یو ځای ژوند کولو یو داسې تړون دی چې کله هم دواړه خواوې و غواړي هغه له منځه وړلای شي او دا د جنسي اړیکو یوه سهې لار ده.]

د فرانسې مشهور نوماتوسي مشر پرل روبین (Paulrobin) لیکي چې:

[په تیرو پېنځه ویشته کالو کې مونږ ته دومره سوېې را په برخه شوې چې د هغې په پایلو کې مو د حرامی (دازادو جنسی اړیکو په واسطه د پیدا شوي) کوچني مور د حلالی کوچني دمور سره په یوه مرتبه کې ودروله. اوس یوازې دومره کمښت پاته دې چې هماغه لومړۍ ډول (حرامیان) کوچنیان پیدا کړل شي ترڅو د مقایسې پوښتنه له یوه سره شتون ونه لري.]

د انگلیستان یو مشهور فیلسوف مل په خپل کتاب ازادي (On Liberty) کې په دې خبره ټینګار کوي چې [د داسې خلکو د ودونو څخه باید قانوناً مخنیوی وشي چې هغوی ددې پوره شواهد وړاندې نه کړي چې ګویا هغه د ټول ژوند له پاره کافی وسایل لري]. خو کله چې په انگلستان کې د قحبه (زنا) ځایونو (Prostitution) د مخنیوي پوښتنه را پورته شوه نو بیا همدغې فیلسوف د هغې دله منځه وړلو کلک مخالفت وکړ، علت یې دا وایه چې دا په وګړیزه ازادۍ یوه حمله ده او د کسب ګرو سپکاوي او توهین دي. ځکه چې دا دهغې سره د کوچنیانو په خیر سلوک کول دي.

غور وکړئ، د وګړیزې ازادۍ درنښت په دې خاطر کیږي چې له دې څخه په ګټې اخیستلو سره د زنا کولو له پاره لاره هواره شي. خو که کوم بې عقل دهمدې وګړیزې ازادۍ نه په ګټې اخیستلو سره نکاح کول وغواړي نو داسې وګړې هیڅکله هم ددې وړتیا نه لري چې ازادي دې بې خوندي وساتله شي. دهغې په ازادۍ کې نه یوازې دا چې د قانون مداخله وزغمل شي بلکه دا دازادۍ غوښتونکی فیلسوف دضمیر په بنسټ، پخپله یوه مطلوبه لاسته راوړنه ده.

دلته د اخلاقي افکارو انقلاب خپل اخرته ورسید کوم چې بد او ناروا وو هغه ښه شو او کوم چې ښه او نیکې وه هغه بد وګرځیده.

زیښې او پایلې ئې :

لیکنه مخته ځي او دخلکو افکار دهغې پسې وروسته ځغلي. په آخر کې ټولنیز اخلاق، د ټولنی اصول او د حکومت قوانین ټول مقاومت له لاسه ورکوي. هلته چې یوه نیمه پیرې په پرلپسې توګه فلسفه، تاریخ، د پوهې فنون، ناولونه، ډرامې، هنر او بالاخره د دماغونو د تیارولو او د قالب کول ټول الات د خپل متحد ځواک په واسطه یوازې او یوازې یو فکر او تګلاره د انسان د ذهن او دماغ درېښو، رېښو سره نښلوي نو بیا هلته په همداسې یو فکر د ټولني اغیزمن کیدل یو حتمي کار دي او بیا هلته چې د حکومت او ټولو ټولنیزو ګوندونو بنسټ په جمهوري اصولو ولاړ وي داهم شوني نه ده چې د عوامو د فکر د بدلون سره سم قوانین هم تغیر ونه مومي.

صنعتي انقلابونه او اغیزې ئې :

په زړه پورې دا وه چې په همدغې وخت کې چې صنعتی انقلاب (Industrial Revolution) منځته راغې، ګڼ شمیر نور تمدني وسایل هم برابر شول. دغه انقلاب چې په ټولنیز او اقتصادي ژوند کې ئې په مدني ژوند، د ګڼو بدلونونو په راوړلو سره، کوم اغیز و شیند، دهمدې اغیز له امله د ټولو حالاتو مخه هماغه لورې ته وړل کیده کومې لورې ته چې انقلابي لیکنو د هغې بوتلل غوښتل.

د وګړیزې ازادۍ په آند ولاړ پانګه وال نظام ته د مشینونو ایجاد او د تولید (Mass Production) امکاناتو ډیر ځواک ور بخښلي و. پانګه والو طبقو ستر ستر صنعتي او تجارتي مرکزونه جوړ کړل او دغه مرکزونه

بالاخره په لویو لویو ښارونو بدل شول. د کلیو او بانډو څخه په سلونو زره او یا په میلیونونو انسانان دغې لورې ته د کار موندلو له پاره وروهڅول شول او هملته راټول او ځای په ځای کړل شول. ژوند کول ترډیره حده پورې سخت شو. کور، کالي او خوراک او څښاک او د ژوند په ټولونورو اړتیاو باندې اور لگیدل پیل شو. او دا ټول، څه د تمدن په برکت او څه د پانگه والو په هڅو تر سره شول. د عیش او عشرت بې شمیره نور وسایل هم د ژوندانه په اړتیاو کې وړ داخل کړل شول. خو پانگه وال نظام د دولت ویش په داسې ډول و نه کړ چې دهغې په واسطه د دغې ټولو اسانتیاوو د لاسته راوړلو وسایل هم په همدغه پیمانې خلکو ته ور ورسیري. پانگه وال نظام هومره اقتصادي وسایل د عام ولس په واک کې ورنه کړل د کومو د لاس ته راوړلو له پاره چې هغوی ښارونو ته راغلي وو، ترڅو د ژوند لمرنۍ اړتیا وې لکه (کور، کالي او ډوډۍ) پرې په اسانۍ سره ترلاسه کړي. دهغې زیښاک یا استثمار پایله دا شوه چې په میړه باندې ښځه او په پلار باندې خپل بچیان یو دروند بار وگرځید. هر چاته د خپل ځان ساتل ستونزمن شول. اقتصادي حالات تردې ځایه خراب شول چې هر وگړې پخپله خپل ځان وساتي. ځوانو، واده شوو او کونډو ښځو ته په خپله د رزق د پیدا کولو له پاره د کوره وتل ورپېښ شول. او بیا چې کله د دواړو صنفونو ترمنځ د اختلاط مواقع او فرصتونه نور هم زیات شول او دهغې فطري زیښنې هم را منځته شوې، نو د همدغې وگړیزې ازادۍ تصور او د اخلاقو نوې فلسفې، پلرونو، لونیو، خویندو، وروڼو، میړونو او ښځو ته دا ډاډینه ورکړه چې د ویرې او خوف کومه پراوه و نه ساتي. څه چې کیږي ډیر ښه کیږي. دا را پرزیدل نه دي بلکه پورته والې (Emancipation) دي، دا بد اخلاقي نه بلکه د ژوند نه خوند اخیستل دي. په کومه کنده کې چې پانگه وال تاسې ورغورځوي هغه دوزخ نه دي بلکه جنت دي جنت.

پانگه واله ځان غوښتنه:

بیا خبره په دې پولو کې هم را تاوه نه شوه، د وگړیزې ازادۍ په کوم آند چې د دې پانگه وال نظام بنسټ ایښودل شوې و هغه نظام وگړې ته د هرې شونې لارې څخه د پانگې د پیدا کولو بې قید او شرطه اجازه ورکړه. دا اخلاقو دې نوې فلسفې هره هغه طریقه حلاله او پاکیزه وگرځوله چې دهغې په واسطه پانگه او شتمني ترلاسه کړل شي که څه هم د دې لارې دهغه شتمنیدل د نورو ډیرو وگړو په له منځه تللو منتج شي. په همدې ډول د تمدن ټول نظام په داسې یوې لارې جوړښت وموند چې د ټولني له خوا وگړي له هر اړخه ساتل کیدل خو برعکس د وگړي د خپل غرضیونه ټولنه په هیڅ ډول خوندي نه وه. خپل غرضه وگړو ته په ټولني د سپریدو ټولني لارې پرانستې وې. هغوی ټولني انساني بې بسی نابسامانۍ را ټولې او هغه یې دخپلو شومو اغرضو د (Exploit) استثمارولو له پاره دنوو لارو په خیر استعمالولې. دنموني په توگه: یو سپرې راپورته کیږي او دخپل جیب د ډکولو په خاطر یو زیات شمیر وگړي د شرابو په تلپاتې ناروغۍ ککړوي، هیڅوک نه شته چې ټولنه د دغه ساري ناروغتیا له جراثیمو څخه وژغوري. بل راپورته کیږي او په نړۍ کې د سود خورلو جال خپروي، هیڅوک نه شته چې دغه وینې زیښونکې «ژوره» د خلکو د وینې د څښلو څخه لرې کړي. بلکه برعکس ټول قوانین د همدغې وینې څښونکې ژورې د گټو د ساتنې په خاطر جوړیږي ترڅو هیڅوک ورڅخه یو څاڅکی وینه هم خوندي نه کړای شي. درېیم راپورته کیږي او هغه د قمار او جوارۍ عجیبې لارې پرانیزي. ان ترې دې چې د تجارت هیڅ یوه څانگه هم د قمار او جوارۍ د اغیز څخه خالي نه پریږدي. هیڅوک نه شته چې د دې وبایي خپریدونکې ناروغۍ څخه د انسان اقتصادي ژوند خوندي وساتي. د وگړیزې ازادۍ، سرکښۍ، بغاوت او دښمنۍ په

دې کرغیږن وخت کې دا شونې نه وه چې د خپل غرضو او گټه پالو انسانانو نظر د انسان په دې سترې او ډیرې زیاتې ناتوانۍ «شهوت».....باندي پری نه وځي، دکومي د راپارولو له لارې یې چې ډیرې گټې ترلاسه کولای شوی. په دې توگه د انسان ددې کمزورتیا او ناتوانۍ څخه گټه پورته کړای شوه. د تیاتر، نڅا، او گډا په ځایو د فلم جوړونې په مرکزونو او ... کې د ټولې راکړې ورکړې اساس همدا «شهوانیت» وگرځید. د حسینو او بنایسته بنځو څخه کار اخیستل پیل شول. هغوی باید زیاتې لوڅې او په زیاته را پارونکې توگه دخلکو مخ ته راوړاندې کړی. او په همدې توگه دخلکو شهواني ځواک څومره چې کولای شي را وپاروي او دهغوي په جیبونو ډاکه واچوي. ځیني نورو خلکو بیا بنځې په کرایه د چلولو تجارت پیل کړ او د قحبه ځایونو (زنا ځایونو) دندې ته یې توجه وکړه او دا کاريې د یوې منظمې بین المللي تجارتي دندې تر پولو پورې ورساوه، ځینو نورو وگړو د بنکلا او آرایش عجیب عجیب سامانونه را وویستل او هغه یې بڼه خپاره کړل ترڅو د بنځو پیدایښې بنایست ته نوره هم وده ورکړي او د لیونتوب تر پولو یې وروپاروي او په دې ترتیب په دواړو لاسو دخلکو جیبونه لوټ او دهغوي دولت را ټول کړي.

ځینو نورو وگړو بیا د لباس نوې شهوت پاروونکې او لوڅ فیشن را وویست. بنکلې بنځې یې په دې خاطر وگمارلې چې دغه راپارونکې لباس واغوندي او په ټولنه کې وگرځي ترڅو له یوه اړخه ځوان کول ځانته متوجه کړي او ترڅنګ یې په نورو ځوانو نجونو کې ددې لباس د اغوستنې شوق را پیدا کړي او په دې ترتیب د نوو فیشني کالیو جوړونکو د تجارت له پاره د ودې بڼه زمینه برابره شي.

ځیني نورو بیا دلوڅو عکسونو خپرول او د فحش مضامینو لیکل یې خپل ځانته د پیسود پیدا کیدو وسیله جوړه کړه او په دې ترتیب یې عام ولس داخلاقې جذام او ناسور مرض په ناروغتیا ککړ او دخپلو جیبونو ډکول یې پیل کړل.

په کلار کلار نوبت تردې ځایه را ورسید چې د تجارت هیڅ څانگه د شهوانیت ددې عنصر څخه خالي پاته نه شوه. که د تجارتي راکړې ورکړې، اعلاناتو او اشتهاراتو ته څیر شئ نو و به وینئ چې د بنځې لوڅ او یا نیم لوڅ عکس دهغې یوه نه بیلیدونکې برخه گرځیدلې. ان تردې چې د بنځې پرته اعلان، اعلان نه گڼل کیږي. هوټل، رستورانټ، شوروم (Show Room)، او هیڅ ځای به داسې پیدا نه کړئ چې هلته بنځه ددې غرض په خاطر نه وې ساتلې شوې چې نارینه دې دهغې په لور را جذب کړل شي.

بې وزله ټولنه چې هیڅ ساتونکې نه لري یوازې د یوې لارې دخپلو گټو ساتنه کولای شي او هغه دهغوي خپل اخلاقي آند دې. کولای شي دهمدې آند په واسطه دغه حملې په شا و تمبوي. او ددغه شهوانیت څخه ځان وژوغوری. خو پانگه وال نظام په داسې خامو بنسټونو نه دې ولاړ چې په دې اسانۍ به دهغې د حملې مقال له وکړل شي. هغه د خپل ځان سره یوه مکمله فلسفه او یو شیطاني لښکر لري چې داخلاقې نظریاتو په ویجاړتیا او له منځه وړلو کې پوره پوره اغیز لري. دقاتل کمال همدا دې چې دکله چې چاد وژلو پسې ځي نو هغه په خپلې خوبښې او رغبت سره وژلو ته تیار کړي.

د جمهوري نظام سیاست :

غم او مصیبت په دې ځای هم پای ته نه رسیږي. ددې نه اخوا د ازادۍ همدغې آند او فکر په غرب کې جمهوري نظام را وزیږاوه. او بیا همدغه نظام دپورتني اخلاقي انقلاب د سرته در رسولو یوه ځواکمنه وسیله وگرځیده.

د نوي جمهوريت بنسټيز اصل دادې چې خلک په خپله ځان حاکمان گڼي او د ځان له پاره پخپله قانون جوړه وي. هر ډول قوانین چې غواړي ځانته یې جوړ کړي او کوم قوانین چې نه غواړي نو دخپلې خوښې مطابق یې اصلاح کړي او یا یې له منځه یوسي. دهغوې د پاسه کوم داسې ځواک نه شته چې د انساني کمزورتیاو نه پاک وي د کوم په اطاعت کولو چې انسان د بې لارۍ څخه خوندي پاته کیدای شي. دهغوې سره داسې کوم اساسي قانون هم نه شته چې تل پاتې وي او د انسان د لاس وهنې څخه پاک پاته شوي وي او اصول یې د هر ډول اصلاح او ترمیم څخه پورته وي. دهغوې سره داسې معیار هم نه شته چې د سهي او غلط د بیلتون له پاره پیمانې وگڼل شي او د انسان غوښتنو او هوا او هوس سره بدلیدونکي نه وي، بلکه ازاد او ثابت وي. ددې ډول جمهوریت نوي آند انسان بلکل خپلواکه او غیر مسؤل گرځولې او دخپل ځان له پاره یې پخپله شارع کړې او د هر ډول قانون جوړونې حق یې د پراگندو د رایې پورې اړوند کړې دي.

دا څرگنده ده چې هر چیرې چې د ټولنیز ژوند ټول قوانین د عمومي فکر تابع وي او چیرې چې حکومت ددې نوي جمهوریت غلام وي نو هلته بیا قانون او سیاسي ځواکونه ټولنه د هیڅ ډول اخلاقي فساد څخه نه شي ژغورلې. بلکه ژغورل خو پریږده چې هغه پخپله د ټولنې په تباهي او بربادۍ کې ونډه اخلي. د عمومي رایو د هر بدلون سره سم قانون هم بدلېږي، د حق، خیر او اصلاح هیڅ معیار ددې نه پرده بل نه وي چې ووت او رایې د چا ډیرې زیاتې دي. نو که یوه خبره او وړاندیز که څه هم هغه ډیره ناپاکه وي خو په عام ولس کې یې منښت پیدا کړې وي او د سلو څخه یو پنځوس ووتونه یوسي نو هغه د وړاندیز د درجې څخه پورته کیږي او د قانون او تشریح درجې ته رسېږي. ددې بدترینه نمونه د المان د نازی دور څخه پخو یوه پیښه ده. په هغه وخت کې د جرمني یوه ډاکټر ماگنوس هرشفیلډ (Magnus Hirsch Feld) چې د نړۍ د جنسي اصلاح (World League of Sexual Reform) د غونډې رئیس هم پاته شوي د لواطت په حق کې شپږ کاله پرلپسې مبارزه وکړه، تردې چې د جمهوریت په واسطه یې دغه حرام کال حلال کړ او د جرمني پارلمان د زیاتو رایو په واسطه دا پریکړه وکړه چې اوس دا فعل (لواطت) په دې شرط چې د دواړو خواو په خوښه تر سره شي جرم نه گڼل کیږي او د مفعول د کوچنیتوب په صورت کې دهغې کوم پالونکي دهغې قانوني اجازه ورکړې وي.

قانون د جمهوریت د غلامۍ په تر سره کولو سره کمزورې شوې دهغې د اوامرو تابعداري کوي خو که چیرې په تنبلی سره کوم کمښت چې د غلامۍ په تکمیل ترې پاته کیږي نو هغه د حکومت اداري پرزې پوره کوي. هغه وگړي چې ددغه جمهوریت حکومتونو دندې پرمخ بوزي هغوې د قانون نه د مخه د هغو لیکنو او دهغو اخلاقي فلسفو او دهغو عامو میلاناتو اغیز مني چې دهغوې په شا وخوا خپرې شوې. دهغې په اساس هر هغه بد اخلاقي په رسمي توگه منل کیږي چې رواج یې عام شوې وي. که څه هم هغه تر اوسه د قانون له مخې ممنوع و خو د عملي نفاذ څخه یې پولیس او قضا دواړه ځان ژغوري او په دې ترتیب هغه د حلال درجې ته رسېږي. د نمونې په توگه د حمل د اسقاط معاملي ته توجه وکړئ. دا په غربي قوانینو کې تر اوسه پورې ممنوع دي خو هیڅ داسې هیواد نه شته چې هلته دهغې په ډانگ پیلې ارتکاب نه وی شوې. په واده شوو ښځو کې لږترلږه پینځه ویشت په سلو کې داسې دي چې یا خو پخپله اسقاط کوي او یا د کوم فني وگړي تر سترگو لاندې. په ناواده شوو ښځو کې ددې تناسب د واده شوو ښځو نه ډیر زیات دي. په ځینو ځایو کې د حمل د اسقاط کلبونه جوړ شوي چې ښځې ورته او نیز فیس ورکوي. ترڅو د اړتیا په وخت کې ترې د یوه پوه وگړي خدمات ترلاسه کړای شي. په لندن کې یو زیات شمیر (نرسنگ هوم) جوړ شوي چې زیات شمیر ناروغان یې هماغه دي چې د حمل اسقاط یې کړي وي.

(په دې هکله پروفیسو جوډ په خپل کتاب «Guide to Modera Wickedness» کې ډیر حقایق خپاره کړي دی ، د نورو زیات پوهاوی په خاطر هلته مراجعه وکړئ).

خو ددې سره د انگلیس په قانون کې د حمل ضایع کول جرم لیکل شوي دي.

حقایق او شواهد :

اوس غواړم خپله خبره و غځوم او و خیرم چې دغه درې واړه شیان یعنی نوې اخلاقي آندونه ، مدني پانگه وال نظام او سیاسي جمهوري نظام درې واړه یو ځای په څه ډول ټولنیز اخلاق او د بنځې او نارینه ترمنځ جنسي اړیکې اغیزمنی کوي . او په حقیقت کې دهغې څخه څه ډول پایلې را ولاړېږي . څرنگه چې تراوسه پورې ما ډیر د فرانسې نوم اخستې ، ځکه چې دهمدغه ځایه د دغې غورزنگ پیلامه شوې وه نو په همدې خاطر زه غواړم په خپل څېړنه کې د فرانسې ټولنه د شاهد او گواه په ډول را وړاندې کړم .

[ما په دې هکله ډیر معلومات د فرانسې د یوه ستر پوه پول بیرو (Paul Bureau) د کتاب (Towards Moral Bankruptcy) څخه چې په ۱۹۲۵ زیږدیز کال کې په لندن کې خپور شوي ، ترلاسه کړي دي .]

د اخلاقي احساس بې کاره کیدل :

په مخکینو پاڼو کې چې د کومو افکارو یادونه وشوه دهغې د خپرولو لمرنۍ اغیزدا و چې په صنفی کړو وړو کې د خلکو اخلاقي احساس مفلوج (شل) پاته شو . شرم ، حیا ، غیرت او شرافت ورځ په ورځ د ترې تم کیدو په لور روان و . دنکاح او بدکاری تمیز له منځه ولاړ او زنا یو پاک عمل وگرځید ځکه اوس هغه خلکو ته داسې کوم عیب نه ښکاري چې پت یې کړي .
د نولسمې پیړۍ تر نیمایې بلکه تر اخره پورې د عامو فرانسویانو په اخلاقي آند کې یوازې همدومره بدلونونه راغلل چې د نارینه و له پاره زنا بلکل یو معمولي او فطري عمل گڼل کیده . مور ، پلار به د خپلو ځوانو زامنو خپل سري (په دې شرط چې هغه د خبیثه ناروغیو سبب و نه گرځي او یا د پولیسي قوانینو خلاف عمل و نه کړي) په خوښۍ سره زغمله . بلکه که هغه به په مادی توگه گټوره وه نو په هغې به یې خوښې هم ښووله . دهغوي په فکر د نکاح پرته د کومې بنځې سره اړیکې کوم عیجن کار نه و . داسې نمونې هم شته چې مور و پلار خپل ځوان زامن په خپله هڅولی چې د کومې اغیزمنې او مالدرای کورنۍ د بنځې سره اړیکې ټینګ کړي او خپله را تلونکې ددې لارې روښانه کړي . خو تر دې وخته پورې د بنځې په هکله فکر ددې نه ډیر توپیر درلود . ځکه چې د بنځو عصمت په هر حال یو ارزښتناکه متاع گڼل کیده . هماغه مور و پلار چې د خپل ځوان زوی خپل سري یې د ځوانۍ یو ترنگ گانه ، خو د خپلې لور په لمن یې داغ هم نه شو زغملې . لکه څنګه چې بد کاره سري بې عیبه گڼل کیده بد کاره بنځه هغسې بې عیبه نه گڼل کیده . د فاحشو بنځو یادونه به په پوره ذلت سره کیده . په همدې توگه د بنځې او نر ترمنځ اخلاقي مسؤلیتونه هم برابر نه و . د میړه بدکاری زغمل کیده خو د بنځې بدکاری ډیر معیوب او کر غیرن عمل گڼل کیده . د شلمې پیړۍ په راتلو سره دا حالت بدل شو . د بنځو د ازادۍ غورزنگ چې د بنځې او نر د اخلاقي برابری په خاطر کومه شپیلۍ ووهله دهغې اغیزدا شو چې خلکو د بنځو بدکاری هم د عیب نه داسې پاک کار و گانه لکه څنګه یې چې د نارینه و گانه او دنکاح پرته د کوم سري سره د بنځې اړیکې ټینګیدل کوم داسې فعل پاته نه شو چې دهغې عزت او شرافت ترې زیانمن شي .

پول بیرو (Paul Bureau) لیکې چې :

[نه يواځې په لويو لويو بنارونو کې ، بلکه د فرانسې په کليو او بانډو کې هم ځوان نسل دا اصول مني چې که چيرې مونږ پاک نه اوسو نو دخپلې کوژده شوې څخه هم بايد د پاکۍ او عفت اميد ونلرو . په برگندي ، بون او نورو سيمو کې اوس دا يوه عامه خبره ده چې يوه نجلی د واده تر مخه زياتې «دوستۍ او انډيوالۍ» کولای شي او د واده په وخت کې دخپل زلمي څخه دخپل پخواني ژوند د پتولو هيڅ اړتيا نه لري . دنجونو نژدې خپلوان هم دنجونو په بدلمنۍ باندي کوم خجالت نه باسي . هغوی دهغې د دوستيو يادونه په خپلو غونډو کې داسې کوي لکه څوک چې د لوبو او يا ورځنې ژوند به هکله خبرې کوي .]

[د واده په وخت کې يوازې دا نه چې ميره دخپلې بنځې د تير ژوند په هکله معلومات لري بلکه دهغې هغه ټول دوستان هم پيژني چې هر وخت به يې دهغې د جسم څخه خوند اولذت اخيست . دا هڅه کوي چې څوک دا گمان هم ونه کړی چې گویا هغې ته دخپلې نوې بنځې په کړو وړو څه ډول نيوکه شته]

مخته ليکي چې:

«په فرانسه کې د منځنۍ درجي د زده کړو خاوندانو کې دغه حالت په زبسته زياته توگه ليدل کيږی . اوس په هغې کې کوم غير معموليت نه دي پاته چې دکومې بڼه کورنۍ رون اندي نجلۍ چې په کوم دفتر يا تجارتي مرکز کې کار کوي او په بڼه ټولنه کې ناسته پاسته لري دکوم ځوان سره اشنا شي او دهغې سره يو ځای واوسي . اوس دي ته بلکل اړتيا نه شته چې هغوي دي په خپل منځ کې واده وکړي ، ځکه چې دواړه د واده پرته ژوند ته د لمړيتوب حق ورکوي . او دا په دي خاطر چې د دواړو د زړونو د لگيدو او بيا وروسته د بيليدو او په بل کوم ځای کې د زړه د لگيدو ازادي ورته په برخه وي . په ټولنه کې دهغوي اړيکې به همدغه بڼه ټولو ته روښانه وي . نه يې هغوي خپله دخپل ځان په هکله د پتولو هڅه کوی او نه نور دهغوي په دغسې ژوند کې څه بدې احساسوي . په لمړيو وختو کې دغه تگلاره په فابريکو کې کارکوونکو وگړو پيل کړه مگر اوس دا خبره په رون آندو او پورته طبقو کې عامه گرځيدلې ، او په ټولنيژ ژوند کې يې همغسې ځای نيولې لکه څنگه يې چې تر مخه په نکاح کولو کې نيولې و . (۹۲-۹۴ مخونه)»

دغه ډول ملگري اوس پرته له کومې ستونزې منل کيږي . د فرانسې د پوهنتون د قانون استاد «موسو برتليمي (M- Berthelemy)» ليکي چې:

[په کلار کلار ملگري ته همغسې قانوني حيثيت تر لاسه کيږی چې پخوا بنځې ته ور په برخه و . په پارلمان کې اوس په دي خبرې بحث او څيړنه کيږي ، حکومت دهغوي د گټو د ساتلو له پاره هڅه کوي . د يوه عسکر ملگري (معشوقې) ته همغومره نفقه ورکول کيږی لکه څومره يې چې بنځې ته ورکول کيږی . که چيرې عسکر و مری نو ملگري (معشوقې) ته يې همغومره تقاعد ور په برخه کيږي څومره چې دهغې منکوحې بنځې ته . په فرانسوي اخلاقياتو کې د زنا د نه معيوب کيدلو اندازه ددې نمونې د يادولو نه په ډيره څرگنده توگه معلوميدای شي چې په (۱۹۱۸ ز) کې د يوه مکتب معلمه د پيغلتوب په وخت کې حامله شوه ، د ښونې او روزنې په ادارې کې د پخوانيو فکرونو خاوندان هم موجود و . هغوي لږ څه غږونه پورته کړل او دهغې په دغه کار يې نيوکې وکړې . د هغوي په دي نيوکو د معززينو يو هيئت د ښوونې او روزنې ادارې ته حاضر شو او ددغه لاندې درنو دلايلو په وړاندې کولو سره يې د معلمې معامله حل کړه:

د چا په شخصي ژوند کې دخلکو کار څه دي ؟

هغې دکوم جرم ارتکاب کړې دي ؟

ايا دنکاح پرته مور کيدل ډيره جمهوري لاره نه ده ؟

په فرانسوي پوځ کې عسکرو ته دا بنوونه کيږي چې د خبيثه ناروغيو څخه د خوندي پاته کيدو او د حمل د مخنيوي له پاره بايد څه ډول گامونه واخستل شي؟ يعنې دا خبره حتمي ده چې هر عسکر به زنا کوي. په (۱۹۱۹ز) کال د مۍ په درېيمه د فرانسې د (۱۲۷مې) فرقي قومندان د عسکرو په نوم يو پيغام وليکه چې د هغې الفاظ په دې توگه دي:

[داسې بريښي چې په عسکري زنا ځايو نو باندې د ټوپک لرونکو عسکرو د هجوم له امله د سپور او پلې ځواک عسکرو ته ستونزې پيدا شوي. هغوي شکايت کوي چې ټوپکوالا و په زنا ځايونو اجاره کړي ده او نور هلته نه ورپرېږدي. د عسکري قواو عمومي قوماندانۍ هڅه کوي چې د ښځو په شمير کې ډيروالي راوړي خو تر څو چې د شميره زياتيږي ټوپک والاو ته لار بنوونه کيږي چې ډيرزيات دننه پاته نه شي او خپلې جنسي غوښتنې دي په بېره تر سره کړي.]

فکر وکړئ چې دا اعلان د نړۍ د يوه پرمختللي هيواد عسکري قواو د قوماندانۍ څخه په ځانگړي توگه صادرېږي. ددې معني داده چې په اخلاقي توگه د زنا دمعيوب گڼل کيدو وهم او ويره هم دهغوي په زړونو او دماغونو کې باقي پاته نه ده. ټولنه، قانون او حکومت ټول ددې آند او فکر څخه خالي شوي دي. د دويمې نړيوالې جگړې څخه لږ پخوا په فرانسې کې يوه مؤسسه په دې خاطر جوړه شوې وه چې هره ښځه چې د خپل چاپيريال، مالي کيفيت او عادي اخلاقو له اړخه هر څنگه وي بايد د يوې تجربې له پاره تياره کړل شي. هر څوک چې د کومې ښځې سره اړيکې ټينگول غواړي هغه دې همدومره وکړي چې دهغې ښځې نوم او ادرس دې وښيي او پنځه ويشت فرانکه دې وړاندې څخه ادارې ته تحويل کړي. دهغې وروسته دهغې ښځې راضي کول د همدغې ادارې کار دي.

ددې د نوملړ (Register) د ليدلو څخه دا په ډاگه کيږي چې د فرانسې د ټولني هيڅ داسې طبقه نه شته چې يو زيات شمير خلکو يې په دغه گټه ورتجارت کې برخه نه وي اخيستي، او دا ټوله راکړه ورکړه د حکومت د سترگو لاندې کيده (پول بېرو ۱۴ مخ)

ددې اخلاقي ذلت لنډيز دا دي چې د فرانسې په زياتو ولسواليو سترو ښارونو کې د ډيرو نژدې خپلوانو تر منځ ان ترې چې د پلار او لور او ورور او خور تر منځ ددغه ډول شهواني اړيکو جوړښت کومه ځانگړې پيښه نه بريښي.

(۱) دهغه د عسکري ځواک چې غه حال وي نو تاسې فکر وکړئ چې هغوی کوم هيواد ته فاتحانه داخلېږي نو دهغوي په لاسو د يوه مغلوب ولس په ابرو او عزت به څه څه لوبې نه کيږي دا ددوي له نظره د عسکري اخلاقو معيار دي. خود قران معيار بيا داسې دي چې وايي «الذين ان مكناهم في الارض اقاموا الصلوة و اتوا الزكاة و أمروا بالمعروف و نهوا عن المنکر و لله عاقبة الامور.» [که چيرې مونږ هغوي ته په ځمکه د حکومت واگي په لاس ورکړو نو هغوي بيا د لمانځه او زکات نظام جوړوي او د نيکۍ حکم به کوي او له بدو به منه کوي او د ټولو چارو پاې د الله په لاس کې ده.]

يو هغه عسکر دي چې پر ځمکه پر لاره بد مغزه او دمغور په خير گرځي او بل هغه دی چې په دې خاطر يې سر په لاس کې نيولې چې د انساني اخلاقو ساتنه وکړي او نړۍ ته د پاکوالي درس ورکړي. نو ايا انسان دومره روند شوي چې ددواړو تر منځ توپير نه شي کولای؟

دبد کاری ډیرنست :

د نړیوالې جگړې تر مخه د فرانسې د هیواد لوی قانون پوه موسیو بیلوت (M. Bulot) په خپل را پور کې د هغو بنځو شمیر چې خپل جسمونه نورو ته په کرایه ورکوي د پنځه لکو څخه زیات بنوولې. خو دهغې ځای د بازار بنځې د هندوستان د لوبې وچې په کسب گرو فاحشو باندې مه قیاسوئ. ځکه چې هغه یو پرمختللي هیواد دې ټول کارونه یې په پوره ظرافت او تنظیم سره په ډیره بڼه توگه مخته روان دی. هلته په دې کسب او دندو کې د اعلان او اشتهار څخه ډیره ستره گټه اخستل کیږي. اخبار، پوست کارډ، ټیلی فون او شخصي بلن لیکونه او... ټولې لارې د اخیستونکو د توجه د راگرځولو په خاطر استعمالیږي، او ټولنه په دې کار د چا ضمیر او او احساس نه ملامتوي. بلکه دې کار کې چې کومو بنځو ته زیاته سوبه ورپه برخه کیږي نو بیا هغوي دملکې سیاست او اقتصاد په ډگرونو کې او د هیواد د لوړ رتبه خلکو تر منځ د ډیرواک او ځواک خاوندانې وی، دا همغسې پرمختگ دې چې یو وخت د یونان په تمدن کې دغه ډول بنځو ته ورپه برخه شوي و.

د فرانسې د سنا د غونډې یوه غړي (موسیو فرناند دریفوز M. Ferdinand Dreyfus) د اوس نه څو کاله پخوا لیکلي و چې د قحبه ځایو کسب اوس یو انفرادي کسب نه دې بلکه ددې ادارې څخه چې څومره سترې مالي گټې تر لاسه کیږي دهغې په اساس اوس دغه یو تجارت (Business and organized Industry) او یو منظم کسب گرځیدلې دې. دهغې د خامو موادو تیاروونکې ایجنټان نور دي. سفري ایجنټان یې جدا دي. ددې تجارت له پاره اوس ستر ستر مارکیټونه موجود دي. ځوانې نجونې او کم عمره نجونې هغه تجارتي مال دې چې هم واردیږي او هم صادریږي. خو په دې هکله د لسو کالونه د کم عمرو نجونو غوښتنه زیاته ده. پول بیرو لیکي چې:

[دا یو ډیر مضبوط نظام دې چې په ډیره منظمه توگه د معاش لرونکو مسئولینو او کارکوونکو له پلوه پرمخ ځي. د قلم خاوندان او خپروونکې ادارې (Publicist)، خطیبان او واعظان، ډاکټران او قابلې (Mid Wives) او تجارتي سیاحان ددې ادارې اساسي غړي دی او ددې د اشتهار او اعلان له پاره د نوو طریقو څخه کار اخیستل کیږي]

د فحش ددې مرکزونو تر څنګ په هوټلونو، رستورانونو او ډانس او نڅا په ځایونو کې هم په ډانګ پیلې توگه د قحبه گری کاروبار کیږي او په ځینو وختونو کې د انتهای تیری او قساوت تر پولو رسېږي. په ۱۹۱۲ زیږدیز کال کې یو ځل د شرقي فرانسې د بناروالی د رئیس په مداخلې سره د یوې داسې نجلۍ ژوند وژغورل شو چې د په یوې ورځې د ۷۲ اخیستونکو سره مخ شوې وه او نور خریداران یې لا تر اوسه په قطار کې ولاړو. دوهمې نړیوالې جگړې ته دا شرف ورپه برخه شو چې د تجارتي قحبه ځایو تر څنګ ئې خیراتي قحبه ځایونه هم پرانستل. د جنگ او جگړې په وخت کې په وطن مینو بنځو د فرانسې د ځمکې څخه د دفاع په خاطر د جنگیدونکو ځوانانو د زړه د اخلاصه خدمت وکړ او هغوي ته ددې خدمت په بدل کې له یوه اړخه بې پلاره بچي په لاس ورغلل او له بله اړخه ورته د مقدس جنگ د میندو (War-God Mother) عزتمند لقب ورکړ شو. دا داسې یو حیرانونکی خیال دې چې زموږ ژبه یې د ژباړې څخه هم عاجزه ده. دې بنځو به منظمه توگه قحبه گری پیل کړه او دهغې سره بسپنه کول یو اخلاقي کړنلاره وگرځیده. ورځنیو سترو سترو اخبارونو او په ځانگړې توگه د فرانسې دوه مشهورو تصویري جریدو فنتاسیون (Fantasion)

او لاري پاريزان (La Vie Parisienne) د هغوي په لورد نارينه و د توجه په ورگرځولو کې ستر رول لوبولې دې. په ۱۹۱۷ ز کال کې د وروسته ياد شوې اخبار يوه گڼه ددې بنځو په ۹۹ اعلانونو ډکه وه.

د شهوانيت او بي حيايي توپان :

د فحش او بد کاري دغه ډير نبت او په خلکو کې دهغې منبنت چې د کومو شهواني خپو دراپارولو په پايلو کې منځته راغې هغه د هغو جنسي ليکنو ، لوڅو انځورونو ، سينما گانو ، تيار ترونو ، د گډا ، نڅا او لوڅوالي د هغه ډير نبت پايلې دې چې په ټولنه کې په څرگنده توگه شتون لري. د ځان غوښتنو او گټه پالو پانگه والو يو لوي لښکر د همدې لارې د خلکو د شهواني قوې دراپارولو پسې لگيدلې او ددې لارې څخه اوس خپل کارو بار ته وده ورکوي. ورځني او اونيز اخبارونه ، انځوريزې جريدې او مياشتنۍ او نيمه مياشتنۍ مجلې تراخي پولو پورې فحش مضامين او شرمناکه تصويرونه خپروي. او دا ځکه چې د خپرونو د تيراژ د لوړولو دا تر ټولو اغيزمنه وسيله ده. په دې کار کې اعلي درجه ذهانت ، هوښياري او سيکالوجي په کار اچول کيږي ترڅو ښکار په هيڅ صورت د پنځې څخه ونه وځي. ددې ترڅنگ په جنسي مسايلو باندې ډيرې ناپاکه ليکنې ، د وپرو رسالو او يا کتانو په شکل کې را وځي چې هر چاپ يې د پنځو سو زرونه زيات وي. ان تردې چې ځينې چاپ ځايونه يوازې او يوازې د همدې له پاره ځانگړې کرل شوي دي او ځينې داسې د قلم خاوندان هم شته چې د همدې لارې د عزت او شهرت مقام ته رسيدلې دي. اوس د فحش کتاب ليکل د هيچا له پاره د بې عزتۍ خبره نه ده. بلکه که کتاب مقبوليت پيدا کړي نو داسې ليکونکې بيا د فرانسې د اکاډومي غړي يا لرت لرت لره د (Corix De Honneus) ورگرځي.

واکمنان دغه ټول حالات په سره سنيه څاري ، کله چې ډير د شرم نه ډک څه خپاره شي نو پوليس په ډيره ناخوښۍ سره دهغې پوښتنه کوي خو د پراخه زړه قاضيان دغه ډول مجرمينو ته يوازې يوه انتباه ورکوي. ځکه چې کوم وگړي چې د قضاوت په گډۍ ناست دې هغوي پخپله ددغسې ليکنو څخه خوند اخلي ، ان تر دې چې د ځينو قاضيانو قلمونه هم په همداسې کثافت کې ککړ دي. خو که چيرې په اتفاقي ډول کوم قاضي د «پخواني يا زور فکر خاوند» په دې کار د نقد گوته کيږدي نو بيا د قلم خاوندان ، اديبان او ټول په دې هکله مداخله کوي او اخبارونه په يوه اواز ليکي چې د ليک اولوست د پرمختگ له پاره ازاده فضا په کار ده او د پخوانيو پيړيو په څير د اخلاقي بنديزونو معني داده چې د لطيفه فنونو په مړۍ منگلي بنځي کرل شي. اوس نو ووينئ چې ددې لطيفه فنونو پرمختگ څه ډول صورت نيسي. ددې د خپريدو يوه ستره برخه دهغه لوڅو عکسونو او عملي انځورونو په بڼه ده چې په لکونو البمونه يې تيار يږي او نه يوازې په بارازونو ، هوټلونو او دچايو په ځايونو کې بلکه په مکتبونو او ليسو او پوهنتونو کې هم خپرول کيږي. اميل پوريسي (Emil Poureisy) چې د فحاشۍ د بنديدلو د ټولني په دريمه غونډه کې کوم راپور ولوست په هغې کې يې کښلې دي چې :

[دا ناپاکه انځورونه د خلکو په حواسو کې ډير سخت توپان او کشمکش را پيدا کوي او خپل بدقسمته اخستونکي داسې جرايمو ته راکاږي چې په آند او فکر کې يې هم نه راځي. په ځانگړې توگه په ځوانانو هلکانو او ځوانونو کې دهغې بده اغيزه د حد نه زياته ده. د ډيرو مکتبونو او ليسو حيثيت

دهمدغسي اعمالو په واسطه په اخلاقي او جسماني توگه دتباهي سره مخ شوي په ځانگړې توگه د نجونو له پاره ددې نه زيات غارت کوونکي لوتونکي بل څه نه شي کيداې. [د همدغې لطيفه فنونو په خدمت کې تياتر، سينما، موزيک ځايونه او قهوه ځايونه ټول فعاله رول ادا کوي. هغه ډرامې چې د فرانسې لوړ پوړي طبقې په پوره علاقې او مينې سره وينې او ليکونکو او تمثيلونکو ته يې افرين او شاباس وايې پرته له شکه ټولې د شهوانيت نه ډکې دي او دهغوې ځانگړتياوې دادې چې هغه کړچار (کريکتر) چې په اخلاقي توگه ډير بد دي هغه په ډيره بڼه توگه تمثيل او د يوه ډير اعلي کړچار (کرکتر) په توگه يې دهغوې تر مخ ږدي.

د پول بيرو دخبرې په اساس: [د (۳۰-۴۰) کالو راهيسې زمونږ ډرامه ليکونکي چې مونږ ته د ژوند کوم انځور وړاندې کوي دهغې څخه په ډاگه بنسکاري چې زمونږ په ټولنه کې ټولې واده شوې جوړې خاينې دي او د ازدواجي وفارايو څخه عاري دي. يا خو ميره بې عقله دي او يا د بښځې له پاره د ځان بلا. او د بښځې بهترين صفت که چيرې کوم يو وي نو هغه به دا وي چې هروخت د ميره نه زړه بدې او د نورو سره به د دوستۍ په لټه کې وي.]

کله چې د پورته طبقې د تياترونو دغه حال وي نو د عمومي تياترونو او تفريح ځايو به څه حال وي؟ ډير بد اواره خلک چې دکومو کپورو، د ژبې دنرمښت، لوڅ توب او فحاشت څخه ډاډ من وي هغه پرته له څه شرم و حيا هلته را وړاندې کوي او خلکو ته د اعلاناتو په واسطه دا ډاډ ورکول کيږي چې هر څه چې ستاسې شهواني تنده ماتوي هغه ټول دلته حاضر دي. زمونږ سټيج د تکلف نه پاک او په حقيقت (Realistic) ولاړ دي.

اميل پورې په خپل کتاب کې زيات شمېر مثالونه بيان کړي چې د مختلفو تفريح ځايو څخه يې را ټول کړي او د تهجي د حروفو په پرده کې يې را نغښتي دي. دنموني په توگه: «ب» کې د يوې لوبغاړې سندري، خبرې اترې (Monologues) او حرکات په اخري درجه د فحش وو او هغه شاليد چې په پردې باندې مخته راته نو هغه د جنسي اختلاط اخري درجه ته رسیده. د زرو کسانو نه زيات کتونکي موجود وو، چې شرفا هم په کې تر سترگو کيدل. او ټولو د بې هوشۍ په حال کې د افرين او شاباس اوازونه پورته کول.

«ن» کې وړې سندري او دهغې تر منځ وړې وړې خبرې او دهغې سره خوځيدل را خوځيدل د بې شرمۍ انتها ته رسيدلې و. کوچنيان د خپلو والدينو سره ناست، دغه تماشا يې کتله او په پوره جذبي سره يې هرې بې شرمۍ ته لاسونه پرکول.

«ل» د حاضرينو هجوم پنځه ځله زوگ پورته کړ او داسې يوه لوبغاړې يې بيا را وغوښتله چې خپله لوبه يې په يوه ډيره فحشه سندره باندې پای ته رسوله.

«ر» کې تماشاچيانو بيا د همدغسې يوې لوبغاړې نه غوښتنه کوله چې يو ډير فحش حرکت بيا بيا تکرار کړي. اخر هغې په ناخوښۍ سره وويل، (تاسو څومره بې شرمه ياست نه وينۍ چې په هال کې کوچنيان هم ناست دي) ددې خبرو په ويلو سره يې خپل ځاي پرېښود. دا دومره فحش کار و چې هغه فحش يې هم د بيا تکرارولو زغم نه درلود.

«ز» ټولو تماشاچيانو د تماشا نه وروسته په لوبغاړو باندې لاتري و اچوله او دغه دلا تري ټکټ په لس لس سانيم باندې پلور کيده، د هر چا په نوم به چې د کومې لوبغاړې نوم را ووت نو هغه به دهغې سره شپه سبا کوله.

پول بیرو لیکې چې: [دیروخت به په ستيح باندې بلکل لوڅې بنځې راوتلې چې پر وجود به یې د کالیو یو تار هم شتون نه درلود.]

ډولف بریسان (Adolphe Briason) یو ځل د فرانسې په یوه مشهور اخبار (Tamps) کې په دې شیانو احتجاج وکړ او ویې لیکل چې اوس یوازې همدومره پاته دي چې په ستيح باندې د بنځې او نر جنسی عمل ونبول شي. او دا ریښتیا ده چې د فن تکمیل به بیا په همغه وخت کې تر سره شي.

د حمل د مننه کولو غورځنگ او د (Sexual Science) تش په نامه د جنسي علومو طبي لیکنو هم د بې حیايې او فحش په خپرولو او دخلکو د اخلاقو په خرابولو کې لویه ونډه درلوده. په عمومي غونډو کې دوینا او په مطبوعاتو کې د انځورونو او څیرونکو خبرو کې د حمل او د حمل نه د مننه کونکو الاتو د استعمال د لارو چارو په هکله هغه تفصیلات په ډانگ پیلې الفاظو سره دخلکو په مخ کې بیا نیدل چې دهغې نه زیات بیا هیڅ شې نه پاته کیده چې تشریح یې وشي. په همدې ترتیب په جنسي کتابونو کې تر اخره پورې د بدن تشریح داسې تر سره کیده چې د جنسي کړو وړو په هکله ترې هیڅ پټ نه پاته کیدل. په ښکاره توگه یې په دغه ټولو شیانو د ساینس پرده وغړوله، ترڅو د نیوکو نه پورته وي. بلکه نور هم پرمختگ ورکړي او دغه کار دخلکو د خدمت په نامه یاد کړي. او علت یې دا بیان کړل شی چې مونږ خو خلک په جنسي عمل کې د غلطیو څخه ژغورو. خو حقیقت دا دی چې دې لیکنو او دغه ډول بنوونې او روزنې په بنځو، نرو او ځوانانو کې ډیره کاواکه بې حیايې را پیدا کړه او د همدغې په برکت نن نوبت دې ځای ته رارسیدلې چې یوه ځوانه نجلۍ چې په مکتب کې درس وایي او تر اوسه د بلوغ مرحلې ته هم نه وي رسیدلې خود جنسي اړیکو په هکله د ومره معلومات لري چې یو وخت واده شوو بنځو ته هم نه و ورپه برخه.

همدا حال د نابالغه تنکو ځوانانو هم دې د هغوي جذبات دوخته مخکې را بیدار یږي په هغوی کې د جنسي تجربې شوق را ولاړیږي او د ځوانۍ مرحلې ته د رسیدو تر مخه خپل ځان د نفس د غوښتنو په غیږ کې ور غورځوي. په داسې حال کې چې د نکاح له پاره یو حد ټاکل شوي خو د دې تجربو له پاره هیڅ حد نه شته. د ۱۲ کلنۍ یا ۱۳ کلنۍ څخه د دې کار لړۍ پیل یږي.

دولس دبربادۍ نښې :

هلته چې بد اخلاقي، نفسي غوښتنې او د جسماني لذت غلامي تردې پولو پورې رسیدلې وي او هلته چې بنځه، نر، ځوان او زور، ټول په عیش و عشرت کې دومره ډوب شوي وي چې انساني شهوانیت اغیز د خپل حال نه بیرون را باسي نو په داسې ځای کې دولس د هلاکت او بربادیدو طبیعي اسباب پخپله برابریږي. نو بیا چې خلک د دغسې (علې شفا حفرة من النار) را پرزیدو او راپریوتو په لار د روانو ولسونو لوړه الوتنه گوري نو فکر کوي چې دهغو عیش پالنه د هغوي د پرمختگ تر مخه خنډ شوې نه ده، بلکه بر عکس یې کومک ورسره کړي او دا چې یو ولس هغه وخت د لوړې الوتنې ځای ته رسیږي چې هغوي د لذت او خوند اخیستنې هغه پورته پورې ته ځان ورسوي. خو دا ډیره غلطه زیښنه ده. هلته چې د تعمیر او تخریب ځواکونه یو ځای مصروف وي او په مجموعي ډول د تعمیر نښې ښکاره په نظر راځي نو هلته بیا تخریبي ځواکونه هم د تعمیرې وسایلو په ډله کې شمیرل دهغو وگړو کار دې چې عقل یې له لاسه ورکړي وی، دنمونې په توگه که یو هونبیار تاجر د خپل استعداد او ذهانت په اساس په لکونو روپۍ گټي. او دهغې تر څنگ هغه په شرابو، جوارۍ او عیاشۍ کې هم ککړ وي، نو تاسې به څومره غلطي وکړئ چې دهغې د ژوند

دواړه اړخونه د هغې د خوشحالی او پرمختګ په وسایلو کې وشمیری. په حقیقت کې د هغې لومړنۍ صفت د هغې د خوښۍ او دویم صفت یې په تخریب کې کار کوي. که چېرې د لومړي صفت په اساس تعمیر جوړښت مومي نو ددې معنی دا نه ده چې دویم صفت (تخریبي ځواک) د هغه په ژوند کې کوم اغیز نه لري. که لږ ژور وگورو نو درک به کړو چې په اصل کې دغه تخریبي قوتونه د هغې د ذهن او وجود ځواک په کلار کلار خوري. د هغې په زحمت سره گټلې دولت ترې غلا کوي او په تدریج سره د هغې د بربادېو پسې نښتې وی او هر وخت ددې انتظار کوي چې کله به پرې اخري حمله کوی ترڅو د تل له پاره یې کار ورفیصله کړي. په دې هکله د جوارۍ یا قمار شیطان هر وخت د هغه ټول زیار په یوې ثانیه کې لوټولې او چورولې شي او هغه د همدغې ثانیې انتظار کوي، د شرابو څښلو شیطان د بې هوشۍ په حالت کې په هغې داسې یوه غلطې کولې شي چې په هغه سره یې د هر څه خلاص کړي. د بدکاری شیطان هم همداسې په مورچل کې ناست وي چې هغه هر وخت د ځان په وژلو یا د بل په وژلو د تباهی په کنده کې ورتیل وهي. نو ایا تاسې گمان کولې شئ چې دداسې سترو سترو شیاطینو په پنځو کې د راگیر انسان د پرمختګ به څه حال وي؟

په همدې ترتیب یو ولس درواخلی، هغه د تعمیری ځواکونو په بنسټ پرمختګ کوي خو د صحیح لارې د نه میندلو په صورت کې د څو قدمه مخې تګ وروسته پخپله خپل ځانته تخریبي وسایل برابروي. تر یوه وخته پورې تعمیری ځواکونه په خپل قوت سره د هغې د مخکې تللو هڅه کوي. مگر ددې سره سم تخریبي ځواکونه د هغې د ژوند قوت د هغې د وجود په داخل کې د لرګي د واينه د چینجو په ډول له منځه وړي، تر هغې پورې چې د هغې منځ دومره دخالي کړي چې یوه ناڅاپي پېښه د هغې د عظمت څلې د ځمکې سره ځمکه کړي. دلته مونږ په لنډه توګه د هلاکت او بربادیدو د هغو سترو سترو عواملو او لاملونو یادونه کوو چې دفرانسې د ولس غلط اجتماعي نظام د هغوی له پاره را پیدا کړي:

د جسماني ځواکونو ځورنیا:

د شهوانیت ددې تسلط لومړنۍ پایلې دا شوې چې د فرانسويانو جسماني قوتونه ورو ورو د تنزل او ځورنیا په لور روان شول. د فرانسې د ولس اعصاب د تلپاتې هیجانونو په پایلو کې کمزوري شول. د بدني غوښتنو غلامي په هغوی کې د زغم ځواک ډیر زیات کمزوري کړ او د خبیثه ناروغیو توپان د هغوی په روغتیايي حالت ډیر بد اغیز وکړ.

د شلمې پیړۍ په پیل کې یې حال دا و چې د فرانسې عسکري قومندانانو هر کال د نوي عسکري خدمت کوونکو د غوره کولو له پاره د وضع کړل شوو جسماني شرایطو کې کمښت راوست. ځکه چې په ځوانانو کې دا هلیت هغه لومړني معیارونه ورو ورو کمیدل. دا د ترمامیتر په توګه یوه ښه پیمانده چې مونږ ته څرګندوي چې د فرانسوي ولس بدني ځواکونه په تدریجي ډول د ځورنیا او تنزل په لور روان دي او خبیثه ناروغتیاوې ددې تنزل یو مهم سبب دي.

د لومړنۍ سترې جګړې په لومړنیو دوو کالو کې چې یوازې د سوزاک د ناروغۍ له امله چې کومو عسکرو ته په شفا خانو کې د داخلیدو له پاره پانې ورکړل شوې وې د هغوی شمیره (۷۵۰۰۰) کسانو ته رسیده. یوازې په یوه منځنۍ درجه عسکري قشله کې نژدې (۲۴۲) کسه عسکرو په دغه خبیثه ناروغۍ ککړ وو. اوس یوې خواته د وخت دا حساس پړاو ووينئ چې د فرانسې ولس د ژوند او مرګ په کشمکش کې اخته و او دخپل وجود د پایښت له پاره یې ددې عسکرو په خپله خاوره څاریدو ته اړتیا درلوده، یوې یوې روپۍ

ډير ارزښت درلود. د وخت، ځواک او وسايلو ډيره برخه بايد د هيواد څخه په دفاع کې مصرف شوې وایې خو له بله اړخه د دې ولس ځوانانو ته وگورئ چې څومره زړه وگړي د دې عیاشۍ په اساس نه یوازې دا چې څو څو میاشتي بیکاره پراته و بلکه دخپل قوم دولت او وسايل يې په دغه ارزښتناکه وخت کې په خپل علاج باندې لگول.

د یو فرانسوي ډاکټر (Dr.Laredde) وینا ده چې په فرانسه کې هر کال د سوزاک او دهغې نه دریا پیدا شوو ناروغيو له امله (۳۰۰۰۰) کسان مړه کېږي. دا یوازې د یوې خبیثه ناروغۍ حال دې په داسې حال کې چې د خبیثه ناروغيو لړلیک په یوه ناروغۍ نه رالندېږي.

د کورني ژوند بربادیدل:

د دې کاواکه شهوانیت او خپل سړی د عام رواج موندلو په بنسټ د فرانسې په ولس یو بل مصیبت راغې او هغه د کورني نظام بربادیدل و.

کورني نظام د بنځې او نر ترمنځ د هغو تلپاتي اړیکو له مخې جوړښت مومي چې نوم یې نکاح ده. د دې اړیکو په بنسټ د وگړو په ژوند کې سکون، ارامتیا، استقلال او ثبات را پیدا کېږي او همدغه نکاح دهغوی وگړیز ژوند په ټولنیز ژوند تبدیلوي. د انتشار او گډوډیو میلان تر پښو لاندې کوي او انسان د تمدن له پاره د یوه ښه خدمتگار په څیر وړاندې کوي. د همدغې نظام په چاپیریال کې د مینې، محبت، امن او ایثار پاکه او پاکیزه فضا را پیدا کېږي چې په هغې کې په نوو نسلونو کې سهې اخلاق، سهې روزنه، ښه تعمیرې خوې او خاصیت وده کوي. خو کله چې د نر او بنځې د ذهن او فکر څخه د نکاح آند او فکر بلکل لرې کړل شي او دهغوی ترمنځ جنسي اړیکې یوازې او یوازې د شهوانیت د جذبي د مړه کولو څخه اخوا بله کومه موخه او هدف و نلري نو بیا هلته داسې نظام جوړښت نه شي موندلې او که جوړ هم شي پایښت نه مومي. ځکه چې هلته په بنځو او نرو کې دا صلاحیت بلکل پاته کېدای نشي چې د ازدواج د مسؤلینو، حقوقو او فرایضود اخلاقي پولو بار په خپلو اوږو پورته کړي. دهغوی د ذهني او اخلاقي کیفیت او څرنگوالي اغیز داسې وي چې د هر نسل روزنه د بل څخه خرابه پرمخ ولاړه شي. په وگړو کې ځان غوښتنه او خپل سړي تردې ځایه وي چې د تمدن شیرازه د یوې مخې خوره وړه کړي په خلکو کې تلون او ښکته پورته کېدل دومره ډیر شي چې په کورني سیاست او بین المللي اړیکو کې هم ثبات د لاسه ورکړي. د کورني سکون د نه پیدا کېدو له امله د وگړو ژوند ورځ په ورځ تر یخېږي او یو تلپاتي اندیښنه دهغوی ارامتیا او سکون د تل له پاره له منځه وړي. دا د نړیوال جهنم هغه عذاب دې چې انسان دخپلو احمقانه او بې عقله لذت غوښتنو په اساس په کې ځان پخپله را نغاړي.

په فرانسه کې هر کال په منځنۍ توگه په زرو کې یوازې (۷ یا ۸) بنځې او نر د واده له لارې خپلې اړیکې جوړوي. دا سلنه دومره کمه ده چې هر څوک ترې دا اندازه کولای شي چې څومره خلک د واده نه پرته په خپلو کې سره ژوند کوی. بیا نو دومره کوچني شمیر چې نکاح کوي دهغوی څخه ډیر لږ. داسې خلک دې چې په پاک لمنۍ سره ژوند تیروي او د پاک اخلاقي ژوند په نیت نکاح کوي. خو د همدې یوې موخې نه اخو نورې شونې موخې هم دهغې مخې ته پرتې وي. ان تردې چې د همدې موخو څخه یو داوې چې د واده ترمنځه چې کومې بنځې کوم ناجایز کوچني زېږولې وې هغه هم دنکاح په کولو سره جائز وگڼل شي. لکه چې پول بیرو لیکي:

[د فرانسې دکارگرانو د طبقي يا (Working Class) حال دادې چې د نکاح نه مخکې ښځه دخپل کیدونکې میړه څخه دا وعده اخلي چې دهغې (پخوانې نا جایز اولاد به) خپل اولاد گڼي].

په (۱۹۱۷) کې د (Seine) په محکمه کې یوې ښځې دا وینا وکړه چې «ما دواوه په وخت کې خپل میړه په دې خبر کړې و چې ددې واده څخه زما موخه داده چې د نکاح تر مخه چې د ازادانه اړیکو له شتون له مخې زما څه کوچنیان پیدا شوي هغه ټول حلال او جایز و گڼل شي. پاته شوه دا چې زه دهغې سره کورنۍ ژوند وکړم نو دا کار نه هغه وخت زما په ذهن کې و او نه اوس شته. په دې اساس په کومه ورځ چې مونږ واده وکړ په هماغه ورځ په پنځه نیمو بجو زه دخپل خاوند نه بیرته جلا شوم او تر نن ورځې پورې مې بیا ورسره نه دې کتلې او دا ځکه چې زه د واده د مسؤلیتونو د پورته کولو نیت او اراده نه لرم.»

د فرانسې د یوې مشهورې فاکولتې مدیر د پول بیرو په حواله ويلي چې عموماً ځوانان په نکاح کولو کې یوه موخه لري او هغه دا چې په کور کې دې هم یوه وینځه خادمه ولري. لس دولس کاله هغوی هرې لورې ته د مزدو او عیاشیو څخه ستومانه راگرځي بیا داسې یو وخت راځي چې ددې بې بندوباره او خپل سړي ژوند څخه ستړتیا احساسوي نو بیا دیوې ښځې سره واده وکړي ترڅو دکور سکون او آرام هم تر یوه حده پورې ترلاسه کړای شي او تر څنگ یې زادنه شوق هم دلاسه ورته کړي.

په فرانسه کې د واده شوو ښځو سره زناکول کوم ناوړه او کرکجن عمل نه دې. که څوک د نکاح کړې ښځې تر څنگ بله ملگرې (معشوقه) هم ولري نو هغه ته ددې خبرې دپټولو اړتیا نه شته او ټولنه دغه کار یو معمولي او متوقع کار گڼي. په دې حالاتو کې نکاح دومره کمزورې ده چې په وړو وړو خبرو ماتیري او له منځه ځي. ډیر وختونه دهغې عمر د څو گړیو څخه ډیر نه وي لکه چې د فرانسې یو معزز وگړی چې څو ځله یې د وزارت منصب هم سنبال کړې د خپل واده پنځه ساعته وروسته یې دخپلې ښځې طلاق واخیستل. داسې کوچنۍ کوچنۍ خبرې د طلاق او جدا کیدو سبب کیږي چې په اوریدو یې انسان ته خدا ورځي. دنمونې په توگه که ددواړو څخه یو په خوب کې خراتې کوي یا یو دبل سپې نه خوښوي [او یا یو دبل د تلویزن پروگرام نه مراعاتوي] نو دا هم د طلاقو سبب کیدای شي. د سین (Seine) محکمې یو ځل په یوه وار او په یوه تاریخ (۲۹۴) نکاح گانې ماتې کړې کله چې په (۱۸۴۴ ز) کال کې د طلاقو نوې قانون جوړ شو (۴۰۰۰) جوړې طلاقي شوې په (۱۹۰۰ ز) کال کې د اشمیره تر او نیم زرو او په (۱۹۱۳ ز) کې (۱۲ زرو) او په (۱۹۳۱) کې (۲۱ زرو) جوړو ته ورسیده.

نسل وژنه :

د کوچنیانو پالنه د یو لوړ اخلاقي نظام کار دې چې پرنفس کنترول، د نفسي غوښتنو پریښودل، د سختیو او زیارونو گالل او د ځان او مال څارول دې ځان غوښتي، نفس پاله خلک چې د وگړیز ژوند او حیوانی فطرت آند پرې سپوروي دداسې خدمت د تر سره کولو له پاره هیڅ کله هم نه تیارېږي.

د اوو (۷) کالو راهیسې په فرانسې کې د حمل د منعې په هکله پوره پوره تبلیغات کیږي. د همدې پر پاڅنه په اساس د فرانسې هر وگړې، ښځه او نر دهغو ټولو تدابیرو څخه پوره پوره خبر دي چې انسان ددې وړ گړځوی چې د جنسي فعل او دهغې څخه دلذت اخیستو سره سره بیا هم د حمل د ثبات، استقرار او د نسل د تولید مخنیوی وکړي. هیڅ کلې، بانډه او یانبار نه شته چې هلته د حمل څخه د مخنیوی ادویات او وسایل نه وي ور رسیدلي، او هر سړې ترې نه وي گټور شوې. د دې پایلې داشوې چې نه یوازې د ازدې لارې د شهوت

پوره کونکو وگړو بلکه د واده شوو جوړو ترمنځ هم دغه ډول تدبيرونه استعمال شي. ځکه چې د هرې بنځې او سرې دغه غوښتنه وي چې د هغوي ترمنځ کوچنې، يعنې هغه بلا چې د هغوي د ژوند ټول لذت له منځه وړي په هيڅ توگه پيدا او د هغوي د اخلاق سبب و نه گرځي. په فرانسې کې چې د پيدا ايښت کچه په کومه اندازه ورځ په ورځ کمښت مومي دهغې له رويه پوهان دا گومان کوي چې د حمل د مخنيوي ددغې وبايي ناروغتيا په اساس لږ تر لږه د شپږو لکو انسانانو پيدا ايښت درول کيږي.

ددې ټولو تدبيرونو ترڅنگ چې بيا هم حمل منځته راشي نو بيا د اسقاط په ذريعه دهغې د ضايع کولو هڅه کوي. او په دې ترتيب د نورو څلورو يا پنځه لکو انسانانو د پيدا ايښت څخه هم مخنيوی کيږي.

د حمل اسقاط يوازي ناواده شوې بنځې نه کوي بلکه واده شوې بنځې په دې معامله کې د هغوي هم پله دي. دغه فعل د اخلاقي اړخه د نيوکې وړنه دې بلکه د بنځې خپل حق گڼل کيږي خو قانون ورڅخه خپلې سترگې تړلې دي. سره ددې چې د قانون په کتاب کې دغه کار تر اوسه پورې جرم گڼل کيږي خو په عملي توگه په درې سوه پېښو کې يواځې يوه پېښه محکمه ته رسېږي او هغه هم په سلو کې (۷۵) خلک په کې د محکمې څخه براء اخلي.

د اسقاط طبي تدبيرونه دومره اسانه او عوامو ته دومره روښانه شوي چې ډيرې بنځې (د ډاکټر پرته) پخپله اسقاط کوي او کومې يې چې نه شي کولې هغوي ته د طبي مرستو په ترلاسه کولو کې هيڅ ډول خنډ نه پيدا کيږي. په گيډه کې د ماشوم يا کوچني وژل دې خلکو ته دومره اسان ښکاري لکه څوک چې يوه درد لرونکې غاښ باسي.

دغه ذهني مورنې فطرت دومره مسخ کړې چې هغه مور چې محبت يې په نړۍ کې د ټولو محبتونو نه زيات گڼل کيږي نن نه يواځې د خپل کوچني څخه بيزاره او کرکجنه بلکه دهغې دښمنه ده، د حمل د منعې او اسقاط نه د خوندي پاته کيدو په صورت کې چې کوم کوچنې پيدا هم شي نو بيا دهغه سره ډير بې رحمانه سلوک کيږي. پول بېرو دغه درناکه حقيقت په دې ټکو بيانوي:

[هره ورځ ددې کوچنيانو په هکله په اخبارونو کې خبرونه خپريږي چې مور او پلار يې پرې ډير زيات تيري کوي. په اخبار کې يوازې د غير معمولي پېښو يا دونه کيږي خو خلک پوهيږي چې ددغو کوچنيانو، (نابللي ميلمنو)، سره څه ډول بې رحمانه سلوک کيږي د کومو څخه چې د هغوي والدين په دې خاطر زړه تورې دي چې د هغوي په پيدا کيدو سره ددوي د ژوند ټول لطف له منځه ځي. د جرأت کمښت کله کله د اسقاط د پېښو مخنيوي پيدا کوي او په دې ترتيب هغو مظلومانو ته د پيدا کيدو فرصت په لاس ورځي خو کله چې پيدا شي نو بيا به هغوي ددې پيدا ايښت سزا تيرولو له پاره تيار وي.] (۷۴م مخ).

دغه بې زارې او کرکه تردې حده رسېږي چې يو ځل د يوې بنځې شپږمياشتنې کوچنې ومړنو دهغې مړ جسد يې تر منځ کيښود او په گډا او سندرو يې پيل وکړ او خپلو گاونډيانو ته يې وويل چې اوس به مونږ هيڅکله بچي پيدا نه کړو. ځکه زما ميره ددې په مړينې پوره سکون ترلاسه کړ. گورئ يو کوچنې څه شې دې؟ هروخت په ژړا ژړا مور او پلار سرگردانوي. گندگي خپروي او انسان ته ترې هيڅکله ازادۍ نه په برخه کيږي.

ددې ټولو نه درناکه خبره داده چې د کوچنيانو وژونکې وبايي ناروغتيا په ډيره چټکۍ سره خپريږي او فرانسوي حکومت او محاکم د حمل د اسقاط په خيږ ددغې ستر جرم په هکله هم د پوره غفلت او بې پروايي نه کار اخلي.

د بیلگې په توګه د (۱۹۱۸ز) کال د فبروري په میاشت کې د لورا (Loira) په محکمه کې دوه ښځې د خپلو کوچنیانو د وژلو په جرم د محکمې مخ ته راوړلې شوې. په دې کې یوې ځوانې ښځې خپل کوچنی په اوبو کې ډوب کړې او وژلې یې و ځکه چې ددې لومړنې ماشوم دهغې خپلوانو پاله او هغه د دویم کوچني پاللو ته تیاره نه وه. خوبیا هم هغه پریکړه وکړه چې دا بیچاره ژوندي پرې نه ږدي. د محکمې په آند دهغې جرم د معاف کیدو وړو. یوې بلې بیا دخپل زوی ستونې ورخپه کړې و او کله چې د ساه دخپه کولو سره سره بیا هم په هغې کې څه ساه موجوده وه نو په دیوال یې وویشت او سربې ورته مات کړ. دا ښځه هم د فرانسې د محکمې له خوا د قصاص د سزا وړ نه وه. په همدغه وخت کې د مارچ په اتلسمه د سین (Seine) په محکمه کې یوه نځونکې (رقاصه) راوړاندې شوه چې دخپل کوچني ژبه یې د حلق څخه را ښکلې وه ، سربې ورمات کړې او مری یې وربنده کړې وه. دا ښځه هم د محکمې له خوا برې او پاکه وختله.

هر هغه قوم چې دخپل نسل په دشمنۍ کې تردې ځایه پورې ورسېږي نو دنړۍ هیڅ تدبیر یې د فنا کیدو څخه نه شي خوندي ساتلې. دنوې نسل پیدایښت د یوه قوم د موجودیت له پاره حتمي دي. کوم ولس چې دخپل نسل سره دښمني کوی په حقیقت کې دخپل ځان سره دښمني کوی. دوي خو ځان وژنه کوي. که بیرون دښمن یې هم نه وي نو پخپله دخپل ځان د له منځه وړلو له پاره کافي دي. لکه چې د فرانسې د نوي نسل پیدایښت د تیرو شپیتو کلونو څخه په پرلپسې توګه د کمښت په لورې روان دي. ځینې کلونه د مړینې شمیره د پیدایښت د شمیرې څخه ډیره وي او کله کله دواړه یو شان وي او کله د پیدایښت شمیره چیرته په زرو کې یو زیاته وي. د بله اړخه په فرانسه کې د نورو ولسونو د مهاجرینو شمیره مخ په زیاتیدو ده لکه چې په (۱۹۳۱ز) کال کې د فرانسې په څلور کروړه او اتلس لکه نفوسو کې اته ویشت لکه او نوي زره د نورو ولسونو خلک وو که چیرې دا ستونزه په همدې توګه پاته شي نو د شلمې پیړۍ تر پایه پورې به دا دحیرانتیا خبره نه وي چې خپله فرانسوي ولس په خپل وطن کې دلږه کې په توګه واوسي.

دا دهغه فکرونو او آند یو منطقي پایله ده چې په بنسټ یې د ښځو د ازدۍ او د ښځو د حقوق غورځنګونه د نولسمې پیړۍ په لمړیو کې پیل شول.

څو نورې بیلګې :

امریکا :

مونږ یوازې د تاریخي پېښو د بیان لړۍ د پرلپسې والي د قایم ساتلو له پاره د فرانسویانو آندونه او هلته په فرانسه کې دهغې په پایلو باندې لنډه څېړنه وکړه. خو دا ګومان کول به درست نه وي چې فرانسه په دې هکله یوازې ده. حقیقت دادي چې نن د ټولو هیوادونو، کومو چې همدغه اخلاقي آندونه او ټولنیز دغه نابرابره اصول خپل کړي ، نږدې هماغسې حال دي ، چې یادونه یې د کتاب په تیرو بانونو کې وشوه. دنمونې په توګه د امریکا متحده ایالات راواخلئ، ځکه چې هلته هم همدغه نظام په پوره زور او شور سره خپل اوج ته رسیدلې دي.

پر کوچنیانو د شهواني چاپیریال اغیزې :

قاضي بن لنډسي (Ben Lindsay) چې په ډنور (Denver) کې ورته د کوچنيانو د جرائمو د محکمې (Juvenile Court) درئيس په څير، د امريکا د تنکيو ځوانانو داخلاقې حالت د پيژندلو بڼه زمينه برابره وه، په خپل کتاب (Revolt of Modern Youth) کې ليکي چې: [په امريکا کې کوچنيان له وخته مخکې بلوغ ته رسېږي، او په ډير خام عمر کې په کې د جنسي اړيکو احساس را پارېږي].

هغه دنمونې په توگه د (۳۱۲) نجونو په هکله څيړنه کړې چې په هغوي کې (۲۵۵) داسې وې چې د (۱۱) او (۱۳) کالو په عمر کې بالغې شوې وې او په هغوي کې دومره جنسي او بدنې غوښتنې را پيدا شوې وې چې په يوې (۱۸) کلنې نجونې او يا دهغې څخه د زيات عمر په نجونو کې را پيدا کېږي. (۸۲-۸۲د مخونه) ډاکټر ايډټ هوکر (Dr. Edith Hooker) په خپل کتاب (Laws of Sex) کې ليکي چې ډيرو مهذبو او شتمنو طبقو کې هم دا کومه غير معمولي خبره نه ده چې د اووه کالو نجونې دې د خپلو هم عمرو هلکانو سره عشق او محبت وکړي. او ډيرو وخت دا محبت او مينه د هغوی تر منځ په مباشرت کولو پای ته رسېږي. هغه ليکي چې: [يوه اووه کلنه کوچنۍ نجلۍ چې د يوې درنې کورنۍ لور وه، د خپل مشر ورور او دهغې د دوستانو سره جنسي اړيکي لري].

په يوې بلې پيښې کې د پنځه کوچنيانو يوه ډله چې ددوه هلکانو او ددرې نجونو څخه جوړه شوې وه او کورونه يې يو د بل سره ډير لنډ وو، يو د بل سره په بڼه کلکو شهواني اړيکو کې ککړو. هغوي نور هم عمره کوچنيان هم دې لورې ته ترغيبول. په دې ډله کې د تر ټولو د لوي هلك عمر لس کاله و. يوه بله پيښه د يوې نهه کلنې نجلۍ ده چې په ښکاره توگه يې خپل ځان ډير کلک ساته خو دې نجلۍ په خپلو ډيرو عاشقانو فخر کاوه].

د بالتيمور (Baltimore) د يوه ډاکټر په راپور کې ويل شوې چې د يوه کال په جريان کې د هغوي په ښار کې تر زرو زياتې داسې پيښې شوې دي چې د ۱۲ کالو څخه د لږ عمر پر نجونو جنسي تيري شوې. دا دهغې هيجان پاروونکې چاپيريال لومړنۍ ميوه ده چې هر لورې ته په کې د جذباتو او احساساتو د راپارولو وسايل برابر شوي و. د امريکا يو ليکوال ليکي چې: [زمونږ د ولس ډيره برخه چې نن کوم ډول ژوند مخته بيايي هغه دومره غير فطري دي چې په کې نجونو او هلکانو ته په لس کلنۍ کې دا فکر پيدا کېږي چې هغو بايد يو د بل سره عشق وکړي. ددې زيبينې ډيرې زياتې غمناکې دي. ددغه ډول مخکې له وخته د جنسي غوښتنو څخه ډير بدې پايلې را څرگنديدې شي. او همداسې کېږي. دهغې لږ تر لږه پايلې دادې چې نوې ځوانې نجونې د خپلو دوستانو سره تښتې، يا په کم عمرۍ کې واده کوي او که چيرې په محبت کې ناکامي ورپه برخه شي نو ځان وژنه هم کوي.

د ښوونې او روزنې مرحله :

په دې توگه چې په کوم کوچنيانو کې د وخت نه تر مخه کوم جنسي احساسات راپارېږي د هغوي له پاره لومړنې تجربه ځاي ښوونځي دي. ښوونځي او مکتبونه دوه ډوله دي، يو ډول هغه دي چې د يوه صنف يا يوه جنس کوچنيان په کې داخلېږي. او بل هغه ډول دي چې هلته صنفونه مخلوط وي. په لومړي ډول صنفونو کې د همجنسو محبت «Homo Sexuality» او د موټک وهلو «Masturbatio» ويا خپريږي ځکه هغه احساسات چې په کوچنيانو کې را پاريدلې دي، نو ددې پاريدنې وسايل هرې لورې ته خپاره وي نو هغوي دخپلې جنسي غريزي د تسکين له پاره يوه نه يوه لاره پيدا کوي. ډاکټر هوکر ليکي چې د ښوونې او روزنې په

دې ډول مرکزونو ، لیسو ، د نرسنگ په مکتبونو او مذهبي مدرسو کې تل داسې پېښې پېښې چې په هغې کې د یوه جنس دوه کسه په خپل منځ کې شهواني اړیکې ټینګوي او د مقابل جنس سره دهغوې محبت له منځه ځي . په دې لړ کې هغه ډیرې داسې پېښې بیان کړي چې په کې نجونې د نجونو سره او هلک د هلکګانو سره په جنسي اړیکو کې ککړې شوې دي .

د «دښځو دښځو سره مینه او جنسي اړیکې د (Lesbian) په نامه یادېږي او هم د نارینه د نارینه و سره اړیکې د «Homo Sexuality» په نامه یادېږي . نن په غربي ټولنو کې دغه ډول اړیکې ډیر زیات شوې دي . (ژباړن) د ځینو نورو کتابونو څخه هم همداسې را څرګندېږي چې دا د «همجنسود محبت» د وبا ناروغتیا څومره ډیره په خپریدو ده . ډاکټر لوري (Dr.Lowry) په خپل کتاب (Hereself) کې لیکي چې یو ځل د یوه مکتب سر معلم (۴۹ کورنیو ته په پټه خبر ورکړ چې دهغوې کوچنیان اوس په مکتب کې نه شي ساتل کېدای ځکه چې په هغوې کې بد اخلاقي وپرونکي حال ته رسیدلي ده .

اوس یو بل ډول مکتبونو ته وویښئ: دا هغه ښوونځي دي چې نجونې او هلکان په کې یوځای درس وایي . په دې ښوونځیو کې د راپارولو وسایل هم شته او د هغې د تسکین او سرولو وسایل هم . دهغه هیجان ابتداء چې د وړکتوب څخه شوې دلته په رارسیدو سره هغه پوره کېږي . ډیرې خرابې لیکني او کتابونه د هلکانو او نجونو د لوست لاندې وي ، د عشق قصې په اصطلاح د نن (Art) مجلې په جنسي مسایلو باندې ډیر چټل کتابونه او د حمل د مخنیوي په هکله معلومات او مضامین لري . دا هغه څه دي چې د ځوانۍ په مرحله کې د لیسو او پوهنتونونو د شاګردانو (نجونو او هلکانو) نظر ځانته را اړوي ، یو مشهور امریکایي لیکوال هیندرچ فان لون (Hendrich Von Loain) وایي چې دا لیکني چې په پوهنتونو او کالجونو کې یې ډیره غوښتنه کېږي د ګندګۍ ، غلاظت ، فحش او چټلتیا هغه ټوله ده چې یوه وخت په دومره ازاده توګه عوامو ته نه وړاندې کیده .

ددې لیکنو څخه چې کوم معلومات ترلاسه کېږي نو د دواړو صنفونو اړوند ځوانان پرې په ډیره ازادۍ او بې باکۍ سره بحث کوي او دهغې وورسته د عملي تجربو په لور قدم ږدي . نجونې او هلکان یوځای (Petting Parties) میله ځایو ته ځي او هلته په ازادانه توګه سګرټ او شراب استعمالوي او د ګډا او نڅا نه پوره خوند اخلي (How I can get married? P. 172).

د لنډسې د وینا له مخې چې د لیسو د شاګردانو څخه (۴۵) په سلو کې نجونې د ښوونځي ډېرینسودو تر مخه استعمال شوي وي او بیا وروسته تعلیمي مدارجو کې یې منځنۍ کچه ددې نه هم زیاتېږي (اوسنۍ شمیرنې ښي چې اوس په ښوونځیو کې نجونې نژدې سل په سلو کې استعمالېږي ، ان تردې چې په دې هکله ورته په ښوونځیو کې د جنسي زده کړو یو اونیز او یادوه اونیز کوروسونه جوړېږي «ژباړن» . دلېسې هلک شاګرد ، د نجلۍ شاګردې په پرتله د جذباتو په شدت کې ډیر وروسته پاته وي ، نجونې په دې هکله مخکې والي کوي او هلکان د هغوې په اشاره خوځېږي .

درې ستر پارونکي :

په ښوونځیو او لیسو کې خو بیا هم یو ډول نظم او ډسپلین شتون لري چې تر یوه حده پورې ددې عمل په ازادۍ کې خنډونه را پیدا کوي . خو کله چې دا ځوانان دخپلو هماغه شهواني پاریدلو احساساتو او بدو عاداتو سره د عملي ژوند په ډګر کې قدم ږدي نو بیا دهغوې خوځښت د ټولو حدودو او قیوداتو څخه ازاد

وی. دلته دهغوي د جذباتو د اور د لازياتولو له پاره د اور ځاي شتون لري او د جذباتو د ارامولو له پاره يې هر ډول سامان پرته له کوم ځنډه او ځنډه تيار يږي.

يو امريکاي مجلې هغه وسايل چې دهغې له لارې بد اخلاقي ته پوره وده ورکول کيږي دا ډول بيانوي: ادرې شيطاني ځواکونه دي چې دهغوي مثلث نن زمونږ په نړۍ باندې را خپور دي او دغه درې واړه دي د دوزخ په جوړولو کې مصروف دي.

لمړۍ محرک: فحش ليکني دي، چې د نړيوال جنگ نه وروسته په ډيره تيزۍ او ډيرې بې شرمۍ سره په زياته اندازه خپريږي.

دويم محرک: عکسونه دي چې نه يوازې د شهواني جذباتو د راپاريدو کار ترسره کوي بلکه نمونه او انځور يې هم وړاندې کوي.

درېم متحرک: د بنځو هغه رالويدلې اخلاقي معيار دي چې دهغوي د کاليو او ډيروخت د هغوي د لوڅوالي او دسيگرتو د ورځني زيات استعمال او دنارينه و سره دهر قيدو بند نه د ازاد اختلاط په شکل کې رابنکاره کيږي.

دغه دروي واړه شيان زمونږ په ټولنه کې ورځ به ورځ ډير بښت مومي او دهغې زيبينه د مسيحي تهذيب او ټولني زوال او بالاخره تباهي ده. که ددې مخنيوي ونه شي نو زمونږ تاريخ به هم د روم او نورو هغه ولسونو په شان شي چې دهمدغي نفس پالني او شهوانيت، د شرابو د خکلو او د بنځو د نڅا د خوندونو سره يو ځاي فنا شول.

دغه درې علتونه دي چې د تمدن او ټولني په چاپيريال باندې را خپاره شوي د هر ځوان سړي او ځوانې بنځې په جذباتو کې يو تلتايط خوځښت را پيدا کوي. نو د چا په وجود کې چې لږه گرمه وينه هم موجوده وي د فواخشو ډير بښت دهغې د خوځښت لازمي زيبينه ده.

د بد کاريو ډيروالي :

کومو بنځو چې په امريکا کې زنا او فحشا خپله دنده گرځولي دهغوي شميره لږ تر لږه د څلورو او پنځه لکو ترمنځ بنوول شوې ده (Prostitution in the United States pp64-69) (اوس دا شميره د ميليونو بنځو پورې شميرل کيږي «ژباړن») خو امريکايي فاحشي د هندوستانې فاحشو په څير نه دي. ځکه چې امريکايي فاحشي هغه بنځې دي چې تر پرونه پورې يې د يوې ازادې بنځې په څير خپله دنده درلوده، خرابو عاتونو د بدۍ لورې ته رابنکوده او په زنا ځايو کې کيناسته. هغه يو څو کاله دلته تيروي بيا دا کار پريږدي او په يوه کور يا دفتر کې ځانته دنده پيدا کوي. د يوې سروې له مخې د امريکا (۵۰) سلمه فاحشي په کورنو کې دکارکوونکو بنځو (Domestic Servents) څخه او پاته (۵۰) سلمه يې په روغتيايي مرکزونو، روغتونونو، دفترونو او دکانونو کې خپلې دندې پريږدي او دغه دنده پيلوي او د (۲۵) يا (۳۰) کالو عمر ته په رسيدو سره فاحشي پريږدي او بله کومه ازاده دنده ترلاسه کوي.

اوس تاسې گمان کولې شئ چې په امريکا د څلورو يا پنځو لکو زناکارو او فاحشو موجوديت څه معني لري. لکه چې پخوا مو وويلې په غربي هيوادونو کې زناکاري او فاحشه گرې د يوه منظم بين المللي کاروبار او تجارت (International Buseniss) حيثيت لري. د امريکا د نورو لويو ښارونو په څير په نيويارک، ريوډي جنز او بيونس آيرس کې ددې کاروبار لوي لوي مارکيتونه او پلورنځي دي.

د نیویارک د دوو لویو مانیو هر یوه یې یوه مشورتی اداره لري چې رئیس او سکرتر یې د غړو له خوا ټاکل کیږي. هر یو قانوني پوه مشاورین لري، ترڅو چې په کومې عدالتي پریکړې کې د نښتو په وخت کې د هغوي د گټو ساتنه وکړي. د ځوانو نجونو په را جذبولو کې هلته په زرگونو دلالان کار کوي. دغه دلالان په هر ځای کې د بنکار کولو په لټه کې مشغول اوسي. د دې بنکاریانو د زیښو او لاسته راوړنو اندازه د دې څخه معلومېږي چې د شکاگو نه د راتلونکو مهاجرینو د اتحاديي مشر یو ځل د ۱۵ میاشتو شمیره راټوله کړه نو څرگنده شوه چې په دې وخت کې د (۷۲۰۰) نجونو لیکونه د مهاجرینو د اتحاديي دفتر ته رسیدلې و چې هغوي شکاگو ته را روان دی خو د هغوي څخه یوازې (۱۷۰۰) خپل منزل ته را ورسیدلې دپاته نجونو درک و نه لگیده چې چیرته او له چا سره ولاړي.

د زنا ځایو څخه اخوانورد لیدنو کتنو ځایونه یا (Assignment Houses) او (Call Houses) دي چې په دې خاطر تیار ساتل کیږي چې که «شریف» وگړي او بنځي کله وغواړي یو د بل سره وويني نو هلته د هغوي د لیدنو کتنو له پاره تیارې نیول کیږي. د څیړنو څخه را څرگندېږي چې هلته په بنار کې د (۷۸) دغسي کورونه او مانی شته. په یوه بل بنار کې (۴۳) او په یوه بل کې (۳۳) داسې ځایونه موجود دي. دغه ځایو ته یواځې ناواده شوې بنځي نه ورځي بلکه ډیرې واده شوې بنځي هم هلته خپل سکون ترلاسه کوي.

د یوه مشهور اصلاح غوښتونکي (ریفارمر Reformer) وینا ده چې: [د نیویارک د واده شوو وگړو یو په درې برخه داسې ده چې د اخلاقي او جسماني پلوه خپلو ازدواجي مسؤلیتونو ته وفاداره نه دي او د نیویارک حال د هیواد د نورو برخو د حالاتو څخه ډیر توپیر نه لري.

د امریکا د اخلاقو د مصلحینو یوه ټولنه چې د (Commettee of Fourteen) په نامه یادېږي. د دې ټولني د اړخه د بد اخلاقي د مرکزونو لټون او د هیواد د اخلاقي حالت د څیړنې او د اخلاقو د اصلاح په خاطر د عملي لارو چارو دراپیدا کیدو کار تر ډیره حده پورې تر سره شوی. د هغې په راپورونو کې ویلې شوي چې په امریکا کې چې څومره د نڅا ځایونه، نایت کلبونه Night Clubs او د حسن او بنايست ځایونه (Beauty Saloons) او د لاسونو د بنايسته کولو دکانونه (Manicure Shops) د مالش او چاپي کولو ځایونه (Massage Rooms) او د وینستانو د بنايسته کولو دکانونه (Hair Dressings) شته، ټول په قحبه ځایو تبدیل شوي بلکه د هغوي نه یې هم بدتر حال غوره کړې دي. دا ځکه چې هلته د نه بیانیدونکي افعالو ارتکاب کیږي.

خبيته ناروغتیاوي :

د فواحشو د دې ډیرښت حتمې زیښې د خبيته ناروغتیاو خپریدل دي. گومان کیږي چې د امریکا نږدې (۹۰) سلمه خلک په دغه ناروغیو ککړي دي. د «انسائيکلو پیدیا بریتانیکا» د څیړنو نه معلومېږي چې د هغې ځای په دولتي روغتونو کې په منځنۍ کچه هر کال د اتشک د دوه لکو او د سوزاک د یولک او شپيته زره ناروغانو علاج کیږي. (۲۵) روغتونونه د همدې ناروغتیاو د درملنو له پاره ځانگړې شوي دي. خو د دولتي روغتونو په ځای خلک شخصي درملتونو ته د درملو په خاطر رجوع کوي چې د اتشک (۲۱) سلمه او د سوزاک (۲۹) سلمه یې د ناروغانو په ډله کې دي.

د (۳۰) او (۴۰) زرو تر منځ کوچنيانو مړينه يوازې د ميراثي اتشک په واسطه صورت نيسي. د سوزاک د ماهرينو د تخميني په اساس (۲) سلمه ځوان وگړي په دغه موضي ناروغتيا ککړدي چې په هغوي کې واده شوي هم شته او ناواده شوي هم.

د بنځو د ځانگړو ناروغتياو پوهان وايي چې د واده شوو بنځو په جنسي غړو چې څومره عمليات کيږي د هغوي څخه (۷۵) سلمه داسي دي چې د سوزاک اغيز پرې پيدا کيږي.

طلاق او بيلتون :

په دغسې حالاتو کې بنسکاره ده چې د کورنۍ نظم او د ازدواج مقدس اړيکې په خپل ځاي نه پاته کيږي. په ازادۍ سره ځانته روزی پيدا کونکي بنځې چې د شهواني اړتياو پرته دخپل ژوند په هيڅ اړخه کې نارينه و ته اړتيا نه لري او د واده پرته ورته هم په ډيره اسانۍ سره نارينه پيدا کيداي شي واده يو عبث او فضول کار گڼي.

نوې فلسفې او ماده پاله فکرونو د هغوي د وجدان څخه دا تصور هم لرې کړې چې د واده پرته د کوم نارينه سره اړيکي ټينگول هم کوم عيب ناکه کار دي. ټولنه دغې چاپيريال دومره بې احساسه کړې چې څوک هم دا ډول بنځو ته د نفرت يا ملامت په سترگو نه شي کتلې.

«قاضي لينډسي» د امريکايي عامو نجونو د افکارو ترجماني په دې ټکو سره کړيده.

زه ولې واده وکړم زما تر څنگ چې په دې تيرو دوو کالو کې کومو نجونو ودونه کړي دي ، دهغې د هرو لسو څخه پنځه په طلاق منتج شوې دي. زه پوهيږم چې په دې وخت کې هره نجلۍ د محبت په معامله کې د ازادۍ فطري حق لري. مونږ ته د حمل نه د خوندي پاته کيدو تدبيرونه هم پوره پوره معلوم دي نو په دې خاطر دا خطر هم لرې کيداي شي چې د يوه حرامي کوچني پيدا کيدل کوم ستونزمن کار وگرځي. مونږ ډاډمن يو چې رواجي لارې او طريقې په نورو لارو او طريقو باندې بدلول د عقل غوښتنه ده.]

د دا ډول آندونو لرونکې بې شرمه بنځې که چيرې کوم احساس واده تياروي هم ، نو هغه يوازې او يوازې د محبت او مينې جذبه وي. ليکن دغه جذبه هم د زړه له کومي نه وي. او يوازې د يوه عارضي کشش پايله وي. او د نفسي غوښتنو د نشې د بنسکته کيدونه وروسته بيا د ميره او بنځې تر منځ الفت او محبت نه پاته کيږي. د مزاج او عاداتو ډير کوچني اختلاف د هغوي تر منځ منافرت او تفریق پيدا کوي.

«لينډسي» ليکي چې [په (۱۹۲۲م) کې په (ډينور) کې د هرواده تر څنگ د طلاق او تفریق پيښه هم منځته راغلې او ددوه ودونو تر منځ د طلاق يوه پيښه هم منځته راغلې].

دا يوازې د (ډينور) حالات نه دي بلکه د امريکا د ډيرو ښارونو حالات همدغسې درواخله او بيا مخته ليکي چې : [د طلاق او جدايي پيښې مخ په زياتيدو دي او که چيرې همدغه حالت پاته شو لکه څنگه چې

معلومیږی نو په اغلب گمان چې په هیواد کې چې څومره د واده لایسنسونه ورکول کیږي په هماغه اندازه به د اطلاقو پیښې هم منځته راځي. [Revolt of Modern Youth” p.211-214)

څه وخت د مخه د ډیټرویت (Detriot) په ازادو خپرونو (Free Press) کې په دغه حالاتو یوه مقاله خپره شوه چې دهغې یوه جمله داسې ده: [دنکاحگانو کمښت، د تلاقو زیادښت او دنکاح پرته د ناجائزو تلپاتې او یا مؤقتو اړیکو زیاتوالې ددې معنې لري چې مونږ د حیوانیت په لور روان یو. د کوچني دپیدا کولو فطري غوښتنه له منځه تلونکې ده، د پیدا شوو کوچنیانو په هکله غفلت کیږي او ددې خبرې احساس له منځه ځي چې کورنۍ او دکور ابادي د تهذیب او ازاد حکومت د بقا او پایښت له پاره اړین دي. ددې برعکس د تهذیب او حکومت به امورو کې ډیره بې درده بې پروايي را پیدا کیږي. د تلاق او تفریق ددغه ډیرښت علاج اوس دا ښوول کیږي چې باید (Comissionate Marriage) «ازمیښتې نکاح» ته رواج ورکړل شي خو دا علاج هم د اصل ناروغتیا څخه ډیرې بدې پایلې لري]

د ازمیښتې نکاح معنې داده چې تر او ښځه په «زړه طریقه Old Fashion» د واده پرته تر یوه وخته پورې یو دبل سره واوسي، که چیرې ددې یو ځای والي په واسطه ددوې زړونه یو له بله سره ولگیدل نو واده دې وکړي او که نه، نو دواړه دې یو دبل څخه جدا شي او بل چیرته دې خپل قسمت او بخت و آزمایي. د ازمیښت په دوران کې به د اولاد د پیدا کیدو مخه نیسي. ځکه چې د کوچني دپیدا کیدو سره سم هغوی باید نکاح وکړي. دا هغه څه دي چې په روسیه کې د ازاد محبت یا د (Free Love) په نامه یادېږي.

ولسي ځان وژنه :

نفس پالنه، د ازدواجي مسؤلیتونو نه کرکه او نفرت، د کورني ژوند څخه بې زاره کیدل او د ازدواجي اړیکو نه پایښت، ښځه دخپل فطري مورنۍ جذبې څخه ډیره لرې کړې چې په نسواني جذباتو کې تر ټولو اشرف او اعلي روحانې جذبه ده، او پایښت یې نه یوازې د تمدن او تهذیب له پاره اړین دي بلکه دانسانیت پایښت هم په همدې جذبې کې را نغښتې دي.

د حمل مننه کول، د حمل اسقاط او د کوچنیانو وژل د همدغې جذبې د مړینې نه را پیدایږي. د حمل د منعې کولو معلومات د ټولو قانوني بندیزونو سره سره په امریکا کې د هر ځوان هلک او هرې ځوانې نجونې په واک کې شته.

د حمل د مننه کولو درمل او وسایل په پوره ازادۍ سره په درمل پلورنځیو او دوکانونو کې پلورل کیږي. عامي ازادې ښځې خو پریږده، د لیسو او او پوهنتونو شاگردانې هم دغه آلات او درمل تل له ځانه سره ساتي. قاضي «لینډ سي» په دې هکله لیکي چې:

[د یوې لیسې (۴۹۵) کمه عمره نجونو په خپله ماته اقرار وکړ چې هغوی د هلکانو سره جنیسي اړیکي تجربه کړي دي. دهغوی د ډلې څخه یوازې (۲۵) نجونې داسې وې چې حمل یې په گیده شوې و. په پاته نجونو کې ځینې اتفاقاً خوندي پاته شوې وې. لیکن زیاتو د حمل د مننه کولو په هکله اغیزمن تدبیرونه نیولې و. د حمل د مننه کولو په هکله دهغوی پوهه دومره زیاته ده چې عام خلک یې د پوهیدو څخه عاجز دي].

پيغلي يا ناواده شوې نجونې دا تدبيرونه په دې خاطر استعمالوي چې د هغوي په ازادۍ کې كوم خنډ پيدا نه شي. واده شوې ښځې په دې خاطر دهغې نه گټه پورته کوي چې د کوچني د پيدا کيدو په خاطر نه يوازې په هغوي د روزنې او ښوونې بار بار يري بلکه دميره څخه د طلاق او بيلتون د اخستو په وخت کې هم دا لوي خنډ گرځي. دا ډول ټولو ښځو په دې خاطر دموروالي څخه نفرت پيدا کړې چې د ژوند څخه د پوره خوند اخيستلو له پاره هغوي ته د جنجال نه د خوندي پاته کيدو اړتيا ده. او ددې تر څنگ د کوچني په پيدا کيدو سره دهغوي په بنايست کې هم توپير را پيدا کيږي. (Macfaddin, Manhood and Marriage)

په هر صورت لاملونه چې هر څه دي خود (۹۰) په سلو کې د ښځو او ميرونو ترمنځ اړيکې داسې دي چې د هغې فطري پايلې (د حمل منه کول) د همدې وقايوي تدابيرو له لارې صورت نيسي او پاتې پنځه په سلو کې داسې پيښې دي چې هلته اتفاقاً حمل صورت نيسي دهغوي له پاره بيا د اسقاط او د کوچنيانو د وژلو لارې پرانستي دي.

«لينډسي» وايي چې: [په امريکا کې لږ تر لږه هر کال (۱۵) لکه کوچنيان د حملد اسقاط له لارې ضايع کيږي او په زرگونو نور کوچنيان د پيدا کيدو څخه وروسته وژل کيږي]. (۲۲۰م مخ)

دانگلستان حالت :

زه نه غواړم دغو غمناکو پيښو ته نور هم تفصيل ورکړم خو مجبوريم چې په دغه برخه کې د «جارج رائي ليکونکي پخپله انگليس دې. نوموړي د خپل هيواد د اخلاقي حالت انځور په دې ټکو کې وړاندې کوي.

[يو ډول هغه ښځې دي چې ژوند يې په دې پورې تړلې چې دخپلو وجودو په کرايه ورکولو سره ځانته روزي وگټي. د دوي نه پرته يو زيات شمير نورې ښځې دي ، او دهغو شميره ورځ په ورځ زياتيږي ، چې د ژوند د اړتياو د لاسته راوړلو په خاطر نورې لارې لټوي او تر څنگ يې فاحشه توب او زنا هم کوي. تر څو په خپل عايد کې ډير والې راوړي. داد کسب گرو فاحشو څخه څه ډير توپير نه لري خو هغوي په دغه نومونو نه نومول کيږي ، مونږ دا ډول ښځو ته غير کسب گري فاحشي (Amateur Prostitution) ويلې شو. ددغې شوقي يا غير کسب گرو فاحشو ډير بنسټ نن سبا دومره دې چې په تاريخ کې هيڅکله هم دومره نه و. د ټولني د ښکته طبقې څخه نيولې تر پورته طبقې پورې ټولې ښځې په کې شاملې دي. که چيرې دغو معزوزو ښځو ته به کومه کنايه کې هم فاحشه وويلې شي نو دوي د اور سکروته شي خو دهغوي په دغه نارضايت باندې حقيقت نه شي بدلېدای. په هر حال حقيقت همدا دې چې دهغوي او نورو د فاحشو ترمنځ په اخلاقي معيار کې هيڅ توپير نه شته. اوس د يوې ځوانې نجونې له پاره بد چلني او بې باکي د فيشن حيثيت لري او د سيگرټو څکول ، ترخه شراب استعمالول ، په شونډو سرخي لگول ، د جنسي اړيکو او د حمل د مخنيوي په هکله د خپلې پوهې څرگندول ، په فحش ليکنو باندې بحث او خبرې کول دا ټول شيان دهمغې فيشن له ډلې څخه شميرل کيږي. همدا راز داسې ښځو او نجونو شميره ورځ په ورځ زياتيږي چې د واده ترمنځه ، پرته له کومې ستونزې، صنفې اړيکې جوړوي او هغه نجونې ډير په سختۍ موندل کيږي چې د کليسا په وړاندې د نکاح د وفاد ترون په وخت کې په سهي معنا پيغله پاته شوي وي.]

ليکوال لږ څه مخته ځي او ليکي چې: [د هر څه د مخه د ارايش شوق ووينئ چې دهغه له امله په هره نجلۍ کې د نوي فيشن د قيمتي کاليو او بنايست د زياتوالي مختلف ډوله سامانونو د رانيولو حرص راپيدا شوي. دا دا هغه بې بندو باره فاحشه گري، په وسايلو کې تر ټولو لوي لامل دي.]

هر هغه څوک چې ليدونکې سترگې ولري نو په اسانۍ سره کتلې شي چې هغه په سلگونو او زرگونو نجونې چې هره ورځ دهغوې تر سترگو کيږي عموماً د ومره قيمتي کالي اغوندي چې دهغې خپل جايز معاش او مزدوري په هيڅ صورت دهغې د ډول قيمتي لباس بار نه شي پورته کولې. لهدانن دا خبره همدومره سهي ده څومره چې نيمه پيړۍ مخته سهي وه. چې نارينه دهغوې له پاره کالي اخلي خو فرق دادې چې هغه وخت به هغه سرې، دهغوې پلار، ورور يا ميړه و او اوس دهغې پر ځاي څه نور خلک دي.

ددغې ډول حالاتو په راپيدا کيدو کې د بنځو ازادي هم پوره پوره دخيله ده، د تيرو څو کالو راهيسي په نجونو د والدينو کنترول تر دې حده پورې کم شوي چې هغه ازادي چې (۳۰) يا (۴۰) کاله پخوا هلکانو ته هم ور په برخه نه وه خو نن نجونو ته ور په برخه شوي ده.

يو بل مهم لامل چې په ټولنه کې په پراخه پيمانه د جنسي خپل سري د خپريدو سبب شوي دادې چې بنځې مخ په زياتيدونکې توگه په تجارتي کاروبار، دفتري دندو او نورو ډول ډول کارونو کې ورننوځي او هلته شپه او ورځ د نارينه و سره د خلط ملط کيدو موقع په لاس ورځي. دې کار د بنځو او نرو اخلاقي معيار ډير را بنکته کړي او تر څنگ يې د نارينه و د اقدام په وړاندې د بنځو د مزاحمت ځواک هم ډير را کم کړي دي او د دواړو صنفونو شهواني اړيکې يې د ټولو بنديزونو څخه ازدي کړي دي. اوس د ځوانو نجونو په ذهن کې د واده او پاکيزه ژوند تصور هم نه شته. ازادانه خوشحاله وخت تيرول چې پخوا به يواځې خپلسري نارينه ورپسې گرځيدل اوس هره نجلۍ دهغې پسې منډې ترري وهي. پيغلنوب او بکارت ته د يو ارتجاعی آند په سترگو کتل کيږي او د نوي زمانې نجونې خو هغه يو مصيبت گنيي. دهغوې په آند د ژوند خوند په دې کې را نغښتي چې د ځوانۍ په دوران کې د نفس د لذتونو جام بنه په ډک زړه و چنل شي. د همدې څيز د لټون په خاطر هغوې د نڅا ځايو د نائيت کلونو، د هوټلونو او چاي خورلو د ځايونو شاوخوا گرځي راگرځي او په همدې ارزو هغوې د يوه ناپيژندل شوي سرې سره دهغه په موټر کې چکر وهلو ته هم تيارې وي. يا په بل عبارت هغوې پخپله دخپل نفس د غوښتنې سره هم خپل ځان داسې يو چاپيريال ته ور رسوي چې جنسي جذبه نوره هم را پاروي او بيا چې د دې کومي طبيعي زيبښې دې دهغوې نه د وي ويريږي هم نه، بلکه هغه ته بنه راغلاست هم وايي.

پريکنده پوښتنه:

زمونږ د هيواد په گډون په گڼو نورو شرقي هيوادو کې هم چې کوم وگړي د پردې ممانعت کوي نو دهغوې په وړاندې په حقيقت کې د ژوند همدغه ياد کړل شوې انځور موجود دي. د همدغې ژوند ځلاندو وړانگو دهغوی حواس اغيزمن کړي دي. د همدغه افکارو اخلاقي اصولو او د همدغې مادې او حسي گټو او خوندونو روښانو اړخونو دهغوې په زړه او دماغ پنځې بنځې کړي دي. په دې خاطر هغوې د پردې نه کرکه او نفرت کوي. سره له دې چې د دوي اخلاقي فلسفه دهغه غربي اخلاقي فلسفي سره توپير لري چې دوي پرې ايمان

لري او عملا دهغې گټو او لذتونو د ترلاسه کولو په منځ کې خنډ وې چې دې وگړو دخپل ځان له پاره هدف ټاکلې.

اوس دا پوښتنه چې د ژوند د دغې انځور د تياره اړخ يعنې دهغې د عملي زبېنسو د منلو له پاره هم دا وگړي تيار دي او که نه؟

نو په دې خبره کې دهغوي تر منځ يووالي نه شته، يوه ډله په دغه زبېنسو پوهيږي او دهغې منلو ته هم تيار دي. دهغوي په وړاندې په حقيقت کې دا د غربي ژوند يو روڼ اړخ دي نه تياره اړخ. يوه بله ډله دا تياره گڼي او دهغې د پايلو منلو ته تيار نه دي. مگر دهغې په هغه گټو باندې يې زړونه له لاسه ورکړي چې ددې ډول ژوند سره تړلې دي. دريمه ډله نه خو په دې افکارو پوهيږي او نه يې د پايلو څخه واقفيت لري او نه په دې خبره غور کوي چې ددې افکارو او دهغې د پايلو تر منځ څه ډول اړيکي شتون لري. هغوي يوازې هماغه کار کوي چې په نړۍ کې يې رواج موندلې وي.

دغه درې واړه ډلې په حقيقت کې دومره سره را نژدې شوي او رانښتي چې د خبرو اترو او بحث په وخت کې ډيروخت دا توپير نه شي کيدای چې زمونږ مخاطب دکومې ډلې پورې تړلې دي. د همدغې اختلاط په اساس غلطه څيړنه مخته راځي. په دې خاطر دې ته اړتيا ده چې دا درې واړه ډلې يوه بله جدا کړل شي او ورسره دهغوي دحيثيت په اندازه خبره وشي.

شرقي غرب پالونکي:

لمړۍ ډله په هماغه فلسفي افکارو او تهذيبي اصولو پوخ باور لري چې غربي تهذيب او تمدن پرې ولاړ دي. دوي دنوي اروپا د جوړونکو په څير د آند لرونکي او د ژوند مسايلو ته د غربي زاويې څخه گوري او دخپلو خپلو هيوادونو تمدني او ټولنيز ژوند د غربي نقشې مطابق جوړول غواړي.

ددوي له آنده، د بنځو د بنوونې او روزنې هغه اخري موخې دادې چې هغوي دگټې وړتيا ترلاسه کړي او ترڅنگ يې د زړه رابنسکون سره سره له لطيفه فنونو څخه هم پوره پوهه او واقفيت ولري. په کورنۍ کې د بنځې صحيح حيثيت دهغوي په وړاندې همدا دې چې هغه د سړي په څير يو گټور غړي وگرځي او په گډه بوديجه کې خپله ونډه واچوي، په ټولنه کې د بنځې اصل ځای دهغوي له آنده همدغه دې چې هغه دخپل بنياست او نازو نخرو له مخې په ټولنيز ژوند کې يو لطيف عنصر وزيات کړي. دخپلو خونورو خبرو په واسطه د زړونو تودوخه نوره هم زياته کړي. دخپلې موسيقۍ په واسطه د غوږونو پردې و تخنيوي او دخپلې نڅاپه واسطه په نفسونو کې لار را پيدا کړي، هغوي هڅه کوي چې دخپل جسم ټوله بنسکلا راڅرگنده کړي ترڅو د ځوانانو زړونه خوشحاله، سترگې يې يخې او سره وينه يې گرمه شي. دهغې په وړاندې په ولسي ژوند کې د بنځې کار ددې نه اخوانورڅه نه دې چې هغوي دې ټولنيز کارونه کوي، بناري او مشورتي غونډو ته دې ځي، په کنفرانسونو او کنگرو کې دې گډون کوي، د سياسي، مدني او اقتصادي ستونزو په حل کې دې خپل فکر او ذهن مصرف کړي. په لوبو، سپورتونو او د منډو او ځغاستو په مسابقو کې دې برخه واخلي. لنډه دا چې ټول هغه څه دې وکړي چې دکوره دباندې دې او دهغه څه سره هېڅ کارونه لري چې دکور دننه دي. هغوي همدغه ژوند ته نمونه يې ژوند وايي. دهغوي په وړاندې دنړۍ د پرمختگ همدغه يوه لاره ده او په دې لار د تللو په مخکې چې څومره پخواني اخلاقي آندونه خنډ شوي دې هغه له يوه سره لغو او باطل دي. ددغې نوي ژوند له پاره پخواني اخلاقي ارزښتونه (Moral Values) په هغه ډول په نوي ارزښتونو تبديل کړي لکه

څنگه چې اروپايانو تبديل کړي و. مالي گټې او نوې جسماني ننداره دهغوي له آنده ډير ارزښتناکه ده. او دهغې په پرتله حيا او عصمت ، پاکوالي او اخلاق په ازداواجې ژوند کې وفادار پاته کيدل ، د نسب ساتنه او په دې ډول نور شيان نه يوازې دا چې بې ارزښته بلکه د تياره فکري يوه نمونه وه. چې د له منځه وړلو پرته يې د پرمختگ په لور قدم نه شو ايښودل کيدای. دا وگړي په حقيقت کې په غربي دين باندې ايمان لرونکي و او په کوم ليد يې چې ايمان راوړي و ، په شرقي هيوادونو کې يې دهغې د خپرولو له پاره د ټولو هغو تدبيرونو څخه ، چې په اروپا کې ترې کار اخستل شوي و ، کار واخيست.

نوي آداب :

د ټولو تر مخه دهغوي هغو ليکنو ته وگوري چې د ذهنونو د تيارولو له پاره تر ټولو ستر ځواک جوړوي. ددوي تش په نامه ادب کې ... چې په اصل کې بې ادبي ده ... ددې هڅه کيږي چې د نوي نسل مخې ته دغه نوي اخلاقي فلسفه په ډيره بنکلي بڼه وړاندې کړي او د همدې لارې پخواني اخلاقي ارزښتونه د زړه او د ماغ د ريښو څخه بيرون را وکارې. دنمونې په توگه زه دلته د اردو ادب څو نمونې وړاندې کوم.

د هيواد يوې مشهورې مياشتنۍ مجلې د (خوږ سبق) تر عنوان لاندې يو اوږد مضمون نشر کړ. ددې مضمون ليکونکې داسې يو شخصيت دې چې د اعلي روزنې خاوند ، په ادبي حلقو کې مشهور او په يوه ستر منصب باندې کار کوي. د مضمون لنډيز دادې چې: [يوه ځوانه نجلۍ له خپل استاد نه د سبق د ويلو له پاره ناسته وه ، د سبق په دوران کې يې د استاد مخې ته د خپل يوه ځوان دوست د محبت ليک کيښود ترڅو د ځواب له پاره يې ترې مشوره واخلي. هغې دخپل دغه محبوب سره د چايو په يوه ټولنه کې کتلي و. هلته کومې بنځې ددې دواړو تر منځ پيژندگلوې کړې وه. ددوي تر منځ دهمغې ورځې څخه يو بل ته نژدېوالي او د ليکنو لړۍ پيل شوې وه اوس دغه نجلۍ غواړي د خپل استاد څخه د مينې او محبت د ليک اخلاقي ځواب تر لاسه کړي. استاد هڅه کوي چې دا نجلۍ د بې هوډه او عبث فکر نه واپروي او د لوست په لور يې متوجه کړي ، نجلۍ په ځواب کې استاد ته وايي چې: (لوست خو زه غواړم چې ويې کړم خوداسې لوست چې زما د وينې دخوبونو او اميدونو په بريالتوبو کې له ماسره کومک وکړي ، نه داسې لوست چې له همدا اوسه ما زړه کړي. استاد ترې پوښتنه کوي چې ايا ددې بناغلي نه پرته اخوا نور دوستان هم لري؟ شاگرد ه ځواب ورکوي چې څو نور هم دي مگر په دې ځوان کې يوه ځانگړتيا ده چې هغه په ډير خوند سره مارا پاروي. استاد ورته وايي چې که چيرې ستا پلار ددې ليک له ليکنې څخه خبر شي نو څه به درپېښ شي؟ شاگرد ه ځواب ورکوي او وايي چې ايا پلار به مې د ځوانۍ په وخت کې دا ډول ليکونه نه وي ليکلي؟ هغه خو ډير فيشنې سرې دي. څه د حيرانتيا وړ نه ده چې اوس به يې هم ليکي. الله دې نه کړي زور شوې خو نه دې. استاد ورته وايي چې: له اوس نه پنځوس کاله ورواندې دا تصور هم شونې نه و چې د کومې شريفې کورنۍ نجلۍ ته څوک د مينې ليک واستوي. نجلې ورته وايي چې ايا دهغې وخت خلکو يوازي د بد ذاته خلکو سره مينه کوله. دا خو دهغې وخت بد ذات ډير په مزو کې او شريفان يې په ډير بد حالت کې وو. د مضمون اخري ټکي چې ليکونکي پرې دخپل ادبي ظرفيت ټوله هڅه تمامه کړې دادې چې: [مونږ ځوانان ستر مسؤليت لرو ، هغه خوښي او لذتونه چې زمونږ مشرانو او پخوانيو له لاسه ورکړي مونږ يې بايد بيرته را ژوندي کړو او هغه د قهر او درواغو عادتونه چې تر اوسه ژوندي پاته دي بيرته خښ کړو.]

په یوې بلې ادبي مجله کې نزدې یو نیم کال دمخه یوه لنډه قصه د «پنښیماڼی» تر عنوان لاندې نشر شوه چې لنډیز یې په دې توګه دې.

د یوې معززې کورنۍ کوژده شوې نجلۍ د بل سړي سره سترګې جنګوي. دخپل پلار په نه موجودیت کې او دمور نه په پټه هغه خپل دوست کورته رابلي دهمدغه ناروا اړیکو په واسطه ښځې ته حمل پیدا کيږي. ددې وروسته هغه خپل دغه کار دخپل ځان له پاره حق ګڼي او په زړه کې د ځان سره داسې استدلال کوي چې: زه ولي خفه شم، زړه مې ولې و غورزیږي... ایا زما ضمیر ما ملامتوي؟ ایا زه په خپلې کمزورتیا باندې پنښیماڼه یم؟ ممکن هو! لیکن دهغې رومانتيکې روڼې سپوږمۍ شپه خوزما د ژوند په یادونو کې په طلايې الفاظو لیکل شوې ده. د ځوانۍ مست وختونه او دهغې یاد زه دخپل ځان له پاره ډیره ستره خزانه ګڼم.

ایا زه دهغو وختونو د بیا دراوستلو په لاره کې دهرڅه قربانونو ته تیاره نه یم؟ نو بیا ولې زما زړه رپيږي؟ د کومې ګناه ویره ده؟ ایا ما ګناه کړې؟ نه ما خو ګناه نه ده کړې. زما د ګناه څخه چاته څه زیان رسيږي؟ ما خو قرباني ورکړه. قرباني دهغې له پاره، کاشکې چې ما دهغې له پاره نوره قرباني هم ورکړې وای... زه د ګناه څخه نه ویريږم لیکن زه ددغې ویره ونکې ټولنې نه ویريږم چې هغوي به څنګه څنګه د شک په سترګو ماته ویني. اخر زه ولي دهغوي نه ویريږم؟ دخپلې ګناه په خاطر؟ خو اخر زما ګناه څه ده؟ ایا هغه څه چې ما کړي د ټولنې بله کومه نجلۍ یې نه کوي؟ هغه طلايې شپه او هغه یوازیتوب، هغه څومره ښایسته وه، هغه څنګه خپلې شونډې زما په شونډو کېښودې او خپلې غیږې ته یې زه ورکش کړم. او زور یې را کړ... اف، دهغې د گرمۍ او معطرې سینې سره زه څومره په ډاډمنه توګه وښتم.، ما ټوله نړۍ په لغته ووهله او خپل ټول هرڅه مې د عیش په هغه لحظو باندې قربان کړل. بیا څه و شول؟ بل چا به څه کړې وای؟ ایا په نړۍ کې کومه ښځه په داسې وخت کې ددغسې لمحو سره ټکر کولې شي؟ ګناه! ما هیڅکله نه ده کړې، زه هیڅکله پنښیماڼه نه یم، زه یو ځل بیا همغسې کولو ته تیاره یم، عصمت! عصمت څه شې دې؟ یوازې پیغلنوب؟ یا د فکرونو پاکوالي؟ زه باکره نه یم، لیکن ما خپل عصمت له لاسه نه دې ورکړې؟ د فساد نه ډکه ټولنه چې څه کولای شي هغه دې وکړي هغه زما څه کولې شي؟ هیڅ؟ زه د هغوي د احمقانه ګوت نیونې څخه ولې نا ارامه شم؟ زه دهغوي د پس پسکو څخه ولې ویريږم؟ ولې خپل مخ ژیر کړم؟ زه د هغوي د بې معنې خندا او تمسخر څخه ولې ځان پټ کړم؟ زما زړه وایې چې ما صحیح کار کړې، ډیر ښه مې کړي، نو زه بیا ولې د غلې په څیر و ګرځم؟ ولې په ډانګ پیيلې توګه اعلان و نه کړم چې ما دغسې کړي او ډیر مې ښه کړي؟

دا هغه استدلال او طرز فکر دي چې زمونږ د زمانې ادیبان یې هرې نجونې، ممکن خپلې خور او لور ته هم وربښول و غواړي. دهغوي ښوونه دا ده چې کله هم یوې ځوانې نجونې ته د ۱۴ مې په شپه گرمه سینه تر لاسه شي نو بیا دی دهغې پورې ځان وروښلوي، ځکه چې په داسې وخت کې همدا یوه لاره ممکن ده او هره ښځه چې دداسې حال سره مخ شي نو هغه به ددې کار پرته نور څه ونه کړي. دا کار ګناه نه بلکه قرباني ده. او نه ترې عصمت ته کوم زیان ور رسيږي. ددې کار په واسطه عصمت کې نور هم ډیر ښت راځي، بلکه دا یو داسې روښانه کار دي چې باید د یوې ښځې د ژوند په تاریخ کې په طلايې ټکو سره و لیکل شي او دهغې هڅه باید دا وي چې دهغې د ژوند ټول کتاب د همداسې طلايې ټکو څخه ډک وي، نو که چیرې هغوي په با عصمته ښځو باندې ګوتنیونه کوي نو هغوي بیا فسادې او ډیر ویونکي دي. هغوي په خپله ملامته دي چې دداسې فدا کارو نجونو په خلاف خبره کوي داسې تیرې کونکي ټولنه چې دومره ښه کار ته بد وایې هیڅکله ددې وړ نه ده چې دهغې څخه ویره محسوس شي او دداسې د خیرد کار په کولو سره خپل ځان پټ و ساتي.

مگر اوس نوې ادب د هر کور لور او ننگور د پخواني وختونو د فحشاو څخه لس قدمه نوره هم مخته وړي ، ځکه چې دا د بد معاشۍ او فحش کارۍ د ملاتړ له پاره د اخلاقو نوې فلسفه را پيدا کوي .

په يوې بله مجله کې د (ليور) په نوم يوه قصه خپره شوې ، ليکوال يې داسې سرې دې چې پلار يې د بنځو داخلاقو روزني له پاره د ډيرو بنو ليکوالانو څخه و او په همدې اساس هغه د هيواد د اردو ژبې ويونکو بنځو تر مينځ پوره محبوبيت درلود . په دې قصه کې ليکوال د يوې ځوانې نجونې کړچار (کريکټر) په ډير بڼه انځور کې د نمونې په توگه خپلو خویندو ته وړاندې کوي ، چې د واده تر مخه يې د خپل ليور د بنایسته ځوانۍ په تصور ، په خپل و جود کې لږزه محسوسوله . هغې په پيغلوتوب کې دا نظر او فکر درلود چې هغه ځوانې چې خاموشه او د سکون نه ډکه تيره شي د هغسې ځوانۍ او کمزورتيا ترمنځ هيڅ توپير نه شته زما له نظره د دغه ډول جذباتو سره چينه بايد د حسن او عشق کشمکش وي ، د دغه فکر او ارادې سره چې کله دا نجلۍ واده شوه ، نو د خپل رېږه ور ميره په کنټولو يې جذبه او احساس مړ اوې شو . او د مخکې څخه د جوړې شوې نقشې په اساس يې پريکړه وکړه چې د خپل ميره د ورور سره ناروا اړيکې ټينگې کړي او د دې خبرې فرصت ورته ډير ژر په لاس ورغې . ځکه ميره يې د لوړو تحصيلاتو په خاطر لندن ته ولاړ خو بنځې يې د خپل ميره او ورور يې د خپل ورو د نشتوالي څخه پوره پوره گټه پورته کړه او د زړه د اخلاصه يې په خيانت لاس پورې کړ .

ليکوال دغه قصه په خپله دهغې زناکارې فاحشې د خولې څخه ليکلې ځکه چې هغې دا قصه خپلې يوې ناواده شوې ملگرې ته کټ مټ ليکلې وه او ټول هغه مراحل يې په تفصيل سره بيان کړي و چې دهغې په واسطه دهغې او ليور اړيکې تردې ځايه پورې رسيدلې و . هغې په خپلې ليکنې کې په خپل هيڅ کار د شرم احساس نه دې کړې ، يواځې هغه څه چې پاتې و هغه د جنسي عمليې عکس و چې هغه يې په کمره کې نه و ثبت کړې او ډيره شوني ده چې دا يې په دې خاطر پريښې وې چې ليدونکې او لوستونکي په خپله په تخيل سره دغه کمښت پوره کړي .

که د دې نوې ادب پر تله د فرانسې د ادب سره وشي چې دهغې څو مثالونه مونږ مخته بيان کړل نو په ډاگه به شي چې دا قافله دهغې لارې څخه دهغې منزل په لور روانه ده چې د فرانسې ولس پرې تللې و ، دوي د ژوندانه د همدغه نظام په لور په فکري او اخلاقي توگه ذهنونه تياروي او دا په داسې حال کې چې بنځې يې د ځانگړې توجه وړ گرځولې ترڅو په هغوې کې د حيا او عزت په نوم څه شې پاته نه شي .

نوې تمدن :

د اخلاقو دغه نوې فلسفه او د ژوند دغه نوې آند او ليد د ژوند په ډگر کې ځانته نه دې ، بلکه د پانگه وال تمدن نظام او د غربي ديموکراسۍ اصول هم ور سره پوره پوره ملگرتيا کوي او دغه ټول ځواکونه يو دبل سره د ژوند هغه انځور جوړوي چې په غربي ټولنو کې د پخوا څخه شتون لري . دوي د جنسي مسائلو په هکله ډيرې زياتې فحش ليکنې او عکسونه خپروي او دغه ټول د مکتبونو ، لیسو او پوهنتونو شاگردانو ته په پراخه پيمانه ورسپړي . اوس د بې عصمته بنځو لوڅ عکسونه د هر اخبار ، مجلې ، دوکان او هر کور د بنایست وسيله گرځيدلې . په هر کور او بازار کې هغه کيسټونه ، (CD) او ټيپونه په اوچت او از غږ يري چې په کې د اخلاقو څخه لويديلې او چټلې سندرې تر غوږو کيږي . د سينما گانو ټول کره وره د شهواني جذباتو په

را پاروونکو فلمونو ولاړ دی او د سیمنا په پردو باندې د بې حیایې فلمونه په دومره شوق او ذوق سره خپروي چې د هرې نجونې او هلک سترګې د همدغې لوبغاړې په فلمي ژوند درېږي او همغه د خپلې لارې مشال گرځوي او کله چې د دغسې فلمونو د کتلو وروسته دواړه صنفونه د سینما څخه بهر راوځي نو د هغوي را پاریدلې جذبات او د عشق ولولې هرې لورې ته د عشق او رومانس موقع لتوي.

د ژوند د پانګه وال نظام په برکت په لویو ښارونو کې دغه ډول حالات ډیر په تیزی سره را پیدا کیږي ځکه هلته ښځې د خپلې روزی، د پیدا کولو له پاره محبورېږي. او د همدغې ظالمانه نظام په بسپنې د حمل د مخنیوي تبلیغات، د درملونو او وساتلو سره یو ځای میدان ته را دانګي.

نوي جمهوري نظام چې برکتونه یې د انګلیس او فرانس په واسطه شرقي هیوادو ته را رسیدلې له یوه اړخه یې ښځو ته په سیاسي او ټولنیزو کړو وړو کې لاره پرانستې ده او د بله اړخه یې داسې ادارې او دفتري نظام جوړ کړي چې په کې د سرو او ښځو یو ځای کیدل او خلط کیدل یو حتمي کار گرځي او د بله اړخه یې قانوني بندیزونه دومره نرم کړي چې نه یوازې د فواحشو اظهار بلکه د هغه عملي ارتکاب هم جرم نه ګڼل کیږي. په دې حالاتو کې چې کوم وګړي د ژوند په دې لار په خلاص زړه تلل غواړي د هغوي په اخلاقو او ټولنیزو کړو وړو کې پوره بدلون را ځي، د هغوي ښځې اوس په داسې کالیو کې بهر را وځي چې نژدې په هرې ښځې باندې د فلم د لوبغاړې ګمان کیږي. هغوي پوره بې باکه دي. د هغوي د لباسونو د تیزو رنگونو استعمال او په ښکلا او ښکار باندې اهتمام په دې دلالت کوي چې هغوي د ځانونو څخه جنسي مقناطیس جوړول غواړي. د بې حیایې دا حال دې چې د غسل د کالیو په اغوستو سره د سرو سره یو ځای لمبیدل او په همدې حال کې د عکسونو اخیستل او په اخبارونو کې یې په خپرولو هم د دغه شریفو کورنیو ښځې د شرم احساس نه کوي بلکه د شرم سوال هم نه پیدا کیږي. د نوو اخلاقي تصوراتو په اساس د انساني وجود ټولې برخې یو برابر دي که چیرې د لاسونو ورغوی او د پښو تلي لوڅیدای شي نو د ورنونو، سینو او تیونو په برېښولو کې څه حرج دي؟ د ژوند خوندونه چې ټولیزیا مجموعي نوم یې فن (Art) دي د خلکو په وړاندې د هر اخلاقي بندیز څخه پورته بلکه پخپل ځای د اخلاقو معیار دي. په دې اساس پلار او ورور په هغه وخت کې په خوشحالی نه مریږي چې د سترګو په وړاندې یې پیغله لور او خور په سستیج د نڅاکوونکو معشوقې لوبه په ډیره بهتره توګه تر سره کوي او په سلونو لیدونکې ترې خوند اخلي او د هغې په هرې آدا باندې د افرین لاسونه پرکوي. مادې سوبه چې بل نوم یې د ژوندانه موخې هم دي د هغوي له آنده د هر هغه شونې څیز څخه ډیر ارزښتناکه دي چې د هغې په قربانو لولو دا تر لاسه کیدای شي. هرې نجونې چې د دغې هدف په لاسته را وړلو او په ټولنه کې یې د همدې لارې خپل محبوبیت، لیاقت او وړتیا وښوده نو که چیرې هغې خپل عصمت له لاسه ورهم کړ نو ګویا چې هیڅ یې د لاسه نه دي ورکړي، بلکه هر څه یې موندلې دي. په همدې اساس د هغې په ذهن کې دا خبر له سره را ګرځي نه، چې د نجونو او هلکانو سره یو ځای په لیسو او پوهنتونو کې درس ویل او یا د ځوانو نجونو په یوازې ځان اروپاته د ښوونې او روزنې له پاره تلل هم کوم د نیوکې وړ کار ګڼل کیږي.

د غرب پالو پریکړه :

دا هغه خلک دي چې د هر چانه زیات په پردې او حجاب باندې نیوکه کوي. د هغوي په وړاندې دغه پرده داسې یو سپک او باطل څیز دي چې د تردید له پاره یې د هغې پسې ملنډې وهل او هغه مسخره کول بسنه کوي.

خودارويه بلکل همغسې ده لکه چې يو انسان نه غواړي په انساني مخ باندې د پوزې د موجودیت اړتیا احساس کړي او په دې اساس په هغوي وگړي پورې ملنډې وکړي چې په مخ باندې يې پوزه موجوده وي. دداسې جاهلانه خبرو او استدلال په واسطه يوازې جاهل او نا پوه خلک تراغيزلاندې راتلاي شي، دوي که چيرې کوم معقوليت او پوهه ولري بايد په دې پوه شي چې زمونږ او دهغوي ترمنځ په ارزښتونو کې ډير زيات توپير شتون لري. هغه څه چې مونږ يې با ارزښته گڼو هغه د هغوي په وړاندې يې ارزښته دي نو په دې اساس د ژوند هره هغه عملي لار چې مونږ يې اړينه گڼو نو پرته له شکه دهغوي په وړاندې هغه يو غير ضروري کار دې مگر دداسې بنسټيز اختلاف په وخت کې يواځې کم عقل سړي د اصلي اختلافي مسائلو پر ځاي په فرعي مسائلو کې ځان مصروفولای شي.

د انساني ارزښتونو په ټاکلو کې يواځې پريکنده څيز د فطرت قوانين دي، د همدې فطري قوانينو له مخې چې د انسان خلاصون او سو به نغښتې وي نو په اصل کې همغه د قدر وړ دي. راځئ چې د همدغې معيار په رڼا کې ووينو چې ستاسې ارزښتونه سهي دي او که زمونږ؟ هغه علمي دلايل چې له تاسې سره دي هغه راوړئ او کوم دلايل چې له مونږه سره دي مونږ به همغه را وړاندې کړو بيا به نو د ريښتونو پوه انسانانو په څير ووينئ چې وزن کومې لورې ته دروند دي. په دې توگه که مونږ د خپلو ارزښتونو معيار درست ثابت کړو بيا تاسې واک لرئ چې هغه ارزښتونه چې د علم او عقل په بنسټ بنا شوي و منئ او يا د هغه ارزښتونو پسې ځغئ چې يوازې او يوازې د نفساني ميلانو او غوښتنو په بنسټ تاسې غوره کړي دې خو په دې دويم صورت کې به ستاسې موقف دومره کمزورې شوې وي چې بيا به زمونږ د تگلارې پورې د خدا په ځاي تاسې پخپله د خدا وړ وگرځئ.

دويمه ډله :

تر دې وروسته زمونږ په مخ کې دويمه ډله ده. په لومړۍ ډله کې غير مسلمان او تش په نوم مسلمانان دواړه ډلې شاملې دي. خو دا دويمه ډله ټوله په مسلمانانو باندې مشتمله ده. ددې خلکو ترمنځ د پوره حجاب او نيمه بې حجابۍ اصطلاح استعمالېږي. دغه ډله د «مذبيبين بين ذالک، لالې هواله و لالې هواله» سهي مصداق گرځيدلې، ديوه اړخه دوي د اسلامي جذبې خاوندان دي. د اخلاقو تهذيب، شرافت او د سيرت د پاکوالي هغه معيارونه مني چې اسلام را وړاندې کړي. خپلې بسځې د حيا او عصمت په گانه بنايسته او خپل کورونه د اخلاقي نا پاکيو څخه د پاک ساتلو غوښتونکي دي او دهغې زبېښو چې د غربي تمدن او ټولنيزو اصولو د پيروۍ کولو څخه را پيدا کېږي منلو ته تيار نه دي. خود بله اړخه د اسلامي ټولنيزو اصولو او قوانينو په ماتولو سره ورور ورو خپلې بسځې، لوني او خویندې د غربي تمدن او تهذيب په لور وړې. دا خلک په دې غلطې انگيرنې کې ککړ دي چې نيمايې شرقي او نيمايې غربي طريقي به سره يو ځاي کړي او ددواړو تهذيبونو د فوايدو څخه به گټه پورته کړي. يعنې دهغوي په کورونو کې اسلامي اخلاق هم خوندي و ساتل شي او دکورنۍ د ژوند نظام يې هم په خپل ځاي پاته شي او تر څنگ يې په ټولنيز ژوند کې، د غربي ټولني دزيانونو او بديو پرته، دهغې گټې، لذتونه او مادي پرمختگونه را ټول کړي. مگر اول خود دې دواړو مختلطو تهذيبونو نيمايې نيمايې څانگې را غونډول او يو د بل سره پيوندول درست کار نه دي. ځکه ددغسې پيوند څخه د اخیستونکې جوړښت څخه د گټو پر ځاي زيانونه ډير را پيدا کېږي، او بله دا چې دا

د عقل او فطرت په خلاف ده چې په لمړيو کې د اسلام د مضبوط نظام د بنديزونو په نرمولو سره او خلک د دې قانون د ماتولو سره داشنا کولو نه وروسته بيا د لړۍ په دې ځاي چې تاسې يې د زيان نه خالي گڼئ و دريږي. د دغه نيم لوڅو کاليو رواج، د دې بنایسته کولو او ارايش رواجونه، د دوستانو محفلونو کې ورځ په ورځ زياتيدونکې دلچسپې داد غرب په څير د نجونو تربيه، امکان لري چې ژر خپل اغيز و نه بښي او ډير ممکن دې چې موجوده نسل د هغې د زيانونو څخه تر يوه وخته خوندي پاته شي، ليکن دا گومان کول چې را تلونکې نسلونه به د هغې څخه خوندي پاته شي يوه ستره نا پوهې ده ځکه چې په تمدن او ټولنه کې د غلطو طريقو رواجول په پيل کې ډير معصوم او پاک وي خو د يو نسل څخه تر بل نسله پورې او بيا تر دريم نسل پورې په ورتللو سره دغه ډير کم پيل په ډيره ستره غلطې باندې تبديليږي. په خپله په اروپا او امريکا کې هم د ټولني کوم جوړښت چې په کومو غلطو اصولو باندې شوي، د هغې پوره پوره پايلې اوس په دريم او څلورم نسل کې را څرگندې شوې دي نو بيا د دې غربي او اسلامي طريقو يو ځاي کيدل او امتزاج او دغه نيمه بې حجابي په اصل کې کوم مستقل او پايښت لرونکې څيز نه دې په اصل کې د هغې فطري ميلان د غربيت په لور دې او هغه خلک چې په دې لارې ځي هغوي بايد په دې پوه شي چې هغوي اوس د دې سفر پيل کړې دې نو که چيرې هغوي په خپله د هغې اخري منزل ته و نه رسېږي نو د هغوي اولاد او د اولاد اولاد به ضرور ورته رسېږي.

پريکنده پوښتنه :

په دغسې حالاتو کې، د مخکې تلو تر مخه، دې خلکو ته د ښه غور او فکر نه وروسته د څو بنسټيزو پوښتنو په هکله پريکړه کول په کار دي او هغه دا چې:

ايا تاسې د غربي نظام د هغو پايلو منلو ته تيار ياست چې په اروپا او امريکا کې منځته راغلي او هغه د همدې نظام طبيعي او حتمي زيبښې دي؟

ايا تاسې دا غواړئ چې ستاسې په ټولنه کې هم همغسې هيجان پيدا کونکې شهواني چاپيريال موجود وي؟ ستاسې په ولس کې دی هم همغسې بې حيايي، بې عصمتي او د فحاشۍ وده وکړي؟ د خبيثه ناروغيو وبا خپره شي؟ کورنۍ او د کورنۍ نظام له منځه وړ شي؟ طلاق او بيلتون ډيرښت و مومي؟ ځوانې بښځې او نارينه په ازادانه توگه شهوت راني وکړي؟ او د حمل په مننه کولو، د حمل د اسقاط او د اولاد په وژلو نسل منقطع شي؟ او ان تردې چې کم عمره کوچنيان د وخت تر مخه جنسي ميلانات پيدا کړي؟ او د هغې په وجه د هغوي په ذهني وده او نشو نما کې د پيل سره سم سستي را پيدا شي؟

که چيرې د مادې گټو وټو او حسي لذتونو په خاطر تاسې د دې ټولو شيانو زغم ته تيار ياست نو پرته له ځنډه په غربي لارو ولاړ شئ، او د اسلام نوم په ژبه مه اخلئ. خو په دې لارې د تللو تر مخه تاسې بايد د اسلام سره د خپلو اړيکو د پريکولو اعلان وکړئ تر څو تاسې له دې وروسته د دغې نوم په اخستلو سره څوک و نه غولوي، او ستاسې رسوايي د اسلام او مسلمانانو له پاره د ننگ او عار سبب و نه گرځي.

خو که چيرې تاسې د هغې پايلو منلو ته تيار نه ياست او تاسې ته د داسې صالح او پاکيزه تمدن اړتيا وي چې هلته پاک اخلاق او نیک خوی وده و مومي، هلته انسان د خپل عقلي او روحاني او مادي پرمختگ له پاره د

سکونه نه ډک چاپیریال و مومي ، هلته چې نارینه او بنځه د حیواني جذباتو څخه خوندي پاته وي او دخپل بهترین استعداد او وړتیاو مطابق خپلې تمدني دندې تر سره کړي هلته چې د تمدن د بنسټ تیره یعنی کورنۍ په پوره ځواک سره موجوده وي ، هلته چې نسلونه خوندي وي او د نسلونو د توییر فتنه سر را پورته نه کړي ، هلته چې د انسان کورنې ژوند د سکون او آرامتیا جنت او دهغوې د اولاد له پاره د یوه مشفقانه روزني ځای او دکورنۍ د ټولو غړو له پاره دهمکاری او گډ کار د تعاون نمونه وي. نو ددې موخو د تر لاسه کولو له پاره دغرب په لور د تگ نه ځان ژغورل په کار دې ځکه چې هغه بلکل په مخالف لوري حرکت کول دي او دغرب په لور تلل او بیا شرق ته رسیدل په عقلي ډول یو ناشونې کار دې که چیرې په حقیقت کې ستاسې موخې همدغه وي نو بیا د اسلام لار خپله کړئ.

مگر په دې لاره د قدم د ایښودلو نه تر مخه باید هغه غیر معتدلې مادي گټې او حسي لذتونه د زړه نه و کارې چې د غربي تمدن زړه وړونکې مظاهريې تاسې ته تر مخ ږدي ، دهغې آندونو او فکرونو څخه به هم زړه او دماغ پاکوئ چې د اروپا څخه یې په مستعاره توگه راخیستې ، دهغو موخو او مقاصدو څخه به هم ځان بیلوئ چې د غربي تمدن او ټولني څخه راخیستل شوي دي. اسلام ځانته موخې او مقاصد لري هغه خپل ټولنیز اند لري ، هغه داسې یو ټولنیز نظام جوړول غواړي چې دهغې د موخو او مقاصدو او ټولنیز نظام سر سره سم دهغې د بنسټیزو اصولو غوښتنه ده او بیا دخپل دغه ټولنیز نظام ساتنه د یوه ځانگړي د سپلین له مخې کوي چې دهغې په ټاکلو کې د ډیرې زیاتې پوهې او حکمت نه کار اخیستل شوي او د انسان د نفسیاتو ساتلو پوره رعایت په کې شوي دي چې دهغې پرته دغه ټولنیز نظام خوندي نه پاته کیږي. داد افلاطون د جمهوریت په څیر کوم خیالي او وهمي نظام (utopia) نه دې بلکه په څوارلسو پیړیو کې د ډیرو زیاتو ازمینیستونو څخه تیر شوي او په دغې اوږدې موده کې یې په هیڅ هیواد یا ولس کې دهغې څراښو لسمه برخه هم نه ده څرگنده شوې کومې چې د غربي تمدن په پایلو کې د یوې پیړۍ په دوران کې را منځته شوي دي. نو که چیرې مونږ د دغه محکم او ازمویل شوي ټولنیز نظام څخه گټه پورته کول غواړو نو دهغې د اصولو او د سپلین به پوره پوره مراعات کول په کار وي. او دا حق به هیچاته هیڅکله هم نه وي ور په برخه چې دخپل عقل څخه د راویستلې او یادنورو څخه د زده کړو خامو افکارو او نه ازمینیست شوو لارو کومې چې د اسلام د ټولنیز نظام د طبیعت او اصولو پر خلاف وي حتما په اسلام کې ور ځای کړي.

څرنگه چې دریمه ډله د بې عقلو او ناپوهو وگړو نه جوړه شوې چې په هیڅ توگه د فکر کولو ، پوهیدو او یا رای ورکولو صلاحیت نه لري نو په دې اساس هغه د توجه وړنه بریښي نو ښه به دا وي چې مونږ هغوي له نظره وغورځوو او منځته قدم کیږدو .

د فطرت قوانین :

فطرت د ټولو شیانو په څیر انسان هم د «زوجین» یعنی د جوړې په شکل کې پیدا کړې. دا جوړه (نارینه او بنځه) په طبیعي توگه یو د بل په لور میلان لري. خود نورو حیواناتو د مطالعې څخه په ډاگه شوې چې دهغوې تر منځ د طبیعي میلان موخې د خپل نسل پایښت دي. په همدې خاطر ددوي تر منځ میلان یوازې تر هغه حده پورې دي چې د نسل د پایښت له پاره اړین وي. د حیواناتو په طبیعت کې داسې ځواک ایښودل شوي چې د جنسي اړیکو د ټینګولو د ټاکلې حد څخه د تجاوز اجازه نه ورکوي. ددې برعکس په انسانانو کې

جنسي ميلان غير محدود ، غير منضبط او د ټولو حيواناتو په پرتله ډير دي. ددې له پاره د وخت او موسم کوم بنديز نه شته. دهغې په پيدا يېست کې کوم داسې ټاکلې مقررات نه شته چې هغه د جنسي غوښتنې د پوره کولو څخه مننه کړي. ښځه او نارينه د يوه بل لورې ته تل ميلان لري هغوي په خپل منځ کې يو د بل د جذب او د جنسي رابښکود نه پاي ته رسيدونکې ځواک لري. دهغوي په زړونو کې د صنفې محبت او عشق يوه ډيره ستره بلنه ايښودل شوې ده. دهغوي د جسم جوړښت او دهغې په تناسب دهغې رنگ او شکل او دهغې لمس او دهغې په يوه يوه برخه کې د مقابل صنف له پاره کشش او رابښکود پيدا کړل شوې. دهغوي اواز ، تگ ، دهغوي هره اداء ، کرڼه... او په هر شي کې د رابښکود يو ځواک پروت دي او په شاوخوا نړۍ کې يې داسې بې شميره وسايل خپاره شوي دي چې ددواړو جنسي غوښتنې په حرکت راوړي او هغه د يو بل لورې ته مایلوې. دهوا لگيدل ، د اوبو روانيدل ، د گياه رنگ ، د گلونو ښايسته بوي ، د مرغانو په زړه پورې اوازونه ، يعنې د فطرت د ښايست هېڅ داسې مظهر به نه وي چې په مستقيمه او يا غير مستقيمه توگه ددې تحريک لامل ونه گرځي.

بيا دانسان د جسماني نظام يوه څيرنه وکړئ نو درته څرگنده به شي چې په هغې کې د ځواک څومره ستره خزانه پته کړل شوې ده. هغه په يوه وخت کې د ژوند نيزو اړيکو ځواک هم دي او د صنفې اړيکو د جوړښت او رابښکود ځواک هم.

همدغه غدې (Glands) چې دې غړو ته د ژوند ماده (Harmone) ورسوي او په هغې کې چالاکي ، توانايي ، ذهانت ، او د عمل کولو ځواک پيدا کوي ، همغوي ته دا کار هم ورسپارل شوې چې دوې کې د جنسي اړيکو ځواک هم را پيدا کړي. ددې ځواک راپاريدونکې جذباتو ته نمو ورکړي. د همدې جذباتو د راپارولو له پاره ښايسته شکل او مختلف وسايل او د همدغې الاتو څخه د اغيزمن کيدو د وړتيا وسايل ، دهغوي سترگو دهغوي غوږونو او دهغوي بويونکو او لمس کوونکو حسونو ته ، او ان تردې چې مخليه ځواک ته هم ورسوي.

د قدرت هم دغه کړچارد انسان په نفساني ځواکونو کې هم تر سترگو کيږي ، دهغې په نفس کې چې څومره متحرک ځواکونه پيدا کيږي دهغې ټولو اړيکې ددې قوې د بلنو سره يو ځای کيږي . يوه هغه بلنه ده چې دهغې دخپل وجود دساتنې او دخپل ذات د خدمت له پاره کار کوي ، بله هغه بلنه چې هغه د مقابل جنس سره د اړيکو له پاره مجبوري ، د ځوانۍ په وخت کې يعنې هغه وخت چې دانسان عملي قوتونه په پوره عروج کې وي نو دغه دويمه بلنه دومره ځواکمنه وي چې ډير وختونه هغه لومړنۍ بلنه تر اغيز لاندې راوړي او دهغې ددغې اغيز له مخې انسان څومره مجبورېږي چې هغه دخپل ځان د لاسه په ورکولو او دخپل ځان د هلاکولو د خطر څخه هم نه ويرېږي.

د تمدن په پيدا يېست کې د صنفې رابښکود اغيز :

دا ټول هر څه د څه له پاره ؟ ايا يوازې د نسل د پايښت په خاطر ؟ نه -- ځکه چې دانساني نسل د پايښت په خاطر دومره تناسل ته اړتيا هم نه شته لکه څومره چې د ماهيانو ، وزو او همداسې د نورو حيواناتو د نسلونو له پاره ورته اړتيا ده. نو بيا څه علت دي چې فطرت ددې ټولو نسلونو په نسبت په انسانانو کې دغه

جنسي ميلان ډير پيدا كړي؟ او دهغې له پاره يې د پارولو تر ټولو ډير وسايل پيدا كړي دي؟ ايا دا ټول د انسان د جنسي خوند او لذت په خاطر دي؟

داسې هم نه ده، فطرت هيڅكله هم خوند او لذت په خپل ذات كې موخه نه ده گرځولې بلكه د يوه لويې خدمت د تر سره كولو له پاره او د انسان او حيوان د مجبورولو په خاطر جنسي لذت او خوند ته رشد وركوي ترڅو هغه خپل كار وگڼي او په پوره دلچسپۍ سره يې سرته ورسوي.

اوس فكر وكړئ چې په دې كار كې فطرت كوم ستر مقصد تر مخه لري. تاسې چې څومره فكر كوئ ددې پرته بل هيڅ كوم علت نه شئ موندلې چې فطرت د نورو ټولو نسلونو پر خلاف د انساني نسل څخه يو متمدن نسل جوړول غواړي.

په همدې اساس يې د انسان په زړه كې د صنفي محبت او عشق هغه بلنه ايښې چې نه يوازې د جسماني اتصال او د تناسل د فعل غوښتنه كوي. بلكه يوه تلپاتې ملگرتيا، او د زړه تړاو او د روحاني جذبې غوښتنه هم كوي. په همدې خاطر په انسانانو كې صنفي ميلان دهغې د جنسي قوت په پرتله ډير زيات ايښودل شوي دي. په هغې كې چې څومره صنفي غوښتنې او صنفي كشش ايښودل شوي كه هغه ددې ځواك په تناسب بلكه دهغې د لسمې برخې په تناسب هم جنسي عمل تر سره كړي نو قوت به يې ځواب وركړي او د طبيعي عمر درسيده نه مخته به دهغې جسماني ځواك پاي ته ورسېږي. دا ددې خبرې ښكاره دليل دي چې په انسان كې د صنفي رابښكود د ډير نبت موخه دا نه ده چې هغوي د ټولو نورو حيواناتو څخه ډير جنسي عمل وكړي، بلكه دهغې له مخې نارينه او ښځه يوه د بل پورې اړونده وي او دهغوي په تلپاتو اړيكو كې استمرار او پايښت را پيدا كوي. په دې خاطر يې په ښځې كې د صنفي رابښكود او صنفي غوښتنو تر څنگ د شرم، حيا او د تمنع او تيښتې او د خنډ د ايجادولو ماده ايښې ده او داماده لږو ډيره په هره ښځه كې پيدا كيږي. دغه د تيښتې او منه څرنگوالي كه څه هم د نورو حيواناتو په ښځينه طبقه كې هم شته خو د انسانانو په ښځينه صنف كې دهغې ځواك او كميت ډير زيات دي او هغه يې د شرم او حيا د جذبې په اساس نور هم ځواكمن كړي دي. ددې څخه دا را څرگنديږي چې په انسان كې د صنفي رابښكود موخې يو تلپاتې تړاو دي نه دا چې هر صنفي رابښكون په يوه جنسي عمل باندې متج شي.

په دې خاطر يې د انسان كوچنيان د نورو حيواناتو د كوچنيانو څخه ډير كمزوري او بې وسه پيدا كړي. د نور حيواناتو پر خلاف د انسان كوچنې ترڅو كالمو پورې د مور او پلار ساتنې او روزنې ته اړتيا لري او په هغې كې دخپل ځان د ساتنې قابليت او استعداد ډير كلونه وروسته را پيدا كيږي. ددې څخه هم يو هدف دادې چې د ښځې او نارايكې يوازې تر جنسي پولو پورې محدود نه وي بلكه ددې اړيكو زيبښه هغوي يو له بل سره په خپل منځي اړيكو او بسپنې باندې مجبوري.

په دې خاطر د انسان په زړه كې د اولاد مينه د ټولو نورو حيواناتو څخه ډيره ايښودل شوې ده. حيوانات تر ډيري كمې مودې پورې دخپلو اولادونو د روزنې وروسته دهغوي څخه جدا كيږي. بيانو دهغوي تر منځ هيڅ ډول اړيكې نه پاته كيږي. بلكه يو له بله سره پيژندگلوي هم له لاسه وركوي خو انسان د روزنې د لمړني وخت څخه وروسته هم دخپل اولاد سره مينه كوي. ان تردې چې د اولاد مينه او محبت د اولاد اولاد (لمسو) ته هم ور رسېږي. او د انسان دخپل غرضه حيوانيت اغيز د محبت تراغيز لاندې دومره مغلو بيږي چې هغه هر هغه څه چې دخپل ځان له پاره يې غواړي له هغه زيات دخپل اولاد له پاره غواړي او دهغې په زړه كې ارزو را پيدا

کیرې چې د امکان تر پولو پورې خپل اولاد ته میراث ورکړي. د محبت د دغې جذبې د پیدایښت نه د فطرت یو موخه دا هم کیدای شي چې د ښځې او نارینه صنفی اړیکې په یوې تلپاتې رابطې تبدیلی کړي او بیا دغه اړیکې د یوې کورنۍ د جوړښت بنسټ وگرځوي او بیا د ویني د اړیکو د محبت لړۍ ډیرې کورنۍ یو د بل سره د مصاهرت په تار تړي او بیا د مینو او محبتونو گډون د هغوی تر منځ د کومک او تعاون له پاره بنسټیزې اړیکې را پیدا کړي او په دې ترتیب یوه ټولنه او یو تمدن را منځته شي.

د تمدن بنسټیزه ستونزه :

ددې نه دا څرگنده شوه چې دغه صنفی میلان چې د انسان د جسم په رگ رگ او دهغې د زړه او روح په هرې څنډې کې ایښودل شوي نو دهغې د بسپنې په خاطر په ډیره پراخه پیمانې د کائناتو په هره ذره کې اسباب او محرکات ایښودل شوي دي.

ددې موخې دادې چې انسان د وگړیز ژوند څخه د ټولنیز ژوند په لاره بوځي. فطرت همدغه میلان د انساني تمدن د محرکه قوت بنسټ گرځولې او د همدغې میلان او کشش په واسطه د دواړو صنفونو تر منځ تړون را پیدا شوي او بیا د همدغې تړون له مخې ټولنیز ژوند (Social Life) پیل شوي.

کله چې دا خبره ثابته شوه نو بیا دا هم په خپله را په ډاگه کیرې چې د ښځې او نر تر منځ د اړیکو خبره په اصل کې د تمدن بنسټیزه مسئله ده. او د همدغې مسئلې په صحت او ټینګښت پورې د تمدن اصلاح او فساد ، دهغه ښه والې او بد والې ، او دهغه ځواک او کمزوري ، تړلې ده. دانسانیت په دواړو اړخونو (نارینه او ښځه) کې هم حیوانې اړیکې یا به بل عبارت یوازې جنسي او مطلق شهوانې اړیکې شتون لري چې هدف یې د انساني نسل پایښت دي او دویم یې انساني اړیکې دي چې موخه یې د گډو گټو له پاره د خپلو خپلو استعدادونو او د خپلو خپلو فطري وړتیاو سره سم مرسته او بسپنه ده. د همدې تعاون له پاره دهغوی صنفی مینه د اتصال د یوې نقطې په څیر کار کوي او دغه حیوانې او انساني عناصر دواړه یو ځای په یوه وخت کې دهغې څخه د تمدن د کاروبار د چلولو خدمت هم اخلي او د همدې کاروبار د جاري ساتلو له پاره د نورو وگړو د پیدا کولو خدمت هم تر سره کوي. د تمدن اصلاح او فساد تکیه په دې وي چې د دواړو عناصرو گډون ډیر متناسب او په انصاف برابر وي.

د غوره او صالح تمدن غوښتنې :

راځئ چې اوس دغه ستونزه و څیړو او په ډاگه کړو چې د یوه صالح تمدن له پاره د ښځې او نر تر منځ په حیوانې او انساني اړیکو کې د انصاف او برابری نه ډک متناسب گډون څه ډول را منځته کیدای شي؟ او په دې گډون کې که کومه بې اعتدالي را منځته کیرې نو څه ډول دغه تمدن د فساد په لور بیایي.

لمړۍ :- د جنسي میلان تعدیلول :

تر ټولو مهمه او لمړنۍ پوښتنه پخپله همدغه جنسي رابنګون او میلان دي چې څنگه باید تر ولکې لاندې راشي. منځته مونږ بیان کړل چې په انسان کې دغه میلان د نورو ټولو حیواناتو په نسبت ډیر قوي او ځواکمن

دې نه یوازې دا چې انساني وجود کې د جنسي میلان ځواکونه په پوره ځواک سره موجود دي بلکه بیرون هم په دغه پراخه کائناتو کې بې شمیره جنسي محرکات خواره واره پراته دي. دا هغه څه دي چې فطرت پخپله دهغې انتظام کړې. که چیرې انسان په خپله هم دخپلې توجه او د ایجاد د قوت نه کار واخلي او دهغې د زیاتولو او هغه ته د پرمختګ د ورکولو اسباب او وسایل برابر کړي او د تمدن داسې یوه لاره خپله کړې چې په هغې باندې دهغې جنسي تنده نوره هم زیاته شي او بیا دهغې تندې د ماتولو له پاره څه اسانتیاوې هم را پیدا کړي نو په دې توګه به دا د هغه د مطلوب حد نه ډیر تیرې وکړي. په انسان کې حیواني عنصر دهغه په انساني عنصر باندې غلبه پیدا کوي او دغه حیوانیت د هغه انسانیت او تمدن دواړه له منځه وړي.

د صنفی اړیکو او دهغې د اساساتو او محرکاتو هر شي فطرت ډیر خوند ناکه پیدا کړې مګر څنګه چې مونږ مخکې ورته اشاره وکړه فطرت ددې خوند مساله، یوازې د خپلو اهدافو یعنی د تمدن د ابادیدو او له پاره په کار اچولې او که دا خوند د خپلو پولو څخه تیرې کوي او یا انسان په همدې خوند کې په مکمله توګه مصروفیږي نو دا یوازې د تهذیب او تمدن د ړنګیدو سبب نه، بلکه د انسان د هلاکت او نابودۍ سبب هم کیدای شي. او په کراتو کراتو همداسې شوې هم دي. هغه ولسونه چې له منځه تللي دهغې نښې او تاریخ وویښې و به گورئ چې شهوانیت په هغوی کې د خپلو پولو څخه ډیر تیرې کړې و. دهغوی ادبیات د همداسې جذباتو را پاروونکو لیکنو څخه ډک او دهغوی تخیلات، د هغوی قصې د هغوی شعرونه، دهغوی عکسونه، مجسمې، عبادت ځایونه او د اوسیدو ځایونه... ټول په دې خبره گواه دي کوم ولسونه چې همدا اوس د تباهي په لور روان دي دهغوی حالات هم وویښې. هغوی خپل شهوانیت د فن، لطیف ادب، ذوق او ښکلا او داسې نورو ښایسته نومونو باندې نوموی خود تعبیر په بدلولو حقیقت نه بدلېږي. دا کوم څیز دي چې په ټولنه کې ښځه د ښځو نه ډیره نارینه و ناستې ته او نارینه د نارینه و څخه ډیر د ښځې په لور رغبت پیدا کوي؟ ولې په ښځو او نارینه و کې د ښکلا او ارایش مینه ورځ په ورځ ډیرېږي؟ هغه څه شي دي چې دهغې په اساس ښځې دخپل وجود یوه برخه لوڅوي او دسرو له لورې د نورور لازیاتو لوڅولو «هل من مزید» غوښتنه ترې کیږي؟ څه عوامل دي چې لوڅ عکسونه، لوڅې مجسمې او لوڅه نڅا د ټولو زیاته خوښول کیږي؟ څه عوامل دي چې په سینما کې نندارچیانو ته تر هغه وخته هیڅ خوند اولذت نه محسوسیږي ترڅو چې د عشق او محبت لوبې په کې نه وي او د جنسي اړیکو خبرې یا حرکات نه وي اجرا شوي؟ دا او داسې نور ډیر کارونه که د شهوانیت ښکاروندوي نه وي نو څه دي؟ په هغه تمدن کې چې په دې ډول غیر معتدل او ناانډول شهواني چاپیریال را پیدا شي نو دهغې انجام به د تباهي پرته نور څه وي؟ په داسې ماحول کې د جنسي میلاناتو تیزوالي او د پرلپسې پارونې په وجه حتمې ده چې نسلونه به کمزوري کیږي د جسماني او عقلي قوتونو نشو نما به خرابیږي. ذهني پراگندګي به را پیدا کیږي^(۱)

(۱) یو ډاکټر لیکي چې بلوغ د پیل وخت د ډیرو مهمو بدلونو سره یوځای راځي. د نفس او جسم په مختلفو کړو وړو کې په دغه وخت کې یو انقلابي کیفیت را پیدا کیږي او یو هراړخیزه وده او نمو صورت نیسي. انسان ته په دغه وخت کې د دغه تعییرات د زغملو او دهغې د نشو نما دلاسته راوړو په خاطر خپل ټول ځواک ته اړتیا محسوسوي په دې خاطر د ناروغیو په مقابل کې ځواک ډیر کمزوري کیږي. عامه نشو نما، د غړو لوټیدل او د نفساني او جسماني بدلونو دغه اوږده مرحله، چې انسان په کې د کوچنیټوب څخه د ځوانۍ په لور قدم اخلي یو ډیر سترې کوونکې عمل دي چې په دغه دوران کې طبیعت ډیر زیات مصروف او په جدو جهد کې اخته وي. په دغه وخت کې په هغه باندې د معمول څخه زیات کوم بار بارول درست کار نه دي. په ځانګړې توګه صنفی عمل او شهواني هیجان دهغې له پاره ډیر تباها کونکې ثابتیږي.

د جرمني يوروجاني پوه ليکمی چې: څرنگه چې د جنسي غرو اړیکې لذت او جوش د غیر معمولي هیجاناتو (sensations) سره یوځای وي په دې خاطر دغه غري زمونږ د ذهني ځواکونو یوه لویه برخه دخپل ځان په لورې را کاري یا په بله معنی په هغې باندې ډاکې د اچولو له پاره هر وخت تیار وي که چیرې هغوی ته پرې غلبه تر لاسه شی نو دغه انسان تمدن ته د خدمت پر ځای په وگړیز لذت کې ډوبوي. دغه ځواکمن حالت چې د هغې جسم ته ور په برخه شوي د انسان صنفی ژوند د لرې نښویدنې په اساس د اعتدال څخه د بې اعتدالی په لور وړي او د گټې په ځای زیان بخښونکې ثابتېږي. د روزنې مهم هدف باید دا وي چې د دغه خطر څخه مخنیوی وکړل شي.

فحاشي ډیر نبت مومي، د خبیثه ناروغیو و با خیره شي، د حمل د مخنیوي او اسقاط او همدا راز د کوچنیانو د وژلو غورځنگونه پیل شي. بنځې او نرد حیواناتو په څیر یو له بله سره یوځای شی، څنگه چې فطرت په هغوی کې میلانات د حیواناتو څخه ډیر قوي پیدا کړي نو هغه دغه قوتونه د فطرت په خلاف استعمال کړي او په خپل جنسي میلان کې د نورو څخه منځته شی. ان تردې چې د بیوزگانو او وزو څخه هم مخ په وړاندې ولاړ شی. پرته له شکه دا ډول حیوانیت نه یوازې د انساني تمدن او تهذیب په له منځه وړلو کې بلکه پخپله د انسانیت په له منځه وړلو کې ستر رول لوبوي او هغه خلک چې پرې ککړ دي هغوی د اخلاقي انحطاط داسې کندی ته ور غورځوي چې دو باره یې بیا د راوتلو شونتیا هم نه وي. د هغې تمدن پایښت چې بنسټ یې په تفریط ولاړ وي، هم په همدې ډول دي. همدا راز لکه څنگه چې د جنسي اړیکو د حد نه تیریدل زیانمن دي په همدې توگه هغه د حد نه په زیاته توگه تر فشار لاندې د راوړو په واسطه نور هم زیانمن ثابتېږي. د تمدن هغه نظام چې انسان د دنیا پریښولو، فقر، رهبانیت او گونبه کښیناستو لورې ته را کاري هغه اصلاً د فطرت سره جگړه کوي په داسې حال کې چې فطرت د خپل مقابل لورې له خوا هیڅکله هم د ماتې سره نه مخ کیږي بلکه په خپله مقابل لورې ماتوي.

په ډاگه ده چې یوازې د رهبانیت او گونبه کښناستو آند د هیڅ تمدن بنسټ نه شي جوړیدای، ځکه چې هغه په خپل ذات کې د تمدن او تهذیب نفي کوي. البته په زړونو کې د رهبانیت د آند د ځای پر ځای کیدو څخه به په تمدني نظام کې یو داسې غیر جنسي چاپیریال منځته راشي چې هلته به په خپله جنسي اړیکو ته سپک، د کرکې او نفرت وړ او چټل کار په سترگو کتل کیږي او د هغې څخه به ځان ژغورنه یو لوړ اخلاقي معیار گڼل کیږي او د هرې لارې چې شوني وي د دې اړیکو د له منځه وړلو هڅه به کیږي. خود جنسي ځواک تر فشار لاندې نیول د ټول انسانیت تر فشار لاندې نیولو سره برابر دي هغه ځان ته له منځه نه ځي بلکه د خپل ځان سره د انسان ذهانت، عقلي ځواک، وړتیا، حوصله، هوډ، نارینتوب او... ټول له منځه وړي. د هغې د فشار لاندې د راوړو په واسطه د انسان ټول ځواکونه تر فشار لاندې را ځي او د هغې وینه یخه او منجمدېږي. په هغې کې د را پاڅیدو وړتیاوې له منځه ځي. ځکه چې د انسان تر ټولو لویه محرکه قوه همدغه جنسي ځواک دي. د یوه صالح تمدن لمرې دنده همدا ده چې د انسان د افراط او تفریط څخه د انسان د جنسي ځواک مخه ونیسي او د اعتدال لارې ته یې راوړي، او په مناسبو اصولو باندې یې منضبط او کنترول کړي.

د ټولنیز نظام جوړښت باید داسې و شي چې هغه له یوه اړخه څخه د غیرې معتدلو (Abnormal) هیجاناتو ټول هغه وسایل له منځه یوسي چې انسان یې د خپلې ارادې او دخپل لذت پالنې له لارې پیدا کوي او د بله اړخه د فطري (Normal) هیجاناتو د تسکین له پاره داسې لاره پرانیځي چې په خپله د فطرت د غوښتنو مطابق وي.

۲-د کورنۍ جو رښت:

اوس په ذهن کې پخپله دا پوښتنه را پيدا کيږي چې بيا نو د فطرت لاره کومه او څه ډول ده؟ ايا په دې هکله يې مونږ بلکل په تياره کې پرې ايښي يو چې د سترگو په پټولو سره په هر شي چې و غواړو، لاس کيږدو او بيا همغه د فطرت غوښتنه وگڼو؟ يا د فطرت په قوانينو باندې د غوراو فکر کولو په اساس مونږ د فطرت اصلي غوښتنې ته رسيږو؟ شايد ډير خلک د هماغه اول حالت منونکي وي نو په دې خاطر هغوی د فطرت په قوانينو د فکر کولو پرته (کيف ما اتفق) هر څه چې غواړي تر لاسه يې کړي همغه د فطرت اراده گڼي. خو کله چې يو پلټونکي د حقيقت د پلټنې له پاره راوځي نو يو څو قدمه مخته هغه ته دا راپه ډاگه کيږي چې گویا فطرت په خپله د خپلې غوښتنې په لور گوته پورته کوي او هغې لورې ته اشاره کوي.

دا په ډاگه ده چې د ټولو حيواني ډلو په څير انسان هم د زوجينو يعنې دوه صنفونو په شکل پيدا شوې دې او دهغوي تر منځ د صنفي رابنکود د پيدا کيدو څخه د فطرت لمرنۍ غوښتنه په خپله د انسان پايښت دې. خو د انسان څخه د فطرت غوښتنه يوازې دا نه ده بلکه دهغې څخه پورته څه نورې غوښتنې ترې هم لري او دلږ دقت وروسته مونږ ته په ډاگه کيږي چې هغه غوښتنې څه او څه ډول دي؟

د هر څه تر مخه چې په کوم شي نظر لويږي هغه دادې چې د ټولو حيواناتو برعکس د انسان کوچني د پالنې او روزني له پاره ډير زيات زحمت، مشقت، رېږ او توجه ته اړتيا لري که چيرې هغه يوازې د يوه حيواني وجود په څير واخيستل شي بيا هم مونږ وينو چې هغه د خپلو حيواني غوښتنو او اړتياو د پوره کولو يعنې د غذا د لاسته راوړو او دخپل نفس څخه د دفاع له پاره د وړتيا د لاسته راوړو په خاطر څو کالو ته اړتيا لري. په هغه لمرنيو دوه درې کالو کې خو هغه دومره بې وسه وي چې د مورد پرلپسې توجه پرته ژوندي هم نه شي پاته کيداې.

دا بنسکاره ده چې که انسان د وحشت په هر څومره لمرنۍ او ابتدائي مرحله کې هم وي بيا هم مطلق حيوان نه دې په يوه ډول نه يوه ډول مدنيت د هغې په ژوند کې حتماً موجود وي او د همدغې مدنيت په اساس د اولاد پالنې په فطري غوښتنه باندې يې لا محاله نورې غوښتنې هم ورزياتيږي. يودا چې د کوچني په روزنه کې د ټولو هغه تمدني وسايلو څخه کار واخيستل شي چې دهغې پالونکې ته ميسرې وي، بل دا چې کوچني داسې و پالل شي چې په کوم تمدني ماحول کې هغه پيدا شوې هلته د تمدن د کارخانې د پرمخ بيولو او د پخوانيو کارکونکو د ځاي د نيولو له پاره تيار وي. بيا نو تمدن چې څومره پرمخ تللي او اعلي درجې ته رسيدلي وي نو دغه دواړه غوښتنې هم په همدغه اندازه درنې او مهمې وي. که له يوه اړخه د اولاد روزنې اړونده وسايل او لوازم مخ په زياتيدو وي نو د بله اړخه تمدن نه يوازې د خپل پايښت له پاره د خپلې سويې مطابق ښه روزل شويو او پوه کارکوونکو ته اړتيا لري بلکه دخپل نشو نما، او وړاندې تگ په خاطر دا غوښتنه کوي چې هر نسل د پخواني نسل څخه په ښه توگه را پورته او وروزل شي يا په نورو ټکو، دهر کوچني پالونکې هغه کوچني د خپله ځانه ښه روزي، او دا هغه ايشار او قرباني ده چې د انسان څخه دخپل ځان د پالنې د جذبي څارول هم غواړي.

دا دانساني فطرت غوښتنې دي او ددې غوښتنو اولين مخاطب ښځه ده، سرې د يوه ساعت له پاره د ښځې سره يو ځاي کيږي او بيا د تل له پاره دهغې څخه او ددغه يوځاي کيدو د مسؤليت څخه جدا کيداې شي خو ښځې ته ددې يو ځاي کيدو طبيعي زيبښه په کلونو کلونو بلکه د تل له پاره پاته کيږي. د حمل د پيدا کيدو

وروسته لږ تر لږه تر پنځه کالو پورې دغه پایلې د هغې پسې ورنښتې وي ، نو که چیرې د تمدن ټولې غوښتنې پوره کول وي نو بیا خو د هغې معنی داده چې تر نورو پنځلس کالو پورې هغه ښځه چې د یوه ساعت له پاره یې د سرې تر څنګ په خوند او لذت کې تیر کړې و ددې مسؤلیتونو بار په اوږو اخلي ، پوښتنه داده چې د یوه ګډ کار د مسؤلیت د ترسره کولو له پاره به څنګه یوازې یو اړخ تیار شي ؟ ترڅو پورې چې ښځه د میړه د بې وفایي له ویرې څخه خلاصون و نه مومي تر هغې به هغه ته دخپل کوچني د پاللو پوره ډاډ نه وی او تر هغې چې هغه دخپل ژوند د اړتیاو د برابرولو د مسؤلیت څخه فاغه نه وي نو دداسې لوی بار د پورته کولو له پاره به څنګه تیاره شي ؟

د کومې ښځې چې کوم قوام (Protector Provider) یا کوم ساتونکې ، ملاتړ کونکې او تهیه کونکې نه وي نو هغې ته پرتله له شکه د حمل اخیستل یو مصیبت او پېښه بلکه یوه ستره بلا وي چې د هغې څخه د خلاصیدو غوښتنه په هغې کې په طبیعي توګه را پیدا کیږي. نو بیا به هغه دغه ډول کوچني ته څنګه ښه راغلاست ووايي .

بې له شکه چې دا یو ضرورت دی..... که د انساني نسل د بقا ، تمدن او پرمختګ له پاره اړتیا وي... نو پرته له شکه دې ته هم اړتیا ده چې کوم سرې چې کومه ښځه حامله کړي نو بیا به هماغه ددې ښځې سره په ګډه دا بار پورته کوي خود دې ګډون له پاره به هغه (سرې) څنګه را ضیې کړل شي ؟ هغه خو فطرتاً ځان غوښتونکې دي. تر هغې چې د نسل د بقا او پایښت پورې اړه لري نو د هغې برخه کار خو هغه په هماغه وخت کې پای ته ورساوه چې ښځه یې حامله کړه. د هغې وروسته دغه بار یوازې د ښځې سره تړلې دي او سرې سره په هېڅ ډول تړاو نه لري. تر هغې چې د صنفی رابنګون پورې اړه لري نو د هغې له مخې هم هغه نه شي مجبوریدای چې د هغې ښځې سره یو ځای په مسؤلیت کې را و نغاړل شي. که هغه وغواړي هغه (ښځه) به پرېږدي له بلې سره او بله به پرېږدي د بلې سره به اړیکې پیدا کړي او په هرې ځمکې کې به (لکه د حیوا په څیر) تخم شیندي او د مسؤلیت له احساس نه پرته به پرمخ ځي.

نو که چیرې دا خبره یوازې د هغې دخوښې پورې پرېښوول شي نو هېڅ علت نه شته چې هغه دې پخپله خوښه دا بار پورته کړي نو بیا څه شي دا مجبوروي چې هغه دې دخپلو لاسو تناکې په دغه ښځه او د هغې په بچي مصرف کړي؟ ولې هغه ددې ښځې پر ځای د یوې بلې ښایسته نجلۍ سره خپل اړیکي نه ساتي؟ ولې هغه د غوښې او پوستکي یوه بیکاره ټوټه د خپلې مزدورۍ په پیسو و پالي؟ ولې د هغه د ژړا په واسطه خپل خوب خراب کړي؟ ولې د هغې کوچني شیطان په واسطه خپل ځان زیانمن کړي چې هر څه مات رومات کړي او ټول کور د چټلپتا نه ډکوي او د هیچا خبره پرې اغیز نه کوي؟

فطرت تر ډیره ځایه ددې ستونزې دحل له پاره په خپله اهتمام کړې دي. هغه په ښځه کې ښایست ، خوږلنې ، د زړه رابنګو توان او د محبت له پاره د ایشار او ځان څارنې کولو وړتیاوې و دیعت کړي ترڅو ددې وسیلې په واسطه دنارینه په خپلغرضه وګرځي توب باندي سوبه تر لاسه کړي او هغه پر خپلو دغه صلاحیتونو کې اسیر او بندې کړي. هغه په کوچنی کې هم د تسخیر یو عجیب ځواک پیدا کړې ترڅو هغه دخپل تکلیف ورکوونکې ، بریادوونکې او د... ټولو منفي ځانګړتیاو سره سره بیا هم خپل مور او پلار دخپل محبت په دام کې رابنګیل کړي خو یوازې د ایشیان دومره ځواک نه لري چې انسان دخپلو اخلاقي ، فطري ، تمدني دندو د ترسره کولو په لار کې د اورېدې مودې له پاره د زیان ، تکلیف او قربانې د ګاللو له پاره چمتو کړي. اخر د انسان

سره دهغې ازلي د بنمن هم ملگري دي چې د فطرت د لارې څخه يې د کړولو فرصت يو ثانيه م له لاسه نه ورکوي.

دا د دين معجزه ده چې هغې انسان، بنځه او نارينه دواړه، د نسل او تمدن له پاره قرباني ته تيار کړي او د دغه ځان غوښتونکې ځناور څخه يې انسان جوړ کړي. دا د الله جل جلاله له اړخه رالېږل شوې پيغمبران دي چې هغوي د فطرت ارادې په سهې توگه وپيژندلي او د بنځي او نر ترمنځ يې د صنفې اړيکو او تمدني کومکونو سهې شکل د دوي ترمنځ نکاح وښووله. د همغوي د ښوونې او روزنې په واسطه د نړۍ په هر ولس او د نړۍ په هرې څنډې کې نکاح رايج شوه، د همغوي د ښوولې شوو اخلاقي اصول په واسطه په انسان کې دومره روحاني وړتياوې را پيدا شوي چې هغوي د دغه خدمت، تکليفونه او زيانونه و زغمي او که نه حق خودادي چې د مور او پلار څخه د کوچني بل کوم لوي د بنمن نه شته. د همغوي له لورې د ټولنيزو اصولو او ظوابطو په اساس د کورني نظام بنسټ ايښول شوې چې د همدې نظام د سختې نيونې په اساس نجوني او هلکان په دغه دمسئليت نه د ډکو اړيکو په ټينگولو او گډ عمل کولو باندې مجبوروي. او که نه د ځوانۍ د حيواني غوښتنو ځواک دومره سخت وي چې يوازې د اخلاقي مسؤليت احساس د کوم بهرني د سپلين نه پرته هغوي د شهوت د ازاد استعمال څخه نه شي ايسار ولاي. د شهوت جذبه په خپل ځاي د ټولني دشمنه (Anti Social) ده. دا د ځان غوښتنې او انفراديت په لور د ميلان پيدا کولو جذبه ده چې په کې ثبات او پايښت نه شته د مسؤليت احساس نه لري، دا يوازې د وختې خوند اخیستلو په خاطر دي. د دې بلا مسخر کول او په ټولنيز ژوند کې ورڅخه کار اخیستل څه اسانه کار نه دي. دا د نکاح قانون او کورنۍ نظام دي چې کولاي شي دا (ديو) او (پيرې) په بوتل کې ننه باسي. دهغې څخه شرارت او بد نظمي وکارې او هغه د نارينه او بنځې دهغه خپل منځې کومک او گډ عمل تابع کړي چې د ټولنيز ژوند د تعمير له پاره ورته اړتيا ده که دا نه وي نو د انسان تمدني ژوند پای ته رسېږي او د حيوان په څير به اوسي او بالاخره د انساني نسل موجوديت به له گواښ سره مخ شي.

نو د جنسي ميلان د بي اعتدالي د مخنيوي او دهغې د فطري غوښتنو د تسکين او اشباع له پاره چې کومه لاره په خپله فطرت ټاکلې ده هغه داده چې د بنځې او نارينه ترمنځ د نکاح له لارې تلپاتې اړيکې ټينگ کړل شي او د همدې اړيکو له لارې کورني ژوند جوړښت و مومي.

د تمدن د دغه پراخه کارخانې د پرمخ بيولو له پاره چې کومو پرزو ته اړتيا ده هغه د کورنۍ په همدغې کوچنۍ فابريکه کې جوړېږي. دلته د نجونو او هلکانو ځوانې ته د رسيدو سره سم د دغه فابريکې چلوونکو ته دا فکر پيدا کېږي چې د امکان تر حده پورې هغوي ته داسې جوړې پيدا کړي چې يو د بل له پاره ډيرې مناسبې وي ترڅو د هغوي د يوځاي کيدو څخه ډير بهتر او ښه نسل و زيږېږي، بيا دغه نسل د دغې فابريکې د غړې په څير هڅه کوي چې څومره يې بهتر ولاي شي همغومره يې بهتره کړي. پرخمکې باندې د خپل ژوند د هماغه لمړنۍ شيبې څخه کوچني ته په کورنۍ کې د محبت، ساتنې او روزنې داسې چاپيريال په لاس ورځي چې دهغې د ودې له پاره د (آب حیات) په څير ارزښت لري. په حقيقت کې په کورنۍ کې هغه خلک د کوچني ترڅنگ وي چې نه يوازې ورسره مينه کوي بلکه د زړه د تل نه غواړي چې کوچني چې په کومه مرتبه کې پيدا شوې دهغې نه لوړه مرتبه ورته په لاس ورشي. په نړۍ کې دغه جذبه يوازې په مور او پلار کې پيدا کېدای شي ځکه دا همغوي دي چې غواړي اولاد يې له هره اړخه په بهتر او ښه حالت کې او دهغوي نه په پورته درجه کې وروزل شي.

په دې توگه هغه پرته له ارادې او په غير شعوري توگه را تلونکې نسل د اوسني نسل څخه د بهتر کيدو او د انساني پرمختگ له پاره د لارې د جوړولو هڅه کوي ، دهغوې په دغه هڅه کې هيڅ ډول خپل غرضي نه کتل کيږي. هغوې د خپل ځان له پاره څه نه غواړي بلکه د خپل اولاد د بري او خوښۍ هيله من دي. او دهغې نه يو بريالي او غوره انسان جوړول دخپل محبت بدله گڼي. دغسې مخلص کارکونکي او بې غرضه خادمان به تاسې ته د کورد کارخانې څخه بيرون چيرته په لاس ورشي چې د بشریت د نښيگنې له پاره نه يوازې بې عوضه کار کاوي. بلکه خپل وخت ، ارام ، ځواک ، وړتيا او هر څه په دې لاره کې څاروي او په هغه څيز خپل هر څه څارول غواړي چې ميوه يې نوروته رسيږي او دخپلو ټولو هڅو بڼه بدله په دې کې گوري چې د نورو له پاره هغه بهتر کارکونکي او بڼه خادم جوړ کړي دې ايا په نړۍ کې له دې ستره او پاکه اداره بله پيدا کيداې شي.

انساني نسل دخپل پايښت له پاره او انساني تمدن دخپل تسلسل او ارتقا له پاره هر کال دغسې په ميليونو ميليونو جوړو ته اړتيا لري چې په خپلې خوښې او رضا سره خپل ځان ددغه خدمت او مسؤليتونو له پاره را وړاندې کړي ، او دنکاح په کولو سره دغه ډول نورې ډيرې کارخانې جوړې کړي. دغه ستره کارخانه چې په نړۍ کې کار کوي په همدې ترتيب مخته ځي چې دغه ډول رضا کار په خپله خوښه د خدمت له پاره راپورته شي او ددې کار خانې له پاره انسانان تيار کړي. که چيرې نوې کارکونکي نه وي او د طبيعي عواملو له امله پخواني کارکونکي بيکاره شي او د کاره ووځي نو د کار خلک به ورځ په ورځ کميږي او يوه ورځ به دغه جوړه شوې دنياگۍ بې څوکه پاته شي. هر انسان چې د تمدن دغه ماشين چلوي ، دهغې دادنده يوازې دا نه ده چې ترخپل ژوند پورې يې وچلوي بلکه دا هم ده چې دخپل ځاي د نيولو له پاره دخپل ځان په څيرد نورو وگړو د تيارولو هڅه وکړي.

په دې ترتيب که وکتل شي نو دنکاح حيثيت يوازې دا نه دې چې هغه د جنسي جذباتو د تسکين په خاطر يوه روا او جايزه لاره ده. بلکه په حقيقت کې دا يوه ټولنيزه دنده ده. دا په وگړي د ټولني فطري حق دې او وگړي ته په دې هکله هيڅ ډول واک نه دې ورکړل شوې چې هغه دې دنکاح کولو او يا د نه کولو پريکړې حق دخپل ځان له پاره خوندي وساتي. څوک چې دکوم معقول علت پرته دنکاح کولو څخه منځ اړوي نو هغه د ټولني غدار او بيکاره عنصر (Parasites) دي هر څوک چې پر ځمکه پيدا شوې هغه د لمرنۍ ساه اخيستو وروسته د ځوانۍ تر رسيدو پورې ددغه بې حده او بې حساب په پانگې څخه گټه پورته کړي چې ترهغې پخوانيو نسلونو ورته تياره کړې ده. د هماغوې د جوړ شوي کړچار په بنسټ هغه دته د ژوندي پاته کيدو ، غټيدو او د ودې کولو موقع په لاس ورغلي. هغه په دې مرحله کې يوازې گټه کړې او نورو ته يې هيڅ نه ده ورکړې. ټولني د همدغې موخې له پاره دهغه ناقص ځواکونه د تکميل په لور په روانولو کې خپله پانگه مصرف کړې چې کله هغه د څه ورکولو وړتيا پيدا کوي نو بيا به يې ورکړي اوس نو که هغه لوي شي او دخپل ځان له پاره د وگړيزې ازادۍ او خپلواکۍ غوښتنه وکړي او ووايې چې زه يوازې خپلې غوښتنې پوره کول غواړم. او دهغو مسؤليتونو بار په اوږو نه اخلم چې ددې غوښتنو پورې تړلې وي نو هغه په حقيقت کې ددغې ټولني سره غدارې کوی ، دهغه د ژوند هره شيبه تيري او بې انصافي ده. که چيرې په ټولنه کې شعور موجود وي نو هغه دغه مجرم ته د محترم سړي او محترمي بڼې او مقدس روحاني په ځاي د يوه غل ، ډاکو او جعل ساز په سترگه کوري ، مونږ که غوښتي وي او که نه ، د ټولني دهغه پانگې او ذخيروي وارثين يو چې زمونږ څخه مخکينو نسلونو مونږ ته پرې ايښې دي. اوس مونږ په دې پريکړه کې څنگه ازاد پاته کيداې شو چې دهغه فطرت د قانون په اساس چې مونږ ته يې په ميراث پريښي دي ، دهغې غوښتنې پوره کړو يا نه کړو ؟

داسې نسل تيار کړو يا نه کړو چې د انساني نسل د دغې پانگې او ذخيرې وارث وي دهغې د سنبالولو له پاره نور وگړي تيار کړو يا نه کړو؟ لکه څنگه چې مونږ په خپله ورته تيار کړل شوي يو .

۳-د جنسي خپل سربو مخنيوي :

دنکاح او د کورنۍ د جوړښت سره سم دې ته هم اړتيا ده چې دنکاح د چوکاټ نه بيرون د جنسي غوښتنو د تسکين لارې په کلکه و تړل شي. ځکه چې دهغې پرته د فطرت هغه موخي نه پوره کيږي دکوم له پاره چې هغه دنکاح او کورنۍ د جوړښت غوښتنه کوي.

د لرغوني جاهليت په څير د دغې نوې جاهليت په زمانه کې هم ډير خلک زنا يو فطري عمل گڼي او دهغوي له آنده نکاح د تمدن زېږنده او يو اضافي شي دي. هغوي فکر کوي چې لکه څنگه چې فطرت هره وزه د هروز له پاره او هره سپۍ د هر سپې له پاره پيدا کړې . په همدې ډول يې هره بنځه د هر سړي له پاره پيدا کړې او فطري لار همدا ده چې کله هم جنسي غوښتنه وي ، موقع او فرصت برابر وي اود دواړو اړخونو وگړي په دې راضي وي نو دهغوي ترمنځ همدا سې جنسي عمل تر سره کيداې شي لکه څنگه چې د ځناورو ترمنځ تر سره کيږي خو حقيقت دادې چې دا دنساني فطرت ډير غلط تعبير دي .

دې خلکو انسان يواځې حيوان تصور کړې نو کله چې دوي د فطرت لفظ استعمالوي ، دهغې څخه يې موخي د حيواني فطرت وي نه انساني فطرت . هغو خپرو ورو اړيکو ته چې دوي فطرت وايې هغه د حيواناتو له پاره ضرور فطري دي خو د انسان له پاره هيڅکله هم فطري نه دي . هغه نه يوازې د انساني فطرت پر خلاف دي بلکه دخپلو اخري زيبښو په اعتبار سره د هغه حيواني فطرت په خلاف هم دي چې په انسان کې موجود دي . په دې خاطر چې په انسان کې انسانيت او حيوانيت دوه جلا شيان نه دي بلکه په حقيقت کې د دواړو په يو ځاي کيدو سره يو شخصيت جوړتيري او د دواړو غوښتنې يو د بل سره داسې تړاو پيدا کوي چې کله هم د يوه له هدف څخه مخ و اړول شي نو د بل موخه په خپله له منځه ځي .

په زنا کې انسان په څرگند ډول داسې احساسوي چې لږ تر لږه د حيواني فطرت غوښتنه خو پوره کوي ځکه چې د تناسل او دنسل د بقا او پايښت مقصد يوازې د جنسي عمل له لارې پوره کيږي . که دنکاح په چوکاټ کې وي او که نه . خو هغه څه چې مونږ بيان کړل که په هغې نظر و اچول شي نو و به کتل شي چې دا کار لکه څرنگه چې انساني فطرت ته زيان رسوي ، په همدې ترتيب حيواني فطرت ته هم زيانمن ثابتيږي . انساني فطرت غواړي چې په جنسي اړيکو کې ثبات او پايښت شتون ولري ترڅو کوچني د مور او پلار د گډو هڅو په واسطه نمو وکړي او تريوي مودې پورې سړي نه يواځې د کوچني بلکه د کوچني د مور کفالت هم وکړي . که چيرې سړي ته دا يقين نه وي چې کوچني د دې خپل دي نو بيا خو به هغه دهغې د پالنې له پاره دهيڅ ډول ستونزو زغملو ته تيار نه وي او نه به دا وزغمي چې دهغې وروسته دي د هغه د مال وارث همدې شي ، په همدې ترتيب که ښځې ته دا يقين نه وي چې کوم سړي چې دا حامله کوي ، د دې او د دې د کوچني کفالت ته تيار نه دي نو هيڅکله به د حمل ستونزې او دهغې د راتلونکو زيبښو د زغم له پاره تيار نه شي ، که د کوچني په روزلو کې مور او پلار کومک و نه کړي نو دهغې د ښوونې او روزنې اخلاقي ، ذهني او اقتصادي حيثيت به هيڅکله هغه معيار ته و نه رسيږي چې دهغې په واسطه هغه د انساني تمدن کوم گټور کار کوونکي و گرځي .

دا ټول د انساني فطرت غوښتنې دي او کله چې د دغه غوښتنو څخه په مخ اړولو سره یوازې د حیواناتو په څیر د ښځې او نارینه ترمنځ موقتي اړیکې جوړې نو هغه پخپله د حیواني فطرت د غوښتنې (توالد او تناسل) څخه هم مخ اړول دي ځکه چې په هغه وخت کې (توالد او تناسل) دهغه په ذهن کې نه وي، په دغه وخت کې یوازې جنسي اړیکې د نفس د غوښتنو د پوره کولو او لذت او خوند اخیستلو له پاره وي چې له یوه سره د فطرت د موخې په خلاف دي.

د نوې جاهلیت بیرغچیان په خپله هم دغه اړخ کمزورې ویني او په دې خاطر هغوی ددې له پاره یو نوې استدلال ورزیاتوي. هغوی وايي چې که د ټولني دوه وگړي یو د بل سره په خپله خوښه یو ځای څو ساعته مزی چرچې وکړي نو په دې کار کې به ټولني ته اخر څه زیان ور سیري چې دهغوی په دې خوښۍ کې مداخله وکړي؟ ټولنه به هغه وخت د مداخلې حق لري کله چې یو وگړي په بل تیرې کوي، یا بل غولوي او یا دکومي ټولنيزی ستونزې سبب شي خو کله چې دا یوه خبره هم نه وي او یوازې ددوه وگړو ترمنځ د ساعت تیرۍ او خوند معامله وي نو بیا ټولنه دهغوی په منځ کې د ورننوتلو هیڅ حق نه لري، د خلکو په شخصي امورو کې که چیرې مداخلت صورت نیسي نو بیا خوشخصي ازادې هسې یو بې معني لفظ گرځي.

د وگړيزې ازادۍ دغه تصور د (۱۸ مې او ۱۹ مې) پېړیو دهغه جهالتونو څخه یو دې چې تیارې یې د علم او څیړنې د لمړني څرک د را پیدا کیدو سره سم له منځه ځي. د لږ څه فکر وروسته یو انسان دا خبره درک کولای شي چې دهغې ازادۍ غوښتنه چې د وگړو له پاره کیږي هغه په ټولنيز ژوند کې هیڅ ځای نه لري، څوک چې داسې ازادې غواړي هغوی ته په کار دي چې ځنگل ته ولاړ شي او د حیواناتو په څیر ژوند تیر کړي، انساني ټولنه خو په اصل کې د علایقو او اړیکو دداسې یوه جال نوم دې چې په کې د هر وگړي ژوند د نورو بې شمیره وگړو سره تړلې وي، هغوی یو په بل اغیز کوي او یو د بل څخه اغیزمن کیږي، په دغې ټولنيزو اړیکو کې د انسان هیڅ کړو وړه ته شخصي او وگړيزه نه شي ویل کیدای او نه دداسې کوم شخص فعل تصور کیدای شي چې دهغې اغیز په ټولنيزه توگه په ټوله ټولنه پرې نه وځي. افعال او کړه وړه خو پریږده په زړه کې پټ داسې خیال هم نه شته چې زموږ په وجود او دهغې څخه په منعکس کیدو سره په نورو اغیز و نه کړي. زموږ د زړه او جسم د یو یو حرکت پایلې چې زموږ څخه منتقل کیږي ترلرې لرې ځایو پورې رسېږي چې زموږ علم دهغې احاطه نه شي کولای. نو په داسې حال کې به دا ځنگه وویل شي چې د یوه وگړي د یوه ځواک استعمال به دهغې دذات نه پرته په بل چا باندې څه اغیز نه کوي، په دې خاطر هیڅوک دهغې پورې کار نه لري او هغې ته باید په خپلو کړو وړو کې پوره پوره ازادې وکړل شي. که چیرې ماته ددې ازادې نه راکول کیږي چې په لاس کې لرگي واخلم او چیرته چې غواړم هلته ولاړ شم، خپل موټر مې چې ځنگه خوښه وي هغسې وچلوم، په خپل کور کې څومره غلاظت چې را ټولولې شم راټول یې کړم، که دا او داسې نور وگړيز کړه وړه د ټولنيزو اصولو تابع وي نو بیا ولې زما شهواني ځواک په ځانگړې توگه ددې وړ دې چې هغه دکومي ټولنيزی ظابطی پابندي و نه کړي او ماته بلکل ازادې وي چې ځنگه یې چې و غواړم همغسې ترې کار واخلم.

دا خبره چې یو نارینه او ښځه که په یوه ځانته پټ ځای کې په خپله رضا او خوښه د خوند او لذت په خاطر څو ساعته وخت تیروي، په ټولنيز ژوند کوم خاص اغیز نه لري، د کوچنیانو په څیر خبره ده. په حقیقت کې د هغې اغیز یوازې په هماغه ټولنه نه پریوزي چې دوی ورپورې اړه لري بلکه اغیز یې په ټول انسانیت پریوزي او همدا راز دهغې اغیز یوازې په موجوده نسل پورې محدود نه پاته کیږي بلکه د راتلونکو نسلونو پورې هم رسېږي، نو په هغو ټولنيزو اړیکو باندې چې انسان تړلې دې دهغې څخه هیڅ وگړي په هیڅ ځای کې، ان

په کوم خوندي ځای کې هم جدا نه شي پاته کيداې. په بندو کوټو کې، د ديوالونو تر منځ هم، هغه همدا سې د ټولنيزو ژوند پورې اړوند دی لکه څنگه چې په کوم بازار يا محفل کې وي. کله چې هغه په يوازيتوب کې خپل توليدي ځواک د يوې عارضي او غير نتيجه لرونکې خوند او لذت له پاره ضايع کوي، په هغې وخت کې هغه په ټولنيز ژوند کې د بدنظمۍ د خپرولو او د نسل په حق تلفۍ او ټولنې ته د بې شميره اخلاقي، مادي او تمدني زيانونو په رسولو کې مشغول وي. هغه د خپلې ځان غوښتنې له امله په ټولو هغه ټولنيزو ادارو باندې گذار کوي چې د ټولنې د يو وگړي په صفت يې ترې گټه پورته کړي خو دهغوي په قيام او پايښت کې د خپلې ونډې داخيستو او ادا کولو څخه ډډه کوي.

ټولنې، چې د ښاروالۍ څخه نيولې تر رياسته پورې، د مکتب نه نيولې تر عسکري ځواکه پورې، د کارخانو څخه نيولې د علمي څيړنو تر مرکزونو پورې، څومره ادارې چې جوړې کړي دي ټولې يې په همدې باور جوړې کړي چې هر وگړي چې ددې ادارو څخه گټه پورته کوي نو دهغې په جوړښت او پرمختگ کې دې خپله واجبي ونډه واخلي، خو کله چې دې بې ايمانه خپل شهواني قوت داسې استعمال کړ چې په هغې کې د توالد او تناسل او اولادنو د روزنې د مسؤليت قبلولو نيت له سره وي نه، نو هغې په خپل يو گذار سره تر خپل حده پورې ددې ټولنيز نظام ريښې ووهلې او پرې يې کړې، نوموړې هغه ټولنيز تړون مات کړ چې هغه د انسان په حيث په کې گډون کړې و. هغه خپل بار پخپله د پورته کولو په ځای په نورو د ټول بارد وربارولو هڅه کړې. هغه کوم شريف انسان نه دې بلکه يو غل او ځان دې دهغې سره نیک سلوک د ټول انسانيت سره ظلم او تيرې دې.

په ټولنيز ژوند کې د فرد د مقام په پيژندلو سره دا خبره جوته کيږي چې ټول هغه ځواکونه چې مونږ ته را کړل شوي دي هغه يوازې زمونږ د خپل ځان له پاره نه، بلکه مونږ سره د ټول انسانيت يو امانت دي او مونږ به دهغوي په هکله د ټول انسانيت تر منځ ځواب ورکونکی اوسو. که چيرې مونږ خپل ځان يا د خپلو ځواکونو څخه څه ضايع کړو يا دخپلې غلطۍ په اساس خپل ځانته پخپله زيان رسوو نو زمونږ ددې کار اصلي حيثيت دا نه دې چې هغه څه چې زمونږ و هغه يا خو مونږ ضايع کړي يا موزيانمن کړي بلکه دهغې حيثيت دادې چې د ټولې بشري نړۍ له پاره چې کوم څه زمونږ سره امانت و په هغې کې مونږ خيانت وکړو. او د خپل دغې عمل په واسطه مو ټول انسانيت زيانمن کړ. په نړۍ کې زمونږ موجوديت په خپله په دې خبره گواه دې چې نورو د تکليفونو بار پورته کړو او د ژوند رڼا يې مونږ پورې را ورسوله، نو مونږ دې نړۍ ته راغلو، بيا دولتي نظم زمونږ د ځان ساتنه وکړه، د روغتيا ادارې زمونږ د صحت او روغتيا په هکله توجه وکړه، په لکونو انسانان يو د بل سره يو ځای شول او مونږ ته يې د ژوند اړتياوې را پوره کړي، ټولو ټولنيزو ادارو يو د بل سره په تعاون زمونږ روزنه وکړه او زمونږ څخه يې هغه څه جوړ کړل چې اوس يو، نوا يا د ټولو جايزه بدله به همدا وي؟ ايا دا به انصاف وي چې دکوم ځان او دکومو ځواکونو په وجود، پايښت او وده کې د نورو دومره ونډه وي او هغه مونږ ضايع کړو او يا يې د گټورو کيدو پر ځای يې مضر وگرځوو؟ ځان وژنه په همدې خاطر حرامه کړل شوي. په لاس باندې شهوت کونکي (مستمني) ته په همدې خاطر د نړۍ حکيم ملعون (ناکح اليد ملعون) وييلې دي. دلوط عليه السلام د قوم عمل په همدې بنسټ بدترين جرم گرځيدلې او زنا هم په همدې خاطر وگړيزه تفريح او ساعت تيرې نه ده بلکه په ټولې انساني ټولنې تيرې او ظلم دي.

زنا او ټولنيز تيرې :

فکر وکړئ چې زنا سره څومره زياتې ټولنيزې ناروغتياوي نژدې او ژورې اړيکي لري.

۱-د هر څه دمخه يوزنا کار خپل ځان د خبيثه ناروغيو په لمن کې ورغورځوي ، او په دې توگه نه يوازې د خپلو جسماني ځواکونو ټولنيزو گټو ته زيان رسوي ، بلکه ټولنې او نسل ته هم زيان اړوي.د سوزاک په هکله هر ډاکټر به درته دا وایې چې د متيازو کولو دلارې دغه ناروغي په پوره ډول کله هم نه جوړيږي.د يوه لوي ډاکټرو يناده چې [يوځل سوزاک د تل سوزاک] دهغې څخه ځيگر اغيزمن کيږي ، مثانه ، انشيين او نور غړي ډيروخت په رنځ اخته کيږي او ترڅنگ يې د نورو ناروغيو له پاره هم زمينه برابروي او د تلپاتې شنډتوب ، شونتيا هم ترې را پيدا کيږي. خود ا تشک د ناروغۍ په هکله هر څوک په دې نه پوهيږي چې ټول جسماني نظام ترې مسموم کيږي ، د سر نه تر پښو پورې هيڅ داسې غړې ، بلکه د جسم هيڅ برخه به داسې نه وي چې پرې ددې موذي ناروغۍ زهر اغيز و نه کړي. دا ناروغي يوازې د ناروغ جسماني ځواکونه له منځه نه وړي بلکه د مختلفو لارو څخه نورو بې شميره غړو ته رسيږي او بيا د همدې ناروغتيا په اساس د ناروغ اولاد او دهغې د اولاد اولاد په دغه بې قصوره سزا محکوميږي. دکوچنيانو ، ږندو ، گونگيانو ، کنيو او کمعقلو پيدا کيدل دهغه څو لحظو دخوند اخيستنې يوه معمولي پايله ده چې يوه عياش پلار دخپل ژوند يوه ارزښتناکه پانگه گڼلې وه. ١ (١) [اوس په دې څو وروستيو لسيزو کې د زنا بل سوغات ايډز يا (HIV) دې چې ټوله نړۍ يې لږزولي ، ددې ناروغتيا نوم مرگ دې او تراوسه يې پوره علاج نه دې پيدا شوې (ژباړن)]

۲-په خبيثه ناروغتياو باندې دهر زنا کار اخته کيدل حتمې نه دې مگر دهغې اخلاقي کمزور يو څخه دهیچا خوندې کيدل شوني نه دي چې د زنا سره په لازمي توگه تړلې دې ، بې حيايې ، غولونه ، درواغ ، بدنيتي ، خپل غرضي ، د نفس غلامي ، بې صبري ، حيراني ، تلون ، بې ثباتي او بې وفايي ، دا ټولې د زنا هغه اغيزې دي چې پخپله د زاني په نفس باندې مرتب کيږي. هغه وگړي چې دغه ځانگړتياوو ته په خپل ځان کې وده ورکړي نو دهغې د کمزور يو اغيز يوازې د جنسي معاملاتو تر حده پورې نه را نغښتل کيږي. بلکه د ژوند په هراړخ کې دهغې له اړخه دغه تحفه ټولنې ته رسيږي. که چيرې په يوه ټولنه کې په ډيرو خلکو کې داسې اوصاف وده وکړي نو دهغې په واسطه هنر (Art) ، ادب ، تفريحات ، اولوبې ، علوم او فنون ، صنعت او حرفت ، ټولنه او اقتصاد ، سياست او عدالت ، عسکري خدمت او ملکي انتظام يعنې هر شي ترې اغيزمن کيږي. په ځانگړي توگه په جمهوري نظام کې چې د وگړو يو يو اخلاقي ځانگړتيا دټول ولس په ژوند کې منعکس کيږي ، ديو ولس د ډيرو وگړو په مزاج کې چې کوم ثبات نه وي دکوم ولس چې ډيره کي چې د وفا ، ايثار ، په نفس د کنترول او دداسې نور وړو اوصافو څخه عاري وي نو دهغوې په سياست کې به استحکام او ثبات له کومه راشي ؟

۳-د زنا د جايز کولو سره دا هم لازميږي چې په ټولنه کې د فاحشه گري کاروبار تلپاته او جاري وي. څوک چې دا وايې چې يو ځوان سرې ته د تفريح او ساعت تيرۍ حق وري په برخه دې نو هغه ددې ترڅنگ دا هم وايې چې په ټولنه کې دې د بنځو يوه داسې ډله موجوده وي چې له هره اړخه د پستي او ذلت په اخري مرتبو کې وي ، نو دا بنځې به له کومه ځايه راځي ؟ هغوې خو به په همدغه ټولنه کې را پيدا کيږي ، په هر حال به هغه حتماً د چا لور وي او يا به د چا خور. هغه په لکونو بنځې چې د يو يو کور ملکه ، د يوې يوې کورنۍ بنسټ ايښودونکې او دخو څو کوچنيانو پالونکې جوړيداي شي ، همغوې بازار ته راوستلې کيږي، ترڅو د عمومي تشنابونو

په خیرد کوڅه ډېو سړو د اړتیاو د رفع کولو ځای وگرځي. دهغوې څخه د بنځې توب هغه شریفانه ځانگړتیاوې اخیستل کېږي، هغوې ته د ناز د پلورلو روزنه ورکول شی، هغوې د همدې کار له پاره تیارېږي چې خپل محبت، خپل زړه، خپل جسم، خپل حسن او خپلې نڅرې هره گړۍ په یوه نوې اخیستونکې باندې وپلوري، او دیوه نتیجه ورکونکې او میوه پیدا کونکې خدمت پر ځای ټول عمر د کوڅه ډېو نارینه و د تسکین او نفس پالنې نانهځکې ترې جوړې شي.

۴-د زنا د جواز څخه د نکاح تهذیبې او قانوني حیثیت ته حتما زیان رسیږي، ان تردې چې نکاح له منځه ځي او یوازې او یوازې زنا پاته کېږي. اول د زنا په لور میلان کوونکو بنځو او نارینه و کې دا صلاحیت ډیر لږ پاته کېږي چې سهې ازدواجي ژوند ترسره کړي، ځکه چې کومه بدنیتي، بد نظري او کوڅه ډېي په دوې کې د زنا له امله پیدا کېږي او تر څنګ یې په داسې خلکو کې د جذباتو بې ثباتي او په نفسي غوښتنو باندې د کنترول د نه درلودلو کومه کمزوري وده کوي هغه دهغې صفاتو له پاره وژونکې زهر دي چې د بریمنده ازدواجې اړیکو له پاره ورته اړتیا ده. دا خلک که د نکاح په مبارکه رسی کې هم و تړل شی بیا هم دهغوې تر منع نیک سلوک، یو په بل باور او هغه د مینې وفاداره اړیکي هیڅکله هم جوړښت نه مومي چې بهتر نسل ترې وزیږېږي او د خوښیو نه ډکه کورنۍ جوړه کړي.

بیا نو چیرته چې د زنا له پاره اسانتیاوي وي نو هلته عملا دا نا شونې ده چې د نکاح متمدنه طریقه وده ومومي، ځکه کومو وگړو ته چې د مسؤلیت د منلو پرته د نفسي غوښتنو د تسکین نورې مواقع ور په برخه وي هغه څه اړتیا لري چې نکاح وکړي او په خپل سرد مسؤلیتونو دروند بار ور بار کړي؟

۵-د زنا د جواز او رواج په واسطه نه یوازې د تمدن ریښې له منځه ځي بلکه په خپله د انسان ریښې هم غوڅیږي. لکه چې تر مخه مو ثابته کړه چې په ازادانه جنسي اړیکو کې د بنځې او نارینه و دواړو څخه د هېڅ یوه دا خوښه نه وي او نه کیدای شي چې د نسل د پایښت خدمت ترسره کړي.

۲-کوم کوچنیان چې د زنا له لارې ټولني ته وړاندې کېږي هغوې ته حرامیان ویل کېږي. په نسب کې د حلال او حرام بیلتون یوازې یو احساساتي مسئله نه ده لکه چې ځیني ناپوه خلک پرې گمان کوي، بلکه د ډیرو اړخونو څخه د حرامی کوچنیانو پیدا کول پخپله په کوچني او انساني تمدن باندې یو ستر تیرې دي. اول دا چې په هغه وخت کې ددې کوچني نطفه داسې جوړېږي چې پر مور او پلار دواړو خالص حیواني جذبه مسلطه وي. د یوې واده شوې جوړې په زړونو کې چې د جنسي عمل په وخت کې کوم پاک انساني جذبات موجود وي، هغه هیڅکله هم په ناجایزه توگه یو ځای شوې جوړې کې موجود نه وي. ددې خو یوازې د حیوانیت جوش او ولولې سره را یو ځای کړي وي او ددوې تر منځ په دغه وخت کې ټولې انساني ځانگړتیاوي له منځه تللي وي. په دې خاطر یو حرامی کوچني دخپل مور او پلار د حیوانیت وارث وي او بیا هغه کوچني چې د ښه راغلاست له پاره یې نه مور تیاره وي او نه پلار، او هغه پخپله هم د یوه مطلوب شی په څیر نه بلکه د یوه ناخاپې غم په څیر د والدینو منځته را لویدلې او د پلار د محبت او امکاناتو نه تل بې برخې وي. نو کله چې هغه یواځې د مور یو اړخیزه روزنه و مومي او هغه هم د بې رغبتۍ او نا خوښۍ په حالت کې. هغه ته چې د نیا، نیکه، کاکا، ماما او د کورنۍ د نورو غړو پالنه ور په برخه شوي نه وی، نو هغه په هر حال د یو ناقص او نامکمل انسان په څیر وده کوي. نه هغه سهې کریکتر پیدا کولی شي او نه یې صلاحیتونه را برسیره کیدای شي، او نه ورته د پرمختگ او کار کولو پوره پوره وسایل مهیاوي. هغه پخپله هم ناقص، بې وسیله

او بې یارو مددگار او مظلوم وې او د تمدن له پاره هم دومره گټور نه ثابتیږي. خومره چې هغه د حلالي په صورت کې د تمدن له پاره گټور ثابتیدای شو.

د ازادو شهوت پالونکو له آنده د کوچنیانو د بنوونې او روزنې له پاره یو ولسی نظام ته اړتیا ده ترڅو کوچنیان د والدینو د ازادانه اړیکو له لارې ویزیري او ولس د هغوی روزنه وکړي او د تمدن د خدمت له پاره یې تیار کړي. ددې خبرې څخه ددې خلکو موخې دادې چې د بنځو او نارینه وازادي او دهغوی وگړیز ژوند خوندي وي او دهغوی نفساني غوښتنې د نکاح په بندیزونو کې درابندیدو پرته د نسل د تولید او دهغوی د روزنې اړتیاوې ترسره شي. خودا ډیره عجیبه خبره ده، هغه وگړو ته چې د اوسني نسل وگړیز ژوند دومره گران دې هغوی د راتلونکې نسل له پاره د ولسي روزنې یا دولتي تربیې دداسې سیستم وړاندیز کوي چې په هغه کې د انفرادیت د ودې او د شخصیت د ارتقا هیڅ امکان نه شته. په دغسې یوه سیستم کې چې په زرگونو او لکونو کوچنیان په یوه وخت د یوې نقشبې، یوې قاعدې او یورنگ اصولو لاندې روزل کیږي هلته د کوچنیانو انفرادي ځانگړتیاوې نه نمو کولای شي او نه را څرگندیدای شي. هلته خود هغوی ترمنځ یو شان والې او مصنوعي برابري پیدا کیږي. ددې کارخانې څخه به په هماغه توگه ډول شخصت لرونکي کوچنیان راوځي لکه څنگه چې د کومي کارخانې څخه د اوسینې پرزې په یوه ډول قالب کې اچول شوي وي. دوی غواړي د باټا د بوتانو په څیر انسانان تیار کړي، هغوی ته دانه ده معلومه چې د کوچني د شخصیت جوړول یو ډیر ظریف هنر دې او دا هنر یوازې په یوه وړوکې کارخانه کې صورت نیسي، هلته چې د هر مصور توجه یوازې او یوازې په یوه تصور باندې متمرکز وي. په یو لوبه کارخانه کې، چیرته چې مزدوران یو ډول عکس د لکونو په شمیر کې تیاروي نو هلته به دا هنر (Art) د پرمختگ او ترقۍ په ځای غارت کیږي او له منځه به ځي.

بیاد ولسې بنوونې او روزنې په دغه ډول سیستم کې به تاسې ته دداسې کار کوونکو اړتیا پیدا کیږي چې د ټولنې له اړخه د کوچنیانو د روزلو کار په غاړه واخلي او دا هم په ډاگه ده چې دداسې خدمت د ترسره کولو له پاره داسې کاروونکي موزون او برابر وي چې په خپلو غوښتنو او جذباتو باندې کنټرول ولري او د اخلاقي انطباط خاوندان اوسي. او که نه نو هغوی به په کوچنیانو کې څه ډول اخلاقي انطباط **را پیدا کړي**.

اوس پوښتنه داده چې داسې وگړي به تاسې له کومه راوړئ؟ تاسې خو ولسي بنوونه او روزنه د همدې له پاره جوړول غواړئ چې بنځې او نارینه د خپلو نفسي غوښتنو د پوره کولو له پاره ازاد پریښوول شي او په دې ترتیب تاسې په ټولنه کې د اخلاقي انطباط او نفسي غوښتنو د کنټرول تخم له منځه وړئ نو بیا به د پندو په کلي کې د سترگو او لید خاوند څنگه پیدا شي؟ او څوک به نوې نسل ته د سمې لارې لارښوونه وکړي؟

۷- د زنا له لارې چې کوم خپل غرضي انسان یوه بنځه د کوچني مور جوړه وي نو ددې بنځې ژوند د تل له پاره تباه کیږي او پرې دذلت، عمومي نفرت او د مصیبتونو داسې غررا لویږي چې بیا په ټول ژوند کې ددې ستر بار نه سر نشي راویستلای.

نوې اخلاقي اصولو ددې ستونزې حل داسې وړاندې کړې چې هر ډول موروالې ته برابر حق ورکړل شي که هغه د نکاح په بند کې وي او یا نه. ویل کیږي چې موروالې په هر حال د احترام وړ دي. او دا چې کومې نجلۍ د خپلې ناپوهۍ او سادگۍ په اساس دموروالې دروند بار په غاړه اخیستې وي نو دا به په هغې ظلم او تیري وي چې ټولنه هغه د طعن او لعن لاندې ونیسي.

لمړۍ خود ا حل داسې دې چې په هغې کې که فاحشه بنځو ته هر څومره ارا متياوې وي خو د ټولنې له پاره په هر اړخيزه توگه يو مصيبت دې. ټولنه چې په فطري توگه د حرامي کوچنی مور ته د کوم ذلت او نفرت په سترگو ويني هغه له يوه اړخه وگړي د گناه او بدکاری څخه مننه کوي او د بله اړخه دا پخپله ټولنه کې د اخلاقي حس او شعور ژوندي پاته کيدو يوه نښه ده. که چيرې د حرامي او حلالی کوچنیانو ميندې برابرې وگڼل شي نو دهغې معنا داده چې د ټولنې څخه د خیر او شر، نيکۍ او بدۍ، گناه او ثواب توپير له منځه تللې او که فرض کړو چې دا کار دې وشي نو ايا په ريښتيا سره به هغه ستونزه حل شي چې د يوه حرامي کوچنی مور ته را پېښيږي؟

تاسې په خپل خيال کې د حلالی او حرامي کوچنی ميندې برابرې او مساوي گڼلای شئ خو فطرت هغوي دواړو ته مساوي حق نه ورکوي او په حقيقت کې هغوي هيڅکله هم مساوي کيدای نه شي، دهغوي مساوات د عقل، منطق، انصاف، حقيقت او هر شی پر خلاف دې. اخر هغه بې عقله بنځه چې د خپلې شهوانې غريزې په ليونتوب کې يې خپل ځان د داسې خپل غرضه سرې په غير کې وروا چاوه چې نه دهغې او نه دهغې د کوچنی کفالت ته تياروي، څنگه به دهغې پوهې او عاقلې بنځې په خير وگڼل شي چې خپل جذبات يې تر هغه وخته پورې تر ولکې لاندې کړي وی تر څو چې ورته يو مسؤل او ذمه وار سرې نه وي پيدا شوي؟ څه ډول عقل به دا دواړه برابر کړي؟ خو تاسې به هغې بې عقلي بنځې ته هغه کفالت او ساتنه، د زړه له کومي ملگرتيا، د مينې نه ډکه ساتنه، د خیر او ښيگڼې نه ډکه پالنه، د زړه قرار او ډاډ له کومه ځايه را وړئ کوم چې يوازې يوې ميره لرونکې بنځې ته ور په برخه کيدای شي؟ ايا تاسې دهغې کوچنی ته د پلار شفقت او د ټولې پلرنۍ لړۍ محبت او پاملرنه د کوم بازار څخه را نيولای شئ؟ تاسې هغوي ته يوازې او يوازې د قانون په زور د غه نفقه تر لاسه کولای شئ، مگر ايا يوې مور او يو کوچنی ته په نړۍ کې يوازې د نفقي اړتيا ده؟ نو دا حقيقت دې چې د حرام او حلال موروالې د يوه شان کولو څخه گناه کونکو ته چې هر څومره بيروني تسلي هم ورکړل شي بيا به هم دغه شيان دهغوي د بې عقليو او حماقتونو طبيعي پایلې او ددې پایلو څخه داسې پيدا شوي کوچنیان د حقيقتي زيان څخه خوندې نه شي پاته کيدای.

ددې اسبابو او ذرايعو څخه دا خبره په ډاگه شوه چې د ټولنيز ډاډمن ژوند د قيام او سالمې ودې له پاره دې ته اړتيا ده چې په ټولنه کې په غوڅه توگه د نامشروع جنسي عمل څخه مخنيوي وشي او د شهوانې جذباتو د تسکين او اشباع له پاره يوازې او يوازې يوه دروازه چې د نکاح دروازه ده پرانيستې پريښودل شي. وگړو ته د زنا ازادۍ ورکول او دهغوي سره بې ځايه رعايت کول په ټولنې تيرې، بلکه د ټولنې وژل دي. هغه ټولنه چې دغه معامله سپکه گڼي او زنا ته يوازې د وگړو د ساعت تيرۍ (Having a good time) په سترگو گوري او له نظره يې غورځوي او د ازاد تخم شنيدلو (Sowing Wild Oats) د فعل سره د سترگو پتولو څخه کار اخلي، نو دا ډول ټولنه په اصل کې يوه جاهلي ټولنه ده، هغوي ته د خپلو حقوقو په هکله شعور هم نه شته، هغوي د خپل ځان سره په خپله دشمني کوي که چيرې هغوي ته د خپلو حقوقو شعور وي او په دې و پوهيږي او ځان پرې هم و پوهوي چې په جنسي اړيکو کې د وگړيزې ازادۍ څومره بد اغيز چې په ټولنيزو گټو پريوزې نو بيا به هغوي دې کار ته هم په همغه سترگو کتلاي لکه غلا، ډاکې، او د قتل عمل ته چې گوري. بلکه دا دغل څخه هم بد تر دې. غل او قاتل او ډاکو زيات نه زيات يوه وگړي يا يوې کورنۍ يا څو وگړو ته زيان ور رسولې شي. خوزاني په ټولې ټولنې او د دې ټولنې په راتلونکې نسلونو باندې ډاگه

غورځوي. هغه په يوه وخت کې د لكونو او ميليونو انسانانو څخه غلا کوي، دهغې د جرم زبېښې د ټولو څخه ډيرې او تر لرې لري پورې غزیدلې دي.

کله چې دا و منل شي چې د وگړو دخپل غرضه لاس غزونو د مخنيوي په خاطر د ټولني په بسپنه سره د قانون ځواک ته اړتيا ده او کله چې په همدې بنسټ، غلا، قتل، لوټول، جعل کاري، د خلکو حقوق غصبول جرم گڼل شوي وي او د بنديز او مخنيوي له پاره يې د جزا قانون نافذوي نو بيا خو هيڅ علت نه شته چې د زنا په معامله کې هم قانون د ټولني محافظ او ساتونکې نه وي او هغه يو جزايي جرم و نه گڼل شي.

د اصولي حيثيت له مخې هم دا ښکاره ده چې نکاح او زنا دواړه يوځاي **په يوه وخت** کې د ټولني دنظام برخه نه شي گرځيداي، که چيرې يوه وگړې ته د مسؤليتونو د منلو پرته د نفس د غوښتنو د تسکين اجازه ورکړاي شي نو بيا خو د همدې کار له پاره د نکاح ټاکل يو بې معنا شئ دي. ددې مثال داسې دي لکه چې په ريل گاډي کې بې ټکټه سفر کول هم جايز وي او بيابې د سفر کولو له پاره د ټکټ اخيستلو له پاره اصول هم ټاکلي وي، هيڅ د عقل خاوند دغه دواړه طريقي په يوه وخت کې نه شي استعمالولي، معقوله لار خو داده چې يا خو د ټکټ اصول له يوه سره له منځه يوسي او که دا اصول ټاکل شوي وي نو بيا دې د ټکټ پرته سفر کول د سزا وړ جرم وگرځول شي. په همدې توگه د نکاح او زنا په هکله هم دواړه يوځاي مخکې وړل يو غير عملي او نا معقول کار دي که چيرې د تمدن له پاره د نکاح مسئله اړينه وي لکه څنگه چې مو په د لايلو ثابت کړه نو دهغې سره دې ته هم اړتيا ده چې زنا جرم وگرځول شي.

(۱)- [يوه عامه غلطه انگيرنه داده چې ويل کيږي چې د نکاح څخه دمخه يوه ځوان ته د هغه د نفسي غوښتنو د تسکين له پاره لږ څه موقع او فرصت ورکول اړين دي. ځکه چې په ځوانۍ کې د جذباتو د جوش کينول ستونزمن کار دي او که دا جذبه تر فشار لاندې ونيول شي نوزيانمنه ثابتيږي. خو دغه خبره چې په کوم بنسټ کيږي هغه له يوه سره غلطه ده که چيرې د جذباتو دغه ډول جوش د ولکې لاندې رانه وړل شي نو دغه غير معمولي (Abnormal) حالت دي او په (Normal) نارمل وگړي کې دا صفت د غلط تمدني نظام په واسطه را ولاړيږي. زمونږ سينما گانې، ليکنې، فحش مجلې، لوڅ عکسونه، سازو سرود، او په دغه ټولنه کې د لوڅو برېښو د ښځو د سرو او ځوانانو سره اختلاط دا ټول هغه عوامل دي چې يو نارمل انسان د شهواتو له اړخه په يوه غير معمولي انسان بدلوي، او که نه په يوه ډاډمن او آرام چاپيريال کې عامو ښځو او نارينه و ته دغسې غير نورمال هيجان هيڅکله هم نه را پيدا کيږي. چې د ذهن او اخلاقو د روزنې له لورې هغه دولکې لاندې رانه وړل شي. او دا تصور چې د ځوانۍ په وخت کې د جنسي عمل نه اجرا کول روغتيا ته زيان رسوي، د يوې مغالطې پرته نور څه نه دي. په اصل کې د روغتيا او اخلاقو دواړو دغه غلط معيارونه بايد بدلون ومومي د کومو په اساس چې نکاح ستونزمنه او زنا اسانه گرځيدلې ده.]

د جاهليت د ځانگړتياو څخه دا هم يوه څرگنده ځانگړتيا ده چې د کومو شيانو زبېښې چې محدودې وي او ژر او په محسوس توگه مخته راځي نو هغه درک کيداي شي خو د کومو زبېښې چې پراخه او تر لرې لري پورې درسيډو په اساس غيرې محسوس وي او ډيرو وروسته را په ډاگه کيږي نو هغوي ته کوم ځانگړې اهميت نه ورکول کيږي بلکه د اعتنا وړ هم نه گڼل کيږي. د غلا، وژلو او ډاکې اچولو په څير امور مهم او د زنا په څير امور غير مهم گڼلو علت همدغه دي. هغه وگړي چې په خپل کور کې د طاعون د ناروغتيا مورگان ساتي يا ساري ناروغتياوې خپروي د جاهليت تمدن هغه دمعافي وړنه گڼي، ځکه چې د هغې دغه کار په څرگند ډول زيانمن دي خو هغه زنا کار چې د خپل دغه فعل په واسطه د تمدن ريښې غوڅوي نو څرنگه چې دهغې زيان رسونه د محسوس کيدو په ځاي معقوله بريښي په دې خاطر هغه جاهلانو ته له هره اړخه معقول او درعايت وړ ښکاري، بلکه هغوي دا درک کولاي هم نشي چې اخر د هغې په دغې عمل کې د جرم کومه خبره پټه ده؟

که چیرې د تمدن بنسټ د جاهلیت پر ځای پر عقل او علم او فطرت باندې ولاړ وي نو دا طرز عمل هیڅکله هم نه شي غوره کیدلای.

۴-د فحاشۍ دمخنیوي لارې چارې:

هر هغه کار چې د تمدن له پاره زیانمن وي دهغې د بندلولو له پاره یوازې دا بسنه نه کوي چې هغه یوازې په قانوني توګه جرم و ګرځول شي او سزا ورته و ټاکل شي بلکه بنایي د دې تر څنګ دغه لاندې څلور تدبیرونه هم باید ترلاس لاندې و نیول شي.

- باید د بنوونې او روزنې له لارې د وګړو ذهنیت سهې کړای شي او دهغوي د نفسونو دومره اصلاح وکړای شي چې هغوي په خپله ددې قبیح عمل څخه کرکه وکړي او ګناه یې و بولي او اخلاق او وجدان یې ددې ګناه د ارتکاب څخه مننه کړي
- ټولنیز اخلاق او عمومي رایې او فکر ددې ګناه او ددې جرم په خلاف دومره را وپارول شي چې عام وګړي هغه یو عیجن او د شرم وړ کار و ګڼي او کوونکې ته یې د کرکې او نفرت په سترګو وکتل شي ترڅو هغه وګړي چې روزنه یې نامکمله وي یا یې اخلاقي وجدان کمزورې وي د عمومي رایې د ځواک له لارې ددې جرم د ارتکاب نه مننه شي.
- په ټولنیز نظام کې باید ټول هغه وسایل او اسباب له منځه یوړل شي چې د جنسي جذباتو پاروونکې او د زنا په لور هڅوونکي وي او تر څنګ یې هغه اسباب هم د امکان تر پولو پورې لرې کړل شي چې وګړي په دغه فعل کولو مجبوروي.
- په تمدني نظام کې داسې بندیزونه او ستونزې را پیدا کړل شي چې که چیرې کوم وګړي دداسې عمل د ارتکاب نیت هم وکړي نو په اسانۍ سره یې ونه شي کولای.

دا څلور داسې تدبیرونه دي چې په صحت او ضرورت باندې یې عقل ګواهي ورکوي. فطرت د همدې غوښتنه کوي او د ټولې نړۍ تعامل هم همدغه دې چې د ټولنې قانون چې کوم شيان جرم و ګڼي دهغې د مخنیوي په خاطر د تعزیر تر څنګ ددغه څلورو تدبیرونو استعمال هم اړین ګڼل کیږي. اوس که چیرې دا مسلمه وې چې د جنسي اړیکو خپریدل د تمدن له پاره مهلک او تباه کونکی وي او د ټولنې په خلاف د یو ستر جرم حیثیت لری نو حتما به دا هم و منل شي چې دهغې د مخنیوي له پاره د سزا تر څنګ د ټولو هغه اصلاحي او مخنیوي کوونکې تدبیرونو استعمالول اړین دي کوم چې پورته یاد کړل شو. ددې له پاره د وګړو تر بیه هم ضروري ده او عامه افکار هم دهغې د ممانعت له پاره باید تیار کړل شي، د تمدن د دایرې څخه د ټولو هغه شيانو ویستل په کار دي چې د وګړو شهواني جذبات را پاروي، د ټولنیز نظام نه هم د ټولو هغه بندیزونو لرې کول په کار دي چې د نکاح له پاره ستونزې پیدا کوي او د نسحو او سپو په اړیکو کې داسې بندیزونه لګول په کار دي چې که چیرې هغوي د ازدواج د دایرې نه بهر د جنسي اړیکو د ټینګولو په لور میلان هم ولري نو دهغوي په لاره کې ډیر خنډونه حائل شي. زنا د یو جرم او ګناه په څیر د منلو وروسته هیڅ د عقل خاوند به ددغه تدابیرو پر خلاف یو لفظ هم ونه شي ویلای.

ځیني وګړي دغه ټول اخلاقي او ټولنیز اصول مني د کومو په بنسټ چې زنا یوه ګناه منل شوې خو هغوي په دې اصرار کوي چې دهغې په خلاف د جزایي او انسدادی تدبیرونو دکارولو پر ځای یوازې اصلاحي تدبیرونو اختیارولو باندې اکتفا په کار ده، هغوي وایې چې د بنوونې او روزنې په واسطه په خلکو کې دومره داخلي احساس، دهغوي په ضمیر کې دومره ځواک او دهغوي په اخلاقي وجدان کې دومره زور

پیدا کړل شی چې هغوي په خپله ددې گناه څخه منه شي. او که نه د نفس د اصلاح پر ځای د تعزیرې او انسدادې تدبیرونو اختیارولو معنی داده چې تاسې د سرو سره د کوچنیو په څیر سلوک کوئ، بلکه د انسانیت توهین او سپکاوي کوئ. مونږ هم دهغوي دغه وینا تردې حده پورې منو چې د انسانیت د اصلاح له پاره تر ټولو غوره او بهتره لارهماغه ده چې هغوي یې بیانوي. د تهذیب هدف همدغه دې چې د وگړو په باطن کې داسې ځواک را پیدا کړای شي چې د هغې په واسطه هغوي د ټولني د قوانینو درنښت او احترام وکړي او په خپله دهغوي خپل ضمیر هغوي د اخلاقي قوانینو له مخالفت څخه منه کړي. په دې اساس دوگړو په ښوونه او روزنه ډیر وخت مصرفیږي خو ایا په واقعی توگه تهذیب خپل دې موخې ته رسیدلې شي؟ ایا په حقیقت کې د ښوونې او اخلاقي روزنې د وسایلو په واسطه وگړي دومره مهذب شوي دي چې دهغوي په باطن باندې پوره باور وشي او د ټولنیز نظام د ساتنې په خاطر په بهر کې هیڅ ډول تعزیرې او مننه کونکې تدبیرونو ته اړتیا نه وي پاته؟ پخوانې وخت پرېږدئ کوم ته چې تاسې تیاره زمانه وایې دغه شلمه پیړۍ، دغه منوره پیړۍ، ستاسې تر مخ ده. اروپا او امریکا ته چې تر ټولو زیات مهذب او پرمخ تللي هیوادونه دي څیر شئ د کومو چې هر وگړي تعلیم یافته دي او دخپلو وگړو په لورې روزنې فخر کوي ایا هلته روزنې او د نفس اصلاح د جرایمو او قانون ماتونې څخه مخنیوي کړې دي؟ ایا هلته غلانه کیږي؟ ډاکې نه اچولې کیږي؟ قتل منه کیږي؟ د جعل کاري او فریب، ظلم او فساد پېښې نه پېښیږي؟ ایا هلته په وگړو کې د اخلاقي مسؤلیتونو احساس دومره لوړ شوي چې اوس دهغې سره د کوچنیانو په څیر سلوک و نه کړای شي؟ نو که چیرې واقعیت دغسې نه وي که چیرې په دغه روښانو وختونو کې هم د ټولني نظم او قانون یوازې د وگړو اخلاقي وجدان ته نشي پرېښوول کیدای که چیرې اوس هم په هر ځای کې د انسانیت سپکاوي په دې کیږي چې د جرایمو د مخنیوي له پاره د تعزیرې او انسدادې قوانینو دواړه ډوله تدبیرونه استعمالیږي نو بیا به څه علت وي چې یوازې د جنسې اړیکو په هکله تاسې ته دغه «توهین» د زغم و نه وي. یوازې په دغه معامله کې ولې هغه د کوچنیانو سره د «سترو» په څیر سلوک کولو باندې تاسې دومره زیات اصرار کوئ. لږ څه فکر وکړئ او وویئ چې چیرې ستاسې په زړونو کې خو کوم غل پټ نه دي؟

ویل کیږي چې کوم شیان چې تاسې شهوانی محرکات گڼئ او د تمدن د دایرې څخه یې باسي هغه خو ټول د فن (Art) جمال او ذوق روح دي. دهغې په ویستلو سره به په انساني ژوند کې د ظرفیت چینه وچه شي په دې خاطر د تمدن ساتنه او د ټولني اصلاح چې په هر ترتیب کول وي داسې یې وکړئ چې لطیفه فنونو او د جمال ذوق ته په کې زیان و نه رسیږي.

مونږ هم ددې وگړو نظر سره تردې ځایه پورې اتفاق کوو چې (Art) او د جمال ذوق په حقیقت کې ارزښتناکه شیان دي چې دهغې ساتنه بلکه پرمختگ ته یې اړتیا ده خود ټولني ژوند او ټولنیزه کامیابي دهغې څخه ډیر ارزښتناک شي دې چې د فن او جمال Art په لار کې نه شي قربانیدای که چیرې فن او جمال وده کول غواړي باید داسې لاره غوره کړي چې د عامې ټولني د ښیگړو سره همغږي وي. هر هغه فن او جمال چې ټولنه دخوشحالی او نجات په ځای د فساد او هلاکت په لور وړي هغې ته په ټولنه کې د ودې کولو اجازه نه شي ورکول کیدای.

دا زموږه وگړیز او یا کورني لید نه دي بلکه همدغه د عقل او فطرت غوښتنه ده. ټوله نړۍ دغه اصولاً مني او عمل پرې هم کوي. هغه شیان چې په نړۍ کې د ټولنیز ژوند د تباه کیدو او د فساد عوامل گڼل کیږي هغه هیڅکله هم د فن (Art) او ذوق جمال په نومونو نه شي زغمل کیدای د مثال په توگه هغه

ليکنې چې د غلا ، ډاکې ، فتنې ، فساد او قتل په لور احساسات را پارونکې دي هغه په هيڅ صورت د هغو د ادبي بنسټونو په خاطر بايد روانه گڼل شي. په هغه ادب کې چې د طاعون يا سيل د ناروغۍ د خپرولو په لور ترغيب ورکول کيږي هغه په هيڅ صورت د زغم وړ نه دي. کومه سينما يا تياتر چې د بدمني او بغاوت په لور خلک را بولي هغه ته د نړۍ هيڅ حکومت د نمايش او نندارې اجازه نه ورکوي ، هغه عکسونه چې د ظلم ، فساد او د شر او شرارت د جذباتو بنسټ کاروندوي وي يا په کومو کې چې د تسليم شوو اخلاقي اصولو پولي له منځه ځي هغه که هر څومره د فن د کمال نه ډکې وي هيڅ قانون او هيڅ ټولنه هغه ته د قدر په سترگه نه شي کتلې ، د جيب پرې کولو فن که څه هم ډير لطيف فن دي او د لاس د صفايي کمال دي خو هيڅوک هغه ته د ودې ورکولو له پاره تيار نه دي. جعلې نوټونه ، بنک چيکونه او د گڼ شمير نورو اسنادو په تيارولو کې بهترين ذهنونه په پوره مهارت او فن سره کارکوي خو هيڅوک ددې (Art) فن د پرمختگ او هغه ته د ودې ورکولو له پاره تيار نه دي. په ټگۍ او دوکه کې انساني دماغ څه څه ډول کمالونه بڼي مگر هيڅ مهذب ټولنه دغې کمالونو ته د قدر په سترگه نه گوري. بس دغه اصول په خپل ځاي مسلم دي چې ټولنيز ژوند ، دهغې امن ، دهغې بنسټگنې او گټې دهر لطيف فن او د جمال د هر ذوق څخه ډير ارزښتناکه دي. او په هيڅ ارت (Art) يا فن باندې قربانيداي نه شي. البته په هغه څه کې چې اختلاف دي هغه دادې چې مونږ يو شي د ټولنيز ژوند له پاره زيانمن بولو خونور داسې نه کوي ، که چيرې په دې هکله دهغوي فکر هم همدا سې شي لکه زمونږ چې دې نو هغوي به هم په (Art) فن او د جمال په ذوق باندې د همغسې بنديزونو د لگولو اړتيا محسوس کړي لکه مونږ يې چې محسوسو.

دا هم ويل کيږي چې د ناروا جنسې اړيکو د مخنيوي له پاره د سرو او بنڅو ترمنځ خنډونه واقع کول او په ټولنه کې دهغوي پر ازادانه اختلاط باندې بنديزونه لگول دهغوي پر اخلاقو او دهغوي په سيرت باندې د حملې کولو په معني دي. ددې نه دا په ډاگه کيږي چې گويا ټول وگړي بد اخلاقه شوي دي. او دا چې دداسې بنديزونو لگونکو ته خو نه په خپلو بنڅو باور شته او نه په خپلو نارينه وو. خبره خو ډيره معقوله ده ، را ځي چې د استدلال په همدغه طريقه لږ څه و غږيږو. چې هرې دروازې ته قلف وراچول کيږي دا کار ددې اعلان مترادف دي چې گويا ددې کور مالک د ټولې نړۍ خلکو ته د غلو په نظر گوري. همدا راز دهر پوليس موجوديت ددې گواهي ورکوي چې حکومت خپل ټول رعايا و ته د بد معاشانو به سترگو کتلې ، هغه اسناد چې په راکړې ورکړې کې ليکل کيږي هغه ددې خبرې دليل دي چې يو اړخ بل اړخ ته دځان په سترگو گوري. د جرايمو د ارتکاب د مخنيوي له پاره چې هر تدبير نيول کيږي د هغې په وجود کې دا مفهوم شامل دي چې ټول هغه په امکانې توگه مجرمين گڼلې شوي په کومو چې ددې تدبيرونو اغيز شوي وي. د همدې د استدلال له مخې تاسې هر وخت غله ، بد معاشه ، ځان ، د شکمن چال چلند خاوندان ياست ، خو ستاسې عزت النفس ته هيڅ زيان نه دي رسيدلې ، نو بيا څه سبب دي چې يواځې په دې يوه معامله کې ستاسې احساسات دومره نازکه شوي دي ؟

اصل خبره هماغه ده چې مونږ ورته اشاره وکړه ، دکومو خلکو په ذهن کې چې د پخوانيو اخلاقي افکارو لږ څه اغيز پاته وي هغوي که څه هم زنا او جنسي خپل سري بده گڼي مگر دومره ډيره يې بده نه گڼي چې دهغې د مخنيوي له پاره يو کلک قدم واخلي ، په همدې خاطر د اصلاح او د بديو څخه د مخنيوي د تدبيرونو په اړه زمونږ او دهغوي په نظر کې اختلاف دي. که چيرې د فطرت حقايق په مکمله توگه هغوي ته را څرگند شي او هغوي په دغه خبره په مکمله توگه پوهه ترلاسه کړي نو هغوي به بيا حتما

زمونږ سره په دې هکله هم نظري شي چې انسان چې ترڅو انسان دې او ترڅو پورې چې په هغې کې د حیوانیت عنصر موجود دې تر هغې وخته پورې هیڅ داسې تمدن چې د وگړو د غوښتنو او دهغوې د لطف اولذت نه پورته ورته د ټولنیز ژوند ښیځنې او گټې ارزښت ولري نو بیا ددغه ډول تدبیرونو څخه غافل نه شي پاته کیدای.

۵- میره او ښځې ترمنځ د اړیکو سهې آند:

د کورنۍ د جوړښت او د جنسي بې لاریو د مخنیوی نه وروسته چې کوم شی د یوه صالح تمدن له پاره اړین دې هغه د ښځې او نارینه ترمنځ د اړیکو د سهې شکل او نوعیت ټاکل دي. دهغوې حقوق باید د عدل او انصاف مطابق و ټاکل شي، دهغوې ترمنځ باید مسؤلیتونه په پوره او ښه توگه وویشل شي او په کورنۍ کې دهغوې مراتب او دندې په داسې توگه وویشل شي چې په اعتدال او برابري کې یې کوم توپیر را نه شي. د تمدن په ټولو مسایلو کې تر ټولو مهمه او پیچلې مسئله هم داده خو انسان ددغې ستونزې په حل کولو کې ډیر وخت د ناکامۍ سره مخ کیږي.

ځینې ولسونه داسې دي چې هلته ښځه په سړي باندې قوام (مشره) گرځول شوې ده خو مونږ ته هیڅ داسې مثال په لاس نه راځي چې ددې ډول ولسونو څخه کوم ولس د تهذیب او تمدن پورته پورته رسیدلې وي. لږترلږه د تاریخي معلوماتو د څیړنې له مخې د هیڅ داسې ولس ښځې په نظر نه راځي چې ښځه یې حاکمه کړي وي بیا یې په نړۍ کې عزت او ځواک تر لاسه کړې وي. یا یې کوم مهم کار تر سره کړې وي.

برعکس ډیرو ولسونو بیا سړي په ښځو باندې قوام (حاکم او مشر) گرځولي خو دغې کار ډیر وخت د ظلم او تیرې بڼه خپله کړې ده. د ښځې څخه یې وینځه جوړه کړې، دهغې تذلیل او تحقیق یې کړې، هغې ته هیڅ ډول ټولنیز او تمدني حقوق نه دي ورکړي، هغه د کورنۍ یو ډیر ادني خادم او د سړي له پاره د شهوت پوره کولو یوه اله گرځول شوې او د کورنه بهر یې که د ښځو یوه ډله د علم او تهذیب په گانه ښایسته کړې هم وي نو یوازې په دې خاطر چې هغوې د سړو جنسي غوښتنې په ډیر په زړه پورې ډول سره پوره کړي او سړو ته د خپلې موسیقۍ د اوریدو لذت او د خپلې نڅا او نازو ادا څخه د کتلو لذت او د خپلو جنسي حرکاتو د کمالاتو څخه د جسم له پاره لذت تیار کړي. دا د ښځو د توهین او سپکاوي تر ټولو زیاته د شرم نه ډکه لاره وه چې د نارینه و نفس پالنې ایجاد کړې ده. او هغه ولسونه چې دغه لار یې خپله کړې پخپله هم د زیانمن کیدو څخه خوندي نه دي پاته شوی.

نوې غربي تمدن دریمه لار خپله کړې یعنې دا چې د ښځو او نارینه و ترمنځ برابري را وړي، د دواړو مسؤلیتونه یوشان کړي، دواړه د کار په یوه ډگر کې مسابقه وکړي، دواړه خپله روزي په خپله وگټي او د خپلو اړتیاو کفالت په خپله وکړي. د ټولني د تنظیم دغه قاعده تر اوسه پورې تکمیل شوې نه ده. ځکه چې د سړي فضیلت او برتری اوس هم په ډاگه ده، د ژوند په هیڅ اړخ کې هم ښځه د نرسره برابره نه ده او هغوې ته تر اوسه ټول هغه حقوق پوره نه دي ورپه برخه شوي چې د پوره مساوات او برابري په صورت کې باید ورته ورپه برخه شوي وای. لیکن تر کومه ځایه چې دغه مساوات قایم کړل شوي هغه له اوس نه په ټولنیز نظام کې فساد خپور کړې، ددې تر مخه مونږ په پوره وضاحت سره دهغې پایلې څیړلې دي چې اوس یو ځل بیا تبصرې ته اړتیا نه لري.

دغه درې واړه ډوله تمدن د عدل ، توازن او تناسب څخه خالي دي ، ځکه چې هغوي د فطرت د لارښوونو په پوهيدو او دهغې په مطابق د لارې په خپلولو کې لنډ پالې کړې. که چيرې د سليم عقل څخه کار واخستل شي نو څرگنده به شي چې فطرت په خپله ددې مسايلو حل وړاندې کړې . بلکه ې داهم په اصل کې د فطرت ستر ځواک دي چې دهغه له امله ښځه د هغومره غورځيدو څخه ژغورل شوې څومره چې دهغې د غورځولو هڅه شوې او دهغومره لوړيدو مخه يې نيول شوې چې سړو يې هڅه کړې.

د افراط او تفريط دغه دواړه اړخونه انسان د غلط فکر کولو او د خپلو پستو خيالاتو تراغيزلاندي خپل کړي. خو فطرت عدل او تناسب غواړي او په خپله دهغې صورت جوړوي .

هيڅوک ددې څخه انکار نه شي کولې چې د انسان په څير ښځه او نردواړه برابري ، دواړه د انسانيت دوه برابري برخې دي ، د تمدن په جوړښت کې ، د تهذيب په تاسيس او وده کې او د انسان په خدمت کې دواړه برابري لري. دواړه زړه ، ذهن ، عقل ، جذبي ، غوښتنې او بشري اړتياوې لري. د تمدن د اصلاح او ښيکښو له پاره دواړو نفس د تهذيب ، دماغی روزنې ، او عقلي او فکري ودې ته يو شان اړتيا لري. ترڅو د تمدن په خدمت کې هريو خپله خپله ونډه واخلي ، په دې اعتبار سره د مساوات خبره وروسته ده او دا د هر صالح تمدن دنده ده چې د نارينه و په څير ښځو ته هم دهغوي د فطري وړتياو او صلاحيت په مطابق د پرمختگ موقع او فرصت برابر کړي . هغوي په علم ، پوهې او ښه روزنې باندې ښايسته کړي ، هغوي ته د نارينه و په څير تمدني او ټولنيز حقوق ورکړي او هغوي ته په ټولنه کې د عزت ځای ورکړي ، ترڅو په هغوي کې د نفس د عزت احساس را پيدا شي. او په هغوي کې هغه بهترين بشري صفات وده وکړي چې يوازې د نفس د عزت او احساس په واسطه را پيدا کيدای شي. هغه ولسونو چې ددغسې برابري او مساوات نه مخ اړولې او خپلې ښځې يې ناپوه ، ناروزل شوې ، ذليله او د مدنيت د حقوقو څخه بې برخې کړې هغوي پخپله د پستۍ او د ذلت په کنده کې پريوتې دي. د ذليلو ميندو په غير کې د عزت خاوندان ، دناروزل شوو ميندو په غير کې ښه روزل شوو او د پست فکره ښځو په زانگو کې د ستر او اعلي فکر انسان نه شي جوړيدای.

خو د مساوات يو بل اړخ دادې چې د ښځې او نارينه دکار ډگريو وي ، دواړه يو شان کار وکړي ، دواړه د ژوند د ټولو اړخونو مسؤليتونه يو ډول په اوږو واخلي او د تمدن په نظام کې ددواړو حيثيتونه پوره برابر وي. د دې د تائيد له پاره د ساينسي علومو د مشاهداتو او تجربو څخه دا ثابتوي چې ښځې او نرد خپل جسماني استعداد او قوت له اړخه يو له بله سره مساوي (Equipotential) دي خو دا خبره چې دهغوي ترمنځ دغه ډول برابري شته ددې له پاره کافي نه ده چې د فطرت موخې هم همدا دی چې د دواړو څخه يو ډول کار واخلي ، داسې نظريه قايمول ترهغې درسته نه ده چې ترڅو ثابتنه شي چې ددې دواړو جسماني نظام هم يو دي ، په دواړو باندې فطرت د يوه ډول خدماتو بار اچولې دي او ددواړو نفسي کيفيت هم يو شان دي تر اوسه چې انسان څومره علمي تجربې کړې دهغو له مخې ددغو درې واړو پوښتنو ځواب منفي په لاس راځي.

د ژويو د علم (Biology) د څيړنو څخه په ډاگه کيږي چې ښځه د شکل او صورت او دکارد غړو څخه نيولې د جسم د ذراتو او نسيجي حجراتو (Protein Molecules of Tissue Cells) پورې په هر برخه کې له نارينه څخه پوره توپير لري ، په هغه وخت کې چې رحم کې د کوچني صفتي جوړښت (Sex Formation) صورت نيسي نو دهماغه وخته ددواړو صفتونو جسماني جوړښت يو دبل څخه په مختلفه توگه وده کوي.

- د بنځې جسماني نظام په داسې ډول جوړېږي چې هغه د کوچني د پيدا کيدو او دهغې د روزنې له پاره تياره وي ، د جنين د مرحلې څخه نيولې د بلوغ تر وخته پورې دهغې د وجود وده د همدغې وړتيا د تکميل له پاره کيږي او همدغه شې دهغې د راتلونکې ژوند لاره ټاکي .
- د ځوانۍ په مرحله کې د مياشتنې مرض (حيض) د ورځولې پيلېږي چې دهغې په واسطه دهغې د وجود د ټولو غړو فعاليت تر اغيز لاندې راځي . د ژوې څيړونکو پوهانو او د غړو پلټونکو د څيړنو څخه دا څرگندېږي چې د مياشتنې ناروغتيا له امله په بنځه کې دغه لاندې بدلونونه منځته راځي .
1. په وجود کې د تودوخې د ساتنې ځواک کمېږي په دې خاطر دهغې د وجود څخه تودوخه ډيره خارجېږي او د تودوخې درجه لاندې لويږي .
  2. نبض سستېږي ، د وينې فشار کمېږي .
  3. په (Endocrines) غدو ، (Tonsils) ټانسلونو او (Lymphatic Glands) لمسفاتيک غدو کې بدلون را پيدا کيږي .
  4. پروټيني تحول (Protien Metabolism) کې کمښت پيدا کيږي .
  5. د فاسفيټس او کلورايدونو په وتلو کې کمښت راځي او هوايي تحول يا (Gaseous Metabolism) کې نزول او انحطاط پيدا کيږي .
  6. په هضم کې گډوډې را منځته کيږي او د غذا د پروټيني برخې او وازدې په جذبېدو کې کمښت راځي .
  7. د تنفس په وړتيا کې لږوالي او د اواز په غړو کې ځانگړي بدلونونه را پيدا کيږي .
  8. په غړو کې سستوالي او په احساساتو کې کمښت پيدا کيږي .
  9. د ذهن او فکر د مرکز د هم اهنک (Consentratos) کولو حالت او توانايي کمېږي .
- دغه بدلونونه يوه صحتمنده بنځه د ناروغتيا حالت ته دومره ورنژدې کوي چې په هغه وخت کې د صحت او ناروغتيا ترمنځه يو څرگند خط کېدل ستونزمن وي . (۲۳ سلمه) داسې بنځې وي چې مياشتنې ناروغتيا يې پرته له کوم تکليف څخه تيرېږي . يو ځل د (۱۰۲۰) بنځو په هکله څيړنه او تحقيق وشو چې دهغې څخه (۸۴ سلمه) داسې وې چې هغوي ته د مياشتنې ناروغتيا په وخت کې دردونه او ترڅنگ يې نورې ستونزې هم را پيدا کيدې .
- «ډاکټر اميل نووک» چې د بنځينه ناروغيو لوی متخصص دې وايي چې حايضه (دويني په ناروغتيا ککړې) بنځې په عمومي توگه د لاندې ستونزو سره مخامخ کيږي :
- [سر درد ، سترتيا ، د غړو ماتوالي ، عصبي کمزورتيا ، په طبيعت کې تنبلي ، د مثاني نارامي ، د غذا د هضم د نضام خرابوالي او په ځينو حالاتو کې قبضيت ، کله کله وچ قي کول .]
- يو زيات شمير داسې بنځې هم وي چې دهغې تيونو کې نرم او نرې درد را ولاړېږي خو کله کله هغه په ډير دورند او سخت درد باندې هم بدلېږي ، د ځينو بنځو د (تايې راپد) غده پرسپيري چې د هغه په واسطه ستونې درنېږي ، ډيروختونه د بد هضمۍ شکايت ترې پيدا کيږي او د تنفس او ساه اخستنې په وخت کې تکليف را پيدا کوي .
- «ډاکټر کریگر» چې د څومره بنځو معاينه کړې دهغې څخه نيمايي داسې دي چې د مياشتنې ناروغتيا په وخت کې د بد هضمۍ څخه نارامي وي او په اخري ورځو کې قبضيت ورته پيدا کيده .

د «ډاکټر کب هارډ» وینا ده چې داسې نسخې ډیرې کمې په نظر راځي چې د حیض په وخت کې ورته کوم تکلیف نه وي پیدا شوي. ډیرې داسې هم لیدل شوي چې د سردرد ، سترتیا ، دنامه لاندې درد او د توکانو په کمښت اخته کیږي. په طبیعت کې یې خرابولای راځي او زړه یې غواړي چې وژاري. ددې حالاتو په بنسټ دا خبره درسته ده چې د میاشتنې ناروغتیا یا حیض په وخت کې ښځه په حقیقت کې ناروغه وي او دا یوه ناروغې ده چې هره ښځه پرې هره میاشت اخته کیږي.

ددغې جسماني بدلونو اغیز د نسخې په ذهني قوت او د غړو په فعالیت هم پرېوځي ، په (۱۹۰۹م) کې «ډاکټر وایسوسکي (Voicechevsky)» دخپلو پرلپسې او زورو څیړنو څخه دا پایلې ترلاسه کړې چې د حیض په وخت کې نسخې کې د افکارو په تمرکز او د دماغی کارو په ځواکونو کې کمښت را پیدا کیږي. «پروفیسور تراچسکاريکي (Krschiskersky)» دخپلو رواني څیړنو په پایلو کې لیکي: چې د حیض په وخت کې د نسخې عصبي نظام ډیر اشتعال قبلونکې وي. په احساساتو کې یې ناهمواري او سستی را پیدا کیږي. د مرتبو انعکاساتو د منلو صلاحیت یې کم او ډیر وخت له منځه ځي. چې د هغې له مخې دهغې هغه افعال او کړه وړه هم درست نه شي پاته کیدای چې په ورځني ژوند کې یې په خپله کول ، کومه ښځه که د بس کلینره وي د حیض په وخت کې به غلط ټکټ ورکوي او په شمیره کې به متردده وي ، د حیض په وخت به ډیر وړه ښځه خپل موټور ډیر په ویره ویره چلوي او په هر مور کې به د ویرې احساس کوي ، او یوه ټایپسته ښځه به غلط ټایپ کوي او په کلاره به یې کوي ، الفاظ به ترې پاته کیږي ، غلطې جملې به جوړوي ، د یوې وکیلې نسخې د استدلال وړتیا سهې نه پاته کیږي او د یوې قضیې په وړاندې کولو کې دهغې د دماغ او ادبیاتو دواړو قوت غلطې کوي ، د یوې قاضیې نسخې د پوهې او فهم او پریکړې قوت تراغیز لاندې راځي غرض دا چې په دغه وخت کې د نسخې دماغې او د اعصابو فزیولوژي تر ډیره ځایه پورې سسته او غیر فعاله وي ، دهغې غړي په پوره توګه دهغې د ارادې لاندې حرکت نه کوي ، بلکه یو اضطراري حرکت دهغې په ارادې باندې غالبیږي او دهغې د پریکړې او ارادې قوت زیانمن کوي ، دهغې څخه مجبورانه اعمال صادرېږي په دغه وخت کې دهغې د عمل ازادې په خپل ځای نه پاته کیږي او نه هغه د کم مسؤلیت نه د ډک کار کولو وړتیا لري.

«پروفیسور لاپنسکي (Lapinsky)» په خپل کتاب (The Development of Personality in Woman) کې لیکي چې حیض ښځه د خپل عمل د ازادۍ نه بې برخي کوي ، هغه په دغه وخت کې د اضطراري حرکاتو غلامه وي او په هغې د کار کولو یا نه کولو ځواک کمښت مومي. دا ټول بدلونونه په یوې صحتمنده ښځه کې راځي او په اسانۍ سره پرمخ ځي او د ناروغتیا شکل خپلولې شي ، داسې پیښې په ریکارډ کې ډیرې زیاتې دي چې د حیض په وخت کې نسخې د لیونیو په څیر وي ، په ډیرې وړې خبرې باندې په قهر یږي او وحشیانه او احمقانه حرکتونه کوي ان تردې چې ځینې د ځان وژنې هڅې هم کوي او دا کومه غیر معمولي خبره نه ده. «ډاکټر (Kraft Ebing)» لیکي چې: مونږ په ورځني ژوند کې وینو چې کومې نسخې د نرم مزاج خاوندانې ، د ښه سلیقي لرونکې او د نیک خوږ مالکانې دې د حیض په وخت کې دهغې دغه حالت بدلېږي او وخت په وخت پرې د توپان په څیر راګرځي. هغه په هره خبره غورېږي. جنگ ته تیاره وي او ځان ته ناسته خوښوي ، نوکران ، اولاد او ان تردې چې میره ټول ترې نالانه وي ، هغه د بیګانه خلکو سره هم په ډیره بده توګه ناسته پاسته کوي. او ځینې نور د فن خاوندان د ډیرو څیړونو او تحقیق وروسته دې پایلو ته رسیدلي

دي چې ډيروخت د بنځو څخه جرايم د حيض په وخت کې صادريږي ځکه چې هغوي په دغه وخت کې تر کنټرول لاندې نه وي ، يوه نيکه بنځه په دغه وخت کې غلا کولای شي خو بيا به په خپل دغه عمل باندې ورته شرم ورځي .

«وينبرک (Weinberg)» په خپلو څيړنو او مشاهداتو کې ليکي چې په ځان وژونکو بنځو کې (۵۰ سلمه) داسې دي چې د حيض به وخت کې يې دا کار کړي وي ، په همدې توگه د «ډاکټر کرافټ ايبنگ» نظر دا داي چې که چيرې د بالغو بنځو د جرم په هکله کومه محکمه تحقيق او کار کوي نو ارو مرو دې پلټنه وکړي چې دغه جرم خودحيض په حالت کې نه دې شوې .

دمياشتني ناروغۍ يا حيض څخه زيات د حمل وخت د بنځې له پاره ډير دروند او سخت وي ، ډاکټر (Reprev) ليکي چې د حمل په وخت کې د بنځې د جسم څخه د فضلاتو را وتل ډيروخت د لوږې وهلو د حالت نه هم ډير مقدار سره وي ، په دغه حالت کې د بنځې قوت په هيڅ توگه د جسماني او دماغي کار توان نه لري کوم حالت چې د حيض په وخت کې په بنځه راځي هغه که چيرې په نارينه راشي يا د حمل د وخت نه پرته په بل وخت په بنځه راشي نو بلکل د ناروغتيا حکم به پرې کيږي . د حمل په وخت کې د څو مياشتو له پاره دهغې عصبي نظام مختل وي ، دماغي توازن يې خرابيږي او ټول روانې عناصرو يې د پرلپسې بدنظمۍ په حال کې وي . هغه د ناروغتيا او صحت تر منځ زورنده وي او يو کوچني ټکان هغه د ناروغتيا تر مرحلې پورې ورسوي ، د «ډاکټر فشر» ونياده چې يوه صحتمنده بنځه هم د حمل په وخت کې په ډير ستر نفسي کشمکش او نارمتيا کې اخته وي ، فکر يې پريشانه وي ، ذهن يې خپور وي ، د شعور ، غور ، تفکر او پوهې صلاحيتونه يې ډير کم وي ، «هيولاک ايليس» او «البرټ مول» او د ځينې نورو پوهانو ټولو نظر دا دې چې د حمل د وخت په اخري مياشت کې بنځه بلکل د دې وړ نه وي چې کوم جسماني يا دماغي کار ترې واخستل شي ، د حمل د وضعې نه وروسته د بې شميره ناروغيو د را پيدا کيدو انديبننه موجوده وي ، د زچگي زخم د هر قسم مکروب د جذبولو له پاره آماده وي .

د حمل دمخه حالت ته د تللو تر وخته پورې په غړو کې يو حرکت پيلیږي چې ټول جسماني نظام د گډوډۍ سره مخ کوي . که چيرې کومه ځانگړې پيښه ونه شي ، نو بيا هم اصلي حالت ته د گرځيدو له پاره جسم ته څو اونۍ په کار دي . په دې ترتيب د حمل د استقرار نه وروسته تر يوه کاله پورې بنځه په حقيقت کې ناروغه او يا لږ تر لږه نيمه ناروغه وي او دهغې د کار ځواک د عامو حالاتو په نسبت سم نيمایي بلکه تر نيمایي هم کم پاته کيږي .

بيا د رضاعت يا شيدې ورکولو داسې وخت وي چې په حقيقت کې بنځه دخپل ځان له پاره نه بلکه دهغه امانت (بچي) له پاره ژوند کوي چې فطرت ورته سپارلې دي . دهغې د وجود انرژي دهغې د کوچني له پاره شيدې جوړي ، هغه غذا چې بنځه يې خوري ، دهغې څخه يوازې همدومره دهغې جسم ته ځي چې دهغې د ژوندې پاته کيدو له پاره ورته اړتيا وي ، پاته ټوله د شيدو په جوړولو کې مصرفيږي ، له دې وروسته تر اوږدې مودې پورې د کوچني په پالنه ، ساتنه او روزنه خپله ټوله توجه مرکوز وي .

په اوسني وخت کې د رضاعت يا شيدو ورکولو د ستونزې حل داسې ښوول شوي دي چې کوچنيان په بهرنيو غذاگانو ماره کړي . خوداسهي حل نه دي ، ځکه فطرت چې د کوچني د ودې او نمو له پاره کوم وسايل د مور په سينه کې پيدا کړي هيڅ شې دهغې سهي بدل نه شي کيداې . کوچني د

هغه څخه بې برخې کول د ظلم او خپل غرضی پرتله نور څه نه دي ، د کوچنيانو ټول ډاکټران په دې خبره يو شوې دي چې د کوچني د سالمې ودې له پاره د مور د شيدو څخه بله ښه غذا نه شته . که څه هم اوس د کوچنيانو د روزني له پاره د نرسنگ کورونه او روزنتونونه جوړ کړل شوي دي ترڅو ميندې له خپلو کوچنيانو بې غمه او دکور څخه بيرون کارونو کې مصروفې شي خو په هيڅ نرسنگ کور او يا روزنتون کې د مورني شفقت مثال نه موندل کيږي ، د کوچني والي لومړۍ وختونه چې کوم محبت او مينې ته اړتيا لري هغه دکرايه شوو او مزدورو پالونکو په زړونو او سينو کې کله شته ، د کوچنيانو د روزني دغه نوې لارې چارې تر اوسه د زمينست څخه نه دي تيرې شوې . تر اوسه پورې هغو نسلونو ميوه نه ده ورکړې چې د کوچنيانو د روزني په دې نوو کارخانو کې تر روزني لاندې نيول شوي ، تر اوسه دهغوې اخلاق د هغوې کړنۍ د نړۍ تر منځ نه دي راغلي چې ددې تجربې د کاميابۍ او ناکامۍ په هکله نظر ورکړي . لهذا ددې طريقي په اړه به دا دعوا کول مخکې د وخته وي چې نړۍ د مور د غيږې بدیل پيدا کړې . لږ تر لږه دا حقيقت په خپل ځای دي چې د کوچني فطري روزنتونځاي دهغې د مور غيږه ده .

اوس په دې خبره د لږ عقل خاوند هم پوهيږي چې که چيرې د ښځې او نارينه دواړو جسماني او دماغي ځواک او استعداد بلکل مساوي هم وي ، بيا هم فطرت په دواړو باندې مساوي بار نه باروي . د نسل د پايښت په خاطر د تخم شنيدلو پرته د سړي په غاړه بل کوم کار نه دي وراچول شوي . ددې وروسته هغه بلکل ازاد دي ، د ژوند په کومه څانگه کې چې هغه غواړي کارو کړي کولای يې شي . برعکس ددې خدمت ټول بار د ښځې په اوږو وراچول شوي دي ، د همدې بار د پورته کولو له پاره ښځه دهغه وخته څخه تيارول کيږي چې لا د مور په گيډه کې دغونښې د يوې ټوټې په څير پرته وي . په دې اساس دهغې د وجود ټول ماشين د همدې له پاره تياريږي . په دې خاطر په هغوې باندې د ځوانۍ په ټولو وختو کې دحيض مياشتنۍ ناروغي راځي چې په هره مياشت کې ددربو څخه نيولې تراوه يا لسو ورځو پورې دوام کوي په دې وخت کې هغوی دکوم لوي مسؤليت د پورته کولو يا د جسماني او دماغي کار د ترسره کولو له پاره پوره وړتيا نه لري . په همدې اساس هغوې دحمل نه تر مخه او وروسته تريوه کاله پورې ډيرې ستونزې گالي ، او په حقيقت کې هغوی په دغه وختونو کې نيم ځانه اوسي ، همدا راز په هغوې د رضاعت دوه کاله وخت ډير ستونزمن تيريږي . هغوې پخپله وينه د انسانيت فصل ته وده ورکوي او دخپلې سينې په ويالو هغه خړوبه وي . د نسل د پايښت په خاطر هغه د کوچني لومړني څوکاله په همداسې تکليف او ستونزو کې تيروي چې د شپې خوب او د ورځې آرام پرې حراموي ، او هغه خپله آرامتيا ، لطف ، خوښي غوښتنې ، لنډه دا چې هر څه په دغه راتلونکې نسل باندې څاروي . کله چې دهغې دغه حال وي نو فکر وکړي چې اوس د عدل غوښتنه څه ده ؟ ايا دا عدل او انصاف دي چې د ښځو څخه دهغو فطري مسؤليتونو د ادا کولو او په ځاي راوړلو غوښتنه هم وشي چې سړي ورسره په کې شريک نه وي ، او بيا دهغو تمدني او ټولنيزو مسؤليتونو بار هم پرې د نارينه و سره برابر وريار کړل شي چې دهغې د وړلو له پاره نارينه د فطرت له لورې د ټولو مسؤليتونو څخه ازاد پريښوول شوي . هغوی ته وويل شي چې تاسې ټول هغه مصايب هم و زغمۍ چې فطرت ستاسې په اوږو ايښې دي او بيا زمونږ تر څنگ د ډوډۍ د پيدا کولو ستونزې هم زمونږ سره برابرې پورته کړئ ، سياست او عدالت ، صنعت او حرفه ، تجارت او زراعت او دامن په

قيام او د وطن نه د دفاع په خدمتونو کې هم زمونږ سره برابري شريکې اوسئ. زمونږ په ټولنه کې به زمونږ زړونه هم خوشحالي او زمونږ له پاره دعيش و عشرت ، خوښي او لذت وسايل هم برابر وي؟ دا په اصل کې عدل نه بلکه تيري او ظلم دي ، مساوات نه بلکه نابرابري ده.

د عدل غوښتنه خو بايد دا وي چې په هغه چا چې فطرت تر هر څه زيات بار وراچولې په هغوي د تمدن تر ټولو سپک بار وراچول شي. او په چا چې فطرت هيڅ بار نه دي وراچولې په هغوي د تمدن تر ټولو دروند بار و ربار کړل شي او هغې ته داهم ور وسپاري چې هغه دي د کورنۍ روزنه او ساتنه هم وکړي.

يو ازې دا نه چې په ښځې دکورنه بهر د مسؤليتونو بار اچول ظلم دي بلکه په حقيقت کې هغه د هغه نارينه ئي خدمتونو د تر سره کولو وړ نه ده چې پورته ياد کړل شول. ددې کارونو له پاره همغسې کار کوونکې موزون کيداې شي چې د کار کولو ځواک يې ثابت وي او په پرلپسې توگه خپلې دندې په پوره اهليت سره سرته رسوي او په فزيکي او دماغی ځواکونو يې باور کيداې شي خو په هغو کار کوونکو چې تل په هره مياشت کې د يوې کافي مودې له پاره د نه اهليت او بې کفايتۍ ناروغتيا پرې حمله کوي او دکار کولو وړتيا يې د مطلوبه معيار څخه په مکرره توگه ښکته پريوباسي نو هغه به په څه ډول ددغه مسؤليتونو بار پورته کړي.

دهغې عسکري ځواک يا بحري ځواک په حال غور وکړئ چې د ښځو څخه جوړ شوي وي ، او د جنگ په وخت کې څو سلمه د مياشتنۍ ناروغتيا له امله د فعاليت توان له لاسه ورکړي ، يو خاص شمير د ولادت يا کوچني د زيږدو په حالت کې په شفاخانو کې پرته وي او يو شمير د حامله کيدو په اساس دکار وړتيا و نه لري.

د فوځ مثال خو تاسې ويلاي شئ چې هغه د ډيرو سختو دندو د اجرا کولو سره اړيکې لري. خو پوليس ، عدليه ، ادارات ، سفارتي خدمات ، د اورگاډی ، صنعت حرفي او تجارت .... او په دې کې کوم کارونه داسې دي چې په پرلپسې توگه د باور وړ قابليت او اهليت ته اړتيا نه لري ؟

نو هغه څوک چې د ښځو څخه د نارينه و کار اخستل غواړي نو دهغوي مطلب شايد دا وي چې يا خو له ټولو ښځو څخه د ښځيتوب صفت سلب کړي او په دې توگه انساني نسل ته د پاې ټکي کيږدي. او يا دا چې دهغوي څخه څو فيصده لازما د ښځيتوب د سزا له پاره وټاکي او يا دا چې د تمدن د ټولو معاملاتو د اهليت معيار د تنزل سره مخ شي. خو که چيرې تاسې ددې څخه هر صورت

اختيار وړې ، خو ښځې د نارينه و د کارونو له پاره تيارول د فطرت د غوښتنو پر خلاف کار دي او داسې نه دانسانيت له پاره گټور دي او نه پخپله د ښځې له پاره. ځکه چې د ژويو د پوهې له مخې ښځه دکوچني د ساتنې او روزنې له پاره جوړه کړل شوې ، په دې خاطر د رواني علامو په دايره کې هم هغې ته هماغه صلاحيتونه ورکړل شوي چې دهغې د فطري دندې د ادا کولو له پاره ورته اړتيا ده لکه محبت ، همدردی ، مهرباني او زړه سوي ، حساسوالي او جذباتيتوب او څرنگه چې په جنسې ژوند کې سرې ته فعل او ښځې ته د انفعال مقام ورکړل شوي په دې خاطر ښځې ته ټول هغه صفتونه ورکړل شوي چې دهغې د ژوند دغه منفعلانه اړخ کار کولو ته تيار وي. هغه ته د سختۍ او شدت پر ځاي نرمي او نزاکت ورکړل شوي ، هغه ته د اغيزناکه کولو په ځاي د اغيزمن کيدو ، د فعل پر ځاي د انفعال ، د سختيدو او څښيدو په ځاي د ټيټيدو او ملايم کيدو صلاحيت ورکړل شوي ، هغوي ته د زړورتوب او جرئت پر ځاي د بې زړه توب او تيښتې خاصيت ورکړل شوي ، ايا ددغه ځانگړتياو تر

څنگ هغه کله هم د دغه کارونو له پاره موزون ثابتيداي شي؟ او د ژوند په هغه کارونو کې سوبه موندلای شي چې سختي، تحکم، مقابلي او سوړ مزاجی ته اړتیا لري؟ او د نرمو جذبو پر ځای قوي ارادو او پریکنده اراده غواړي؟ د انساني تمدن په داسې اړخونو کې د بنځې راوړل په خپله د بنځې ضایع کول هم دي او د تمدن د دې اړخونو ضایع کول هم.

په دې کې د بنځو له پاره ارتقانه بلکه انحطاط دي. د ارتقا معنی دا نه ده چې د چا طبیعي وړتیاوې تر فشار لاندې راول شي او له منځه یوړل شي او په هغې کې په مصنوعي توګه هغه وړتیاوې را پیدا کړل شي چې په فطري توګه په هغې کې نه وې موجود، بلکه د ارتقا معنی داده چې قدرتي وړتیاوو ته وده ورکړل شي هغه را وټوکول شي او ورته د ښه نه د بهتر عمل کولو زمینه برابره کړل شي، په دې کې بنځو ته کامیابی نه بلکه ناکامی ده، د ژوند په یو اړخ کې بنځې کمزورې دي سړې ځواکمن دي، خو په بل اړخ کې سړې کمزورې او بنځې ځواکمنې دي، تاسې بنځې په هغه اړخ کې چې کمزورې دي د سړو سره برابری ته راکاږئ چې طبیعي پایلې به یې دا وي چې بنځې به تل د نارینه و څخه کمزورې وي تاسې چې هر څومره تدبیرونه وکړئ دا شونې نه ده چې د بنځو له ډلې څخه ارسطو، ابن سینا، کانت، هیگل، شکسپیر، سکندر، نیپولین، سید جمال الدین افغان، صلاح الدین ایوبی، نور الدین زنگي او محمد بن قاسم، سلطان محمود غزنوي... په څیرو ګړي را پیدا کړئ خو تر څنګ یې که د ټولې نړې سړې خپل سرونه خوږ کړي نو هغوی به په خپل ټول جنس کې یوه معمولي مور هم پیدا نه شي کړای.

په دې کې پخپله د تمدن ګټه نه شته بلکه زیان دي، انساني ژوند او تهذیب ته چې څومره د زیروالي، سختی او قوت اړتیا ده په هماغه اندازه ورته درقت، نرمی او لطافت اړتیا هم ده، لکه څنګه چې ښه عسکري قوماندانانو ته د بهترینو منتظمینو او اداره چیانو اړتیا ده په هماغه اندازه بهترینو میندو، ښه بنځو او کورودانو ته اړتیا ده که د دواړو عناصرو څخه هر یو ساقط شي نو انساني تمدن ته یې ډیز زیان رسېږي.

دا هغه ویش دي چې پخپله فطرت د انسان د دواړو جنسونو تر منځ کړې دي. ژویو، غړیو او رواني علومو ټولو دې لورې ته اشاره کړې چې د کوچني د پیدا کیدو، او پاللو خدمت بنځو ته سپارل یو داسې پریکنده حقیقت دي چې پخپله په انساني تمدن کې ورته یو دایره ځانګړې کړل شوې ده، او هیڅ مصنوعي تدبیرونکو لا تر اوسه داسې ځواک نه دي پیدا کړي چې د فطرت دغه پریکړه بدله کړي، یو صالح تمدن هغه دي چې لمړی، خو دا پریکړه لکه څنګه چې ده همغسې ومني او بنځې ته خپل سهې مقام ورکړي او ورته په ټولنه کې د عزت مرتبه ورکړي د هغې تمدني او وګړیز حقوق ورکړي په هغوی یوازې د کورنۍ د مسؤلیتونه بار واچوي او د کورنه بهر مسؤلیتونه او د کورنۍ قوامیت سړو ته وسپاري، هغه تمدن چې د دې ویش د له منځه وړلو هڅه وکړي هغه که څه هم په ډاګیزه توګه څه ظاهري پرمختګ کولې شي خو بلاخره د داسې تمدن تباهي یو حتمي امر دي ځکه کله چې پر بنځه باندې د سړې په څیر برابر مسؤلیتونه ورواچول شي نو هغه بیا د خپل ځان څخه د فطري مسؤلیتونو بار ایسته غورځوي چې پایلې یې نه یوازې د تمدن بلکه دانسانیت بربادي هم ده. که چیرې بنځه د خپل فطري جوړښت په خلاف هڅه وکړي نو تر یوه نه یوه حده پورې د سړې د ټولو کارونو بار په اوږو اخیستې شي خو سړې هیڅکله هم د کوچني د پیدا کیدو او روزلو وړتیا نه شي ترلاسه کولای.

د فطرت ددغه ویش د په نظر کې نیولو سره دکورنۍ د تنظیم او په ټولنه کې د بنسټې او سپرې دندې په لاندې توگه ویشل کیدای شی:

1. دکورنۍ له پاره د روزی، پیدا کول، دهغه ملاتړ او ساتنه کول، او د تمدن دمحت غوښتونکو خدمتون پای ته رسول د سپرې کار دې او دهغې بنوونه او روزنه باید داسې وشي چې هغه ددغو اهدافو د تحقق له پاره ډیر زیات گټور ثابت شي.
2. دکوچنیانو روزنه، کورنۍ دندې او دکورني ژوند نیکمرغي او ارامتیا، او دهغې څخه جنت جوړول د بنسټې کار دې باید د بنسټې د بنې بنوونې او روزنې اهتمام وشي ترڅو دهمدې موخو د تحقق له پاره ښه جوگه شي.
3. دکورنۍ د نظم او ډسپلین د ساتلو له پاره یو کس ته د قانوني پولو په داخل کې د حاکمیت پوره واک ور په برخه وي ترڅو کورنۍ دخپلسرې او اړو دوړ څخه وساتي.
4. داسې وگړي یوازې سپرې کیدای شي ځکه چې دکورنۍ هغه غړي چې دماغي او قلبی حالت یې د میاشتنۍ ناروغۍ په دوران کې ثابت نه پاته کیږي داسې واکمنۍ او اختیاراتو د استعمال وړ نه شی گرځیدای.
5. د تمدن په نظام کې ددغه ویش او ترتیب دځای په ځای ساتلو له پاره باید مناسب احتیاطي ترابیرو نیول شي ترڅو ساده ډوله او بې عقله خلک دخپلې بې عقلۍ له وجې دنارینه او بنسټو دکار او فعالیت د ساحو په گډولو او مخلوطولو سره د صالح تمدن نظام برباد نه کړي.

انسانی تیروتنې :

په تیرو مخونو کې مو د خالصو علمي څیړنو، مشاهداتو، تجربو او دلایلو په مرسته ددې د ثابتولو هڅه وکړه چې که چیرې د انسانی فطرت د غوښتنو او د انسانی ذهني کمزورتیاو او جسماني جوړښت د دلائلو د لحاظ په ساتلو سره د تمدن یو سهې نظام ترتیب کړل شی نو د جنسي اړیکو تر حده باید دهغې نظام اصول او مبادي څه ډول جوړښت ومومي؟

په دې څیړنه کې هیڅ غموض نه شته. ټول هغه څه چې ویل شوي علمي ثابت حقایق او د حکمت پخې خبرې دي چې د علم او عقل خاوندان پرې ټول پوهیږي. خو که د انسانی عاجزۍ کمال ته وکتل شی او د تمدن هغه نظام چې د انسان په لاسو جوړ کړل شوي تر نظره تیر کړل شي نو دا به را په ډاگه شي چې ددې نظام په یوه اړخ کې هم د فطرت معلومي لارښوونې او غوښتنې په بشپړ او متناسب ډول په نظر کې نه دي نیول شوي. دا په ډاگه ده چې انسان په خپله د خپل فطرت د غوښتنو څخه بې خبره نه دي او نه دهغه څخه په خپله خپل ذهني کیفیات او جسماني ځانگړتیاوې پټې پاته دي، خوددې ترڅنگ دا حقیقت بلکل څرگند دي چې تر اوسه پورې هغه د هیڅ کوم داسې معتدل نظام په جوړولو بریالی شوي نه دي چې دهغه په اصولو او مناهجو کې په پوره توازن سره د ټولو فطري غوښتنو، ځانگړتیاو او د ټولو گټو او صالحو اهدافو رعایت شوي وي.

حقيقت ته د نه رسيدو ريښتونې لاملونه :

د هغې علتونه هماغه دي چې د هغې په لورې مونږ د دې کتاب په لومړيو پاڼو کې يادونه وکړه ، دا دانساني فطرت کمزورتيا ده چې د هغې نظر د کومې مسئلې په ټولو اړخونو باندې احتوي نه کوي ، تل يو اړخ تر نورور زيات د انسان توجه ځان ته را اړوي ، نو کله چې هغه يوې لورې ته مایل شي نو نور اړخونه يې بلکل د نظر نه پټ او غائب شي او يا يې قصدا پرېږدي. د ژوند په ډيرو وړو او وگړيزو چارو کې د انسان دغه کمزوري په ډاگه په نظر راځي ، بيا نو څه ډول شوني ده چې د تمدن او تهذيب دغه پراخه مسایل چې د هغوي څخه هر يو په خپل ځان کې بې شميره پټې او ښکاره څنډې لري د دې کمزورتيا د اغيز نه خوندي پاته شي. د پوهې او عقل په پانگې انسان حتما سرفرازه کرل شوي دي خو عموما د ژوند په معاملاتو کې يوازې عقل د هغې لارښوونه نه شي کولای. جذبات او ميلانات لومړی هغه يوې خواته وړي بيا چې کله هغه يو خاص لورې ته ځي نو بيا په عقل استدلال کوي او د پوهې نه کومک غواړي. په دغه حالت کې پخپله د هغه پوهه هغه ته د معاملي بل اړخ ور په گوته کوي او د هغې خپل عقل هغه په يو لور يټوب باندې متنبه کوي. خو بيا هم هغه خپله غلطی نه مني بلکه خپله پوهه او عقل مجبور وي چې د همدغې ميلان د تائيد له پاره دلائل او تاويلات برابر کړي.

خو ښکاره مثالونه :

د ټولني د کومې ستونزې په هکله چې مونږ بحث او څيړنه کوو ، په هغې کې د انسان همدغه يو اړخيزتوب د پوره افراط او تفريط سره ډاگيزه دي. يوه ډله د اخلاقو او روحانيت په لور دومره را کاره شوي او تردې حده پورې غلو کوي چې د ښځې او نر جنسي اړيکې له يوه سره د نفرت وړ عمل بولي. مونږ دغه بې اعتدالی په بودايې ، مسيحي او يو شمير هندو مذهبونو کې کتلې شو او دا د هغې اغيز دي چې تر اوسه پورې د نړۍ په يوې لويې برخې کې جنسي اړيکو ته په بده سترگه گوري ، که څه هم هغه د ازدواج په دايره کې وي او يا د هغې څخه بيرون او ازاد اړيکې وي.

د دې پايلې دا شوې چې د دغه ډول آند پيروانو د رهبانيت غير فطري او غير مهذب ژوند د اختلاف او د نفس د پاکوالي موخه گڼلې په دې اساس د انساني نسل ډيرو وگړو ، چې ښځې او نارينه دواړه په کې شامل دي ، خپل ذهني او جسماني ځواکونه د فطرت نه په انحراف او يا د فطرت سره په جنگ کې ضايع کړي . او کومو وگړو چې د فطرت غوښتنو ته مثبت ځواب هم ويلې هغه هم په دې آند ، لکه څوک چې مجبوراً خپله کومه ناولې اړتيا پوره کوي. ښکاره ده چې داسې اړيکې نه د ښځې او ميره په منځ کې محبت او مينه پيدا کولې شي او نه ترې کوم صالح او پرمختللي تمدن منځته را تلای شي.

يوازې دا نه بلکه په ټولني ژوند کې د ښځې د مرتبې د را پرېوستلو مسؤليت هم تر ډيره ځايه پورې د همدغې تش په نامه اخلاقي آند په غاړه دي ، د رهبانيت پالونکو ، جنسې کشش يوه شيطاني وسوسه او د کشش محرکه قوه يعنې ښځه يې د شيطان د ايښت تر نامه لاندې و نوموله او هغه يې د يوه ناپاکه وجود په څير چې د هغې څخه نفرت کول يې ، دهر هغه وگړي له پاره اړين دي چې د نفس پاکولای غواړي. په مسيحي ، بودايې او هندي کتابونو کې د ښځې په هکله همدا ډول آند موجود دي. او هغه ټولني نظام چې د همدې آند په اساس جوړ شوي وي او په هغې کې چې ښځې ته کومه مرتبه ورکړل شوې نو اوس د هغې په هکله انداز لگول کوم ستونزمن کار نه دي.

ددې برعکس یوې بلې ډلې د انسان د جسماني غوښتنو مراعات کړې خو په هغې کې یې دومره غلو کړې چې انساني فطرت خو پرېږده د حیوانیت غوښتنې او اړتیاوې یې هم له آنده غورځولې دي. په غربي تمدن کې دا کیفیت دومره را څرگند شوې چې اوس یې که د پتولو هڅه هم وکړی نو پتولې یې نشي. دهغوې په قانون کې زنا کوم جرم نه دي البته هغه څه چې جرم گڼل کېږي هغه جبر او اکراه ده، یا د کوم بل چا په قانوني امورو کې مداخله کول دي که دا دواړه خبرې نه وي، نو بیا زنا (د جنسې اړیکو خپریدل) په خپل ځای کوم جنایې جرم نه، بلکه کوم د شرم وړ اخلاقي عیب هم نه گڼل کېږي. ځکه چې دا کار لږ تر لږه د حیواني فطرت سره برابر دي، لیکن هغوې ددې څخه پښه وړاندې کښوده او د جنسې اړیکو حیواني موخي یعنی د نسل پیدا یښت او دهغې پایښت یې هم له نظره و غورځاوه او هغه یې یوازې د جسماني لطف اولذت ذریعه جوړه کړه. دلته یې د رارسیدو سره سم هماغه انسان یې چې په (احسن تقویم) باندې پیدا شوې، (اسفل سافلین) ته ور ورساوه. تر هر څه لمړۍ هغه د انساني فطرت څخه په انحراف د حیواناتو په څیر جنسې اړیکې اختیار کړې چې د هیڅ تمدن بنسټ نه شی گرځیدلې. بیا هغه د خپل حیواني فطرت څخه هم انحراف وکړ او ددې اړیکو فطري زیښه، یعنی د اولاد پیدا کیدل یې هم بند کړل، تر څو په نړۍ کې د هغې د توکم د پاته کیدو په خاطر نسل دنیا ته را نه شی.

یوې ډلې د کورنۍ اهمیت محسوس کړ خو هغه یې د دومره بندیزونو سره را یو ځای کړه چې وگړې یې په کې را تاو او را نغښتې پریښود. د نورو د حقوقو او دندو په اجرا کې یې توازن پرې نه ښود. ددې یو څرگنده نمونه د هندوانو کورنې جوړښت دي. هغوې د ښځې له پاره د ارادې او عمل هیڅ ډول ازادې نه ده ورکړې، په تمدن او اقتصاد کې یې هغوی ته هیڅ ډول حقوق نه دي پریښي، که هغه پیغله وې نو وینځه ده، که ښځه وې نو وینځه ده، که مور وي او که کونډه وي د وینځې حیثیت لري او ان تردې چې د وینځې څخه هم بد تر ژوند لري. دهغې په برخه یوازې ددندو اجرا کول دي، د حقوقو په کور کې یې ډیر ستر صفر څخه اخوانو څخه نه شته.

په دغه ټولنیز نظام کې ښځه د هماغه لمړۍ ورځې څخه د یوې بې ژبې ځناور په څیر بدلېږي تر څو په هغې کې د ځان پیزندنی شعور هم را و نه ټوکیږي. پرته له شکه چې ددغې آند په واسطه د کورنۍ بنسټ ډیر ټینګښت پیدا کړې او د ښځې د سرکشی ټول امکانات یې له منځه وړې، خو د ټولنې نیمايي برخه یې ذلیلله او خواړه کړې، دغه ټولنیز نظام په حقیقت کې په خپل جوړښت کې د خرابوالي ډیر خطرناک حالات را پیدا کړې چې پایلې او زیښې یې اوس هندوان په خپله احساسوي.

یوې بلې ډلې د ښځې د مرتبې د پورته کولو هڅه کړې او هغې ته یې د ارادې او عمل ازادې ورکړې خو په هغې کې یې دومره غلو کړې چې د کورنۍ پولې یې پرې له منځه وړې. ښځه، لور او وزې ټول ازاد، ان تردې چې د کورنۍ کوم سر او پالونکې هم معلوم نه وي، هیڅوک په بل باندې واکمني نه لري، میره د خپلې ښځې څخه د پوښتنې حق نه لري چې تا شپه چیرې سبا کړه، د لور نه پلار پوښتنه نه شي کولې چې ته له چاسره او چیرته ځې، میره او ښځه په حقیقت کې دوه برابر دوستان دی چې د مساوي شرایطو په اساس را یوځای شوې. یو کور جوړوي چې په هغې کې یې د اولاد حیثیت دهغې کوچنۍ ډلې د کوچنیو غړو په څیر دي. د مزاج او طبیعت یو ډیر کوچنی اختلاف هم دغه جوړښت هر وخت د خطر سره مخ کولای شی، ځکه چې د اطاعت او فرمانبرداری په څیر عنصر، چې د هر نظم د ځای په ځای ساتلو له پاره اړین دي، په دغه ډله کې بلکل نه شته، دا هغه غربي ټولنه ده چې دهغې مشران د تمدن او آبادۍ د اصولو په پوهه کې د پیغمبرۍ دعوه لري. که دهغوې ددې دعوي حقیقت معلومول غواړي نو د اروپا او امریکا په کومې یوې محکمي کې

د طلاقو او نکاح یا په کومې محکمی کې د کوچنیانو د جرایمو د قضا یا و (Juvenile Court) حال په خپله وویئ. همدا اوس چې د انگلستان د کورنیو چارو وزارت په دې هکله کومه شمیره خپره کړې ده هغې څخه را په ډاگه کیږي چې په کم عمره نجونو او هلکانو کې د جرایمو شمیره ورځ په ورځ زیاتېږي او دهغې علت یې دا بیان کړې دي چې د کورنۍ د سپلین او نظم و ضبط کمزوري شوي. په دې هکله د (۱۹۳۴م Blue Book of crime statistics for کتاب و گورئ).

په انسان او یا په ځانگړې توگه د بنځې په فطرت کې چې د شرم او حیا کومه ماده ځای پر ځای کړې شوې ده په هغې د پوره پوره پوهیدو او عملاً په لباس او ژوند دود کې په واقعي ډول د هغې په پلې کولو کې هېڅ انساني تمدن بریالی شوی نه دی، شرم او حیا د انسان او په ځانگړې توگه د بنځې د بهترینو صفاتو نه شمیرل کیږي. خو په لباس او ټولنیز ژوند کې د هغه رامخته کیدل د کومې عقلي طریقي او یا بهترینو اصولو له مخې نه دي شوي، د بنځې د ستر صحیح حدود ټاکل او په پوره توگه د هغه د خوندي پاته کیدو له پاره هیچا هم کونښن نه دي کړي، د بنځې، او نر لباس او د هغوي په ادابو او کړو وړو کې د حیا کولو له پاره هېڅ ډول اصول نه دي ټاکل شوي. په معاشرت کې بنځه او نر، بنځه او بنځه، نارینه او نارینه، ترمنځه د حجاب له پاره مناسبه او معقوله حد بندی نه ده شوې، د تهذیب او عامه اخلاقو له آنده چې دا خبره څومره مهمه ده نو په هماغه اندازه ورسره د تغافل نه کار اخیستل شوي، دهغې څخه یې څه رسم و رواج ته پرې ایښي، حال دا چې رسم و رواج د ټولني د حالت د بدلیدو سره بدلیدونکې شي دي. او څه یې د خلکو د شخصي غوښتنو پورې تړلي. حال دا چې نه د شرم او حیا د جذبې له مخې ټول وگړي یو شان دي او نه هر وگړي د سلیم ذوق او انتخاب سهي قوت لري چې د خپلې همدې جذبې په واسطه په خپله ځانته کومه مناسبه طریقه اختیار کړي. د دې پایلې دا شوې چې د مختلفو ډلو ټپلو په کالیو او گډ ژوند کې د حیا او بې حیايي یو عجیب گډون تر نظره کیږي چې په هغې کې کوم عقلي مناسبت، یو شان والي، برابري او یا د څه اصولو پابندي نه ترسترگو کیږي. په شرقي هیوادونو کې دا شیان تر یوه حده پورې محدود دي. خو د غربي ولسونو په کالیو او معاشرت کې چې کله د بې حیايي عنصر ډیر زیات و غورید، نو هغوي له یوه سره د شرم او حیا رینښې غوڅې کړې. د هغوي نوې آند دادې چې په اصل کې شرم و حیا کومه فطري جذبه نه ده بلکه دا جذبه یوازې د لباس اغوستنې عادت را پیدا کړي، د عورت پټول او حیا درلودل د اخلاقو پر بنایست پورې هېڅ اړه نه لري بلکه دا په حقیقت کې د انسان د جنسي غوښتنو د تحریک او را پاروونکو عواملو څخه یو عامل دي. [دا هماغه نظر دي چې (wester marck) په خپل کتاب (The history of Human marriage) کې کښلې دي]

د بې حیايي د همدغې فلسفي عملي تفسیر هغه نیم لوڅ لباس، د جسماني بنایست مقابلي، لوڅه نڅا، لوڅه عکسونه په سټیجونو باندې د فحاشۍ، مظاهري او عریانی په لور چټکه ځغاسته، یوازې د حیوانیت په لور د انسان ورتگ دي او همدغه بې اعتدالي د مسئلې په بل اړخ کې هم ترسترگو کیږي.

هغو چې اخلاق او عصمت ته اهمیت ورکړي هغوي د بنځې ساتنه د یوه روح لورنکې، عقل او پوهې لورنکې او یوه ژوي په څیر نه بلکه د یوه بې روحه زیور او د یوه ارزښتناکه کانی په څیر کړي او د هغې د ښوونې او روزنې اړتیا یې له یوه سره له نظره غورځولې. حال دا چې د تمدن او تهذیب د ښه والي له پاره د بنځې ښوونه او روزنه هم همدغومره اهمیت لري لکه څومره یې چې د سرې په هکله لري. خو هغوي چې د ښوونې او روزنې اهمیت احساس کړي نو بیا یې د اخلاقو او پاک لمنۍ اهمیت له نظره غورځولې او دیو بل حیثیت څخه یې د تهذیب د له منځه وړلو له پاره لاره جوړه کړې ده.

کومو وگړو چې د فطرت د ویش ساتنه کړې هغوي د تمدن او ټولني په خدماتو کې يوازې د کورد ادارې او د کوچنيانو د روزني مسؤليت د بنځې په غاړه اچولې او په سرې بې د روزي د لاس ته راړلو مسؤليت وربار کړې ، خو په دې ویش کې بې هم توازن و نه شو ساتلای ، هغوي د بنځې څخه ټول مالي حقوق سلب کړل ، په وراثت کې يې د هر ډول حق څخه بې برخې کړه ، د ملکيت ټول حقوق سرې ته منتقل شول او په دې توگه يې په اقتصادي اړخ کې بنځه بې لاسه او بې پښو کړه ، د بنځې او نر تر منځه يې اړيکې په واقعيت کې د بادار او وينځې تر منځ اړيکې وگرځول ، ددوي په مقابل کې يوه بله ډله را پورته شوه ، هغوي د بې انصافي د له منځه وړلو تکل وکړ او بنځې ته يې د هغې د تمدني ، ټولنيزو او مالي حقوق د اعاده کولو اراده وکړه خو دا وگړي د يوې بلې غلطې مرتکب شول ، د هغوي په ذهنونو باندې د ماديت غلبه وه په دې خاطر هغوي بنځه د اقتصادي او تمدني غلامۍ نه دخلاصون معني دا وگنله چې هغه دې هم د سرې په څير د کور يو گټور وگړي شی او د ټولني د ټول مسؤليتونو په پورته کولو کې د سرې سره برابره ونډه ولري . د ماديت له آنده په دې طريقه او لاره کې ډير جذابيت پروت و ځکه چې په دې ترتيب نه يوازې د سرې په اوربو بار سپک شو ، بلکه د مالي وسايلو او دولت د لاسته راوړو او د عيش او عشرت د وسايلو په برابرولو کې دوه برابره ډيروالي راغې ، ددې نه اخواد ولس د عمراني او اقتصادي چارو ډير مختللو له پاره دوه دوه لاسونه او دماغونه زيات کړل شو ، او په دې ترتيب د تمدن په ارتقاء کې ډير تيزوالي پيدا شو .

خو د مادې او اقتصادي اړخونو په لور ددومره زيات ميلان پيدا کيدلو پايله دا شوه چې نور اړخونه چې اهميت يې ددې اړخ څخه په هيڅ ډول کم نه دي د هغوي د سترگو نه پناه پاته شو او ډير هغه اړخونه چې هغوي پرې پوهيدل هم ، قصدا يې پرېښودل . د فطرت د قانون په پوهيدو سره سره چې د هغوي خپلې علمي څيړني پرې گواهي وايي بيا هم هغوي د هغې په خلاف قدم واخيست ، هغوي د بنځې سره د انصاف او عدل کولو دعوه وکړه خو په حقيقت کې د بې انصافي لورې ته ولاړل هغوي شخې ته د برابرۍ د ورکولو دعوه وکړه مگر په حقيقت کې يې نا برابرې منځته راوړه چې ثبوت يې په خپله د هغوي په علومو او فنونو کې تر لاسه کيږي . هغوي د تمدن او تهذيب اصلاح کول غوښتل خو په واقعيت کې يې د هغې د تخريبولو او له منځه وړولو له پاره ډير ويروونکي اسباب او وسايل تيار کړل چې تفصيلا يې په خپله د همدې بيان کړل شوو پيښو او پخپله د همدوي په واسطه د تيار کړل شوو شميرو د مخې را څرگنديږي .

بنسکاره ده چې هغوي ددې فعاليتو څخه بې خبره نه دي ليکن لکه څنگه چې مونږ منځته بيا کړل دا د انسان کمزورتيا ده چې هغه پخپله دخپل ځان له پاره د قانون په جوړولو کې د ټولو مصلحتونو د اعتدال او تناسب لحاظ نه شي ساتلای . هغوي د نفس د غوښتنو له مخې په افراطي توگه په يوې لورې لاهو کيږي او کله چې لاهو شي نو بيا ډيري بنسگنې دهغه له نظره پټې پاته کيږي او د نورو ډيرو بنسگنيو او حقيقتونو د کتلو او پوهيدو تر څنگ د هغوي په لور د ليدلو څخه سترگی پټوي .

ددغه قصدي او ارداي پوندوالي ښه ثبوت به مونږ ددې نه زيات بل پيدا نه کړو لکه څنگه چې ددوي دخپل يو پوند آندې ليکنه دلته را نقل کړو . د روس نامتو ساينس پوه انتون نيميلوف (Anton Nemilov) چې يو پوخ کمونسټ دې په خپل کتاب [The biological Tragedy of Woman] چې ددغه کتاب انگليسي ژباړه په لندن کې په ۱۹۳۲م کال کې شوې [د ساينسي تجربو او مشاهدو له مخې د بنځې او نارينه تر منځ د فطري نابرابرۍ په ثابتولو کې نژدې دوه سوه پاڼې تورې کړې خو بيا پخپله د همدې ساينسي څيړنې وروسته ليکي چې : [نن سبا که دا وويل شي چې بنځې ته د تمدن په نظام کې محدود حقوق ورکړل شوي نو ډير خلک به دهغې تائيد وکړي . مونږ په خپله ددې وړانديز سخت مخالف يو ، مگر مونږ خپل نفس بايد په دې ونه غولو

چې د بنځې او نر ترمنځ په عملي ډگر کې مساوات پيدا کول ساده او اسان کار دي. د نړۍ په هيڅ ځاي کې د بنځې او نر د مساوات له پاره دومره هڅې نه دي شوي لکه څومره چې په روسيه کې شوي دي. په هيڅ ځاي کې په دې هکله دومره د تعصب نه پورته او فياضت نه ډک قوانين نه دي جوړ شوي لکه څومره چې په شوروي کې جوړ شوي. خو د دې هر څه سره سره واقعيت دا دي چې په کورنۍ کې د بنځې په حالت او حيثيت کې ډير لږ بدلون راغلي نه يوازې په کورنۍ کې بلکه په ټولنه کې هم. [۷۲ مخ]

اثر او سه پورې د نر او بنځې ترمنځ د نابرابرۍ تخيل، نه يوازې په هغه طبقو کې چې په ذهني توگه کمزوري دي، بلکه د شوروي اتحاد د لوړو او روښانفکرو اقسارو ترمنځ هم همدا تصور او په خپله په بنځو کې د دې تصور اغيز دومره زور پروت دي چې که چيرې د هغوي سره د برابرۍ سلوک وکړای شي، نو هغوي هغه د سرې د مرتبي نه ډير بنکته گڼي، بلکه هغه د سرې په کمزورۍ او نه سرپيتوب حمل کوي، که چيرې مونږ په دې هکله د کوم ساينس پوه، کوم مصنف، کوم شاگرد، کوم تاجر، يا د کوم پوخ کمونست د افکارو په لټه کې شو نو ډير ژر به دا حقيقت مونږ ته را په ډاگه شي چې هيڅکله هم هغوي بنځه دخپل ځان سره برابره نه گڼي. که چيرې د اوسنۍ زمانې کوم ناول ولولئ، که څه هم هغه د کوم ازاد فکره ليکوال له خوالیکل شوي وي، خو په ډاډمنه توگه به په هغې کې په يو ځاي نه يو ځاي کې داسې جملې راغلې وي چې د بنځې په هکله به په کې د هغې تخيل چغلي کړي وي. [۱۹۵/۱۹۴ مخونه].

ددې علت دا دي چې دلته انقلابي اصول د يوه ډير مهم حقيقت سره ټکر خوري، يعنې د دې حقيقت سره چې د بيولوژۍ (Biology) له نظره د دواړو جنسونو ترمنځه برابري نه شته او په دواړو برابر بار او مسؤليت نه دي اچول شوي. اوس که دغه لاندې اقتباس ولولئ نو بيا په خپله ترې نتيجه واخلي.

«رښتيا خبره خو داده چې په ټولو کارکونکو (Workers) کې د جنسي گډوډۍ (Sexual Anarchy) نښې را برسيره شوي دي، دا د خطر نه ډک حالت دي چې د سوسياليسټ نظام د تباه کولو او له منځه وړلو اخطار ورکوي، دهرې ممکنې لارې څخه يې بايد مقابله وشي ځکه چې په دې محاذ جنگ کول ډير ستونزمن کار دي. زه د داسې پېښو په زرگونو نمونې وړاندې کولي شم چې ترې دا په ډاگه کيږي چې شهواني خپل سري (Sexual Licentiousness) نه يوازې په ناپوهه خلکو کې بلکه د کارگرانو په لورېو تعليم يافته وگړو کې چې د پوهې له اړخه پوره رسيدلې دي، هم خپره شوې.»

دغه عبارت په خپله د دې گواه دي چې له يوه اړخه پخپله اعتراف کوي چې د بنځې او نر ترمنځه فطرت پخپله مساوات نه دي پيدا کړي. په عملي ژوند کې هم د مساوات د راپيدا کولو هڅې نه دي بريالي شوې او ترکومه حده پورې چې د فطرت سره په جنگ جگړه کې دغه ډول مساوات هم جوړ کړل شوې دي د هغې زبېښه داشوه چې د فحاشۍ يو ستر سيلاب راغلي چې د ټولني ټول نظام يې د خطر سره مخامخ کړي دي د بله اړخه دا دعوه چې په ټولنيز نظام کې د بنځې پر حقوقو هيڅ ډول بنديزونه بايد و نه لگول شي او که چيرې داسې وشي نو مونږ يې مخالفت کوو د دې نه اخوا د دې امر بل څه ثبوت نه شته چې انسان جاهل نه دي بلکه د علم، پوهې او عقل خاوند او دهر څه څخه باخبره د خپل نفس د غوښتنو داسې غلام دي چې د هغې له مخې خپلې علمي څيړنې هم باطلوي او د خپلو تجارېو او مشاهداتو نفې کوي. هرې لورې ته خپلې سترگې ترې او يوازې د نفس د غوښتنو تابع او په دې لاره کې ترانتها پورې ځان رسوي. خو د دې افراط په خلاف د هغوي خپلو علومو ډير قوي دلايل وړاندې کړي، که څه هم غوږونه يې څومره واقعات واورې او سترگې يې هر څومره ناوړه نتايج وويني.

[أفريت من اتخذ الهه هواه وأضله الله علي علم وختم على سمعه وقلبه وجعل على بصره غشاوة فمن يهديه من بعد الله افلا تذكرون(الجاثية ٢٣)]

«نو ايا تا كله دهغه چا په حال باندې غور كړي دي چې هغه خپلې نفسي غوښتنې خپلې معبودې و گرځولې، او الله هغه له علم او پوهې سره په گمراهۍ كې و غورځاوه او دهغه پر زړه ، او غوږونو باندې يې مهر ووايه او دهغه پرسترگو يې پردې و غورولې ؟ له الله نه وروسته اوس بل څوك دې چې هغه ته هدايت وكړي ؟ ايا تاسې څه درس نه اخلئ؟»

د اسلامي قانون د اعتدال څرنگوالي :

دبې اعتدالی او د افراط او تفريط په دې نړۍ كې يوازې يو ولسي نظام شته چې په كې په پوره توگه اعتدال او برابري موندل كېږي. په هغې كې د انساني فطرت ټول اړخونه ان تردې چې دهغه ډير پټاړخ هم رعايت شوې دي. د انسان جسماني جوړښت او دهغې حيواني غوښتنې او دهغې انساني خوې او دهغې نفسي ځانگړتياوې او فطري بلنو په اړوند د ډيرزيات مكممل او تفصيلي علم څخه كار اخيستل شوې دي. دهغې د هريو څيز د پيداښت څخه چې د فطرت كوم هدف دې نو هغه يې په پوره كمال د يوه سره دهمدې لارې پوره كړې دي او بل هېڅ كوم مقصد ترې كه څه هم ډير كوچنې وي نه زيانمن كېږي. او بالاخره دغه ټول اهداف يو ځاي د هغې لوي هدف د لاسته راوړو او پوره كولو له پاره بسپنه كونكوې ثابتېږي چې پخپله د انسان د ژوند اخري هدف دي. دغه اعتدال ، توازن او تناسب دومره مكممل دي چې هېڅ انسان يې دخپل عقل او هڅو په واسطه منځته نه شي راوړې. دا په داسې حال كې چې دا ناشونې ده چې د انسان په لاس په جوړو شوو قوانينو كې به په هېڅ ځاي كې خامي نه وي ، دا نه يوازې ناشونې بلكه بلكل ناممكن ده . په خپله د قوانينو جوړول خولا پرېږده ، يومعمولي انسان ، ترڅو چې د فوق العاده سليم طبيعت خاوند نه وي، د دغه معتدل او متوازن او د حكمتونو ډك قانون په حكمتونو باندې په پوره توگه پوهيداي هم نه شي. اوبيا هغه چې په كلونو كلونو يې علوم او تجربې نه وي تر لاسه كړي او بيا په كلونو كلونو يې غوراو فكر پرې نه وي كړي، دا حقيقت درك كولاې هم نه شي .زه ددې قانون تعريف له دې امله نه كوم چې ما په اسلام ايمان راوړې بلكه په اصل كې ما په اسلام په دې خاطر ايمان راوړې چې ماته په اسلام كې پوره توازن ، كامل تناسب او د قوانينو سره يو شې والې په نظر راځي چې په ليدلو يې زما زړه گواهي وركوي چې په يقين سره ددې قانون جوړونكې د ځمكې او اسمانونو خالق او په پټه او ښكاره هر څه پوه دي او حق هم همدا دي چې په مختلفو اړخونو كې ښوويدلې او لاهو شوې انسان ته د عدل او برابري نېغه لاره هماغه ښولې شي .

[قل اللهم فاطر السموات والارض عالم الغيب والشهادة أنت تحكم بين عبادك في ما كانوا فيه يختلفون (الزمر ٢٢)]

(ووايه ، اى الله ! د اسمانونو او ځمكې پيدا كوونكېه ! په پټه او ښكاره باندې پوهيدونكېه ، همدا ته به د خپلو بندگانو په مينځ كې دهغه څه په هكله فيصله وكړې چې هغوي په كې اختلاف كوي)

د اسلام ټولنيز نظام

1. اساسي نظريات:

د اسلام د ځانگړتياو څخه يوه داده چې هغه د خپل قانون په حکمت پخپله رڼا هم اچوي ، په ټولنه کې د نسجې او سړي تر منځ د اړيکو د ټينگولو له پاره چې کوم قانون اسلام وړاندې کړې د هغې په هکله پخپله اسلام مونږ ته وايي چې د هغې قانون بنسټ د حکمت په څه ډول اصولو او د فطرت په کومو حقيقتونو ولاړ دي .

د زوجيت اساسي مفهوم:

په دې لړ کې تر ټولو لومړۍ هغه حقايق چې په ډانگ پيلې توگه په قران کریم کې بيان شوي هغه دادي:

(و من کل شیء خلقنا زوجين لعلکم تذکرون) [الذاريات ۴۹]

(او مونږ د هر شي جوړې پيدا کړې دي بنايې تاسې پند واخلئ)

په دې قراني ايت کې د زوجيت د قانون (Law Sex) د هر اړخيزتوب لورې ته اشاره شوې ، د نړۍ پيدا کونکې پخپله ، دغه راز په ډاگه کوي چې د هغه د کائيناتو دغه ټول ماشين د زوجيت (Pairs) په قاعدې باندې جوړ کړل شوي دي او څومره کارخاني چې تاسې په نړۍ کې وينئ دا ټولې د جوړو (Pairs) د تزويج يوه کرشمه ده . اوس په دې غور وکړئ چې زوجيت وايي څه ته ؟ زوجيت په اصل کې دادي چې په يوه څيز کې فعل وي او په بل کې قبول او انفعال ، په يوه شي کې اغيزوي او په بل کې اغيزمن کيدل . همدغه فعل او انفعال ، اغيز او اغيزمن کيدل ، د فاعليت او قابليت اړيکې ددو شیانو تر منځ د زوجيت اړيکې دي ، ددې اړيکو په واسطه ټول ترکيبات جوړښت مومي او د همدغې ترکيباتو څخه د پيدا يښت ټوله کارخانه چلېږي . په کائيناتو کې چې څومره شيان دي هغوي ټول په خپله طبقه کې زوج او زوج ، او جوړه جوړه پيدا شوي دي او د هر دوو ميره او نسج تر منځ په اصلي او اساسي حيثيت سره د زوجيت اړيکې شته چې يو فاعل دي او بل قابل او منفعل . که څه هم د مخلوقاتو په هره طبقه کې ددې اړيکو کيفيت مختلف وي مثلاً يو زوجيت هغه دي چې په احادو او عناصرو کې موندل کېږي ، بل هغه دي چې په مرکباتو کې پيدا کېږي او بل هغه دي چې په نمولرونکو اجسامو کې په نظر راځي ، او بل هغه دي چې په حيواناتو کې موجود دي ، دغه ټول زوجيتونه د نوعيت ، کيفيت او فطري مقاصدو له اړخه يو د بل سره توپير لري خو اصل زوجيت په ټولو کې هماغه يو ډول دي . په هر نوع کې ، هغه که د هرې طبقې پورې مربوط وي ، د فطرت اصل مقصد يعنې د ترکيب واقع کيدل ، او د ترکيب د شکل دلاسته راوړلو له پاره دي ته اړتيا ده چې د ميره او نسج څخه په يوه کې د فعل قوت وي او په بل کې د انفعال .

د پورتنې ايت د دغه مفهوم د پوهيدونه وروسته له هغه څخه د زوجيت د قانون درې لومړني اصول ثابتېږي .

لمړۍ: د هغې فارمول له مخې چې الله جل جلاله ټول کائينات پيدا کړي او کومه طريقه يې

چې د خپلې کارخانې د پرمخ بيولو ذريعه گرځولې هغه هيڅکله هم نه شي کيداې چې

ناپاکه او ذليله و او سي بلکه هغه د خپل اصل له مخې ډيره پاکه او محترمه ده او همداسې

بايد و اوسي . د کارخانې مخالفين هغه گنده او د نفرت وړ گنجلې شي ، ډه ډه ورڅخه کولاي

شي ، مگر پخپله د کارخانې صانع او مالک هيڅکله هم دا نه غواړي چې دا کارخانه بنده

شي ، د هغې منشاء خود داده چې ددې ماشين ټولې پرزې کار وکړي او د خپلې برخې ټول

کارونه سرته ورسوي .

دوېم: فعل او انفعال دواړه ددې کارخانې د چلولو له پاره يو شان اړين دي ، د فاعل او

منفعل دواړو وجود په دې کارخانې کې يو شان اهميت لري ، نه د فاعل په فعلي حيثيت

کې کوم عزت دي او نه د منفعل په انفعالي حيثيت کې کوم ذلت . د فاعل کمال دادي چې په

هغې کې د فعل قوت او د فاعليت کيفيات موجود وي ترڅو هغه د زوجيت د فعلي اړخه

کار په ښه توګه تر سره کړي او د منفعل کمال دادې چې په هغې کې انفعال او د انفعالیت کیفیت موجود وي ترڅو هغه د زوجیت د انفعالي او قبولولو د اړخه خدمت په ښه توګه تر سره کړي.

د یوه معمولی ماشین پرې هم که کوم وګړي دهغې د اصلي ځایه څخه لرې کړي او دهغې څخه هغه کار اخیستل وغواړي چې هغه دهغې کار له پاره جوړې شوې نه وي نو دغسې وګړي احمق او جاهل ګڼل کېږي. اول خو هغه ته په دغه ډول هڅه کې کوم بریالیتوب نه تر لاسه کېږي او که چیرې هغه ډیر زور و لګوي نو همدومره به وکړي چې ماشین به مات کړي. همداسې حال د زوج فاعل، د زوج منفعل په ځای، یا د زوج منفعل د زوج فاعل پر ځای د ایښوولو دې. داسې فکر او هڅه کولې شی چې د بریالیتوب په هیله د نور حماقت ثبوت هم وړاندې کړي، خو ددې ماشین جوړونکې هیڅکله داسې نه کوي، هغه د فاعل پرې د فعل په ځای کې ږدي او په همدغه حیثیت سره دهغې روزنه کوي، او د منفعل پرې د انفعال په ځای کې ږدي او دهغې د انفعالي استعداد روزنه کوي.

دریم - فعل په خپل ذات کې په قبول او انفعال باندې یو ډول برتری لري. دا برتری په دې معنی نه ده چې په فعل کې عزت دې او په مقابل کې یې انفعال ذلیل ګڼل کېږي، بلکه فضیلت او برتری یې په اصل کې د غلبې او قوت او اغیز په معنا ده، کوم شی چې په بل شی باندې فعل کوي هغه په دې خاطر پرې کوي چې هغه پرې غالب وي، دهغې په مقابل کې طاقتور دې او په هغې د اغیز کولو قوت لري او هر هغه څه چې ددغه فعل اغیز قبولی او دهغې څخه منفعل کېږي دهغې د قبول او انفعال علت دا ګڼل کېږي چې هغه مغلوب دې، دهغې په مقابل کې کمزورې دې او د اغیزمن کیدو استعداد لري. لکه څنګه چې د فعل د واقع کیدو له پاره د فاعل او منفعل دواړو وجود یو ډول ضرور دې نو په دې توګه دا هم ضروري ده چې په فاعل کې غلبه او داغیز قوت موجود وي او په منفعل کې د مغلوبیت د منلو اغیز او استعداد. ځکه که دواړه په یوه وخت کې یو شان وي او یو ته په باندې غلبه نه وي ورپه برخه. نو دهغې څخه یوهم دبل اغیز نه شي منلای او فعل بلکل نه واقع کېږي، که چیرې په رخت او ټوټه کې هم همغسې سختي وي لکه په ستنه کې چې شته نو بیا د ګڼدلو فعل نه تر سره کېږي، که چیرې په زمکه کې نرمي نه وي چې د یوې او یوهم غلبه و مني نو بیا خوزراعت او کور جوړونه ناممکن ګرځي.

یعنې په نړۍ کې چې څومره افعال واقع کېږي، دهغوي څخه به تر هغه وخته یوهم واقع نه شی چې د یوه فاعل په مقابل کې یو منفعل نه وي او منفعل د زوج فاعل داغیز نه د مغلوبیدو صلاحیت و نه لري. په میړنو او ښځو کې د فاعل زوج د طبیعت غوښتنه داده چې په هغې کې غلبه، قوت او تحکم وي، چې ورته نارینتوب او مردانګي وایي، ځکه چې د یوې فعلی پرې په حیث د خپل خدمت په تر سره کولو کې هغه ته همداسې کیدل په کار دي. خو ددې برعکس د منفعل زوج د انفعالي فطرت غوښتنه داده چې په هغې کې نرمي او نزاکت او لطافت او اغیزمن کیدل موجود وي چې ورته ښځیتوب، یا نسائیت یا نسوانیت ویل کېږي. ځکه چې د زوجیت انفعالي اړخ د همدغه صفاتو په واسطه سوېمن کېږي. هغه وګړي چې په دغه پټه او راز نه پوهیږي نو هغوي یا د فاعل ذاتي فضیلت د

عزت هم معنې اخلي او منفعل په خپل ذات کې ذليل گڼي ، او يا له يوه سره د هغه فضيلت څخه په انکار کولو سره په منفعل کې هم د هماغسې صفاتو د را پيدا کولو هڅه کوي چې په فاعل کې موجود وي. خو هغه انجنير چې دغه واره پرزي يې جوړې کړې دي هغه يې په دې ماشين کې داسې نصب کړي چې د عزت له اړخه دواړه يو شان او د روزنې او هدف له اړخه دواړه برابرې مگر د فعل او انفعال په طبيعت کې چې د غالبيت او مغلوبيت غوښتونکي دي په کې را څرگند شي ، تر څو د زوجيت منشاء او موخې پوره کړاې شي ، نه دا چې دواړه داسې کانې وگرځي چې ماتيدې خوشی خو په خپلو کې کوم امتزاج او يا کوم ترکيب قبلولای نه شي. دا هغه اصول دي چې د زوجيت د لمړني مفهوم څخه تر لاسه کيږي. يوازې د يو مادي موجوديت او وجود په حيث د بنځې او نر زوج کيدل ددې غوښتنه کوي چې د هغوي په اړيکو کې دا اصول مراعت کړل شي لکه چې په مخته تگ سره به تاسې ته په ډاگه شي چې د اسمانونو او ځمکو پيدا کوونکي چې د معاشرت کوم قانون جوړ کړي په هغې کې ددغه درې واړو اصولو پوره پوره رعايت شوي دي.

د انسان حيواني فطرت او دهغې غوښتنې:

اوس يو قدم نور هم مخته ولاړ شئ ، د بنځې او نارينه وجود يوازې يو مادي وجود نه بلکه حيواني هم دي. نو په دې حيث سره به ، دهغوي يو د بل زوج کيدل د څه شی غوښتنه کوي؟

قران فرمايي: **جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُّكُمْ فِيهِ**

..... ﴿الشوراء۱۱﴾

[الله تاسې ته پخپله ستاسې څخه جوړې پيدا کړي او په حيواناتو کې يې هم

جوړې پيدا کړي ، تر څو په دې توگه تاسې د ځمکې پر مخ خپاره کړي]

او په بل ځای کې فرمايي چې:

[نَسَأُكُمْ حَرْثًا لَكُمْ..... ﴿البقرة ۲۲۳﴾] [ستاسې بنځې ستاسې فصلونه دي]

په لمړي آيت کې يې د انسان او حيوان دواړو د جوړو د جوړولو يو ځای يادونه وکړه او دهغې گډ مقصد يې دا بيان کړ چې دهغې د زوجي اړيکو څخه د تناسل لړۍ جاري وي. په دوهم آيت کې يې انسان د حيوان څخه جدا کړ او دا يې په ډاگه کړه چې د حيواناتو په ډلو کې ددغه ځانگړي نسل په ميره او بنځه کې د فصل او دهقان په څير اړيکي شتون ولري. دا يو بيا لورژيکي حقيقت (Biological fact) دي. د بيولوژي له آنده غوره تشبيه چې بنځې او نارينه ته کيداې شي هغه همدا ده. ددغې دواړو آيتونو څخه درې نور اصول را په ډاگه کيږي.

۱: الله تعالی د ټولو حيواناتو په څير د انسان جوړې هم ددې مقصد له پاره جوړې کړې دي

چې دهغې د جنسي اړيکو څخه انساني نسل دوام پيدا کړي. دا د انسان د حيواني فطرت

غوښتنه ده چې رعايت کول يې اړين دي. الله جلا جلاله انساني نسل ددې له پاره نه دي

پیدا کړي چې دهغې خو وگړي په ځمکه باندې د خپل نفس پالنه وکړي او بس له منځه ولاړ شي. بلکه دهغې اراده د یوه ټاکلي وخت پورې د انساني نوع پایښت دي. ددې ترڅنګ یې د انسان په حیواني فطرت کې جنسي میلان په دې خاطر پیدا کړي چې دهغې له مخې میړه او ښځه یو له بله سره یو ځای شي او د الله تعالی د ځمکې د آبادۍ له پاره د نسل د پیدا کیدو لړۍ جاري وساتي. هغه قانون چې د الله تعالی له اړخه راغلي هیڅکله هم جنسي میلان له منځه وړونکې او فنا کونکې نه شی کیدای او نه دهغې څخه د نفرت او دمکمل لړۍ والي تعلیم ورکونکې کیدای شي. بلکه په هغه کې یې په لازمي توګه دومره ځای ایښې دي چې انسان د خپل فطرت دغه غوښتنه په ښه توګه پوره کړای شي.

۲: ښځې او نر ته د فصل او دهقان په څیر د مشابهت دورکولو څخه دا په ډاګه کیږي چې د انساني جوړې «میړه او ښځې» اړیکې د نورو حیواناتو د زوجینو د اړیکو څخه توپیر لري. د انساني حیثیت نه پرته د حیواني اعتبار له مخې هم دهغوی د وړو جسماني ترکیب یې دغسې جوړ کړې چې په اړیکو کې یې باید داسې پایښت موجود وي لکه څنګه چې ددهقان او فصل په منځ کې وي. لکه څنګه چې په پټي کې ددهقان کار یوازې تخم شیندل نه ، بلکه دهغې سره دې ته اړتیا هم شته چې هغه یې په اوبو خړوبه کړي. سره وړکړي او دهغې ساتنه وکړي. په همدې ترتیب ښځه هم همغسې ځمکه نه ده چې حیوانات په کې څری او که څوک په کې تخم ورواچوي نو د یوه خپل سړي نیالګي په څیر په کې را وټوکيږي. بلکه کله چې میوه نیسي نو دې ته اړتیا ده چې دهقان دهغې پالنه وکړي او دهغې د حفاظت او خوندي ساتني ټول بار په خپلو اوږو پورته کړي.

۳: د انسان په زوجینو (جوړو) کې چې کوم جنسي کشش شته هغه د بیولوژیکي اړخه هماغسې دي لکه چې په نورو حیواناتو کې چې میندل کیږي. د یوه جنس هر غړي د مقابل جنس د هر غړي په لور حیواني میلان لري او د تناسل ستره غوښتنه چې دهغې په طبیعت کې ایښودل شوې ده، ددواړو صنفونو ټول وگړي یو د بل لوري ته راکاږي. په دې اساس د کائناتو د پیدا کونکې له خوا جوړ شوې قانون د انسان د حیواني فطرت ددې کمزوري اړخ څخه هیڅکله هم بې پروا کیدای نه شي ځکه چې په هغې کې د جنسي خپراوي (Sexual Anarchy) په لور ډیر زیات میلان پټ پروت دي چې د خوندي ساتلو د ځانګړیو تداویرو پرته یې په ولکي کې ساتل شوني نه دي. او که چیرې یو ځل د ولکې او کنترول څخه ووځي نو د انسان څخه پوره حیوان بلکه په حیواناتو کې هم د تر ټولو نه پستې درجې ته یې د لویدلو څخه هیڅ شي نه شي درولي.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ﴿١﴾ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ﴿٢﴾ إِلَّا

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ (التین ۲-۴)

(انسان مو په ډیره ښه بڼه پیدا کړ سیمیا کړ دې تر ټولو ټیټو ټیټ ته - مګر هغه چې ایمان یې راوړې او کړي یې وي سم سم عملونه - نو دوی لره به وي بدله تلپاتې)

انساني فطرت او دهغې غوښتنې :

لکه څنگه چې مو مخکې په تفصیل سره بیان کړل چې حیواني طبیعت ، د انساني خلقت په تهداب کې د ځمکې او بنسټ په څیر دې او په همدې ځمکې او تهداب باندې د انسانیت تعمیر جوړ کړل شوي دي .

د انسان د انفرادي وجود او دهغې د نسل د پایښت له پاره چې د کومو شیانو اړتیا ده دهغې اړتیاو د پوره کولو او لاس ته راوړنو له پاره الله تعالی د انسان په حیواني طبیعت کې هر څه ایښي دي . مگر د الهي فطرت منشاء هیڅکله هم دا نه ده چې دهغې ارزوگانو څخه دې کومه یوه پوره نه کړل شي ، یا دې ددې وړتیاو څخه کومه یوه د فنا سره مخ کړي . ځکه چې دا ټول شیان په هر حال اړین دي او دهغې پرته انسان او دهغې نسل ژوندي نه شي پاته کیدای . مگر فطرت دا غواړي چې انسان دخپلو دغو ارزوگانو د پوره کولو له پاره او دهغې د وړتیاو څخه دکار اخیستلو په وخت کې یوازې حیواني لاره خپله نه کړي ، بلکه دهغې انساني طبیعت چې د کومو امورو غوښتنه کوي او په هغې کې چې د حیواني امورو څخه پورته کومه غوښتنه شته دهغې له اړخه دهغې طریقه باید انساني وي ، د همدغې غرض له پاره الله تعالی شرعي حدود ټاکلي دي ترڅو د انسان ټول کره وړه په یوه قانون کې را ونغاړي . ددې ترڅنګ یې دا اخطار هم ورکړې دې که چیرې مو د افراط یا تفریط لار غوره کړه او ددغې حدودو څخه تجاوز وکړئ نو خپل ځان به په خپله په هلاکت کې واچوئ . لکه چې فرمایي :

﴿..... وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۗ...﴾ (اطلاق-1)

[چا چې د الله له پولو څخه تیرې وکړ هغه گویا په خپله په خپل ځان تیرې او ظلم کړې دي] اوس وینئ چې په جنسي معاملاتو کې قران مجید د انساني فطرت د کومو ځانګړتیاو او غوښتنو په لور اشاره کوي:

الف- په انساني فطرت کې چې د انساني اړیکو کوم شکل ایښوول شوي دي دهغې تفصیل دادې چې:

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ

مَوَدَّةً وَرَحْمَةً ۗ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ (الروم ۲۱)

(او دهغه له نښانو څخه (بله) داده چې هغه ستاسې له پاره همدا ستاسې له جنس نه میرمنې پیدا کړې ترڅو چې تاسې له هغو سره آرام ترلاسه کړئ او ستاسې (دښخې او خاوند) په منځ کې یې مینه او خواخوږي پیدا کړه. په باوري ډول په دې کې دهغو خلکو له پاره ډیرې نښانې دي چې غور او فکر کوي.)

﴿...هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ...﴾ (بقره ۱۸۷)

[هغوي ستاسې لباس دي او تاسې دهغوي لباس یاست.]

ددې تر مخه چې په کوم آیت کې د انسان او حیوان، دواړو، د جوړو د پیدا کولو یو ځای کومه یادونه شوې هله د زوجینو د پیداېښت هدف یوازې د نسل پایښت په گوته شوې و. اوس د حیوان څخه په را بیلیدو د انسان دا ځانگړتیاوې بیانوي چې په هغوې کې د زوجیت یو بل ستر مقصد هم شته او هغه دا چې د هغوې تر منځ اړیکې دې یوازې شهواني نه وي بلکه هغه دې په مینې او محبت ولاړې وي. د هغوې تر منځ دې د زړونو او روحونو د یو ځای کیدو تعلق وي. هغوې دې یو د بل راز لرونکې او د غم او خوښۍ په وخت کې یو د بل سره شریک و اوسي. د هغوې تر منځ داسې یو ځای والي او تړون وي لکه څنگه چې په لباس او جسم کې وي، د دواړو جنسونو دغه اړیکې د انساني تمدن د عمارت د جوړولو د بنسټ تیره ده لکه چې مونږ تر مخه په پوره تفصیل سره بیان کړل. ددې تر څنگ د «لَتَسْكُنُوا

إِلَيْهَا» څخه هم دې لورې ته اشاره کوي چې د بنځې په وجود کې د نارینه و له پاره د سکون او راحت سرمایه پرته ده. او د بنځې فطري خدمت هم همدا دې چې هغه د نارینه دغه د هڅو او هاند او ستونزو ډکه دنیا د سکون او راحت په یوې ځنډې بدله کړي. دا د انسان کورني ژوند دې چې غرب یې دمادي گټو په خاطر له یوه سره اهمیت له نظره غورځولې. په داسې حال کې چې د تمدن او آبادۍ په برخه کې چې څومره اهمیت نورو څانگو ته ورکړل شوې همغومره اهمیت باید دې څانگې ته هم ورکړل شي ځکه دمدي ژوند د پرمختگ له پاره دې څانگې ته همدومره اړتیا شته لکه څومره چې نورو څانگو ته اړتیا ده.

ب- دا جنسي اړیکې یوازې د میره او بنځې دوه اړخیزه مینې او محبت غوښتنه نه کوي بلکه ددې غوښتنه هم کوي چې کوم اولاد چې د دغه اړیکو په پایلو کې پیدا کېږي دهغې سره هم باید ژور روحاني اړیکې شتون ولري. الهي فطرت ددې له پاره د انسان، په ځانگړې توگه د بنځې جسماني جوړښت او د حمل او رضاعت په طبیعي توگه داسې انتظام کړې چې د هغې په رگ رگ او رینښې رینښې کې د اولاد سره مینه ځای پر ځای شوې ده. لکه چې قران مجید کې فرمایي:

[..... حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهَنًا عَلٰی وَهْنٍ وَفَصَلَتْهُ فِي عَامَيْنِ ..... ﴿١٤﴾ (لقمان- ١٤)]

[د هغې مور هغه په کمزورۍ سره په خپله گیده کې و ساته او دده په (شیدو) ورکولو یې دوه کاله ولگیدل]

[..... حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفَصَلَتْهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا..... ﴿١٥﴾

(الاحقاف ١٥)]

(دهغې مور په پوره تکلیف سره هغه په گیده کې و ساته، د تکلیف سره یې و زیږاوه او دهغې په حمل او شیدو ورکولو یې دیرش میاشتې ولگیدې)

همدا ډول د سرې حال هم دې ، که څه هم د اولاد په محبت او مينه کې له ښځې څخه کم دې .

[...زَيْنَ النَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ... ﴿١٤﴾ (ال عمران ١٤)]

[ښايسته کړل شوي دې دخلکو له پاره د مرغوبو شيانو محبت لکه د ښځې او اولاد] دغه فطري محبت د انسان او انسان ترمنځ د ويني او خپلولۍ رينښې جوړوي ، بيا د همدغې رينښو په واسطه کورنۍ او د کورنيو نه قبيلې او ولسونه جوړېږي او دهغې د اړيکو څخه تمدن مينځه ته راځي .

[وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾] (الفرقان ٥٤)

[او هماغه ذات دې چې له اوبو نه يې يو بشر پيدا کړ بيا يې له هغه نه د نسب او خسرگنۍ دوه بيلا بيلې لړۍ و غځولې . ستا پروردگار د ستر ځواک خاوند دی]

[يَتَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّنْ ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاهُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾] (الحجرات ١٣)

[اې خلکو مونږ تاسې له يوه نارينه او يوې ښځې نه پيدا کړئ او بيا مو تاسې قومونه او قبيلې وگرځولئ ترڅو چې تاسې يو تر بله سره و پيژنئ . په حقيقت کې د الله په وړاندې له تاسې نه تر ټولو زيات عزتمند هغه څوک دې چې په تاسې کې تر ټولو زيات پرهيزگار وي . په باوري ډول الله په هر څه پوهيدونکې او باخبره دې .]

د رحمنو ، نسبونو او خپلوليو رينښې په اصل کې د انساني تمدن لومړنۍ او طبيعي مؤسسات او بنسټونه دي او دهغې د جوړښت انحصار په دې چې اولاد دخپل معلوم او پيژندل شوي مور و پلار څخه وي او نسب يې خوندي وي .

(ج) - د انساني فطرت غوښتنه دا هم ده چې هغه دخپلو زحمتونو زيبينې او دخپلو گټو وټو څخه که څه پرېږدي نو هغه دې خپل اولاد او دوستانو ته پرېږدي ، هغه چاته چې ټول عمر يو دبل سره د ويني او رحم په رشته کې را نغاړي وي .

[... وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾] (الانفال ٧٥)

(د الله په کتاب کې د ويني خپلوان يو د بل زيات حقدار دي په يقيني ډول الله په هر څه باندي پوهيږي .)

[... وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ... ﴿٤﴾] (الاحزاب ٤)

(او څوک چې تاسې په ځويوالي بللې وي ، هغه الله ستاسې زوي نه دې گړځولې .)

پس د ميراث د ویش له پاره هم د نسب ځوندیتوب ضروري دې .

(د) - د انسان په فطرت کې د حيا جذبه يوه فطري او پيداينستي جذبه ده . دهغې د وجود ځينې برخې داسې هم شته چې دهغې د پتولو خواهش الله جل جلاله دهغه په طبيعت کې ايښې دې . همدغه طبيعي غوښتنه ده چې دهماغه لمړيو ورځو څخه يې انسان په يو ډول نه يو ډول لباس اغوستن باندې مجبور کړی دې ، په دې هکله قران په پوره قاطعيت سره د نوي دور د نظرياتو او افکارو ترديد کوي . هغه وايي چې د انساني جسم هغه برخې چې د ښځې او نر له پاره د جنسي جاذبيت سبب گرځي دهغې ښکاره کولو باندې د شرم احساس او دهغې د پتولو هڅه د انساني فطرت غوښتنه ده خو شيطان غواړي چې هغه برخې بايد خلاصې وي لکه چې فرمايي:

[فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْءَاتِهِمَا ...]

[(الاعراف ۲۰)]

(بيا شيطان ادم عليه السلام او دهغې ښځه تيرويستل تر څو دهغوي په جسم کې چې کومې برخې دهغوي نه پټې کړل شوي وي هغه برخې هغوي ته را برنډې کړي .)

[... فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجْرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْءَاتُهُمَا وَطَفِقَا مَخَصِفَانٍ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ

الْجَنَّةِ ..]

[(الاعراف ۲۲)]

(او کله چې هغوي د هغې ونې څخه څکه وکړه نو هغوي ته دهغوي د وجود پټې برخې را ښکاره شوي نو هغوي بيا ، هغه برخې ، د جنت د ونو په پاڼو پتولې)

بيا قران وايي چې الله جل جلاله لباس په دې خاطر نازل کړ چې هغه ستاسې له پاره د ستر پتولو وسيله هم وي او د زينت او ښايست وسيله هم . خو يوازې د ستر پتول کافي نه دې دهغې سره ضروري ده چې ستاسې په زړونو کې تقوي (د الله جل جلاله نه ويره) هم وي .

[يٰۤاَيُّهَا اٰدَمُ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُورِي سَوْءَاتِكُمْ وَرِيشًا وَلِبَاسُ التَّقْوٰى

ذٰلِكَ خَيْرٌ ذٰلِكَ مِنْ ءَايٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ] (الاعراف ۳۲)

(اې د ادم بچيانو ! مونږ تاسې ته کالي نازل کړي دي چې ستاسې د بدن شرم ځايونه وپوښي او ستاسې د بدن د ساتنې او ښکلا وسيله هم وي او ډيره غوره جامه د پرهيزگاري او تقوي جامه ده . دا د الله له نښانو څخه يوه نښانه ده . په کار ده چې خلک ورڅخه درس واخلي .)
دا د اسلام د ټولنيز نظام له پاره اساسي اصول دي ددغې تصوراتو په ذهن کې د نيولو نه وروسته ددې ټولنيز نظام تفصيلي شکل ووينئ چې دهمدغې اصولو په بنسټ جوړ شوی دې . ددې مطالعې په دوران کې تاسو بايد په ژوره توگه دا پلټنه وکړئ چې هغه نظريات

چې اسلام يې د خپل قانون اساسي گړځوي او په عملي او تفصيلي توگه يې نافذوي تر کومه ځايه په کې يو شان والي، برابري، منطقي اړيکي او مطابقت قايم پاته کېږي. د انسان په لاس جوړ شوي څومره قوانين چې مونږ وليدل د هغوي ټولو گډه او ښکاره کمزوري داده چې د هغوي د اساسي نظرياتو او عملي تفصيلاتو تر منځ پوره منطقي اړيکي نه شته. په اصولو او فروعو کې يې پوره تناقض ليدل کېږي. هلته چې کوم کليات بيانېږي دهغې مزاج يو ډول دي او د عمل له پاره چې کوم احساس او جذبه جوړېږي دهغې مزاج څه بله لاره خپلوي، د فکر او تعقل په اسمانونو کې يو ډول نظر وړاندې کوي خو کله چې د اسمانونو څخه رانېکته او په عملي ډگر کې داخل شي او خپلې نظريې ته د عمل کالي ورواغوندي نو بيا دلته په عملي ډگر کې په داسې نورو مسايلو کې ورک شي چې هغه خپله نظريه يې هم له ياده ووځي، د انسان په جوړ کړل شوو قوانينو کې يو هم داسې قانون نه شته چې د دغسې کمزورتياو څخه خالي وي.

اوس تاسې په ډيره ژوره توگه هغه قانون ووينئ چې د عربستان په شگلورپه کې يو نالوستې انسان د نړيوالو تر منځ وړاندې کړ چې دهغې په ترتيبولو کې هغه د هېڅ قانون جوړونکې غونډې او يا کومي انتصابي کميټې څخه مشوره وانه خيسته. ايا تاسې ته دهغې په کوم ځاي کې کومه منطقي بې ربطې او يا د تناقض کوم څرک تر سترگو کېږي؟

د اسلام ټولنيز نظام

۲- اصول او ارکان:

د ټولني د تنظيم په لړ کې تر ټولو مهمه پوښتنه، لکه چې مونږ په يوه بل ځاي کې هم ورته اشاره کړې وه، د جنسي ميلان د کاواکي او خپراوي څخه مخنيوي او د يوه قانون، ظابطې او چوکاټ په حدودو کې يې اچول دي. ځکه چې دهغې پرته د تمدن چوکاټ جوړيداي نه شي او که جوړ هم شي نو دهغې چوکاټ د ماتيدو او انسان په ډير بد اخلاقي او ذهني سقوط کې د پريوتو څخه د خوندي پاته کيدو بله لاره نه موندل کېږي. په دې خاطر اسلام د ښځې او نر خپلمنځي اړيکي په مختلفو حدودو کې رانغاړي او په يوه مرکز کې يې سره راټولوي.

۱- محرمات:

د هر څه تر مخه اسلامي قانون ټولې هغه ښځې او نريو بل ته حرام کړي چې يو د بل سره په يو ځاي کې د اوسيدو يا د ډيرو نژدې اړيکو په لرلو سره مجبور دي. د نموني په توگه: [

حُرْمَتٌ عَلَيْكُمْ اُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخْوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأَخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخْوَاتُكُمْ مِنَ الرَّضْعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَرَبَائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّنْ نِّسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُم

بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَّيْلُ آبْنَائِكُمُ
الَّذِينَ مِنْ أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُحْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ

كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٢٣﴾ (النساء ٢٣)

(پرتاسې حرامي کړاې شوي ستاس میندې، لونی، خویندې، تریندې، تورې گانې، وریرې، خورزې، او ستاسې د تی شریکې خویندې، او ستاسې د بنځو میندې او ستاسې د بنځو هغه لونی (پرکتی) چې ستاسې په غیر کې پالل شوی دي، د هغو میرمنو لونی چې ستاسې ورسره د میره میرمنې اړیکه راغلي وي او که (یوازې نکاح ورسره تړل شوي وي او (د میره میرمنې تماس مونه وي نیولې نو (د هغو په پرېښودو او د هغو له لونیو سره په نکاح کولو کې) پرتاسې څه گناه نشته او ستاسې د هغو زامنو میرمنې چې ستاسې له پښت نه وي او دا هم پرتاسې حرامه ده چې دوه خویندې یو ځای په نکاح کړئ، مگر هغه څه چې مخته تیر شوي دي، الله جل جلاله بښونکې او مهربان دي.)
د حرمت دقانون په ایجادولويې دا اړیکې د جنسي میلان څخه دومره پاک کړي چې ددې خپلوانو د ډلې څخه هیڅ یو نر او بنځه د بل په لورې د جنسي کشش تصور هم نشي کولای. (د هغو خبیثو او حیوان صفتو وگړو پرته چې حیوانیت یې په هیڅ ډول اخلاقي حدودو کې نه شي را تلای.)

٢-: د زنا حراموالي:

ددې حدودو د ټاکلو وروسته یې بل بندیز دا لگولې چې ټولې هغه بنځې هم حرامې دي

چې بلفعل د بل چا په نکاح کې وي. (وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ

أَيْمَانُكُمْ.....(سورة النساء ٢٤)

(او میرمنې بنځې مگر هغه چې ستاسې په واک کې وي، دا پرتاسو لیکلي الهي فریضه ده او له دې نه سیوا درته روا کړې شوې، چې په خپل مال سره یې دنکاح کوونکو په حیث لټه وکړئ، نه د زنا کوونکو په حیث، نو که په دې (مال) سره موله دې نه تمتع اخیستل غوښتل، نو فرض مهر یې ورکړئ او له مهر نه وروسته په هغه څه کې کومه گناه درباندي نشته چې په خپلو کې ورباندي راضی شئ بې شکه چې الله باحکمه پوه دي.)
ددې پورته یادو کړل شوو نه وروسته چې کومې بنځې پاته کیږي د هغوې سره هر ډول بې بندوباره جنسي اړیکې ټینګول حرام گڼول شوې دي. لکه چې فرمایي:

(وَلَا تَقْرُبُوا الزَّيْنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٣٢﴾) (بنی اسرائیل ٣٢)

[زنا ته ور نژدې کیږئ هم مه، ځکه چې هغه بې حیایې ده او ډیره خرابه لاره.]

٣-: نکاح:

ددغه ډول حدودو او بندیزونو په لگولو د جنسې بې لاریو ټولې دروازې تړل شوي دي. خود انسان د حیواني فطرت د غوښتنې او د قدرت د کار خانې د ټاکلې لارې د جاري ساتلو په غرض د یوې دروازې پرانستو ته اړتیا وه، نو هغه دروازه یې د نکاح په شکل کې پرانسته، او ورته یې وویل چې دا اړتیا اوس تاسې پوره کړئ. خود منتشر او بې بندو باره اړیکو له لارې نه، او په پټه او په غلچکي توګه هم نه، او په بې حیایې سره هم نه، بلکه په ډانګ پیلې اعلان سره یو ځای، ترڅو ستاسې په ټولنه کې دا خبره په ډاګه وي چې فلانکې سرې او فلانکې بنځه یو د بل د ژوند ملګري شول. (... وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ ..... فَأَنْكِحُوهُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِهِنَّ وَآتُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتٍ أَخْدَانٍ ﴿٢٥﴾ ..... (النساء ٢٥))

او له تاسې څخه چې څوک د دې وس نه لري چې له اصیلو مسلمانو بنځو (محصناتو) سره نکاح وکړای شي نو (دوې دې) دهغوی څخه (په نکاح کړي) چې ستاسې بې لاسونه یې مالکان شوي، چې ستاسو د مؤمنو وینځو څخه دي. الله تعالی ستاسې د ایمان په حال بنځه پو هیږي. تاسې ټول د یوې ډلې خلک یاست، له دې امله دهغو د پالونکو په اجازه له هغوی سره نکاح وکړئ او په بنځه (معروفه) توګه دهغوی مهر ورکړئ. ترڅو چې هغوی د نکاح په بند کې خوندي (محصناتې) پاتې شي. په ازدې شهوات رانی پسې و نه ګرځئ او نه په غلا او په په پټه یارانې وکړئ، نو کله چې هغوی د نکاح په چوکاټ کې خوندي شي او بیا وروسته له هغه کومه بدلمني غوره کړي نو پر هغوی باندي د هغه مجازات نیمايي دې چې د اصیلو بنځو (محصناتو) له پاره ټاکل شوي دي. دا اسانتیا له تاسې څخه دهغو کسانو له پاره منځ ته راوړل شوې ده چې له هغو سره دمیرمنې نه لرلو له مخې د حدودو ماتولو اندیښنه وي خو که تاسې له زغم نه کار واخلي نو دا ستاسې له پاره غوره ده او الله تعالی بښخونکې او مهربانه دې. (

دلته د اسلام د اعتدال په لارې لږ څه غور وکړئ. کومې جنسي اړیکې چې د ازدواج د دایرې نه بیرون حرامې او د نفرت وړ دي، هغه یې نه یوازې د ازدواج په دایره کې جایز بلکه یو نیک، مستحسن، د ثواب او اجر کار ګڼلې دي.

اسلام د نکاح کولو حکم کوي او دهغې څخه ځان ساتونکو او اجتناب کوونکو ته د نفرت په سترګو ګوري، د دې ترڅنګ د میړه او بنځې تر منځ داسې اړیکې ټینګیدل په خپل ذات کې یو ستر عبادت ګڼي ان تردې چې که بنځه د خپل میړه د جائزې او روا غوښتنې څخه د ځان ژغورلو په خاطر نفلی روژه ونیسي یا په لمانځه او تلاوت کې مشغوله پاته شي نو هغه

د ثواب د ترلاسه کول په ځای گناهگار یېږي. په دې هکله د نبی اکرم صلی الله علیه وسلم د حکمت نه ډکه وینا وولولئ:

(علیکم بالباة فانه اغض للبصر واحسن للفرج فمن لم يستطع منکم الباة فعليه بالصوم و ان الصوم له و جاء) (ترمذي: ابواب النکاح و في هذا المعني حديث في کتاب النکاح للبخاري).

[تاسې ته نکاح کول په کار دی ځکه چې هغه سترگې له بده نظره ساتي او د شرم ځای د خوندي ساتلو ډیر غوره تدبیر دي. او څوک چې ستاسې له ډلې نه د نکاح کول قدرت و نه لري هغوی دې روژې ونیسي، ځکه روژه شهواني ځواک کمزوري کوي. (و الله اني لاختصکم الله واتقاکم له لکنی اصوم و افطرو اصلي و ارقدوا تزوج النساء فمن رغب عن سنتي فليس مني.) (بخاري کتاب النکاح).

[په الله تعالی سوگند چې زه د الله تعالی نه په ویره کې او دهغې د نارضایتې نه د خوندي کیدو په هکله له تاسې ټولو نه زیات یم، خوماته وگورئ چې روژه نیسم او افطار هم کوم لمونځ کوم او د شپې ویده کیږم هم، او د بنځو سره نکاح هم کوم، دغه زما لاره ده او هغه څوک چې زما د لارې پیروي و نه کړي نو هغه له ماسره هیڅ ډول اړیکې نه لري.]
(لاتصوم المرأة و بعلمها شاهدا الا باذنه) [بخاري باب الصوم]

[بنځه د خپل میړه په شتون کې دهغې د اجازې پرته نفل روژه نه شی نیولې.]
(اذا باتت المرأة مهاجرة فراش زوجها لعنتها الملائكة حتي ترجع) (بخاري کتاب النکاح)
[هغه بنځه چې د خپل میړه څخه لرې والې وکړي، دهغې نه جدا شپه تیره وي، پر هغې ملائکې تر هغې پورې لعنت وايي ترڅو چې بیرته دمیره سره نه وي یوځای شوي.]
(اذا رای احدکم امرأة فاعجبته فلیات اهلها فان معها مثل الذي معها) (ترمذي: باب ماجاء الرجل یري المرأة فتعجبه).

[کله چې ستاسې څخه څوک کومه بنایسته بنځه وويني او دهغې بنایست پرې اغیز وکړي نو خپلې بنځې ته دې ورشي ځکه چې دهغې سره هماغه څه شته چې دهغې سره و.]
ددې ټولو احکامو او لارښوونو څخه د شریعت هدف دادې چې د جنسي کاواکۍ ټولې دروازې وتړل شي، د جنسي اړیکو دایره د ازدواج په داخل کې را ونغاړل شي. ددې دایرې نه دباندې چې تر کومه حده پورې شوني وي د جنسي میل میلان له منځه ولاړ شي او هغه خوځښتونه چې د طبیعت پر غوښتنه یا د اتفاقي پیښو په واسطه را پیدا کیږي، دهغې د تسکین له پاره یو مرکز جوړ شی، د سړي له پاره خپله بنځه او د بنځې له پاره خپل خاوند ... ترڅو انسان د ټولو غیر طبعي او دخپله ځانه دراپیدا شوو هیجانانو او د جنسي عمل دخپریدو څخه د خوندي پاته کیدو په صورت کې د خپل را غوند کړل شوې ځواک (conserved energy) سره یو ځای د تمدن د نظام خدمت وکړي او د جنسي محبت او کشش هغه ماده چې الله تعالی ددې کارخانې دپرمخ بیولو له پاره په هر نړ او بنځه کې پیدا کړې، ټوله د یوې کورنۍ د تخلیق او دهغې د تینگښت له پاره په مصرف ورسپړي.

ازدواج له هره اړخه غوره دي ځکه چې هغه د انساني او حیواني فطرتونو غوښتنه ده او د الهي قانون اهداف تر سره کوي او د ازدواج نه کول د هره اړخه یو نامعقول کار دي ځکه چې

هغه به د دوو بديو څخه يوه حتما له ځانه سره لري خو دا چې انسان به د فطرت د قانون غوښتنه نه پوره کوي او خپل خواکونه به د فطرت سره په جنگ کې مصروفوي او يادا چې د فطرت د غوښتنو څخه په مجبوريت سره به د غلطو او ناروا لارو څخه خپلې جنسي غوښتنې پوره کوي.

۴:- د کورنۍ تنظيمول:

د جنسي ميلا دشتون له مخې د کورنۍ د جوړښت او دهغې د ټينگښت وروسته اسلام کورنې ژوند تنظيموي ، او دلته هم په پوره توازن سره د فطرت د قانون د ټولو هغو اړخونو رعايتول خوندي ساتي چې يادونه يې تر مخه وشوه .

د ښځې او نرد حقوقو په ټاکنه کې چې په کوم ډول د عدل او انصاف څخه کار اخستل شوي د هغې تفصيلات ما په خپل يوه ځانگړې کتاب کې چې «د ميره او ښځې د حقوقو» تر عنوان لاندې چاپ شوي خپاره کړي . دهغې کتاب د مطالعې په واسطه به تاسې ته په ډاگه شي چې د دواړو صنفونو تر منځ چې تر کومه حده پورې مساوات پيدا کيداې شي هغه اسلام جوړ کړي دي ، خو اسلام هغه مساوات نه مني چې د فطرت د قانون پر خلاف وي . د انسان په خيبر چې کوم حقوق سړي ته ورکړل شوي هماغسې ښځې ته هم ورکړل شوي (لهن مثل الذي عليهن) خو نارينه يا زوج ته د فاعل په خيبر ذاتي فضيلت (د عزت په معنې نه بلکه د غلبي د تقدم په معنې) [و الرجال عليهن درجه] (القره ۲۲۸) .

په دې ترتيب د ښځې او نر تر منځ د فاضل او مفضل د فطري اړيکو په منلو سره اسلام د کورنۍ تنظيم په لاندې بنسټونو جوړ کړي دي .

۱:- دنارينه قواميت:

په کورنۍ کې نارينه ته د قوام (مسؤل) حيثيت ورکړل شوي يعنې هغه د کورنۍ حاکم او ساتونکې دي ، او دهغې د اخلاقو او کړو وړو څارگر دي ، په ښځه او بچيانو د هغه اطاعت فرض دي (په دې شرط چې هغه د الله تعالي او دهغې د رسول د نافرمانۍ حکم ونه کړي) او په هغه باندې د کورنۍ له پاره د روزۍ د گټلو او د ورځني ژوند د اړتياو د پوره کولو مسؤليت ور بار کړل شوي دي .

[الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا

مِنْ أَمْوَالِهِمْ... (النساء ۳۴)]

(سړي په ښځو باندې قوام دي او دا دهغه فضيلت په اساس چې الله تعالي دهغوي څخه يوه ته په بل ورکړي او په دې علت سره چې هغه په هغوي باندې «د مهر او نفقي په شکل کې» خپل مال مصروفوي) .

(الرجل راع علي اهله وهو مسؤل «بخاري كتاب النكاح»

(نرد خپلې ښځې او کوچنيانو حکمران دي او دخپل دغه رعيت په هکله د الله تعالي په مخکې ځواب ورکونکي دي .)

[فَالصَّالِحَاتُ قَنِبَتْنَ حَفِظَتْنَ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ «النساء ۳۴»]

(نيکي بنځي د خپلو ميړنو اطاعت کوونکي ، او د الله تعالي په توفيق سره دخپلو ميړنو په نشتوالي کي دهغوي د ناموسونو خوندي ساتونکي اوسي .)
(قال النبي صلي الله عليه وسلم: « اذا خرجت المرأة من بيتها و وزجها كاره لعنها كل ملك في السماء و كل شئ موت عليه غير الجن و الانس حتي ترجع . » [كشف الغمه])
[نبي صلي الله عليه وسلم فرمايلي دي کله چې بنځه دخپل ميړه د اجازي پرته له کوره ووځي نو داسمان هره ملايکه پرې لعنت وايي او د جن او انس پرته هرشي چې دا پرې تيريږي ، لعنت پرې وايي ، ترهغې چې دا بنځه بيرته نه وي راگرځيدلي .]

[وَأَلَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ]

فَإِنْ أَطَعْتَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلاً إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيماً كَبِيراً «النساء

۳۴»]

(او دکومو بنځو څخه چې تاسې د سرکشي او نافرمانۍ ويره لرئ نو هغوي ته نصيحت وکړئ « که نصيحت و نه مني » نو دویده کيدو په ځايونو کې ورسره اړيکي بند کړئ « که بيا هم په خبره پوه نه شي » نو بيا يې تاديب کړئ که چيرې ستاسې اطاعت يې وکړ نو بيا پرې د تيري له پاره هسې بهانې مه لټوئ ، باور ولرئ چې له پاسه الله تعالي شته چې لوي او ډير ستر پوه دي)

همدا راز نبي صلي الله عليه وسلم فرمايي:

[لا طاعة لمن لم يطيع الله « روا احمد » و من حديث: لا طاعة في معصية الله « رواه احمد من حديث بن حصين »]

(د نبي کریم صلي الله عليه وسلم وينا ده : هغه څوک چې د الله تعالي اطاعت و نه کړي تاسې دهغې اطاعت و نه کړئ ، د الله تعالي په نافرمانۍ کې د هيچا فرمانبرداري نه کېږي .
فرمانبرداري يوازي په معروفو کې ده « داسې حکم کې چې جايز او معقول وي »)

[وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ لِتُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ

عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ « عنكبوت ٨ »]

(او مونږ انسانانو ته لارښوونه کړې ده چې هغوي دخپلو والدينو سره په ډير ښه شان سلوک وکړي خو که چيرې هغوي تاته حکم وکړي چې تاسې زما سره کوم شريک جوړ کړئ دکوم له پاره چې نه له تاسې سره او نه له هغوي سره « کوم دليل شته ، نو په دغسې حکم کې دهغوي اطاعت مه کوئ .)

په دې توگه د کورنۍ جوړښت داسې شوي چې په هغې کې يو کس مشر او د امر خاوند وي. خوک چې په دې نظم کې د گډوډيدو د راوستلو هڅه وکړي نو دهغې کس په هکله د نبی صلی الله عليه وسلم وعيد دادې:

[من افسد امرأة علي زوجها فليس منا «كشف الغمة»]

(خوک چې د ميره او ښځې ترمنځ د اړيکو د خرابيدو هڅه وکړي د هغې کس له مونږ سره هيڅ اړيکې نه شته «زمونږ له ډلې څخه نه دي»)

۲- د ښځې د کار چاپيريال:

د کورنۍ په تنظيم کې ښځه د کور مسؤله ټاکل شوې ده، د روزی او مال د پيدا کولو مسؤليت دهغې د ميره په غاړه دي او د همدغې مال په واسطه د کور نظم و نسق جوړول ددې کار دي.

[المرأة راعية علي بيت زوجها و هو مسؤلة «بخاری باب قوا انفسکم و اهليکم ناراً»]
(ښځه د خپل ميره د کور حاکمه ده او هغه د خپل حکومت په چاپيريال کې دخپلو اعمالو له پاره ځواب ورکونکې ده.)

ښځه د داسې ټولو دندو د سرته رسولو څخه مصؤنه او خوندي کړل شوې چې د کور نه د بيروني امورو پورې اړوند وي. د نمونې په توگه:

- په ښځې د جمعې لمونځ واجب نه دي «ابوداود باب الجمعة للمملوک والمرأة»
- په ښځې جهاد هم فرض نه دي که څه هم د اړتيا په وخت کې د مجاهدينو خدمت ته وردانگلی شي لکه چې په راتلونکو پاڼو کې به يې په تفصيل سره ولولئ.
- ښځې ته په جنازه کې گډون هم ضروري نه دي بلکه دهغې نه يې بنده کړې ده «بخاري باب اتباع النساء الجنائز»
- په ښځې د جماعت لمونځ او مسجدونو ته تگ هم لازمي کړل شوي نه دي، که څه هم د څه بنديزونو او شرايطو سره مسجد ته د تللو اجازه ورته شوې خو هغه هم غوره نه دي گڼل شوي.

➤ ښځې ته د محرم نه پرته د سفر کولو اجازه هم نه ده ورکړل شوې «ترمذي ماجاء في كراهيته ان تسافر المرأة وحدها - ابوداود باب المرأة تحج بغير محرم»

يعنې په هره طريقه د کور څخه د ښځې وتل ښه او غوره کار نه گڼل کيږي او دهغې له پاره په اسلامي قانون کې په کور کې پاته کيدل بهترين کار گڼل شوي دي. لکه څنگه چې د الله تعالی د وينا له مخې ورته د «و قرن في بيوتكن» الفاظ استعمال شوي دي.

[خينې خلک وايي چې دا حکم د نبی کریم صلی الله عليه وسلم د پاکو بيبيانو او د امت د ميندو له پاره ځانگړې شوي، ځکه چې د آيت پيل د «يا نساء النبي» څخه کيږي خو په دغه ټول آيت کې چې کومې لارښوونې شوي دي په هغوي کې به کومې داسې لارښوونې وي چې يواځې د امهات المؤمنين پورې ځانگړې شوي وي؟

دلته ويل شوي دي چې: «که چيرې تاسې پرهيزگارانې ياست نو د چاسره په نرمه او خوږه لهجه «چې ميلان ترې را څرگنديږي» خبرې مه کوئ، دا په دې خاطر چې که د چا په زړه کې څه خلل وي هغوي ستاسې په اړوند په زړه کې څه هيلې را پيدا نه کړي. کومه خبره چې کوئ نيغ په نيغه يې وکړئ. په خپلو کورونو کې ناستي

اوسئ ، د جاهليت سينگار مه کوئ او بهر مه گرځئ ، لمونځ آداء کړئ ، زکات ورکړئ د الله تعالی او دهغه د رسول «صلي الله عليه وسلم» اطاعت وکړئ ، الله تعالی غواړي له تاسې څخه نا پاکي لرې کړي.]
 په دې لارښوونو غورو کړئ په هغې کې کومه داسې خبره ده چې د عامو مسلمانو ښځو له پاره به نه وي ؟
 ايا مسلمانې ښځې بايد پرهيزگاري نه اوسي؟ ايا هغوې دې د پردیو خلکو سره د محبت په انداز کې خبرې وکړي؟ ايا هغوې دې د جاهليت سينگار وکړي او په کوڅو او بازارو کې دې وگرځي؟ ايا هغوې دې لمونځ او زکات او د الله تعالی او دهغه د رسول «صلي الله عليه وسلم» د اطاعت څخه انحراف وکړي؟ ايا الله تعالی هغوې په ناپاکۍ کې ساتل غواړي؟ که چيرې دا ټول عبادات د ټولو مسلمانانو ښځو له پاره عام وي نو بيا يوازې د «و قرن في بيوتكن» امر ولي د نبي کریم عليه السلام پاکو بيبيانو له پاره ځانگړې شي؟
 په اصل کې دا غلطه انگيرنه په دې خاطر را پيدا شوې چې د آيت په پيل کې خلکو ته دا ټکي ترسترگو شو چې «اې د نبي ښځو! تاسې د عامو ښځو په څير نه ياست» ليکن د بيان شکل دادې چې لکه څنگه چې کوم شريف کوچنی ته وويل شي چې «ته د عامو کوچنيانو په څير نه يې چې په بازارونو کې وگرځي او بيهوده مندې ترې ووهي ، ته بايد پاکيزه و اوسي ،» د داسې ويلو څخه هدف دا نه دې چې د نورو کوچنيانو له پاره بازاری کيدل او بيهوده حرکتونه کول يوه غوره کار دې او په ښه تميز سره اوسيدل د هغوې په حق کې کوم مطلوب خيز نه دې بلکه دهغې څخه د اخلاقو د بنايست يو معيار جوړول هدف دې تر څو هر هغه کوچني چې د شريفو کوچنيانو په څير ژوند کول غواړي دغې معيار ته د رسيدو هڅه وکړي.

په قرآن کې ښځو ته د پند ورکولو دغه طريقه په دې خاطر استعمال شوې چې د عربي جاهليت په ښځو کې همدغسې ازادې موجوده وه لکه څنگه چې نن په اروپا او امريکا کې ده ، د نبي کریم صلي الله عليه وسلم په واسطه په تدريج سره هغوی د اسلامي تهذيب پيرو وگرځيدې او دهغوې له پاره اخلاقي پولې او د ټولني ضوابط و ټاکل شول. په دغه حالت کې د امهات المؤمنين ژوند په ځانگړې توگه منضبط کړل شو. تر څو هغوې د نورو ښځو له پاره نمونه وگرځي او د عامو مسلمانانو په کورنو کې د هغوې د تگلارې تقليد وکړل شي [همدغه نظر علامه ابوبکر په خپل کتاب احکام القرآن دريم ټوک ۵۵ مخ کې ياد کړې او ليکلی يې دي چې: (که څه هم دغه حکم د نبي کریم صلي الله عليه وسلم او دهغې د ښځو په هکله نازل شوې دې خو هدف يې عام دې او نور ټول مسلمانان هم ورسره گډ دي ، ځکه چې مونږ دهغې په پيروي باندې مامور يو . او هغه ټول احکام چې د هغه له پاره نازل شوي دي زمونږ له پاره هم دي ، پرته له هغې امورو څخه چې دهغې په هکله وضاحت شوې چې هغه امورد هغوې له پاره ځانگړي دي.]

الله تعالی تاسې ته اجازه درکړې چې تاسې دخپلو اړتياو له پاره د کوره وتلاي شئ. خودا ډول اجازه يې يوازې د حالاتو په خاطر ورکړې او د اسلام د ټولنيز نظام ددې قاعدې چې «د ښځې د کار دايره دهغې کور دې» دا يوازې او يوازې وسعت او رخصت دې او په همدې پاته کيدل په کار دي.

۳- ضروري بنديزونه:

بالغو ښځو ته په خپلو شخصي کارونو کې پوره ازادې ورکړل شوې خو هغوې ته تر دې حده پورې خپلواکي نه ده ورکړل شوې لکه څومره چې يو بالغ نارينه ته ورکړل شوې دنموني په توگه:
 نارينه په خپل واک سره چيرته چې و غواړي تللاي شی ، خو ښځه که پيغله وي او که واده شوې او يا کونډه وي په هر حال کې اړتيا لري چې د سفر په وخت کې ورسره يوه محرم موجود وي ، لکه چې فرمايي:
 [لايحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر ان تسافر سفرا يكون ثلاثة ايام فصاعدا الا ومعها ابوها واخوها او زوجها او ابنها او ذومحرم منها]

(هرې هغې بنځې ته چې په الله تعالی او د اخرت په ورځ ایمان لري دا روا نه ده چې هغه درې ورځې او یا دهغې څخه ډیر سفر وکړي پرته له دې چې دهغې سره دهغه پلار یا ورور یا میره یا زوی یا کوم محرم نارینه وي.)

[و عن ابی هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم انه قال: لا تسافر المرأة مسيره يوم و ليلة الا و معها محرم و العمل علي هذا عند اهل العلم (ترمذي باب ماجاء في اكراهة ان تسافر المرأة وحدها)]
(ابو هريرة رضي الله عنه د نبي کریم صلي الله عليه وسلم له خولې فرمايي چې نبي کریم صلي الله عليه وسلم وفرمايل چې بنځه دې د یوې شپې او ورځې په اندازه یوازې سفر نه کوي تر هغه چې کوم نارینه محرم ورسره نه وي)

[و عن اي هريرة رضي الله عنه ايضا ان النبي صلى الله عليه وسلم قال لا يحل لامرأة مسلمة تسافره مسيرة ليلة الا و معها رجل ذو حرمة منها «ابوداود باب المرأة تحج بغير محرم»]

(د ابو هريرة رضي الله عنه څخه دا هم روایت دې چې نبي کریم صلي الله عليه وسلم فرمايلې دي چې د هېڅ یوې مسلمانې بنځې له پاره دا روانه ده چې «په یواځې ځان» د یوې شپې سفر وکړي مگر دا چې کوم خپل محرم ورسره وي)

په دې روایاتو کې چې د سفر د ټاکلو له پاره څه اندازه ټاکل شوې ، هغه د دې ثبوت دې چې د یوې ورځې یا دوه ورځو پوښتنه ترې نه را پیدا کېږي بلکه اهمیت یوازې د دې خبرې دې چې بنځې ته په یوازې ځان د سفر داسې اجازه مه ورکوي چې د فتنې سبب گرځي. په همدې اساس نبي کریم صلي الله عليه وسلم د سفر د اندازې د ټاکلو د اړتیا اهتمام نه دې کړې او په مختلفو حالاتو کې یې د وخت او موقع په نظر کې نیولو سره د سفر مختلفې اندازې بنوولې دي.

نارینه ته د خپلې نکاح په هکله پوره پوره ازادې وریه برخه ده ، د مسلمانو یا د کتاب د خاوند و بنځو «کتایانو» سره له چا سره چې و غواړي نکاح کولې شی ، وینځي هم ساتلای شی خو بنځې ته هېڅکله هم په دې هکله پوره واک نه دې ورکړ شوې چې هغه دې د کوم غیر مسلمان سره واده وکړي. لکه چې فرمایي: **لَا**

هِنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ... «المتحنه ۱۰»

(نه دا د هغوي له پاره حلاله ده او نه هغوي د دې له پاره حلال دي)

بنځه د خپل غلام څخه هم تمتع «جنسي خوند» نه شی اخیستلای لکه څنگه چې قرآن سړي ته د وینځې څخه د تمتع «جنسي خوند» او گټې اخیستو اجازه ورکړې ، دغسې اجازه بنځې ته نه شته ، د حضرت عمر رضي الله عنه په وخت کې یوې بنځې د «ماملکت ایمانکم.....» په غلط تعبیرولو سره ، د خپل غلام سره یو ځای شوه ، کله چې سیدنا عمر رضي الله عنه ته خبر ورسید نو هغه دا مسئله د صحابه و شورا ته وړاندې کړه او ټولو په اتفاق سره فتوا ورکړه چې: [قبحها الله تاولت کتاب الله فغيرت تاويله] (هغې د الله د کتاب غلط تاویل او معنی کړې ده.)

یوې بلې بنځې د سیدنا عمر رضي الله عنه نه د همداسې یوه کار اجازه و غوښته ، هغه هغې بنځې ته په سختۍ سره و فرمايل: (لن تزال العرب بغير ما منعت نساؤها «کشف الغمه للشعراني»)

(د عربو خیر بښکېه تر هغې پورې ده چې بنځې یې خوندي وي.)

د غلامانو او کافرانو پرته په ازادو مسلمانو نارینه وکې ښځه د خپل ځان له پاره د مېړه ټاکنه کولې شی خو په دې کار کې هم دهغوې له پاره د خپل پلار، نیکه، او ورور او نورو خپلوانو د نظر اخستل ضروري دي. که څه هم خپلوانو ته دا حق نه شته چې د ښځې درضا او رغبت پرته یې له چاسره نکاح وکړي. لکه چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي: **[الایما حق بنفسها من ولیها]** (کونډه د خپلې نکاح په هکله د ولي څخه زیات حق لري) او **[لا تتکح البکر حتی تستأذن]** (پيغلې نجونې تر هغې په نکاح مه ورکوي ترڅو چې مو ترې د نکاح کولو اجازه نه وی غوښتي). خود ښځې له پاره هم دا مناسبه نه ده چې د خپلې کورنۍ د مسؤلینو د رایې او نظر پر خلاف د هر چا سره چې و غواړي نکاح وکړي په دې خاطر په قران مجید کې هر چیرته چې د نارینه د نکاح حکم شوی نو هلته د «نکح ینکح» صیغه استعمال شوې چې معنی یې پخپله د نکاح کولو ده، د نمونې په توگه **[ولاتنکحوا المشرکات]** (د مشرکو ښځو سره نکاح مه کوئ)

[فانکحوهن باذن اهلهن] (دهغوې سره د هغوې د کورنیو د اجازې وروسته نکاح وکړئ) خو هغه ځای چې د ښځې د نکاح پورې اړه لري هلته په عامه توگه په باب افعال کې د نکاح صیغه استعمال شوې چې معنی یې نکاح کول دي د نمونې په توگه: **[انکحوا الایامی منکم «النور ۳۲»]** (د خپلو کونډو ښځو سره نکاح وکړئ) او **[ولاتنکحوا المشرکین حتی یؤمنوا «البقرة ۲۱»]** (د ښځو نکاح د مشرکانو سره مه ترې ترڅو چې هغوې ایمان را نه وړی). ددې معنی داده چې لکه څنګه چې واده شوې ښځه د خپل مېړه تابع اوسي، همدا راز نا واده شوې ښځه هم د خپلې کورنۍ د مسؤلو وگړو تابع وی خو دا تابعیت په دې معنی نه دي چې هغې ته د ارادې او عمل ازادې نه وي ورپه برخه، یا هغې ته په خپله معامله کې واک نه وي ترلاسه، بلکه دا په دې معنی ده چې ټولنیز نظام د گډوډیو څخه وساتل شي. د بهرنیو فتنو څخه د کورنۍ د اخلاقو او معاملاتو خوندي ساتل د سړي په اړه دي او د همدغې نظم په خاطر په ښځې دا فرض کړل شوې چې هر څوک چې د دې نظم مسؤلیت په غاړه ولري نو دهغوې اطاعت وکړي که هغه د هغې پلار وي، ورور وي یا مېړه وي.

۴- د ښځو حقوق:

په دې ترتیب اسلام د «بما فضل الله بعضهم علی بعض» د یوه فطري حقیقت د منلو سره یو ځای د «وللرجال علیهن درجه» ته هم سهې ځای ټاکلې دي، د ښځې او نرد بیولوژیکي او رواني اړخونو ترمنځ د رعایت له مخې چې کوم توپیر شته، هم هغه په واقعي توگه مني، او څومره توپیر چې ددوې ترمنځ موجود دي په همدغې اندازه یې ساتي او د همدې توپیر په اساس دهغوې دندې او مرتبې ټاکي. ددې وروسته یوه ډیره مهمه پوښتنه د ښځې د حقوقو په هکله را پورته کیږي؟ ددغې حقوقو په ټاکلو کې اسلام، په ځانگړې توگه، ددې درې خبرو لحاظ کړې دي.

- I. دا چې نارینه ته د کورد نظم او ادارې په خاطر کوم حاکمانه واک ورکړل شوې باید هغه دهغې څخه داسې ناروا گټې پورته نه کړي چې دهغې له مخې د ظلم او تیري مرتکب وگرځي او نه داسې وکړي چې د تابع او متبوع اړیکې یوه له بله سره د وینځي او بادار په اړیکو بدل کړي.
- II. دا چې ښځې ته ټول داسې فرصتونه برابر کړي چې دهغې نه په گټې سره، هغه د خپل ټولنیز نظام په پولو کې دننه، خپلو فطري صلاحیتونو ته وده ورکړي او په تعمیر او تمدن کې په ښه توگه ونډه واخیستلای شي.

۱۱۱. داسې چاپيريال جوړکړي چې په کې بنسټو ته د پرمختګ او برياليتوبونو لوړو مرتبو ته رسيدل شوني شي. خودهغې پرمختګ او برياليتوبونه چې هر څه وي بايد د بنسټ په حيث وي. ځکه چې نور جوړيدل خونه دهغې حق دې، او نه د نارينه په څير ژوند تيرونې له پاره دهغې تيارول په خپله هممهغې او تمدن دواړو ته گټور، او نه د نارينه په څير ژوند کولو کې هغه سوبمنده کيداې شي.

د پورته درې واړو موادو په نظر کې نيولو سره چې اسلام کوم پراخه تمدني او ټولنيز حقوق بنسټو ته ورکړي او د عزت او شرف کومه لوړه مرتبه يې ورکړې ده او بيا يې چې د همدې حقوقو او مراتبو د خوندي ساتلو په خاطر په خپلو قانوني او اخلاقي لارښونو کوم تلپاتې ضمانتونه ورکړي دې دهغې نمونه د نړۍ په هيڅ يو پخواني او يا نوې ټولنيز نظام کې نه موندل کيږي. دنمونې په توگه:

۱- اقتصادي حقوق:

تر ټولو مهم او اړوند څيز چې دهغې په واسطه په تمدن کې د انسان حيثيت جوړيږي او يا د کوم په واسطه چې د انسان حيثيت خوندي پاته کيږي هغه دهغې د اقتصادي حيثيت ټينګښت دې. د اسلام نه پرته نورو ټولو قوانينو بنسټه د اقتصادي اړخه ډيره کمزورې کړې او همدغه اقتصادي بې وسي، په ټولنه کې د بنسټ د غلامۍ تر ټولو ډير ستر لامل گرځيدلې.

اروپا د دغې حالت د بدلون هڅه وکړه مگر داسې چې بنسټه يې د مال په گټلو مجبوره کړه خو دهغوي دا هڅه د يوې بلې خرابۍ لامل شوه. اسلام د اعتدال منځنۍ لار غوره کړې. اسلام بنسټه ته د وراثت پراخه حقوق ورکړي. بنسټه د پلار، ميره، اولاد او نورو نژدې خپلوانو څخه ميراث وړي.

[۱] په وراثت کې د بنسټه برخه د سړي په نيمايي ده. د دې علت دادې چې بنسټه ته د نفقې او مهر حق ور په برخه شوې دې. چې سړي ترې بې برخې دې. د بنسټه نفقه يوازې دهغې په خاوند واجب نه ده بلکه دميره د نه موجوديت په وخت کې پلار، ورور، زوي او نورو خپلوانو باندې دهغې کفالت واجب دې، نو کله چې په بنسټه باندې هغه مسؤليتونه نشته کوم چې په يوه سړي باندې نو په وراثت کې دهغې حقوق هم بايد هومره نه وي لکه د سړي چې دي.]

همدا اراز د ميره له خوا ورته مهر هم ورکول کيږي. او د ټولو هغه اړخونو څخه چې ورته مال ورسيږي په هغې کې ورته د ملکيت او تسلط پوره پوره حقوق ورکول شوي دي. په دغه مال کې نه دهغې پلار، نه دهغې ميره او نه بل څوک تصرف او مداخله کولې شي. د دې نه اخوا که هغه په تجارت کې خپله پانگه په کار واچوي او يا پخپله مزدوري وکړي او څه گټه وټه ترلاسه کړي نو دهغې مالکه هماغه پخپله ده. خو د دې ټولو تر څنګ د هغې نفقه په ميره باندې واجب ده، بنسټه چې د هر څومره ډير مال او پانگې لرونکې وي دهغې ميره دهغې د نفقې څخه برياليمه کيدې نه شي. په دې ترتيب په اسلام کې د بنسټو اقتصادي حيثيت دومره ټينګښت مومي چې ډيروختونه هغه د سړي څخه په ډير ښه حالت کې اوسي.

۲- مدني حقوق:

➤ بنسټه ته دميره د غوره کولو پوره پوره حق ورکړل شوې. دهغې د رضا او خوښې پرته هيڅوک دهغې نکاح نه شي کولای او که هغه پخپله خوښه د کوم مسلمان سره نکاح وکړي نو هيڅوک يې مخنيوي نه شي کولې خو که چيرې دهغې انتخاب داسې يو څوک وي چې دهغې دکورنۍ د مرتبې څخه ښکته وي نو په دې حال کې دهغې خپلوان پرې نيکه کولې شي.

- دیوه ناخوبنه ، ظالم او بی کاره میړه په مقابل کې بنځې ته د فسخ او بیلتون پراخه حقوق ورکړل شوي دي .
- هغه واکمنی چې اسلام میړه ته په بنځې باندې ورکړې دهغې په استعمال کې د نیک سلوک لارښوونه شوې . قران مجید فرمایې چې «و عاشروهن بالمعروف...» (د بنځو سره نیک او ښه سلوک و کړئ.) او «ولا تنسوا الفضل بینکم...» (په خپل منځي اړیکو کې فیاضي او سخاوت له پامه مه باسئ.)
- نبي کریم صلي الله عليه وسلم فرمایې چې: [خيرکم خيرکم لئسائہ و الطفہم باہلہ...] (ستاسې له منځه ښه او غوره خلک هغوي دي چې د خپلو بیبيانو سره نیک سلوک کوي او دخپل اهل و عیال سره د لطف او مهربانی معامله کوي.)
- دا یوازې اخلاقي لارښوونه نه ده ځکه که چیرې میړه دخپلې واکمنۍ او ځواک په استعمال کې د ظلم او تیري څخه کار واخلي نو بنځې ته د قانون څخه د کومک غوښتلو پوره حق ورپه برخه دې .
- کونډو ، طلاقو شوو بنځو او ټولو داسې بنځو ته چې نکاح یې د قانون په اساس فسخ شوی وي او یا د تفریق د حکم په اساس دخپلو میړو نو څخه بیلې شوي وي ددویمي نکاح غیر مشروط حق ورکړل شوې او دایې ډاگیزه کړې چې پر هغوي باندې د پخوانی میړه او یا نورو خپلوانو هیڅ حق نه پاته کیږي . دا هغه حق دې چې تر نن ورځې پورې په امریکا او اروپا کې او یا نورو ، په اصطلاح پرمختللو ، هیوادونو کې بنځو ته لا تراوسه نه دي ورپه برخه شوي .
- په تعزیرې او جزایی قوانینو کې د بنځې او سړې ترمنځ پوره مساوات او برابري په نظر کې نیول شوې ده . د ځان ، مال او عزت خوندي ساتلو کې اسلامي قوانین د نراو بنځې ترمنځ هیڅ ډول توپیر نه مني .

۳- د بنځو ښوونه او روزنه:

بنځو ته د دیني او دنیوي علومو د زده کړې نه یوازې اجازه ورکړل شوې بلکه دهغې ښوونه او روزنه هغومره اړینه ده لکه څومره چې د نارینه و اړینه ده . له پیغمبر صلي الله عليه وسلم څخه چې د دین او اخلاقو ښوونه څومره نارینه و ترلاسه کوله په هماغه اندازه بنځو ترې هم ترلاسه کوله . هغه د بنځو له پاره ځانگړي وختونه ټاکلي و او په هماغه ټاکلو وختونو کې به بنځې د پیغمبر صلي الله عليه وسلم څخه د علم د حاصلولو له پاره را تللي . دهغه په پاڼو بیبيانو کې ، په ځانگړې توگه سیده بې بی عایشة رضي الله عنها نه یوازې د بنځو بلکه د نارینه و معلمه هم وه . او یوزیات شمیر سترو سترو صحابه و رضي الله عنہم او تابعینو ترې د حدیثو ، تفسیر او فقهې پوهه ترلاسه کوله .

اشراف خو پرېږده ، نبي اکرم صلي الله عليه وسلم وینځو او غلامانو ته هم د عمل او ادب د ورزده کولو حکم کړې لکه چې نبي اکرم صلي الله عليه وسلم فرمایي :

[بما رجل کانت عنده ولیده فعلمها فاحسن تعلیمها و ادبها فاحسن تادیبها ثم اعتقها و تزوجها فله اجران] (بخاري کتاب النکاح)

(له چا سره چې کومه وینځه وي او هغه هغې ته ښه ښوونه او روزنه ورکړي او هغې ته ښه تهذیب او اخلاق ورزده کړي بیا هغه ازاده کړي او واده ورسره وکړي نو هغې ته دوه برابره اجر ورکول کیږي)

نو تر کومه چې د تعلیم او روزنې پورې اړه لري اسلام د نراو بنځې ترمنځ په هیڅ ډول برتری او امتیاز نه دي قایل . یوازې په نوعیت کې یې څه توپیر شته ، د اسلام له نظره د بنځو غوره تعلیم دادې چې دهغې

څخه يوه ډيره بڼه بڼځه ، غوره مور ، او دکور د سنبالښت بهترينه نمونه جوړه کړل شي . دهغې د کار دائره دهغې کور دې . په دې خاطر بڼځې ته په ځانگړي ډول د همغسې علومو بڼوونه په کاره ده چې په همدغه چاپيريال کې دهغې له پاره ډير گټه وره ثابته شي . ددې ترڅنگ دهغې علومو زده کړه ورته هم ډيره اړينه ده چې د انسان څخه انسان جوړوونکې او دهغې د اخلاقو بڼايسته کوونکې او دهغې د نظر پراخوونکې اوسي . په داسې علومو او په داسې روزنې او بڼوونې باندې د يوې مسلمانې بڼځې سنبالښت ته اړتيا ده له دې وروسته که چيرې کومه بڼځه څه د فوق العاده استعداد خاونده اوسي او ددې علومو نه اخواد نوورو علومو او فنونو زده کړه او د بڼوونې او روزنې اعلي مرتبې ته ځان رسول غواړي نو اسلام دهغې په لاره کې کوم بنديزنه پيدا کوي په دې شرط چې دهغو شرعي پولو او حدودو څخه تيرې ونه کړي چې شريعت د بڼځو له پاره ټاکلي دي .

۴: د بڼځې رښتونې ازادې (Emancipation):

دا خويوازي د حقوقو يادونه وه خو ددې څخه دهغه عظيم او ستر احسان اندازه ، چې اسلام پر بڼځو کړې ، نشي کيداې .

د انساني تمدن ټول تاريخ په دې گواه دې چې د بڼځې وجود په نړۍ کې د شرم ، ذلت او گناه وجود گڼل کيده ، د لور پيدا کيدل د پلار له پاره د عيب نه ډکه او د تنگ خبره وه ، د خسرگنۍ اړيکو ته ډير سپک کتل کيدل . ان تردې چې د خسر او زوم الفاظ د جاهليت په هغه دور کې د بڼکنځلو په معنا وو ، ډيرو ولسونو کې د همدغه ذلت او سپکوالي نه د خوندي پاته کيدو په خاطر د لوند وژلو رواج يو کلتور گرځيدلې و ۱ .

۱- قران مجيد دغه جاهلي ذهنيت په ډيرو څرگندو ټکو کې داسې بيانوي: **وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ**

ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾ يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۗ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ

هُونٍ أَمْرِيدُ سُوهُ فِي التَّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾ « النحل ۵۸-۵۹ »

(او کله به چې يو دهغوې ته د لور د پيدا کيدو خبر ورسيده ، نو دهغې پر مخ به داسې سيورې را خپور شو لکه چې د زهرو غړپ يې خکلې وي . ددې خبر په واسطه به چې کوم د شرم داغ په هغې باندې لگيده دهغې په خاطر به دخلکو څخه پټ گرځيده او فکر به يې کاوه چې ددې سپک والي سره خپله لور له ځانه سره واخلي او يا دا چې په خارو کې يې ور بڼځه کړي . خبردار بد وو هغه څه چې دوي پرې حکم کاوه .)

ناپوه او جاهل خلک خو پر بيرده د علماو او مذهبي پوهو خلکو تر منځ دا پوښتنه تر ډيرې مودې پورې د بحث او څيړنې لاندې وه چې : ايا بڼځه د انسانانو په صف کې راځي او که نه ؟ او ايا الله تعالي هغوي ته روح ورکړې او که نه ؟ د هندوانو په مذهب کې د بڼځو پر مخ د بڼوونې او روزنې دروازي بندې کړل شوې . د مسيحيت او يهوديت له آنده ، بڼځه د انساني گناهونو بنسټ ايښودونکې او مسؤله ده . په يوناني تمدن کې بڼځې ته نه د علم او نه د ثقافت او تهذيب او نه د مدني حقوقو څخه ورکول کيده . بلکه دغه ټولې دروازي دهغې پر مخ تړلې وې . کله به چې هم دغه څه کومې بڼځې تر لاسه کول نو داسې بڼځې به عياشې ، اورنډې بلل کيدې . په روم ، ايران او چين کې او همداراز مصر او د انساني تهذيب په نورو مرکزونو کې نژدې همدغه حال و . د پيريو پيريو د مظلوميت او محکوميت او د سپکواي او حقارت نه ډک سلوک پخپله د بڼځو د

ذهنو څخه هم د نفس د عزت احساس لرې کړې و. هغوي پخپله هم دا خبره هيره کړې وه چې هغوي نړۍ ته د څه حقوقو سره يو ځای راغلي او يا دا چې هغوي ته څه د عزت ځای هم شته !!

نارینه و پر هغوي ظلم او تیري خپل جایز او روا حقو گانه او هغوي د دغه ظلم او تیري زغم دخپل ځان فرض گانه. د غلامۍ او بنځې توب ذهنیت په هغوي کې دوامه وده کړې وه چې هغوي په پوره فخر سره خپل ځان د خپل میړه وینځه گڼله او مړونه یې خپل معبودان گڼل.

اسلام ، په دغه چاپیریال کې نه یوازې په قانونی او عملي بڼې سره ، بلکه په فکري توگه هم یو ستر بدلون را منځته کړ . دا اسلام و چې د بنځو او نرو ذهنونه یې بدل کړل. د بنځې عزت او دهغې د حقوقو فکري د انسان په دماغ او کوپړۍ کې را پیدا کړ ، نن چې تاسې د بنځو د حقوقو او د بنځو د بیداریدو کوم شعارونه اوری. دا ټول دهغې ولوله پیدا کونکې او از غبرگون او انگازې دې چې د محمد صلي الله عليه وسلم د مبارکې ژبې څخه را پورته شوي چې انساني افکار یې د خپل دغه او از په واسطه د تل له پاره بدل کړل. دا همدغه محمد صلي الله عليه وسلم و چې نړۍ ته یې په ډاگه کړه چې بنځه همدغسې یو انسان دې لکه څنگه چې نارینه دې. لکه چې فرمایي:

[يا ايها الناس اتقوا ربكم الذي خلقكم من نفس واحدة و خلق منها زوجها «النساء-۱»]

(اې خلکو له خپله هغه رب نه وویريږئ چې هغه تاسې له یو تن څخه پیدا کړئ او له هماغه تن څخه یې د هغه جوړه مینځ ته راوړه .)

د الله تعالی له نظره د بنځې او نر تر منځ هیڅ توپیر نشته ، لکه چې فرمایي:

[للرجال نصيب مما اكتسبوا و للنساء نصيب مما اكتسبن «النساء-۳۳»]

(هر هغه عمل چې نارینه یې وکړي دهغې میوه به تر لاسه کړي او هر هغه عمل چې بنځې وکړي د هغې میوه به تر لاسه کړي.)

د ایمان او نیک عمل سره یو ځای چې د روحاني پرمختگ کومه مرتبه نارینه و ته ور په برخه شوې همغسې مرتبه بنځې ته هم ور په برخه ده که چیرې نارینه ابراهیم بن ادهم جوړیدای شي نو بنځه هم د رابعه بصریه د جوړیدو څخه هیڅ شې نه شی بندولای. لکه چې فرمایي:

[فاستجاب لهم ربهم اني لا اضيع عمل عامل منكم من ذكر او انثي بعضكم من بعض....(ال عمران ۱۹۵)]

(دهغو پروردگار د هغوي د دعا په ځواب کې وفرمایل چې زه ستاسې د هر یو عمل کونکي عمل نه ضایع کوم که څه هم هغه نارینه وي یا بنځه ، تاسې ټول یو دبل له جنسه یاست .)

[و من يعمل من الصالحات من ذکر او انثي و هو مؤمن فأولئك یدخلون الجنة و لا یظلمون نقیرا «النساء»]

(او هر هغه څوک چې نیک عمل وکړي که سړي وي یا بنځه خو مؤمن وي نو دغه ډول خلک به جنت ته

داخلیږي او په هغوي باندې به د ذرې په اندازه هم ظلم نه کیږي)

بیا همدغه محمد صلي الله عليه وسلم و چې سړو ته یې هم خبر ورکړ او په بنځو کې یې هم دا احساس را پیدا کړ ، او ورته یې په ډاگه کړه چې: لکه څنگه چې د سړي حقوق په بنځه دي په همدې ترتیب د بنځو حقوقو په سړي هم دي:

[و لهن مثل الذي عليهن بالمعروف «البقرة ۲۸»] (په بنځو چې څنگه فرائض دي هماغسې د هغوي حقوق هم

(دي)

بیا همدغه محمد صلي الله عليه وسلم دې چې بنځه یې د شرم او ذلت دمقام څخه د عزت سترا و لوړ مقام ته ورسوله او همدغه محمد صلي الله عليه وسلم و چې پلار ته یې وویل چې د لور وجود او پیدا یښت ستا له

پاره ننگ او شرم نه ، بلکه د هغې پالنه او هغې ته خپل حقوق ورکول تا د جنت وړ گړځوي . لکه چې فرمايي :
 [من عال جاريتين حتي تبلغا جاء يوم القيمة انا وهو (ضم اصبه) «مسلم»]
 (چا چې د دوو نجنو پالنه وکړه ان تردې چې هغوي دواړه د ځوانۍ او پيغلنوب مرحلي ته ورسېږي نو د قيامت په ورځ به زه او هغه وگړي دغسې را ځو لکه زما د لاس دا دوه گوتې چې يوځاي دي)
 [من ابتلي من البنات بشئ فاحسن اليهن كن له ستر من النار «مسلم»] (د چا په کور کې چې نجوني پيدا شي او هغوي په بهتره توگه د هغې پالنه وکړي نو همدغه نجونی به هغو ته د دوزخ د تللو تر مخ حائل وگرځي .)
 [خير متاع الدنيا النساء الصالحة «نسا يې كتاب النکاح»] (د نړۍ په نعمتونو کې بهترين او غوره نعمت نيکه بنځه ده) .

[حب الي من الدنيا النساء والطيب وجعل قره عيني عي الصلاة «نسا يې»]
 (د نړۍ په موجوداتو کې ماته تر ټولو غوره او محبوب څيز بنځه او خوشبويي ده او زما د سترگو يخوانې لمونځ دي) .

[ليس من متاع الدنيا شئ افضل من المرأة الصالحة «ابن ماجه»]
 (د نړۍ په نعمتونو کې د نيکې بنځې څخه بل بهتر نعمت نه شته) .
 دا محمد صلي الله عليه وسلم دې چې نارينه ته يې وويل چې د الله تعالي او د هغې در رسول صلي الله عليه وسلم څخه وروسته د قدر ، منزلت ، عزت او نيک سلوک مستحقه ستا مور ده .
 [سأل رجل يا رسول الله صلي الله عليه وسلم من احق بحسن صحابتي ، قال امك ، قال ثم من ؟ قال امك ، قال ثم من ؟ قال امك ، قال ثم من ؟ قال ابو ك . «بخاري كتاب الاداب»]
 (يوه سرې پوښتنه وکړه يا د الله رسوله ! پر ما باندې د نيک سلوک تر ټولو زيات حق لرونکې څوک دي ؟ ورته يې و فرمايل ستا مور . هغه بيا پوښتنه وکړه بيا څوک ؟ ورته يې و فرمايل ستا مور . هغه دريم ځل بيا و پوښتل چې بيا څوک ؟ ورته يې و فرمايل ستا مور . کله يې چې په څلورم ځل ترې و پوښتل چې بيا څوک ؟ ورته يې و فرمايل ستا پلار .)

[الله حرم عليه عقود الامهات «بخاري كتاب الاداب»]
 (الله تعالي په تاسې باندې د خپلو ميندو نافرمانې او دهغوي حق تلفي حرامه کړې ده) .
 دا محمد صلي الله عليه وسلم و چې انسان يې ددې حقيقت نه خبر کړ چې د بنځو په فطرت کې د جذباتو ډير نبت د احساساتو نزاکت او د ضد په لور ميلان موجود دي . او الله تعالي هغوي په همدغه فطرت او طبيعت سره پيدا کړي دي او دا د نسوانيت له پاره کوم عيب نه دي بلکه بنکلا ده ، تاسې چې دهغوي څخه کومه گټه تر لاسه کول غواړئ نو د همدغې فطرت په موجوديت کې يې ترې تر لاسه کولاي شئ . خو که چيرې هغوي د نارينه و په څير د نيغولو او سختولو هڅه وکړئ نو هغوي به ماتې کړئ .
 [المرأة كالضلع ان اقمتهها كسرتها وان استمتعت بها استمتعت بها وفيها عوج «بخاري باب مدارات النساء»]

په همدې توگه محمد صلي الله عليه وسلم لمړنې او اخرنې شخصيت دي چې هغه د بنځې په اړه نه يوازې د سرې بلکه پخپله د بنځې ذهنيت هم تبديل کړ او د جاهلي ذهنيت پر ځاي يې په کې يو ډير زيا سهې ذهنيت را پيدا کړ چې بنسټ يې په جذباتو نه بلکه په علم او عقل باندې ايښول شوې دي .
 بيا يې يوازې دهغوي په باطني اصلاح باندې بسنه و نه کړه بلکه د قانون په واسطه يې دهغوي د حقوقو ساتنه او د نارينه و د ظلم او تيرې څخه يې د هغوي د خونديتوب انتظام هم وکړ . او په بنځو کې يې دومره

بیداري را پیدا کړه ترڅو خپل جائز او روا حقوق و پیژني او دهغې حقوقو د خوندي ساتلو له پاره د قانون څخه کومک ترلاسه کړي.

د عالمیانو د سردار محمد صلي الله عليه وسلم په ذات کې بنځو ته داسې یو رحيم ، مشفق او ملاتړي او دومره ستر محافظ په لاس ورغې چې که په هغوي به لږ څه ظلم او تیرې هم کیده هغوی به پرته له ځنډه څخه خپل شکایت او ستونزې د نبی اکرم صلي الله عليه وسلم تر مخ ایښودې او نارینه به تل ددې څخه په ویره کې وو چې هسې نه چې بنځې یې د نبی کریم صلي الله عليه وسلم تر مخ د شکایت کولو فرصت ترلاسه کړي. د حضرت عبدالله بن عمر رضي الله عنه وینا ده چې تر هغې چې نبی کریم صلي الله عليه وسلم ژوندې و نو مونږ به د خپلو بنځو سره په خبرو اترو کې ډیر احتیاط کاوه او له دې به ویریدو چې هسې نه زموږ په هکله کوم حکم نازل نه شي. خو کله چې نبی اکرم صلي الله عليه وسلم ددې فاني نړۍ څخه سترگې پټې کړې نو مونږ دهغوي سره بیا د زړه د اخلاصه خبرې کولې «بخاري باب الوصيا بالنساء»

ابن ماجه لیکي چې نبی کریم صلي الله عليه وسلم په بنځو باندي د لاس د پورته کولو څخه په عامه توگه ممانعت کړې و یو. ځل حضرت عمر رضي الله عنه شکایت وکړ چې بنځې ډیرې شوخې شوې دي ، دهغوي د مطیع کولو له پاره باید د هغوي د وهولو اجازه وکړل شي ، هغه اجازه ورکړه. دا معلومه نه ده چې خلکو د کومه وخته راهیسې ددغسې اجازې کیدو انتظار کاوه؟ په کومه ورځ چې اجازه ورکړل شوه په هغې ورځې ۷۰ کسو بنځو د خپلو میړنو له لاسه وهل و خوړل. په بله ورځ د نبی اکرم صلي الله عليه وسلم کور ته د فریاد کوونکو بنځو یو هجوم راغی. رسول الله صلي الله عليه وسلم د خلکو د راټولولو حکم وکړ او د خطبې له پاره ودرید او وېې فرمایل:

[لقد طاف الليلة بال محمد سبعون امرأة كل امرأة تشتكي زوجها فلا تجدون اولئک خيارکم]

(نن د محمد کورته او یا کسه بنځې را غلي هرې بنځې دخپل میړه څخه شکایت درلود ، هغوي چې ددغسې حرکت مرتکب شوی نو هغوي ستاسې تر منځ هیڅکله نیک خلک نه دي)

د همدې اخلاقي او قانوني اصلاح او بنیګني زبینه داده چې په اسلامي ټولنه کې بنځو ته همغسې لوړه مرتبه ورپه برخه شوې ده چې نمونه یې د نړۍ په هیڅ یوې ټولني کې هم نه تر سترگو کیږي. مسلمانان بنځه په دین او دنیا کې د مادی ، عقلي او روحاني اړخه د عزت او پرمختګ هغو لوړو پوړیو ته رسیدلې کومو ته چې سړي ورسیدای شي په داسې حال کې چې دهغې بنځیتوب په هیڅ یوه مرحله کې هم دهغې په مخ کې ځنډ نه واقع کیږي. نن په دغه شلمه پیړۍ کې هم نړۍ د اسلام څخه ډیره وروسته پاته ده ، د انساني افکارو وده او ارتقا تر اوسه پورې هم لا هغه مقام ته نه ده رسیدلې کوم ته چې اسلامي رسیدلې دي. غربي ټولني چې بنځې ته څه ورکړي هغه بې ورته د بنځې په حیثیت نه دي ورکړي بلکه دهغه څخه یې تر جوړ کړې. بنځیتوب یې ورڅخه اخیستې او بیا یې ورکړې ، دهغوي له آنده اوس هم بنځه هماغسې ذلیله ده لکه څنګه چې د پخواني جاهلیت په وختونو کې وه. د کور څښتنه ، د میړه ماندينه او د کوچنیانو مور کیدل د یوې اصیلي او حقیقي بنځې له پاره اوس هم د عزت وړ خبره نه ده. که چیرې ورته وي نو دهغې بنځو کې سړي یا نرګتې بنځې له پاره ده چې په داسې حال کې چې په جسماني توګه بنځه وي خو په فکري او ذهني توګه ترې سړي جوړ شوي وي او په تمدن او ټولنه کې د سړي په څیر کار کوي. بنکاره ده چې دا د نسوانیت له پاره عزت نه دي بلکه د نرتوب عزت دي. بیا ددې ذلت اوسپکوالي د احساس او ذهني کشمکش (Inferiority complex) یو بنکاره ثبوت دادې چې غربي بنځې د نارینه و کالي په فخر سره وا غوندي ، حال دا چې هیڅ نارینه د بنځو د لباس په اغوستن سره بیرون ته د راوتلو فکر هم نه کوي. بنځه کیدل د غربي ټولني

د لكونو بنځو له نظره يو سپک او ذليل کار دې په داسې حال کې چې ميره کيدل د هيش يوه نارينه له پاره د سپکواليې موجب نه دې. د نارينه په خير کار کول د بنځو له پاره د عزت و پرېښي په داسې حال کې چې د کورنۍ سنبالښت او د کوچنيانو د روزنې په خير خالص بنځينه کارونو کې نارينه د خپل ځان له پار هيش عزت نه محسوسوي ، نو بې له ويرې او تردد نه ويلاې شو چې غرب بنځې ته د بنځې په حيث هيش ډول عزت نه دې ورکړې. دا ټول کار اسلام او يوازي اسلام کړې چې بنځه يې په تمدن او ټولنې کې په خپل فطري مقام کې درولې او هغې ته يې د شرف او عزت لوړه مرتبه ورکړې او په سهې معنې سره يې د نسوانيت او بنځيتوب درجې ته پورته کړې. اسلامي تمدن بنځه د بنځې او نرد نړه حيث پيژني او د دواړو څخه جدا جدا همغه کار اخلي د کوم له پاره چې فطرت هغوي پيدا کړي دي او بيا هريو ته په خپل ځاې د عزت ، ترقي او برياليتوبونو هر ډول مواقع برابر وي. د هغې تر مخه بنځيتوب او سرپيتوب دواړه د انسانيت ضروري برخې دي. د تمدن د جوړښت له پاره دواړه يو ډول اهميت لري. دواړه چې خپلو چاپيريالونو کې کومې دندې تر سره کوي هغه يو ډول گټه ورې دي او يو ډول د قدر او عزت وړ دي. نه په سرپيتو کې کوم شرف شته او نه په بنځيتوب کې کوم ذلت او سپکواليې. لکه څنگه چې د سرې له پاره عزت ، ترقي او برياليتوب په دې کې چې هغه دې سرې وي او د نارينه و کارونه دې کوي په همدې ترتيب د بنځې له پاره هم عزت ، پرمختگ او سوکالي په دې کې ده چې هغه دې بنځه وي او د بنځو پورې اړونده دندې دې تر سره کوي. د يو صالح تمدن له پاره اړينه ده چې بنځه په خپله فطري دايره کې د خپلو ټولو انساني حقوقو څخه برخمنده کړي ، عزت او شرف ورته ورکړي و د ښوونې او روزنې له لارې د هغې پټ صلاحيتونه را څرگند کړي او په همدغې دايره او چاپيريال کې د هغې له پاره د پرمختگ او برياليتوبونو لارې پرانيزي.

د اسلام ټولنيز جوړښت

۵:- **خوندي ساتنې:**

دا د اسلامي ټولنيز نظام ټوله نقشه وه ، اوس د مخکې تگ څخه دمخه د دې نقشې په ځانگړتياو يو ځل بيا رڼا اچوو:

- i. د دې نظام غوښتنه داده چې د امکان تر حده پورې دغه ټولنيز نظام له هر ډول پارونو څخه پاک و ساتل شي تر څو د انسان ذهني او جسماني ځواکونو ته په يوې پاکيزه او د سکون نه ډکې فضا کې د ودې او ارتقا مواقع پيدا شي او هغوي د خپل خوندي او راټول کړل شوې ځواک سره يو ځاې د ټولنې او تمدن په جوړښت کې خپله ونډه واخلي.
- ii. ډيره اړينه ده چې جنسي اړيکي بلکل د ازدواج په دايره کې را ونغښتل شي او د دې دايره نه بيرون نه يوازي د بدکاری د خپراوي څخه مخنيوي وشي بلکه فکري انتشار هم تر امکانې حده پورې را محدود کړل شي.
- iii. د بنځې دکار چاپيريال بايد د نارينه و د چاپيريال څخه جدا وي ، دواړو ته د هغوي د فطرت او ذهني او جسماني استعدادونو په بنسټ د تمدن او ټولنې ځانگړې دندې وروسپارل شي او د هغوي اړيکې داسې تنظيم شي چې هغوي د جايزو او روا پولو تر منځ يو دبل معاون او مرستندويان و اوسي او د حدودو څخه په تيری کولو سره يو د بل په کار کې خنډونه راپيدا نه کړي.

iv. د کورنۍ په نظم کې باید د سړي حیثیت د قوام وي او د کورنۍ پاته ټول عړي د هغې مطیع ، منونکی او فرمان وړونکی اوسي .

v. ښځه او سړي دواړه په پوره پوره توگه دانسانی حقوقو څخه برخمن اوسي او دواړو ته د ترقۍ او پرمختگ بهترین فرصت ترلاسه وي خو د دواړو څخه یو هم د هغې حدودو څخه تیرې ونه کړي چې په ټولنه کې د هغوي له پاره ټاکل شوي دي .

د دغسې نقشبې پر اساس چې د کوم ټولنیز نظام بنسټ ایښودل شوې هغې ته د څه خونديکونکو او ساتونکو شیانو اړتیا ده چې د هغې نظم د خپلو ټولو ځانگړتیاو سره سره پر ځای و ساتي . په اسلام کې دغه ساتندویه شیان په درې ډوله دي :

✓ **د باطن اصلاح .**

✓ **تعزیرې او جزایې قوانین .**

✓ **د مخنیوي تدبیرونه .**

د خوندي ساتنې او تحفظ دغه درې واړه مواد د ټولنیز نظام د مزاج او اهدافو د په نظر کې نیولو په مناسبت وړاندې شوي او درې واړه یو له بله سره یو ځای د ټولني د خوندي ساتلو له پاره کار کوي .

• د باطني يا داخلي اصلاح په واسطه د انسان روزنه په داسې ډول تر سره کیږي چې ، پرته له دې چې د بیرون څخه کوم ځواک هغه ددې نظام د اطاعت له پاره مجبور کړي ، هغه پخپله د دغې ټولنیز نظام د اطاعت له پاره تیار شي . د تعزیرې او جزایې قوانینو په واسطه د داسې جرایمو مخه نیول کیږي چې ددې نظام د خرابیدو او د هغې د بنسټونو د ړنگیدو سبب گرځي .

• د مخنیوي د تدبیرونو به واسطه په ټولنیز ژوند کې داسې لارې او طریقي رواج موندلې شي چې د ټولني چاپیریال د غیر طبعي هیجاناتو او د مصنوعي بارونو څخه پاکوي او د جنسی بې لارېو امکانات تر اخري حده پورې را کموي . د اخلاقي روزنې په واسطه چې د کومو وگړو د باطن اصلاح مکمله شوي نه وي او هغوي د تعزیرې قوانینو څخه هم ویره ونه لري نو دغه تدابیر او لارې د هغوي مخکې داسې خنډونه پیدا کوي چې د جنسی بې لاریو د میلان سره عملي اقدام کول ورته ډیر ستونزمن گرځي . ددې تر څنگ دا هغه طریقي او لارې دي چې د نارینه و او ښځو ټولني په عملي توگه یو له بله څخه جلا کوي . د کورنۍ نظم په سهې اسلامي شکل سره جوړوي او د هغې حدودو ساتنه کوي چې د ښځو او نرو په ژوند کې د توپیر د قایمولو له پاره اسلام ټاکلې دي .

• **داخلي اصلاح :**

په اسلام کې د امر د اطاعت بنسټ په مکمله توگه په ایمان ایښوول شوې ، څوک چې په الله تعالی ، د هغې له اړخه په رالیږل شوي کتاب (قرآن) او د هغې له اړخه په رالیږل شوي پیغمبر ، محمد صلي الله علیه و سلم ، باندې ایمان لري هماغه د شریعت د اوامرو او نواهیو اصلي مخاطب دي . هغو ته د اوامرو د منلو او دنواهیو څخه د ځان ساتلو له پاره همدومره علم ترلاسه کول بسنه کوي چې وپوهیږي چې : دا د الله امر او دا د الله نهی ده .

کله چې یو مؤمن ته د الله تعالی له کتاب څخه دا ډاگیزه شي چې الله تعالی د فحش او بد کاری څخه منه کړې ده نو بیا د هغې د ایمان غوښتنه داده چې د هغې کار د کولو څخه ځان و ژغوري او خپل زړه د هغې په لورې د میلان څخه پاک کړي . که یوې مؤمنې ښځې ته دا څرگنده شي چې الله تعالی او د هغې رسول صلي

الله عليه وسلم په ټولنيز نظام کې هغې ته کوم ځای او حیثیت ټاکلې نو د هغې د ایمان غوښتنه هم همدا ده چې په خپله خوښه او خوشحالی سره هغه حیثیت و منی او دخپل حد نه تیرې و نه کړي. په همدې ډول د ژوند نورو اړخونو په څیر د اخلاقو او ټولنیز ژوند په دایره کې هم د اسلام د سهې او کاملې اتباع دار مدار په ایمان باندې دي. همدا علت دې چې په اسلام کې د اخلاقو او ټولنې په اړوند د لارښوونو څخه تر مخه دایمان په لور بلنه ورکړل شوې او په زړونو کې دهغې د ایښوولو او ځواکمن کولو هڅه هم شوې ده. دا د داخلي اصلاح هغه اساسي فکر دې چې نه یوازې د اخلاقیاتو پورې اړوند دي بلکه د ټول اسلامي نظام پورې تړلي دي. ددې نه وروسته د اخلاقو په دایره کې چې اسلام د ښوونې او روزنې له پاره د حکمت او تدبیر نه کومه ډکه لارښودلې موږ ورته په لنډه توگه دلته اشاره کوو.

❖ حیا:

مخکې په لنډه توگه دا ویل شوې چې زنا ، غلا ، او درواغ او نور ټول گناهونه چې انسان یې د حیواني فطرت د غلبې په اساس مرتکب کیږي ، د انساني فطرت پر خلاف دي. قرآن دغسې ټول کره وړه د «منکر» په هراړخیز ټکي کې تعبیروي. د «منکر» ټکي ځکه استعمالوي چې دا داسې کره وړه دی چې انساني فطرت ورسره اشنایي نه لري نو ښکاره ده چې کله د انسان فطرت ورسره اشنا نه وي او حیواني طبیعت پر هغې هجوم راوړي وي او هغه یې ددې افعالو په کولو مجبور کړي وي نو بیا په خپله د انسان په فطرت کې کوم داسې څیز باید موجود وي چې د ټولو منکراتو څخه نفرت وکړي ، حکیم خداي دغه څیز په گوته کوي او د حیا په نوم یې تعبیروي.

د «حیا» معنی شرم دي. د اسلام په ځانگړې اصطلاح کې د حیا څخه هدف هغه شرم دي چې د کوم منکر په لور مائل کړل شوې. انسان پخپله د خپل فطرت او پروردگار په وړاندې هغه احساسوي. همدغه حیا هغه ځواک دي چې انسان د فحشا او منکر څخه مننه کوي او که چیرې هغه د حیواني ځواک تر غلبې لاندې کوم خراب عمل تر سره کړي نو همدغه څیز دهغې په زړه غوټې وهي. د اسلام د اخلاقي ښوونې او روزنې لندیز دادې چې هغه د حیا همدغه پټه ماده د انساني فطرت د ژورتیاو څخه راباسي او د علم ، پوهې او شعور په غذا ورته وده ورکوي او د انساني نفس له پاره یې د یوه کوټوال (عسکر) په څیر ټاکي ، دا دهماغه نبوي حدیث تفسیر دي چې فرمایلي یې دي ، [و لکل دین خلق و خلق الاسلام الحیا] (د هر دین له پاره اخلاق وي او د اسلام اخلاق حیا ده). او هغه حدیث هم په همدغه مضمون رڼا اچوی چې په کې د کائناتو سردار فرمایلي دي [اذالم تستحي فافعل ماشئت] (کله چې په تا کې حیا نه وي نو بیا دې چې څه زړه غواړی هغه کوه) «ځکه چې حیا نه وه نو د حیواني غوښتنو ځواک په تا غلبیږي او بیا هیڅ منکر تا ته منکر نه ښکاري.»

د انسان فطري حیا د یوې داسې او بلنې او مایع مادي حیثیت لري چې تر اوسه یې کوم شکل نه وی اختیار کړې ، هغه خو د ټولو منکراتو څخه د طبیعت په امر نفرت کوی خو په هغې کې سوچ او فکر نه شته په دې اساس هغه نه پوهیږي چې د منکر دیوه ځانگړی فعل څخه ولې نفرت کوي. همدغه ناپوهي په ورو ورو د هغې د نفرت احساس کمزورې کوي ، ان تردې چې د حیوانیت د غلبې په اساس انسان د منکراتو مرتکب کیږي. ددې ارتکاب بیا بیا کول بالاخره د حیا احساس بلکل له منځه وړی. د اسلام داخلاقي ښوونې مقصد د همدغو ناپوهیو لري کول دي. او اسلام هغې ته نه یوازې د څرگندو منکراتو په هکله معلومات ورکوي بلکه د نفس تر پټو ځایو پورې د نیتونو ، ارادو او غوښتنو چې کومې بدې پټې شوي هغه هم ددې منځته را په ډاگه کوي. او دیوه یوه شی د فسادونو څخه دې ته اگاهي ورکوی تر څو د بصیرت په رڼا کې دهغې څخه نفرت وکړي،

بيانو اخلاقي تربيت داروزل شوې شرم او حيا دومره حساسې مرحلې ته رسوي چې د منكر په لور ډير لږ ميلان هم دهغې څخه پټ نه پاته كيږي او د نيت او فكر لږ څه نبوييدل هم هغه د تنبيه كولو پرته نه پريږدي .
 په اسلامي اخلاقو كې د حيا دايره دومره پراخه ده چې د ژوندانه هيڅ يوه څانگه ترې هم نه پاته كيږي ، تردې چې د تمدن او ټولنيز ژوند كومه څانگه چې د انسان د جنسي ژوند سره اړيكي ولري په هغې كې هم اسلام د اخلاقو د اصلاح له پاره د همدغې څيز څخه كار اخيستي هغه په جنسي معامله كې د انساني نفس ډيري وړې غلطي په گوته كوي او حيا پرې خبروي او دهغې په كنترول يې توظيفوي ، دلته د تفصيل فرصت نه شته يوازې په يو څو مثالونو اکتفا کوو .

▪ **د زړه غل :**

دقانون له نظره د زنا كولو اطلاق يوازې په جسمي يوازې والي باندې كيږي خو د اخلاقو له نظره د ازدواج د دايره نه بيرون د مقابل جنس په لورې هر ميلان د ارادې او نيت په اعتبار سره زنا ده .
 د يوې اجنبي بڼې د بنايست څخه د سترگو په واسطه لذت اخيستل دهغې د او از څخه د غوږونو په واسطه خوند اخيستل ، دهغې سره د خبرو په وخت كې د ژبې اړول او دهغې د كوڅې د گرد څخه د خوند اخيستلو په خاطر بيا دهغې په كوڅه كې قدم وهل ، دا ټول د زنا له پاره مقدمات او په معنوی توگه زنا ده . قانون په دغه ډول زنا څوك نه نيسي ، دا د زړه غل دي او يوازې د زړه كوټوال هغه نيولې شي . نبوي حديث په دې هكله داسې خبر راكوي :

[العينان تزنيان و زنا هما النظر واليدان تزنيان و زناهما البطش و الرجلان تزنيان و زنا هما المشي و زنا اللسان النطق و النفس تتمني و تشتهي و الفرج يصدق ذالك كله و يكذبه]
 (سترگې زنا كوي او دهغې زنا كتل دي ، لاس زنا كوي او دهغې زنا لاس او ږدول دي ، پښې زنا كوي او دهغې زنا په هغې لاره تلل دي او د ژبې زنا خبرې اترې دي او د زړه زنا ارزو او غوښتنه ده . بالاخره جنسي غړي «شرم ځاي» دې چې يا د هغوي تصديق كوي او يا تكذيب .

▪ **د كتلو فتنه :**

د نفس تر ټولو لوي غل نظرياً كتل دي . په دې خاطر قران مجيد او احاديث دواړه تر هر څه د مخه دې لور ته توجه كوي . قران مجيد فرمايي چې :
 [قل للمؤمنين .....«النور ۳۰-۳۱»] (اې نبې ! مؤمنانو سپرو ته ووايه چې خپلې سترگې د «پرديو بڼځو د كتلو څخه» وساتي او دخپلو شرم ځايو ساتنه وكړي . دا د هغوي له پاره ډيره پاكيزه لاره ده هغه څه چې هغوي يې كوي الله تعالي ترې خبر دي . او اې نبې ! مؤمنو بڼځو ته وواياست چې خپلې سترگې «د پرديو سړيو د ليدلو څخه» وساتي او دخپلو شرم ځايو ساتنه وكړي)
 حديث شريف كې دي چې :

[ابن ادم لك اول نظرة و اياك و الثانية «الجصاص»] (يا د بني ادم زويه ! ستا لومړۍ نظر معاف دي مگر اگاه اوسه چې دويم ځل نظر وا نه چوي) .
 سيدنا علي رضي الله عنه ته يې وفرمايل :
 [يا علي لا تتبع النظرة النظرة فان لك الاولى و ليس لك الاخرة «ابوداود ما يؤمر به من غض البصر»]
 (اې علي ! د يوه نظر وروسته بل ځلې نظر مه كوه ، لومړۍ نظر معاف دي خو دويم نه دي معاف .)

سیدنا جابر رضي الله عنه پوښتنه وکړه چې که چیرې ناخاپې نظر و لگيرې نو څه وکړي؟ ورته یې وفرمایل:
[سمدستي دې نظر بله خوا کړه «ابوداود مایؤمر به...»]

▪ **د بنایست د ښکاره کولو جذبه:**

د نظر د فتنې یو کار دا هم دې چې د ښځې په زړه کې دا ارزو پیدا کوي چې دهغې بنایست دې وکتل شی. دا ارزو تل څرگنده او په ډاگه نه وی بلکه د بنایست د ښکاره کولو دغه جذبه د زړه په څنډو کې په یوه ځای نه یو ځای کې پټه شوي وي. او هغه د لباس په بنایست، د وینستانو په ارایش، د باریکو «نریو» او شوخو کالیو په اغوستن او همداسې وړو وړو شیانو کې ځان را څرگندوي چې احاطه کول یې د امکانه لري دي، قران ددې ټولو له پاره یوه هر اړخیزه اصطلاح د «تبرج الجاهلیه» تر نامه لاندې استعمال کړې ده. هر هغه زینت او هر هغه ارایش چې د خپل میره پرته د نورو وگړو د نظر د لذت سبب وگرځي، د «تبرج جاهلي» په تعريف کې را ځي. ان تردې چې که چېرې فیشنې بورقي هم د همدې مقصد له پاره ښکلې او د بنایسته رنگ څخه و ټاکل شي چې نظرونه ترې خوند اخلي نو دا هم د «تبرج جاهليت» په شمیر کې را ځي، ددې له پاره کوم قانون نشي جوړیدای بلکه ددې اړیکې د ښځې د ضمیر سره تړلې دي. هغې ته پخپله د خپل زړه سره حساب کول په کار دي چې په هغې کې خو کومه ناپا که جذبه پټه شوې نه ده، که چیرې پټه وي نو هغه د الله تعالی ددې حکم مخاطبه ده چې فرمایي: [و قرن في بیوتکن ولا تبرجن تبرج الجاهلیة الاولى... «الاحزاب ۳۳»]
د اسلام تر مخه د جاهلیت په زمانه کې چې مود کوم سینگار او ارایش تظاهر کاوه او گرځیدئ را گرځیدئ او س به هغه نه کول. هر هغه ارایش او ښکلا چې د هر بد نیت څخه پاکه وي هغه د اسلام ارایش او ښکلا ده او په کوم کې چې ډیر لږ بد نیت هم ورگډ وي نو هغه د جاهلیت ارایش دي.

▪ **د ژبې فتنه:**

د نفس د شیطان بل نماینده ژبه ده. څومره فتنې دي چې د ژبې په واسطه را پیدا کیږي او خپرېږي. ښځه او سرې خبرې کوی په داسې حال کې چې کومه خرابه جذبه په کې نه بریښي. خو په زړه کې پټ غل، په اواز کې خوند او نرمي، په لهجه کې خورلنې، په خبرو کې څه خوند را وپاروي. قران مجید دغه غل را نیسي او وایي چې: [ان تقیتن فلا تخضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض و قلن قولا معروفا... «الاحزاب ۳۲»]
(که چیرې ستاسې په زړونو کې د الله تعالی څخه ویره وي نو په نرمه او خوږه ژبه خبرې مه کوی، «ځکه» د کوم وگړی چې په زړه کې «د بدنیتي ناروغتیا» وي نو هغوی به ستاسې پورې څه امیدونه تړي، خبرې چې کوی نو نیغ په نیغه یې وکړي) «لکه څنگه چې یو انسان د بل سره خبرې کوي.»
همدغه د زړه غل دې چې د نورو د روا او ناروا جنسي اړیکو د ښکاره کولو څخه هم خوند اخلي او د اوریدو څخه یې هم. د همدغې ملایمت او نرمیبت په خاطر عاشقانه شعرونه ویل کیږي او د عشق او محبت افسانې، د درواغو او رښتیا په یو ځای کولو سره په هر ځای ځایږي کي بیا نیږي او په ټولنه کې خپرېږي. قرآن په دې هکله خبر را کوي چې:

[ان الذین یحبوا ان تشیع الفاحشة..... «النور ۱۹»]

(هر هغه څوک چې غواړي چې د مسلمانانو په ټولنه کې بې حیایې خپره کړي، د هغوی له پاره په دنیا کې هم دردناک عذاب دې او به اخرت کې هم الله پو هیږي او تاسې نه پو هیږئ.)

دژبې د فتنې نورې څانگې هم شته او په هرې څانگې کې د زړه يو غل نه يو غل خپل کار کوي. اسلام ددغه ټولو څخه خبردې او مونږ ته دهغوې څخه خبر راکوي. بښځې ته ددې اجازه نه شته چې د نورو بښځو حالت او کیفیتونه د خپلو میړونو تر مخ بیان کړی.

[لا تباشر المرأة تصفها لزوجها كانه ينظر اليها « ترمذي باب ماجاء في مباشرة المرأة »]

(بښځه دې د بښځې سره نه يو ځای کيږي ، داسې چې دهغې کیفیت خپل میړه ته داسې بیان کړي چې گویا هغه په خپله هغه بښځه ويني .)

بښځه او سړې دواړه ددې څخه مننه کړل شوي چې د خپلو پټو ازدواجي اړیکو حال دنورو خلکو تر مخه بیان کړي ځکه چې ددې څخه هم فحاشي «بې حیايي» خپريږي ، او په زړونو کې شوق را پیدا کيږي «ابوداود باب من ذکر الرجال ما یكون من اصابته اهله»

د جمعې په لمانځه کې که چیرې امام غلطي وکړي او یا دخپلې کومې غلطۍ لورته دهغه د متوجه کولو اړتیا پیدا کيږي نو سړو ته د سبحان الله د ویلو حکوم دې خو بښځو ته لارښوونه شوې چې یوازې دې لاس و پړکوي او په ژبه دې څه نه وایي « ابو داود باب الصلوة - بخاري باب التصفين للنساء »

▪ **د اواز فتنه:**

ډیروختونه ژبه خاموشه پاته وی خو د نورو حرکاتو په واسطه د اوریدو اله اغیزمنه کيږي. ددې اړیکې هم د نیت خرابوالي سره تړلي دي او اسلام ددې څخه هم په کلکه مخنیوی کړي دې. [او لایضربن بارجلهن لیعلم ما یخفین می زینتھن ..... «النور ۳۱»]

(او هغوې دې په ځمکه پښې درېونکې نه گرځی ، تر څو هغه زینت چې دوی پټ کړې « هغه زیورات چې دوی دننه په ځان اچولی » را څرگند نه شی ، «دهغې اواز وانه وریدل شی» .)

▪ **د خوشبویي فتنه:**

خوشبویي هم دهغو قاصدانو څخه یوه ده چې دیوه شریر نفس پیغام بل شریر نفس ته رسوي ، دا دخبر رسولو تر ټولو زیاته لطیفه ذریعه ده ، نور خو دا ډیر معمولي شي گڼی خو اسلامي حیا دومره حساسه ده چې دهغې په نازک طبیعت دغه لطیف حرکت هم دروند تماميږي. هغه یوې مسلمانې بښځې ته ددې اجازه نه ورکوي چې د معطرو کالیو په اغوستو سره په لارو کې وگرځي او یا په محفلونو کې گډون وکړي ځکه چې که دهغې بنایست او دهغې زینت پټ هم پاته شی نو گټه به یې څه وی ؟ ځکه په فضا کې دهغې د عطرو د بوی په خپریدو سره جذبات پخپله متحرک کيږي. رسول الله صلي الله عليه وسلم فرمایي :

[قال النبي صلي الله عليه وسلم: المرأة اذا استعطرت فمرت بالمجلس فهي كذا یعنی زانية « ترمذي باب ماجاء في طيب الرجال و النساء »]

(نبي صلي الله عليه وسلم فرمایلي چې : هره هغه بښځه چې عطر استعمال کړی او دخلکو تر منځ تیريږي هغه بدکاره بښځه ده .)

[اذ شهدت احدا كن المسجد فلا تمسن طيبا « موطا و مسلم »]

(کله چې ستاسې څخه کومه بښځه مسجد ته راشی نو عطر دې نه استعمالوي) [طيب الرجال ما ظهر ريحه و

خفي لونه و طيب النساء ما ظهر لونه خفي ريحه « ترمذي باب ماجاء في طيب الرجال و النساء »]

(د نارینه له پاره هغه عطر مناسب دي چې خوشبوي بښکاره او رنگ يې پټ وي او د بښځو له پاره هغه عطر مناسب دي چې رنگ يې بښکاره او خوشبوي يې پټه وي)

▪ د لوڅوالي فتنه:

اسلام چې د سترپه هکله د انسان د شرم او حيا څومره مکمل او سهې نفسياتي تعبير کړې دهغې ځواب د نړۍ په هيڅ تهذيب کې نه پيدا کيږي. نن د نړۍ د مهذبو ولسونو هم دا حال دې چې دهغې نارينه و ته او هم د هغوي ښځو ته د جسم د کومې برخې لوڅول او برېښول د عيب خبره نه بريني ، هغوي لباس د زينت په خاطر اغوندي نه د سترپه خاطر . خو په اسلام کې د زينت په ځاي ستر ته ډير اهميت ورکړل شوي . ښځې او نر دواړو ته يې د جسم د ټولو هغوو برخو د پټولو حکم ورکړې چې يو بل ته د جنسي کشش او ميلان سبب گرځي . عرياني ، لوڅوالي او برېښتوب يو داسې بد عمل دې چې اسلامي حيا يې هيڅکله هم زغملانې نه شي ، نور خو پرېږده چې اسلام دا هم غوره نه گڼي چې ښځه او ميره دې يو د بل تر مخ لوڅ لپږ شي .

[اذا اتى احدكم اهله فليسترو ولايتجرد العيرين «ابن ماجه باب التستر عند الجماع»]

(کله چې ستاسې څخه کوم يو خپلې بې بې ته ورشي نو هغه ته په کار دي چې د ستر لحاظ و ساتي بلکل دخرو په څير دواړه لوڅ لپږ نه شي .

[قالت عائشة ما نظرت الي فرج رسول الله صلى الله عليه وسلم «شمائل ترمذي باب ماجاء في حياء رسول الله»]

(ام المؤمنين بې بې عايشه رضي الله عنها فرمايي چې ما هيڅکله رسول الله صلي الله عليه و سلم لوڅ نه دې ليدلې .) د دې نه ډير شرم او حيا داده چې په ځانته والي کي هم ځان برېښول اسلام ته د زغم وړ نه دي . دا په دې خاطر چې [الله تعالي حق ان يستحي منه] (الله تعالي تر هر څه ډير حق لري چې دهغې څخه حيا وکړل شي .) په حديث شريف کې راغلي چې:

[اياکم و التعري فان معکم من لا يفارقکم الا عند الغائط و حين يفضي الرجل الي اهله فاستحبوهم و اکرموهم «ترمذي باب ماجاء في الاستثناء عند الجماع»]

(اگاهه واسې چې کله هم لوڅ و نه اوسئ ، له تاسې سره د الله تعالي ملائکې ملگري دي چې هغوي له تاسې څخه نه بيلېږي . مگر په هغو وختونو کې چې تاسې په کې د حاجت د پوره کولو له پاره ناست يا ست يا خپلو ښځو ته ورځئ ، لهذا تاسې دهغوي نه شرم وکړئ او دهغوي د عزت خيال و ساتئ .)

د اسلام له آنده هغه لباس ، اصلا لباس نه دې چې بدن ترې ښکاري او ستر ترې په ډاگه را معلومېږي .

[قال رسول الله صلي الله عليه و سلم نساء کاسيات عاريات مميلات مائلات رؤسهن کالبخت المائلة لايدخلن الجنة ولايجدن ريحها «مسلم باب النساء الکاسيات العاريات»]

(رسول الله صلي الله عليه و سلم فرمايي چې : هغه ښځې چې لباس و اغوندي او بيا هم لوڅې وي او نور

خلک خپل ځان ته مايله کوي او پخپله نورو ته ميلان کوي او د بخت د اوبن په څير خپله غاړه د ناز او

نخرو څخه کره وړي . هغوي به هيڅکله هم جنت ته داخلي نه شي او نه به د جنت بوې و مومي .)

دلته مونږ څو مثالونه په دې خاطر يادوو چې دهغې څخه د اسلام د اخلاقو معيار او دهغې د اخلاقي روح اندازه و لگيږي .

اسلام د ټولني چاپيريال او دهغې فضا د فحشاء او منکر د ټولو تحريکاتو څخه پاکول غواړي . د دې ټولو تحريکاتو سرچينه د انسان په باطن کې ده . د فحشا او منکر جراثيم هملته وده مومي او دهماغه ځاي څخه ددغه کوچنيو تحريکاتو اغاز صورت نيسي او په وړاندې تگ سره د ستر فساد موجب گرځي . جاهل وگړي هغه د معمولي گنلو له امله له نظره غورځوي خو د حکيمو او پوهو وگړو له نظره هغه د تمدن او ټولني د تباه کونکو خطرناکو ناروغتياو ريښې گڼي ، نو د اسلام اخلاقي ښوونې په باطن کې د حيا د احساس د راپيدا کولو

دومره زیات کوشش کوي چې د هغې له رویه انسان پخپله دخپل نفس احتساب کوي او که د بدی په لورد ډیر میلان پیدا کولو احساس هم وکړي نو دخپل ارادي ځواک له لارې هغه له منځه وړي.

▪ **تعزیري یا جزایي قوانین:**

په اسلام کې د جزایي قوانینو بنسټیز اصول دادي چې انسان د دولت قانوني منگولو ته تر هغې پورې ورکش نه کړل شی ترڅو چې هغه د تمدن د نظام د له منځه وړلو او خرابولو په خاطر کوم بالفعل حرکت نه وی کړی خو کله چې هغه داسې کوم حرکت او یا عمل وکړي نو بیا هغه ته د سپکې او خفیفه سزا په ورکولو سره د گناه د کولو او سزا تیرولو عادتول نه دی په کار. د جرم د ثبوت شرایط باید ډیر سخت وي ۱

۱- په اسلامي شرعي قانون کې د جرم د ثبوت شرایط عموماً ډیر سخت دي خو د زنا د جرم د ثبوت شرطونه تر ټولو سخت دي، په عامه توګه په ټولو معاملاتو کې اسلامي قانون یوازې دوه گواهانو موجودیت کافي ګڼي خو د زنا له پاره لږ تر لږه څلورو گواهانو ته اړتیا ده. [

خلک د قانون حدودو ته د راوړلو څخه تر هغې چې ممکن وي و ساتئ ۲

۲-..... د نبی کریم صلي الله عليه وسلم ارشاد دې تر کومه چې ممکن وي مسلمانان د سزا څخه و ژغورئ که چیرې د مجرم له پاره د براءت کومه لاره وي نو هغه پرېږدئ» او سزاهم ورکوي» ځکه چې د امام له پاره په بڅبنه کې غلطی کول ددې نه بهتره ده چې هغه په سزا ورکولو کې غلطی وکړي «ترمذي، ابواب الحدود» [خو کله چې کوم وگړی د قانون د حکم لاندې راغې نو بیا هغه ته داسې سزا ورکړئ چې نه یوازې نوموړې پخپله ددا ډول جرم د بیا کولو څخه عاجز شي بلکه نورو په زرگونو انسانانو چې ددې جرم په لور اقدام کوونکي وي ددغسې عبرتتماکې سزا په لیدو سره وویرېږي، ځکه چې د قانون مقصد پاکوالي دې نه دا چې خلک بیا بیا جرم وکړي او بیا بیا سزا وگالي. د ټولنیز نظام د ساتنې له پاره چې اسلامي تعزیراتو کومې کړنې او افعال جرم او د سزا وړ ګڼلي هغه دوه دي یو زنا او بل (قذف) یعنې په یو چا د زنا کولو تهمت لگول].

۱- د زنا حد:

د زنا په هکله مونږ مخکې بیان کړل چې د اخلاقو له اړخه دا فعل د انسان د انتهایي پستی زبینه ده. هغه څوک چې ددې ډول کار مرتکب کیږي هغه په حقیقت کې ددې خبرې ثبوت وړاندې کوي چې دهغې انسانیت د حیوانیت تر اغیز لاندې راغلې او هغه د انساني ټولنې یو صالح وگړی نه شی گرځیدای. د ټولنیز لید له اړخه دا د هغو سترو جرایمو څخه یو دې چې د انساني تمدن په بنسټ حمله کوي، د همدغې لاملونو په اساس اسلام هغه په خپل ځای د تعزیر وړ ګناه بللې، که څه هم دهغې سره بل کوم جرم لکه زور او ځواک او یا د کوم بل وگړي حق تلفول شریک وي او که نه، د قران مجید حکم دې چې:

«الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَيْشَهِدَ عِدَّاهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٤﴾» [النور ۲۴]

(زنا کونکي سړي او زنا کونکي ښځه، ددواړو څه هر یو سل درې ووهئ او د الهي قانون په عملی کولو کې تاسې هیڅکله هم په هغوې ترحم ونه کړئ که چیرې تاسې په الله تعالی او داخرت په ورځ باندې ایمان لرونکې یاست او کله چې هغوې ته سزا ورکړئ نو د مسلمانانو څخه دې یو ډله دهغې د لیدلو له پاره موجوده وي.)

په دې هکله د اسلامي قانون او عربي قانون ترمنځ ډير توپير موجود دې عربي قوانين زنا کول په خپل ځاي کوم جرم نه گڼي، دهغې له آنده دا فعل هغه وخت جرم دې چې دهغې ارتکاب په زور او زياتي سره وشي. يا د کومې داسې ښځې سره دا عمل ترسره شي چې د بل چا په نکاح کې وي. يا په بل عبارت ددې قانون له مخې زنا جرم نه بلکه جرم په اصل کې زور او جبر او د نورو حق په لغته وهل دي. اما ددې پر خلاف د اسلامي قانون له مخې دا فعل په خپله جرم دې او د جبر، اکراه، زور زياتي او د نورو حق تلفول په دې جرم اضافه يو بل جرم دې. د همدغه بنسټيز اختلاف په اساس د سزا په هکله هم ددواړو طريقي او لارې بيلې بيلې دي. عربي قوانين د جبري زنا له پاره په بندي کولو بسنه کوي او دنکاح شوې ښځې سره په زنا کولو سره د ښځې ميره ته د تاوان ورکول دهغې حق گڼي. دا سزا د جرم د مخنيوي له پاره نه ده بلکه خلکو ته نور هم جرئت ورکونکې ده په دې خاطر په هغه هيوادونو کې چې دا قانون رائج دې، د زنا ارتکاب ورځ په ورځ زياتيدونکې دې. ددې په مقابل کې د اسلام قانون په زنا دومره سخته سزا ورکوي چې ټولنه ددغې جرم او ددغه ډول مجرمينو څخه تر يوه وخت پورې پاکه پاته شي. په هغو هيوادونو کې چې په زنا باندې سزا ورکول کيږي، هلته ددې فعل ارتکاب هيڅکله عام شوي نه دي، يوځل چې شرعي حدود نافذ کړل شي نو بيا په ټول ولس کې داسې هيبت را پيدا کيږي چې په کلونو کلونو هم څوک ددغه بد کار د ارتکاب جرئت نه شي کولې. همدا راز د مجرمانه ميلان لرونکو وگړو په ذهن باندې يو رواني فشار دې چې ددې لارې څخه دهغوي نفس په خپله اصلاح کيږي. عربي ضمير د سلو ډرو په وهلو باندې نيکه کوي د هغې علت دا نه دې چې هغوي نه غواړي انساني جسم ته تکليف ورسول شي. ځکه د هغې اصلي علت دادې چې د هغوي د اخلاقي شعور وده او نشو نما تر اوسه پورې ناقصه ده. هغوي په لومړيو کې زنا يو عييجن کار گانه خو اوس يې يوه لوبه او تفریح گڼي، دکوم څخه چې دوه انسانان د يو څو لحظو له پاره خپل زړونه خوشحالي په دې خاطر دوي غواړي چې قانون ددې فعل سره د زغم نه کار واخلي او تر هغې وخت يې کومه پوښتنه ونه کړي تر څو چې زاني د بل چا زادي او يا د هغې په قانوني حقوقو کې خنډونه پيدا نه کړي، بيا د خنډونو او مداخلې په صورت کې هم هغوي دا يو داسې جرم گڼي چې يوازې د يوه وگړي حقوق ترې اغيزمن کيږي په دې اساس يوه معمولي شان جزا يا تاوان ددې جرم د سزا له پاره کافي گڼي.

ښکاره ده چې څوک د زنا کولو دغه تصور ولري نو هغوي ددغه جرم په ارتکاب باندې د سلو ډرو سزا ته ظالمانه سزا ويلې شي. خو کله چې د هغوي اخلاقي او ټولنيز شعور وده و مومي او هغوي ته څرگنده شي چې زنا که په زور سره وي او که په خوښې اورضا سره، که هغه له ميروښتې ښځې سره وي او که له پيغلي نجلی سره، په هر صورت يو ټولنيز جرم دې او دهغې زيانونه ټولې ټولني ته رسيږي، نو بيا به د سزا په اړه هم دهغې ذهن په خپله بدلون و مومي. هغه به دا خبره مني چې ددغسې زيانمنو افعالو څخه ټولنه بايد خوندي پاته شي او څرنگه چې د زنا په لور تحریک کونکي وسايل د انسان په حیوانی طبیعت کې ډيري ژورې ريښې لري او دغه ريښې يوازې د قيدو بند او يا مالي تاوان په زور نه شي را ويستل کيداې په دې خاطر دهغې دمخنيوي له پاره د سختو تدبيرونو دخپلولو څخه پرته بله لار نه شته.

يوه وگړي او يا دوو ته د سخت جسماني تکليف په ورکولو سره په لکونو نور وگړي د اخلاقي او عمري ضررونو څخه خوندي کول، دې نه ډير بهتر دي چې مجرمان د تکليف نه په څنگ کړل شي او ټول ولس په داسې زيانونو کې ور وغورزول شي چې راتلونکو بې گناه نسلونو ته يې زيښې په پرلپسې توگه په ميراث ورسېږي. د سلو ډرو د وهلو سزا ته د ظالمانه سزا د ويلو يو علت د عربي تهذيب په بنسټونو باندې دلر څه دقت کولو وروسته را څرگنديږي لکه چې پخوا مو وويل دغه تهذيب د ټولني په مقابل کې د وگړي د ملاتړ په

جذبہ باندې ولاړ دې او ددې ټول اساس د وگړيزو حقوق په داسې يو تصور ولاړ دې چې د مبالغې څخه ډک دې.

په دې اساس که وگړي په ټولني هر څومره ظلم وکړي نو هغه د غرب خلکو ته دومره دروند نه تماميږي بلکه ډير وختونه يې په خوشحالي سره زغمي. خو کله چې د ټولنيزو حقوقو د اعادي په خاطر وگړي رانيول کيږي نو دهغې له پاره چيغې سوري پيلېږي. ددې نه پورته د ټولو جاهليتونو د خاوندانو په څير دغربي جاهليت د پيروانو هم يو امتيازې خصوصيت دادې چې هغوي د معولاتو پر ځاي محسوساتو ته ډير اهميت ورکوي. هغه زيان چې په يوه وگړي باندې مرتب کيږي نو څرنگه چې هغوي ته هغه په محدوده توگه محسوسيږي په دې خاطر هغه يو ستر کار گڼي، خو دوي دهغه زيان اهميت نه شي درک کولې چې په پراخه پيمانه ټولې ټولني اود هغې راتلونکو نسلونو پورې غځيږي. ځکه چې هغه (زيان) دخپل پراخوالي او لرې زيبينو په اساس نه شي محسوسيداي.

۲: د قذف حد يا د تهمت لگولو سزا:

کوم زيانونه چې د زنا له لارې را پيدا کيږي نو دهغې په څير زيانونه د زنا د تهمت يا قذف څخه هم منځته راځي، د يوې شريفې بنسټې په لمن د زنا د تهمت داغ لگول يوازې دهغې د بدنامولو موجب نه گرځي بلکه دهغې په واسطه د کورنيو تر منځ د دښمنۍ يولړۍ پيل کيږي، نسبونه شکمن کيږي، ازدواجي اړيکي له منځه ځي او يو کس يواځې يو ځل د ژبې په خوځولو سره په لس گونو نور انسانان په کلونو کلونو د دښمنۍ په عذاب کې ورغورځوي. قرآن کریم ددې جرم د له منځه وړلو په خاطر سخته سزا ټاکلې، او فرمايلي يې دي

چې: **اَوَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا**

هُنَّ شَهَدَةٌ أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾ [النور ٤]

(او کوم خلک چې په پاک لمنو بنسټو باندې تهمت و لگوي او بيا دخپلې خبرې د ثبوت له پاره څلور گواهان را نه وړي، هغوي په اتيا دورو ووځي او په راتلونکې کې دهغوي گواهي کله هم و نه مني، دغسې خلک په خپله بدکاران دي.)

❖ د مخنيوي تدبيرونه:

د اسلام قوانين د خپل سياسي ځواک په واسطه له يوه اړخه د بد کارۍ څخه په کلکه مخنيوي کوي، او د بله اړخه د ټولني نیک وگړي د بد نيتو خلکو د ژبنې شر څخه خوندي ساتي. د اسلام اخلاقي بنوونې انسان د داخل څخه جوړوي ترڅو په هغې کې د گناه او بدۍ په لور ميلان پيدا نه شي، او دهغې تعزيري قوانين هغه د بيرون څخه جوړوي ترڅو د اخلاقي روزني د نه تکميل په صورت کې دغسې ميلانات وده و نه مومي. او کله چې داسې پيښه کيږي نو دهغې څخه په پوره قوت سره مخنيوي وکړي. ددې دواړو تدبيرونو تر منځ څو نور تدبيرونه يوازې په دې خاطر خپل کرل شوي چې د باطن د اصلاح په خاطر په اخلاقي روزنو کې مرسته وکړي. ددې تدبيرونو په واسطه يې د تمدن ټولنيز نظام داسې جوړ کړې دې چې کله هم د اخلاقي روزني دکمښت په وخت کې هغه کمزوري چې د ټولني په وگړو کې پيدا کيږي دهغې د ودې او ارتکاب فرصت او موقع په لاس ور نه شي. په ټولنه کې داسې يو چاپيريال را پيدا شي چې بدو ميلاناتو ته وده ورکونکي هوا هم له منځه ولاړه شي. هيجان پيدا کوونکې تحريکات ناپيدا شي، د جنسي خپراوي له پاره اسباب او وسايل تر

ډيره حده پورې را کم کړل شی او د ټولو هغولارو چارو مخنيوی وشي چې د هغې په واسطه د تمدن په نظام کې گډوډي را پېښيږي اوس مونږ په تفصيل سره دغه تدبيرونه په خپل وار یو یو څیړو:

۱- د لباس او ستر کولو احکام:

د ټولنیزو اړیکو د احکامو په لړ کې د اسلام لومړني حکم دادې چې هغې د لوڅوالي څخه مخنیوي کړې او د بنڅو او سپو له پاره یې د ستر کولو حدود ټاکلي دي. په دې هکله چې د عربو د جاهلیت څه حال و نن سبا د تش په نامه مهذبو هیوادونو حال دهغې څخه څه زیات توپیر نه لري. هغوي به پرته له کوم تکلیف څخه یو بل ته ځانونه لوڅول

۱-... حدیث شریف کې راغلي دي چې سید مسور بن محزمه یو کانیې را خيستې او راروان و په لاره کې یې د لنگ غوټه خلاصه شوه او ترې ولويد خو هغه په هماغه حال کې هم کانیې په لاس کې نیولې راروان و. نبی کریم صلي الله عليه وسلم وکوت او ورته یې وفرمایيل: چې ولاړ شه، لمړی خپل وجود پټ کړه او لوڅ مه گرځه. «مسلم»

د غسل او بولو کولو په وخت کې پرده کول د هغوي له آنده یو غیر ضروري کار و. د کعبې طواف به یې بلکل په لوڅو ځانونو کاوه او هغه یې یو ډیر بهتر عبادت گانه. ۱-... د ابن عباس رضی الله عنه، مجاهد، طاوس او زهرې متفق روایت دي چې د کعبې طواف به یې په لوڅو ځانونو کاوه.]

ان تردې چې بنڅو به هم د طواف له پاره ځانونه لوڅول او په لوڅو ځانو به یې طواف کاوه ۲
۲-..... د مسلم په کتاب التفسیر کې یې د عربو دغه رواج او کلتور بیان کړې چې بنڅو به په لوڅو ځان طواف کاوه، بیا به یې هملته موجودو خلکو ته سوال کاوه چې څوک به ماته یو څادر را کړي چې خپل وجود پرې را پټ کړم؟ په دې ترتیب به د سوال کوونکې له پاره د یو څادر ورکول د ثواب او اجر کار گنل کیده]
د هغوي د بنڅو لباس به داسې و چې د سینې یوه برخه به په کې خلاصه پاته کیده او د متو، ملا او پنډیو ځینې برخې به په کې بر بندې پاته کیدې او بلکل همدغه کیفیت نن په امریکه، اروپا او یو شمیر نورو هیوادونو کې هم دي او په شرقي هیوادونو کې هم د ژوند داسې نظام نشته چې په کې د کشف او ستر حدود په اساسی توگه تعیین او نافذ شوي وي. اسلام په دې هکله انسان ته د تهذیب لمړنې درس ورکوي او ورته وایي چې **يٰۤاَيُّهَا اٰدَمُ قَدْ اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُؤْوِيْكَ سَوِّءًا تَكُمُّ وَّرِيْشًا وَّلِبَاسٌ اَلتَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ**

ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ اللّٰهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُوْنَ ﴿٢٦﴾ الاعراف ۲۶

(اې د ادم بچيانو! الله تعالی تاسې باندې لباس په دې خاطر زانازل کړې چې ستاسې جسمونه پټ کړي او ستاسې له پاره د نښايست وسیله وگرځي...]

ددې آیت له مخې د جسم پټول په هر سرې او بنڅې باندې فرض کړل شوي دي. نبی اکرم صلي الله عليه وسلم په دې هکله سخت حکم کړې او ویلي یې دي چې هیڅوک باید د هیچا ترمنځ ځان بر بند نه کړی.

[ملعون من نظری سواه اخیه]

(لعنت کړل شوې په هغه چا چې د خپل ورور سترته گوري. «احکام القرآن»)

[لاينظر الرجل الي عورة الرجل والمرأة الي عورة المرأة «مسلم باب تحريم النظر الى العورات»]

(هېڅ يو سړې دې بل سړي او هېڅ يوه ښځه دې بله ښځه بربنډه او لوڅه ونه ويني .)
 [عن سلمان رضي الله عنه قال: لان اخر من السماء فانقطع نصفين احب الى من ال النظر الى عورة احدا و ينظر الى عورتى «المبسوط ، كتاب الاستحسان»]
 (په الله تعالی سوگند ! زه دې د اسمانه څخه را پريوزم او دوه ټوټې دې شم ، دا ماته ډيره غوره ده د هغه څه څخه چې زه د چا پټ ځايونه ووينم يا بل څوک زما پټ ځايونه وويني .)
 [اياکم والتعري فان معکم من لا يفارقکم الا عند الغائط و حين يفضي الرجل الي اهلہ «ترمذي باب ماجاء في الاستتار»]

(اگاه اوسئ ، هېڅکله لوڅ ونه اوسئ ، ځکه چې له تاسې سره هغه څوک دي چې له تاسې څخه هېڅکله هم نه بيلېږي مگر يوازې د حاجت د رفع کولو په وخت کې او يا د ښځو سره د مباشرت په وخت کې .
 [اذا اتى احدکم اهلہ فليستتر ولا يتجرد تجرد العيرين «ابن ماجه باب الستر عند الجماع»]
 (کله چې هم ستاسو څخه يو دخپلې بې بي څنگ ته ورځي نو هغه وخت دې هم خپل ستر پټ کړي او بلکل دې دخرو په څير لوڅ نه اوسي)
 يوځل نبی اکرم صلي الله عليه وسلم د زکاة د اوبنانو څر ځاي ته ولاړ هلته يې وکتل چې څر ونکې په ځنگل کې لوڅ لپړ پروت دي ، رسول الله صلي الله عليه وسلم هغه په هماغه وخت له خپلې دندې څخه لرې کړ او ورته يې وفرمايل چې:
 [لا يعمل لنا من لحياء]
 (هغه څوک چې بې شرمه وي هغه زموږ په کار نه راځي)

۲- دنارينه و له پاره د ستر حدود:

ددې احکامو تر څنگ دښځو او نارينه و له پاره د ستر حدود په بيلا بېلا توگه ټاکل شوي . په شرعي اصطلاح سره د جسم هغې برخې ته ستر وايي چې د هغې پټول فرض دي . د سړي له پاره د نامه څخه لاندې د زنگانه تر سترگې پورې برخه «ستر» ټاکل شوې . او حکم ورته شوې چې دا برخه نه د چا تر مخه خلاصه کړي او نه د بل کوم وگړي په دغه برخه باندي نظر واچوي .
 [عن ابو ايوب الانصاري عن النبي صلي الله عليه وسلم مافوق الركبتين من العورة و اسفل من السرت من العورة «دارقطني»]
 (هغه برخه چې د زنگون د سترگې د پاسه ده هغه د پټولو وړ ده او هغه برخه چې د نامه د غوټې لاندې ده هغه د پټولو وړ ده .)

[عورة الرجل ما بين سرة الي ركبہ]

(سړي ته د نامه لاندې د زنگون تر سترگې پورې برخه د پټولو ده «مبسوط»)
 [عن علي ابن ابي طالب عن النبي صلي الله عليه وسلم لا تبرز فخذک ولا تنظر الي فخذ حی ولا ميت «تفسير كبير»]

(خپل ورون د چا تر مخه مه ښکاره کوئ او نه د کوم ژوندي يا مړ انسان ورون ته وگورئ)
 دا حکم عام دې چې د خپلو بيبيانو پرته بله کومه استثنا نه لری . لکه چې په حديث شريف کې راغلي دي:
 [احفظ عورتک الا من زوجک او ما ملکت يمينک «احکام القران»]
 (د خپل ستر ساتنه وکړئ ، پرته له خپلو ښځو او هغو وينځو څخه چې ستاسې په واک کې دي .)

۳- د بنحو له باره دستر حدود:

د بنحو له پاره دستر حدود له دې څخه ډیر پراخه ټاکل شوي. هغوی ته حکم شوي چې د خپلو مخونو او لاسونو پرته ټول وجود له ټولو خلکو څخه پټ و ساتي. په دې حکم کې پلار، ورور او ټول نارینه خپلوان شامل دي او د میره پرته بل هیڅوک ترې مثنثنې نه دي.

[لا یحل الامراة تؤمن بالله و الیوم الاخران یتخرج یدیها الا الی هینا و قبض نصف الذراع «ابن جریر»]

(نبي اکرم صلي الله عليه وسلم فرمایلي دي: د هرې هغې بنحې له پاره چې په الله تعالی او د آخرت په ورځ ایمان ولری، روانه ده چې هغه خپل لاسونه له دې نه زیات بنکاره کړي، دایې وویل او دخپل مړوند په نیمايي برخه یې لاس کیښود.)

[الجارية اذا خاضت لم یصلح ان یری منها الا وجهها و یدها الی المفصل]

(کله چې بنحې بلوغ ته ورسیرې نو دهغې د وجود هیڅ برخه باید څرگنده نه وي مگر یوازې مخ او مړوند تر نیمايي پورې لاس)

سیده عایشه رضي الله عنها فرمایي چې زه د خپل وراره عبدالله بن الطفیل ترمخه د خپل زینت سره کښنیاستم د نبي کریم صلي الله عليه وسلم دغه کار خوښ نه شو. ما ورته وویل چې یا رسول الله! دا خوزما وراره دي، رسول الله صلي الله عليه وسلم راته وفرمایلي:

[اذا عرفت المرأة لم یحل لها ان تظهر الا وجهها و لا مادون هذا و قبض علی ذراع نفسه فترک بین قبضته و بین الکف مثل قبضته اخري «ابن جریر»]

(کله چې بنحې بالغه شي، نو دهغې له پاره روانه ده چې د خپل وجود کومه برخه را څرگنده کړي مگر یوازې مخ او یوازې د دې څخه، دایې وویل او په خپل مړوند یې لاس داسی کیښود چې دهغې د نیولو دځای او لاس د ورغوی ترمنځ یوازې یو موټې ځای پاته شو.)

د ابو بکر صدیق رضي الله عنه لور بې بي اسماء رضي الله عنها چې د نبي کریم صلي الله عليه وسلم بنینه وه، یوځل په داسې حال کې د نبي کریم صلي الله عليه وسلم ترمخ راغله چې ډیر نازک کالي یې پرځان وو، او ددې نازکه لباس څخه یې د وجود دننه برخې را څرگندیدلې. نبي کریم صلي الله عليه وسلم سمدستي خپل نظر ترې واړاوه او ورته یې وفرمایلي چې:

[یا اسماء ان المرأة اذا بلغت المحيض لم یصلح ان یری منها الا هذا و هذا و اشاره الی وجهه و کفه «تکملة فتح القدير»]

(ای اسماء! کله چې بنحې د بلوغ مرحلې ته ورسیرې نو بیا دا ښه خبره نه ده چې دهغې د جسم څه برخې دي څرگندې و کتل شي، پرته له دې او له دې څخه. دایې وویل او دخپل مخ او ورغویو لورې ته یې اشاره وکړه.) بې بي حفصه رضي الله عنها د عبدالرحمن رضي الله عنه لور یو ځل د بې بي عایشې رضي الله عنها ترمخ حاضره شوه چې یو نري او باریکه ټیکرې یې په سرو، بې بي عایشی رضي الله عنها هغه ټیکرې ترې و شلاوه او یو دروند او پیر ټیکرې یې ور په سر کړ «موطا امام مالک رحمة الله عليه»

د نبي کریم صلي الله عليه وسلم ارشاد دي چې:

[لعن الله الکاسيات العاریات]

(د الله تعالی لعنت دي پر هغه بنحو وي چې لباس یې په ځان کې هم وی خو لوڅي بریښي.)

دسیدنا عمر رضي الله عنه وینا ده چې خپلو بنحو ته داسې کالي مه اغوندئ چې په جسم باندې داسې وروښلې چې د ټول جسم جوړښت ترې را په ډاگه کیږي «المبسوط کتاب الاستحسان».

ددغه روایاتو څخه را په ډاگه کيږي چې د مخ او لاسونو پرته د بنځې ټول وجود په ستر کې داخل دي او په هغې واجب دي چې په خپل کور کې هم دخپلو نژدې خپلوانو څخه خپل ستر پټ و ساتي. هغه د خپل ميره پرته د بل هیچا تر مخه خپل ستر نه شي بنکاره کولای که څه هم هغه د هغې پلار، ورور او وراره هم وي، ان تردې چې هغوی داسې نري او نازک لباس هم نه شی اغوستلای چې د هغې ستر ترې را څرگندېږي په دي هکله چې څومره احکام راغلي دا ټول د ځوانو بنځو له پاره دي، د ستر احکام د هغه وخت څخه نافذېږي چې بنځه د بلوغ تر حده پورې و رسيږي او تر هغې وخته پورې پرې نافذ وي چې په کې د جنسي کشش جذبه موجوده وي. ددې عمر څخه په تیردو سره په دې کې اسانتیاوې را ځي لکه چې قرآن مجید فرمایي:

اَوَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ الَّتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ اَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَتٍ بِزِينَةٍ وَاَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾ [النور ٦٠]

(او هغه عمر تيرې زړې بنځې چې د نکاح هیله یې له منځه تللي وي، که هغوی خپل پروني کیدې نو پر هغو څه وبال نشته، په دې شرط چې د ډول اوسینگار څرگندونکې نه وي. سره له دې که هغوی هم پتمنې غوره کړي نو دهغو په حق کې ښه ده. الله هر څه اوري او په هر څه پوهیږي.)

دلته د تخفیف علت په ډاگه بیان شوي دي، د نکاح د امید نه درلودلو څخه داسې عمر مراد دي چې جنسي غوښتنې په کې هم دفن شوي وي او بل کوم کشش په کې باقی پاته نه وي خو بیا هم د نور زیات احتیاط په خاطر یې دا شرط ایښې چې د زینت او ښایست را څرگندول یې ترې مقصود نه وي، یعنی که د جنسي کشش یو څرک هم په سینه کې ولري نو د ټیکري لري کول ورته روانه دي، دا تخفیف یوازې د هغه عمر خوړلو بنځو له پاره دي چې دهغې په لور د احترام د نظر پرته د بل ډول نظر کولو امکان هم نه وي، داسې بنځې په کورونو کې د ټیکري پرته هم اوسیدای شي.

٤- اجازه اخستل:

ددې نه وروسته یې بل حد دا ټاکلې چې دکور خلکو ته له اطلاع ورکولو پرته په ناڅاپي توگه کور ته د نارینه و له رانوتلو څخه مننه کړل شوې ده تر څو نارینه خپلې بنځې په داسې کوم حال کې و نه ویني چې هغوی ته یې لیدل نه وي په کار.

اِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلْمَ فَلْيَسْتَعِذُوا كَمَا اسْتَعِذْنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ

يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾ [النور ٥٩]

(کله چې ستاسې کوچنيان د پوهې منگ ته ورسېږي، نو باید همغسې د اجازې په اخیستلو راشي لکه څنگه چې دهغو مشران اجازه اخلي، په دغه راز الله خپل ایتونه تاسې ته روښانه وي، او هغه د پوهې او حکمت څښتن دي)

دلته هم د حکم په عوالمو پاندې رڼا اچول شوې ده. د اجازې ورکولو وخت هماغه وخت پیل کيږي چې جنسي احساس را پیدا شي د هغې تر مخه اجازه اخستل ضروري نه دی. ددې تر څنگ نورو وگړو ته هم حکم شوي چې د چا کورته د اجازې پرته ور داخل نه شي.

إِنِّي أَنبَأُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا

ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾ «النور ٢٧»

(ای دایمان خاوندانو! خپلو کورونو پرته، د نورو کورونو ته مه ننوځئ تر هغې چې دکورد خاوندانو څخه و نه پوښتنئ، او کله چې ورننوځئ نو د کور په اوسیدونکو سلام واچوئ)

ددې څخه موخه په کور کې دننه او دکوره د باندې، دواړو ترمنځ یو حد بندی کول دي، ترڅو چې په خپل کور کې ښځې او سړي د پردیو له نظره خوندي پاته شي. عربي ولس په لمړیو کې ددې احکامو علت نه شو درک کولای، په دې خاطر به هغوی ډیروخت د کورونو نه بهر کورونو ته د یوالونو څخه او یانورو ځایو څخه کتل. یو ځل همداسې پینښه نبی اکرم صلی الله علیه وسلم سره هم وشوه، نبی کریم صلی الله علیه وسلم په خپله حجره کې تشریف درلود چې یو کس دکوکۍ څخه سر راښکاره کړ، به دې خبره هغه و فرمایل:

[که چیرې ماته معلومه وای چې ته دکوکۍ نه راگوري نو ما به ستا په سترگو کې څه مندلی وای. د اجازې حکم د نظرونو څخه د خوندي کیدو په خاطر شوې دې «بخاري»]

ددې پینښې وروسته هغه اعلان وکړ چې: [که چیرې یو څوک د چاکورته دهغوی د اجازې پرته وروگوري نو دکور خاوندان حق لري چې دهغې سترگې وروباسي «مسلم»]

بیانو اجنبی خلکو ته حکم وشو چې کله هم د چاکوره څه غواړئ نو کور ته یې مه ورننوځئ بلکه د پردې یا دروازې ترشا ودریږئ او غوښتنه وکړئ.

..... وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَعًا فَسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَائِهِ حِجَابٍ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا

كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تَنْكُحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ

عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾ «الاحزاب ٥٣»

(... او کله چې تاسې له ښځو څخه څه غواړئ نو د پردې ترشا ودریږئ او ویې غواړئ، په دې کې ستاسې د زړونو له پاره هم پاکوالې دې او دهغوی د زړونو له پاره هم ....)

دلته هم د حد بندی په هدف «ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ» باندې پوره پوره رڼا اچول شوې چې هدف یې دښځو او سړو دواړو د جنسي میلاناتو او تحرکاتو څخه خوندي کول دی او دا حد بندی په دې خاطر کیږي چې دښځو او سړو ترمنځ اختلاط او بې تکلفي را پیدا نه شي.

دا احکام یوازې د پردیو له پاره نه دي بلکه د کورنۍ له پاره هم دي لکه څنگه چې په یو روایت کې راغلي چې سید بلال رضي الله عنه یا سید انس رضي الله عنه د فاطمه رضي الله عنها څخه دهغوی دکوم زوی غوښتنه وکړه نو هغې د پردې ترشالاس وراوږود کړ او ورپې کړ. «فتح القدير».

حال دا چې دا دواړه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د خادمانو څخه وو او دهغې سره یې دکورنۍ د غړو په څیر ژوند کاوه.

٥:- له پردې ښځې سره خلوت او دهغې لمس کول ناروا دي:

دریمه حدبندی یې دا کړې چې دمیره پرته هیڅ یو سرې د کومې بنځې سره نه په خلوت (ځانته والي) کې اوسیدای شي او نه د هغې جسم لمس کولای شي که څه هم هغه د هغې نژدې دوست هم وی.

[عن عتبه بن عامر ان رسول الله صلي الله عليه وسلم قال: اياكم والدخول علي النساء فقال رجل من الانصار يا رسول الله صلي الله عليه وسلم افرايت الحمى قال الحمى الموت «ترمذي»]

(د عقبه بن عامر رضي الله عنه څخه روایت دې چې نبي کریم صلي الله عليه وسلم وفرمايل: خبردار چې (پرديو) بنځو ته په تنهائی کې مه ورنزدی کیرئ، د انصارو څخه یوه کس وپوښتل یارسول الله! د لیور په اړه ستاسې ارشاد څه دې؟ ویې فرمایل چې هغه «مرگ دې».)

[لاتلجوا علي المغیبات فان الشیطان یجری من احدکم مجری الدم «ترمذي»]

(دمیرونو د نه موجودیت په وخت کې بنځو ته مه ورځئ ځکه شیطان په تاسو کې د وینې به څیر دوران کوي.)
[عن عمرو بن عاص قال نهانا رسول الله صلي الله عليه وسلم ان ندخل علي النساء بغير اذن ازواجهن «ترمذي باب في النهي عن الدخول علي النساء الا باذن ازواجهن»]

(د عمرو بن عاص رضي الله عنه څخه روایت دې چې رسول الله صلي الله عليه وسلم مونږه بنځو ته دهغوي د میرونو د اجازې پرته د ورتللو څخه منه کړي یو.)

[لا یدخلن رجل بعد یومی هذا علي مغیبة الامعه رجل او اثنان «مسلم باب تحريم الخلوة لاجنبية»]
(دن ورځې وروسته هیڅوک کومې بنځې ته دهغې د میره په غیاب کې ورنه شی ترڅو چې د هغې سره یو یا دوه کسان نورملگري نه وي.)

د لمس کولو یا لاس لگولو په هکله هم همداسې احکام راغلي.

[قال النبی صلي الله عليه وسلم من مس كف امرأة ليس منها بسبیل وضع علی كفه جمرة یوم القیمة]

(نبي کریم صلي الله عليه وسلم فرمایلي چا چې د کومې بنځې لاس لمس کړ په داسې حال کې چې دهغې سره هیڅ ډول روا اړیکې و نه لری دهغه په دغه ورغوي کې به دقیامت په ورځ د اور سکروته ایښودل کیري.)

(سیده عایشة رضی الله عنها فرمایي چې نبي کریم صلي الله عليه وسلم د بنځو څخه یوازې د ژبې د اقرار په اخیستلو سره بیعت کاوه، دهغوي لاس یې په خپل لاس کې نه نیوه، هغه هیڅکله هم دداسې کومې بنځې لاس نه دې لمس کړې چې د هغې په نکاح کې نه وی «بخاري باب بیعة النساء»)

د امیمه بنت رقیقة رضی الله عنها وینا ده چې زه د څو نورو بنځو سره د نبي کریم صلي الله عليه وسلم سره د بیعت له پاره ورغلم هغه زمونږ څخه اقرار واخست چې: [د الله سره د شرک، دغلا، زنا، تهمت لگولو او د نبي صلي الله عليه وسلم د نافرمايي څخه به ځان ژغورئ]، کله چې اقرار ختم شو، نومونږ ورته وویل چې اوس مونږ غواړو ستا په لاس بیعت وکړو. هغه وفرمایل: [زه د بنځو سره مصافحه نه کوم یوازې د ژبې اقرار کافي دي «نسایي باب بیعة النساء»]

دا احکام یوازې د ځوانو بنځو له پاره دي، د عمر خورلیو بنځو سره ځانته کیناستل روا دي او دهغوي لمس کول هم منه شوی نه دی. لکه چې د سیدنا ابوبکر صدیق رضی الله عنه په هکله روایت دې چې هغه به هغې قبیلې ته چې شیدی یې په کې ځکلې وې ورته، او هغه به دهغې قبیلې زړو بنځو سره مصافحه هم کوله. همدا راز د سیدنا عبدالله بن زبیر رضی الله عنهما په هکله روایت دې چې د هغې سراو پښې به یوې زړې بوډۍ بنځې منډلې.

دغه توپیر چې د ځوانو او زړو بنځو ترمنځ شوې په خپله ددې خبرې لوی ثبوت دې چې په اصل کې ددواړو جنسونو «نراو بنځې» ترمنځ دداسې اختلاط مخنیوي وکړل شي چې فتنه ترې را ولاړېږي.

۲: د محرمو او غیرې محرمو تر منځ توپیر:

دا خو هغه احکام وو چې د میره پرته په کې ټول نارینه محرم او غیر محرم شامل وو. بنسټه د هغوي څخه د یوه تر مخه هم خپل ستر او «دمخ اولسونو پرته» د خپل وجود هیڅ برخه نه شې را برېښولای، بلکل په هماغه ډول لکه څنگه چې نارینه د چا تر مخه خپل ستر «د نامه څخه لاندې» د زنگون د سترگې پورې برخه «د چا تر مخه نه شي ښکاره کولای. ټولو نارینه و ته حکم شوي چې د اجازې اخستلو وروسته کورونو ته ننوتلای شي او دهغو څخه هیڅ یوه ته هم د ښځې سره په خلوت کې ناسته او یا دهغوي جسم لمس کول روانه دي»

[۱: د مس کولو په هکله د محرمو او غیر محرمو نارینه و تر منځ ډیر توپیر دي د نمونې په توګه د خپلې خور لاس نیول او په سورلی یې ورڅیژول ښکاره ده چې دا خبره د کوم پردې له پاره روانه ده. کله به چې نبی اکرم صلي الله عليه وسلم د سفر نه بیرته راګرځیده نو بې بې فاطمي رضی الله عنها ته به یې غاړه ورکوله او دهغې سر به یې ښکلاوه او په همدې ترتیب سیدنا ابوبکر صدیق رضی الله عنه به د خپلې لور سیده عایشې رضی الله عنها سر ښکلاوه.]

ددې وروسته د محرمو او غیر محرمو تر منځ توپیر کیږي. په قرآن او حدیثو کې په پوره تفصیل سره د ازادۍ او بې تکلفۍ هغه مرتبې په ډاګه شوي دي چې یوازې د محرمو نارینه و تر منځ تر سره کیدای شي خو د غیر محرم نارینه و تر منځ هغه روا نه دی. دا هماغه څه دي چې په عامه اصطلاح کې ورته پرده یا شرعي حجاب ویل کیږي.

د پردې یا حجاب په هکله حکمونه:

د قرآن مجید په هغو ایتونو کې چې په دې په هکله کوم احکام بیان شوي هغه په دې لاندې ډول دي:

﴿قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ﴾ ﴿٣٠﴾ وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ خُمْرَهُنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّبَعِينَ غَيْرَ أُولِي الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣١﴾ «النور ۳۰-۳۱»

(ای پیغمبره ! مؤمنانو نارینه و ته ووايه چې خپل نظر تر کنترول لاندې و ساتي او دخپلو شرمخايونو ساتنه وکړي ، دا د هغو له پاره ډيره پاکه کړنلاره ده ، هغوی چې څه کوي الله پرې خبریږي. او ای پیغمبره ! مؤمنو بنځو ته ووايه چې خپلې سترگې تر کنترول لاندې و ساتي ، او دخپلو شرمخايونو ساتنه وکړي او خپله ځان جوړونه او سینگار دې نه بنسکاره کوي پرته له هغه چې په خپله څرگند شي ، او پر خپلو سینو دې د خپلو ټيکريو پلونه را خواره کړي ، هغوی دې خپله ځان جوړونه او سینگار نه بنسکاره کوي مگر ددې خلکو په وړاندې: «مېرونه ، پلرونه ، د مېرو پلرونه ، خپل زامن ، د مېرو زامن (بنزيان) ، ورونه ، ورېرونه ، خوريونه ، د خپلې طبعې بنځې ، خپل مملوک (غلام) ، خپل هغه لاس لاندې نارینه چې څه بل شان غرض و نه لري ، او هغه کوچنيان چې لا تر اوسه پورې د بنځو له پټو خبرو سره اشنا نه دي . (همدارز) هغوی دې پر ځمکه باندې په زوره پښو و هلو سره په داسې شان تگ نه کوی چې دهغوی پټ کړي سنيگار خلکو ته را څرگند شي .
 ای مؤمنانو ! تاسې ټول په گډه سره الله ته توبه و باسئ ، هیله ده چې برې به در په برخه شي .)

إِنِّسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِّنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٣٣﴾ وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٤﴾ «الاحزاب ٣٢-٣٣»

(ای د نبې بیبيانو ! تاسې خود عامو بنځو په څیر نه یاست ، که چیرې تاسې پر هیزگاري کوئ نو (د نامحرومو سره) په خوږه لهجه خبرې مه کوئ ، تر څو دهغوی څخه د چا په زړه کې چې کومه خرابي یا ناروغتیا وي له تاسې پورې خپلې (ناولي) ارزوگانې و نه تړي. خبرې نیغې او په ساده توگه سره وکړئ او په خپلو کورونو کې اوسئ او د جاهلیت د زمانې په څیر په بنایست او سنگار کولو سره مه گرځئ را گراځئ.)

إِنِّيَأَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥٩﴾ «الاحزاب ٥٩»

(ای نبې ! خپلو میړمنو او لونیو او د مؤمنانو بنځو ته ووايه چې پر خپل ځان دې د خپلو ټيکريو پلونه راخپاره کړي. دا ډیر مناسب کړنچار دې تر څو چې هغوی و پیژندلې شي او ونه ځورول شي ، الله غفور او رحیم دې.)

په دغو آیتونو غور وکړئ ، سړیو ته خو یوازې دومره تأکید شوي چې خپل نظر ټیټ و ساتي او د فواحشو څخه د خپلو اخلاقو ساتنه وکړي خو بنځو ته د سړیو په څیر د هغه دوه شیانو حکم ورکړل شوي او بیا د معاشرې او راکړې ورکړې په هکله څو نور هدايات او لارښوونې هم ورته شوي. ددې څخه دا په ډاگه څرگندیږي چې د اخلاقو د ساتنې له پاره د نظر د ټیټوالي او د فروجو (شرم ځایو) د ساتنې کوشش کافي نه دي بلکه د څه نورور ظوابطو له پاره هم اړتیا شته. اوس مونږ باید فکر وکړو چې دغه مجملې لارښوونې نبې اکرم صلي الله عليه وسلم او دهغې صحابه کرامو رضي الله عنهم څنگه او په څه ډول په اسلامي ټولنه کې نافذ کړي او دهغوی د وينا او کړنو څخه ددغه لارښوونو په عملي او معنوي تفصیلاتو څه رڼا پریوځي.

۱-د نظر ټیټول یا لاندې کتل «غض بصر»:

تر ټولو لمړۍ حکم چې نارینه و او ښځو ته شوې هغه دادې چې خپل نظرونه ټیټ و ساتي خو ددې څخه پوره مفهوم نه را څرگندیږي. د الهي حکم اصلي مقصد دا نه دې چې خلک دې تل لاندې گوري او هیڅکله دې هم خپلې سترگې نه پورته کوي ، دلته په اصل کې هدف داې چې دهغه څه څخه ځان و ژغوري چې په حدیث کې ورته د سترگو زنا ویل کیږي. د پردو ښځو ښایست او دهغوې د زینت د لیدلو څخه خوند اخیستل ، سرپو له پاره او دښځو له پاره پردی خلک په نظر کې اخیستل د فتنې سبب گرځي د فساد پیلامه له همدغه ځایه پیلیږي. په دې خاطر یې تر هر څه د مخه د همدغې دروازي د بندیدو حکم کړې دې او د لاندې کتلو څخه یې همدغه هدف دې. په پښتو ژبه کې ددغه لفظ مفهوم «د نظر د اړولو» په معنی اخیستل کیږي.

ښکاره ده چې انسان د سترگو د پرانستلو سره سم په نړۍ کې هستوگن کیږي ، نو په ټولو شیانو یې نظر پریوځي. دا خو شونې نه ده چې کوم سړي ، ښځه او یا کومه ښځه کوم سړي کله و نه ویني. په دې اساس شارع فرمایي چې که ناڅاپه نظر ولویږي نو هغه معاف دې. البته کوم څه چې منه دی هغه دادې چې په یوه نظر هلته چې تا ته حسن او ښایست محسوس شی نو هلته دوهم ځل وگوري او د هغې د ژورې کتنې او لیدنې هڅه وکړي .

[عن جریر قال سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن النظر الفجأة فقال اصرف بصرک «ابوداود باب ما يؤمر به من غض البصر»]

(سیدنا جریر رضي الله عنه د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه د ناڅاپې نظر په اړه وپوښتل: هغه ورته وفرمایل چې مخ ترې واړه وه.)

[عن بريدة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلي يا علي لا تتبع النظرة النظرة فان لك الاولى وليس لك لآخره «ابوداود»]

(بریده رضي الله عنه څخه روایت دې چې رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرت علي رضي الله عنه ته و فرمایل چې ای علي ! دیوه نظر نه وروسته بل ځل نظر مه کوه ، لومړۍ نظر تاته معاف دې خو د بل ځل نظر اجازه درته نه شته.)

[عن النبي صلى الله عليه وسلم قال من نظر الي محاسن امرأة اجنبية عن شهوة صب في عينيه الانك يوق القيمة «فتح القدير»]

(نبي اکرم صلى الله عليه وسلم فرمایي چې څوک چې د پردۍ ښځې په ښایست باندې د شهوت په خاطر نظر وړ واچوي نو د قیامت په ورځ به دهغه په سترگو کې ویلي کړل شوې قلعي ورواچول شی.)

خو ځینې وخت داسې حالات منځته راځي چې دهغې له مخې د اجنبی یا پردۍ ښځې کتلو ته اړتیا پېښیږي، د نمونې په توگه کومه ناروغه ښځه د طبیب یا ډاکتر تر علاج لاندې وي یا کومه ښځه په کومې محکمې کې د قاضي تر مخه د گواه یا مدعي به حیث ولاړه وي یا په کوم سوزیدلې ځای کې ښځه بنده پاته شوې وي یا په اوبو کې ډوبه شوي وي یا دهغې ځان او ابرو په خطر کې لویدلې وي ، په داسې حالاتو کې څهره او مخ خو پرېږده چې ستر هم لیدل کیدای شی ، لاس پرې هم لگول کیږي بلکه سوزیدلې یا ډوبه شوې ښځه په غیږ کې اخیستل او خوندي ځای ته رسول نه یوازې جایز دی بلکه فرض هم دی.

د نبی کریم صلی الله علیه وسلم حکم دادې چې په داسې حالاتو کې ترهغې پورې چې شوني وي خپل نیت پاک و ساتئ خو د بشریت د غوښتنو په اساس که په جذباتو کې لږ تحریک هم را پیدا شي بیا هم کومه گناه نه ده ، ځکه چې داسې نظر او داسې لمس د فطرت د غوښتنو څخه دي چې بلکل له منځه وړل یې د انسان په واک کې نه دی ۱

[۱]- ددې مسئلې د تفصیل له پاره د امام رازی په تفسیر کې « قل للمؤمنین یغضو من ابصارهم » وگورئ او همدا راز احکام القرآن للجصاص او المبسوط مطالعه کړئ]

په همدې ترتیب د نکاح په خاطر د یوې اجنبې ښځې کتل او په تفصیلي توگه دهغې لیدنه نه یوازې جائز دي بلکه په احادیثو کې په دې هکله حکم راغلي او په خپله نبی کریم صلی الله علیه وسلم ددې هدف له پاره ښځه کتلې ده .

[عن المغيرة ابن شعبه انه خطب امرأة فقال النبي صلي الله عليه وسلم النظر اليها فانه امر ان يودم بينكما «ترمذي باب ما جاء في النظر الي المخطوبة»]

(دمغیره بن شعبه څخه روایت دي چې هغه یوې ښځې دته د نکاح پیغام ولیږه . نبی اکرم صلی الله علیه وسلم هغه ته وویل چې هغه ووینه ، ځکه چې دغه کار ستاسې ددواړو ترمنځ د محبت او اتفاق د پیداکولو له پاره ډیر مناسب دي .)

[عن سهيل بن اسعد ان امرأة جاءت الي رسول الله صلي الله عليه وسلم فقالت يا رسول الله اجئت لاهب لك نفسي فنظر اليها رسول الله صلي الله عليه وسلم فصعد النظر اليها «بخاري باب النظر الي المرأة قبل التزوج»] (د سهیل بن سعد څخه روایت دي چې یوه ښځه د رسول الله صلی الله علیه وسلم دربار ته راغله او ویې ویل چې زه خپل ځان د رسول الله صلی الله علیه وسلم په نکاح کې ورکولو ته راغلي يم ، په دې خبره رسول الله صلی الله علیه وسلم خپلې سترگې را پورته کړې او هغه یې ولیده)

عن ابی هريرة رضي الله عنه قال كنت عند النبي صلي الله عليه وسلم فاتاه رجل فاخبره تزوج امرأة من الانصار فقال له رسول الله صلي الله عليه وسلم انظر اليها ، قال لا قال فاذهب فانظر اليها فان في اعين الانصار شيئا «مسلم باب من اراد نکاح امرأة الي ان ينظر الي وجهها»]

(سيد ابو هريره رضي الله عنه فرمایي چې زه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم سره ناست وم چې یو سړي حاضر شو او ویې ویل چې ما د انصارو څخه د یوې ښځې سره د نکاح کولو اراده کړې ، رسول الله صلی الله علیه وسلم ترې پوښتنه وکړه چې ایا تا هغه لیدلې ده ؟ هغه ځواب ورکړ نه ! نبی اکرم صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل ولاړ شه او هغه ووینه ، ځکه چې ډیر وخت د انصارو سترگې عیبجنی وي)

[عن جابر بن عبد الله رضي الله عنه قال قال رسول الله صلي الله عليه وسلم اذا خطب احدكم المرأة بان استطاع ان ينظر الي ما يدعوه الي نکاحها فليفعل «ابوداود باب في الرجل ينظر الي المرأة وهو يريد تزويجها»]

(د جابر بن عبدالله رضی الله عنه څخه روایت دې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرماییل چې کله هم له تاسې څخه کوم یو کومې بنځې ته د نکاح پیام وروړي نو د امکان تر حده دې هغه وویښي چې ایا په هغې کې داسې کوم څه شته چې هغه د هغې بنځې سره په نکاح کې رغبت ورکونکې اوسي.)

په دغه استثناآتو باندې د غورکولو نه دا څرگندېږي چې د شارع هدف د لیدلو څخه په مکمله توګه مخنیوی نه دې بلکه په اصل کې د فتنې مخنیوی یې ترې مقصود دې او ددې غرض په خاطر یې یوازې د غسې لیدل منه کړي چې کومه اړتیا ورته هم نه وي، تمدني ګټې ترې هم متصورې نه وي بلکه ددا ډول کتلو په واسطه د شهباني جذباتو د تحریکیدو له پاره لاره برابرېږي. دغه حکم له څنګه چې د نارینه و له پاره دې په همدې توګه د بنځو له پاره هم دې لکه چې په حدیث شریف کې د سیده ام سلمه رضی الله عنها څخه روایت دې چې یو ځل هغې او سیدې میمونې رضی الله عنهما او په یو بل روایت کې د سیدې عایشې رضی الله عنها یادونه شوي چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تر څنګ ناست وو په دغه وخت کې سیدنا ابن مکتوم رضی الله عنه، چې په دواړه سترګو روند و، راغې. نبی صلی الله علیه وسلم وفرماییل د هغې نه پرده وکړه. سیده ام سلمه رضی الله عنها وایې چې ما پوښتنه وکړه چې ایا دا روند نه دې؟ نه مونږ کتلاې شي او نه مونږ پیژندلاې شي؟ رسول الله صلی الله علیه وسلم ځواب ورکړ چې ایا تاسې دواړه هم ږنډې یاست؟ ایا تاسې هغه نه وینئ؟ «ترمذي»]

خو بنځو ته د سړیو او سړیو ته د بنځو د لیدلو په رواني اړخ کې هم ډیر نازک توپیر موجود دی. ځکه د سړي په فطرت کې اقدام وي، د یوه شی د خوښولو نه وروسته دهغې د ترلاسه کولو له پاره هڅه کوي او په هغې لورې قدم پورته کوي. خو د بنځې په فطرت کې ویره او تېښته ده. تر هغوی چې فطرت په مکمله توګه نه وي مسخه شوې تر هغې پورې هیڅکله هم دومره باجراته او بې باکه کیږي نه، چې د یو چا د خوښولو سره سم د هغې په لور وړاندې تګ وکړي. شارع ددغه توپیر دپه نظر کې نیولو په اساس په بنځو، د پردیو سړیو د لیدلو په وخت کې هومره سختي نه ده کړې څومره یې چې د نارینه و له پاره د پردیو بنځو د کتلو په معامله کې کړې ده. لکه چې په احادیثو کې سیده بې بی عایشې رضی الله عنها څخه روایت کیږي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به د اختر په ورځو کې په هغې باندې د حبشود لوبو د میلی ننداره کوله ۱

[۱- دا روایت په بخاري، مسلم او نسائي کې به مختلفو طریقو سره راغلي دي. د حبشې خلکو د هغې توجیه داسې کړې چې، گمان کیږي چې دا پېښه دهغې وخت وي چې د سیدې عایشې رضی الله عنها عمر کم و، او د حجاب احکام (لا تردې وخته) نه و نازل شوي. خو ابن حبان کې تصریح شوي چې دا پېښه دهغه وخت وه چې د حبشو یوه هیئت مدینې ته راغلې و او تاریخ ددغې هیئت را تګ اووم هجري ښوولې دې، په دې اساس د سیدې عایشې رضی الله عنها عمر په دغه وخت کې ۱۵ یا ۱۶ کاله و، همدا راز په بخاري کې روایت دې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم به بې بې عایشې رضی الله عنها په څادر کې را نعاړله او تلل به، ددې نه دا په ډاګه ده چې د حجاب احکام په هغه وخت کې نازل شوي و.]

ددې څخه دا څرګندېږي چې بنځو ته د سړیو کتل له یوه سره ممنوع نه دی بلکه په یوه غونډه کې ګډه ناسته او یو په بل نظر بنځول مکروه کار دې، همدا راز داسې نظر کول هم روا نه دي چې د فتنې احتمال ترې را پیدا کیږي. هماغه روند صحابي ابن مکتوم رضی الله عنه د چا څخه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم

سیدی ام سلمه رضی الله عنها ته د پردې کولو حکم کړې و په یوه بل وخت کې رسول الله صلی الله علیه وسلم د همغږي (صحابي) په کور کې د قیس لور فاطمي ته د عدت د تیرولو حکم وکړ.

قاضي ابوبکر ابن العربي په خپل کتاب احکام القرآن کې دا پېښه داسې بیانوي:

[د قیس لور فاطمي د ام شریک په کور کې خپل عدت پوره کول او تیرول غوښتل ، رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل چې دې کور ته خلک ځي راځي ، ته د ابن مکتوم په کور کې اوسه ، ځکه چې هغه یو پوند سړې دې او هلته ته د پردې پرته هم اوسیدې شي].

ددې نه دا په ډاگه کیږي چې د پردې څخه اصل مقصد د فتنې د احتمالاتو کمښت دې هلته چې د فتنې د راپیدا کیدو احتمال زیات دې نو هلته یې د اوسیدانې څخه مننه کړې او هلته چې احتمال یې کم دي نو هلته یې ورته د اوسیدلو اجازه ورکړه ، ځکه چې دا ښځه په هر حال باید یو چیرته اوسیدلای وای . هلته چې رښتوني اړتیا ورته نه وي هلته دښځو د یو پردي سړي سره یو ځای په یوې غونډه کې راټولیدل او مخ پر مخ د لیدلو څخه مننه راغلې ده.

دغه ټول مراتب د یوه حکمت په اساس جوړ شوي دي او څوک چې د شریعت تر روح پورې د رسیدو توان ولري په اسانۍ سره پوهیدای شي چې د نظر د ټیټوالي (غض بصر) احکام دکومو ښیگڼو درلودونکې دي او د همدغه ښیگڼو په اساس په دې احکامو کې د سختوالي او نرمۍ مدار په کومو امورو باندې ولاړ دي.

د شارع اصل موخه د نظر جنګولو څخه ستاسې مننه کول دي او که نه هغه ستاسې د سترگو سره کومه دښمني نه لري. دغه سترګې په اوله کې په ډیرو معصومو کتلو سره خپله پیلامه کوی د نفس شیطان دهغې د تائید له پاره ډیر ستر او د فریب نه ډک دلایل وړاندې کوي. ورته ویل کیږي چې دا د ښایست ذوق دې چې فطرت تاته درکړې دې. د فطرت د جمال نور تجلیات چې کله ته وگوري نو روحاني لطف او خوند به ترې واخلي خو دننه شیطان ددغه خوند اخیستنې شوق نور هم زیاتوي ان تردې چې دښایست شوق ته پرمختګ ورکړي او د وصال یا یو ځای کیدو تر شوق پورې یې ورسوي ، هیڅوک هم ددې حقیقت څخه د انکار کولو جرئت کولې نه شی چې په نړۍ کې چې څومره بدکاري تر اوسه پورې شوې او یا همدا اوس کیږي دهغې تر ټولو لومړۍ او ستر محرک همدغه د سترگو فتنه ده؟ څوک دا دعوه کولې شی چې د خپل مقابل صنف دکوم ښایسته او ځوان وگړي په لیدلو ورته هماغه کیفیت پیدا کیږي چې دیوه ښایسته گل په لیدلو ورته پیدا کیږي؟ که چیرې ددواړو ډولو په کیفیاتو کې څه توپیر موجود وي او دیوه پر خلاف د بل کیفیت لږ یا ډیر شهواني کیفیت ولري نو بیا تاسې څنګه ویلای شئ چې د جمال د ذوق له پاره هم هماغسې ازادۍ ته اړتیا ده چې د نورو ښکلاو د ذوق له پاره شته دي.

شارع ستاسې د جمال ذوق له منځه وړل نه غواړي ، بلکه هغه وایي چې تاسې په خپله خوښه د ځان له پاره یوه جوړه او د ژوند ملګری /ملګرې غوره کړئ او چې په تاسې کې د جمال او ښکلا څومره شعور دې دهغې مرکز یوازې همدغه یو وگرځوئ بیا چې څومره مو خوښه وي همغومره خوند ترې واخلي خوکه ددې مرکز نه اخوا د نظر لوبې کوئ نو په فواحشو کې به ککړ شئ. که چیرې د نفس د ضبط یا نورو خنډونو په اساس دخپل سړۍ په عمل کې ونه غورځیږئ خو بیا به هم د فکر او خیال د خپل سړۍ څخه خوندي ونه اوسئ ، ستاسې ډیر

زیات ځواک به د سترگو له لارې له منځه ولاړ شي او د ډیرو نه کړیو گناهونو ارزو به ستاسې زړونه ناپاکه کړي. په وار وار به د محبت په فریب کې راگیرېږئ او ډیرې شپې به د بیدارۍ په خوب لیدو کې ضایع کوئ ، د ډیرو بڼایسته مارانو او ماریو په واسطه به چیچل کیږئ ، ستاسې د زړونو ډیر توان به د زړه د ډوبیدو او د وینې د هیجان په واسطه له منځه ځي ، ایا دا څه کم زیان دي ؟ او دا ټول هر څه د خپل مرکز نه د نظر د بل خوا اړولو زیښنه ده. په دې خاطر خپلې سترگې په خپله ولکه کې وساتئ. پرته له اړتیا لیدل او داسې لیدل چې د فتنې سبب کیږي د عذر وړ دي. که چیرې د لیدلو له پاره رښتیا هم اړتیا وي یا ترې کومه تمدني گټه متصوره وي ، نو د احتمالي فتنې باوجود هم دهغې لیدل روا دی. خو که چیرې دلیدلو حاجت هم نه وي او د فتنې احتمال هم شتون ونه لري نو د ښځې له پاره دسړي لیدل روا دی خو د سړي له پاره دښځې لیدل روا نه دي مگر دا چې په ناڅاپي توگه یې پرې نظر ولویږي.

د بڼایست د ښکاره کولو څخه ممانعت او دهغې حدود:

د سترگو ټیټولو یا نظر د ټیټولو (غض بصر) حکم د ښځو او نارینه و دواړو له پاره و ، خو دهغې څو احکام یوازې د ښځو له پاره دي ، دهغې لومړې حکم دادې چې ښځې دې د یوې محدودې دایرې څخه بیرون دخپل زینت د ښکاره کولو څخه ډډه وکړي. ددې حکم په مقصد او دهغې په تفصیلاتو د غور کولو نه د مخه هغه احکام یو ځل بیا په ذهن کې راتازه کړئ چې ددې ترمنځه د لباس او ستر په هکله بیان شوي دي.

➤ د مخ او لاسونو پرته د ښځې ټول جسم ستردي او دپلار ، کاکا ، ورور او ان دخپل زوې ترمنځه یې

هم ښکاره کول روانه دي ، ان تردې چې ښځې ته هم د ښځې عورت ښکاره کول مکروه دی ۱

[۱:- د ښځې له پاره بلې ښځې ته د نامه د غوټۍ نه لاندې د زنگانه د سترگې پورې د برخې لیدل هم دغسې حرام دي لکه د سړي له پاره چې د بل سړي دغه برخه لیدل حرام دي ، د جسم پاته برخه لیدل ورته مکروه دي خو قطعي حرام نه دي]

➤ ښځې ته اجازه ورکړل شوې چې خپل زینت ددغې لاندې خپلوانو ترمنځ ښکاره کولای شي ، میره ، پلار ، خسر ، زوې ، د ښځې زوې ، ورور ، وراره او دخور زوې.

➤ هغه دداسې وگړو ترمنځ هم خپل زینت را څرگندولای شي چې تابع یا ترلاس لاندې خلک وي او د ښځو په لور میلان کونکو سړیو څه نه وي ۲

[۲:-..... ددې حکم په تفسیر کې حافظ ابن کثیر لیکي چې ددې څخه هدف مزدور ، ملازم تابعدار سړي دي چې د ښځو په لور میلان لرونکې نه وي ، چالاکه او تیز ډوله خلک نه وي بلکه نیک او ساده خلک وي «ابن کثیر».

شهوانی میلان نه درلودل په دوو حالاتو کې شوني دي، یو دا چې په هغې کې بلکل شهوت له منځه تللي وي ، لکه ډیر زاړه خلک ، د ناقص عقل خاوندان ، ابله یا پیدایشی شنډ. بل دا چې په هغوی کې شهوانی قوت او د ښځو په لور میلان خو موجود وي مگر د خپلې ماتحتۍ او لاس لاندې توب په اساس هغه د هغه سړي د ښځو سره کوم ډول شهوانی اړیکي نه شی پیدا کولای چیرته چې هغه د ملازم ، نوکر او یا مزدور په څیر کار کوي ، او یا د چاپه کور کې چې هغه د مسکین او فقیر په څیرد خیرات د غوښتلو له پاره ورځي.

د «أَوِ التَّبَعِينَ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ» اطلاق په همدغه ډول دواړو طبقو باندې کيږي. خو دا فکر به ساتئ چې ددغه ډول خلکو ترمنځه چې بنځې ته د زینت سره د راتگ اجازه ورکړې شوې په هغوي کې ددغه دواړو ډولو صفتونو موجودیت حتمی دي، لمړۍ د اچې هغه دهغې کور تابع وي او بل دا چې هغه ددې کور د بنځو سره د شهوانی اړیکو د ټینګولو تصور او فکر هم نه شی کولای او دا دهرې کورنۍ د مشر مسؤولیت دي چې دغه ډول خلکو ته چې هغه ورته کورته د راتللو اجازه ورکوي په هغوي باندې د (غیر الاولي اربه) کیدو کوم گومان چې هغه په لمړیو کې کړې و هغه سهې ثابتېږي او که نه، که چیرې د لمړنی اجازت وروسته کله هم ددې شک ځای پیدا شي نو دغه اجازه منسو خولای شي په دې هکله بهترینه نمونه دهغې مخنث ده چې نبی کریم صلي الله عليه و سلم هغه ته کورته د ننوتلو اجازه ورکړې وه او بیا د یوې پوښتنې وروسته نه یوازې دا چې هغه یې کورته د ننوتلو څخه بند کړ بلکه د مدینې څخه یې هم وویست، دهغه قصه داسې ده چې: [په مدینه کې یو مخنث چې د پاکو بیبیانو کور ته به یې تگ راتگ کاوه، یوځل هغه د سیدې ام سلمې رضي الله عنها په کور کې ناست و او دهغې د ورور عبدالله رضي الله عنه سره یې خبرې اترې کولې په دغه وخت کې نبی اکرم صلي الله عليه و سلم تشریف راوړ او دکور په دروازه کې یې د قدم د ایښودلو سره سم دا واوریدل چې هغه عبدالله رضي الله عنه ته ویل: که چیرې سبا طائف فتح شی نو زه به د غیلان ثقفی لور تاته دروښیم او په یوې ډیرې شرمناکې توګه یې دهغې ستاینه وکړه، کله چې نبی کریم صلي الله عليه و سلم دهغې دغه خبرې واوریدې نو یې فرمایل:

[لقد غلغلت النظر اليها يا عدو الله «اي د الله دښمنه! تا په هغې کې خپلې سترګې ښې ورننویستې وي»]

بیا یې پاکو بیبیانو ته وفرمایل: زه وینم چې دا د بنځو د احوال څخه باخبره دي، په دې اساس باید دا ستاسې کورونو ته پس له دې را نه شي، بیا هغه په دې هم بسنه ونه کړه، هغه یې له مدینې څخه وویست او په بیدیا کې یې ورته د اوسیدو حکم وکړ. ځکه چې هغه چې د غیلان د ستر کومه نقشه ویستلې وه دهغه څخه نبی کریم صلي الله عليه و سلم دا اندازه وکړه چې ددې شخص د بنځیتوب په اساس بنځې ددې سره دومره بې تکلفي کوي لکه څومره یې چې د نورو بنځو سره کوي او په دې توګه هغه د هغوي د داخلي حالاتو څخه په خبریدو سره د هغوي ستاسینه دنارینه و تر مخ کوي چې ورڅخه لویې او سترې فتنې را ولاړېږي [بذل الجهد کتاب اللباس باب ماجاء في قوله تعالى «غير الولي الاربة من الرجال»]

➤ بنځې دداسې کوچنیانو ترمنځه هم زینت ښکاره کولای شي په کومو کې چې تر اوسه پورې جنسی احساسات نه وي را پیدا شوي، قرآن مجید کې فرمایي چې:

[أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَتِ النِّسَاءِ «النور ۳۱»]

(او داسې کوچنیان چې تر اوسه د بنځو په پټو خبرو باندې پوه شوي نه وي یعنې هغه ما شومان چې لا تر اوسه پورې د بنځو له پټو خبرو سره اشنانه وي)

➤ د خپلو ناستو پاستو بنځو ترمنځ هم د بنځې زینت ښکاره کول روا دي په قرآن مجید کې د «النساء» (بنځو) الفاظ نه دي استعمال شوي بلکه د «نساءهن» (خپلو بنځو) الفاظ را غلي دي. ددې نه را په

ډاگه کيږي چې ددې څخه نيکي بنځې يا دخپل کور ، يا خپلوانې يا دخپلې طبقې بنځې هدف دې دهغې نه اخوا پردي بنځې چې هر ډول مجهول الحال او دشکمنو کړو وړو خاوندانې او خپل سړي او بدنامې ټولې بنځې شاملې دي ، ددې اجازې څخه وتلې دي ځکه چې هغوي هم دفتني سبب گرځي . په همدې اساس کله چې دشام (سوريي) لورې ته مسلمانان ولاړل او دهغوي بنځې هلته د يهودي او نصراني بنځو سره بې تکلفه ورگډې شوې نو سيدنا عمر رضی الله عنه دشام امير ابو عبیده بن الجراح رضی الله عنه ته وليکل چې مسلمانې بنځې د اهل کتابو دبنځو سره يو ځای حمامونو ته د تللو څخه منه کړئ «ابن جرير» .

سيدنا عباس رضی الله عنه په صراحت سره وايي چې مسلمانې بنځې دکفارو او اهل ذمو دبنځو تر منځ خپل ستر د هغه نه زيات نه شي بنکاره کولې لکه څومره چې دپرديو سړيو تر مخ يې بنکاره کولې شي «تفسير کبير» .

ددې څخه کوم مذهبي امتياز هدف نه و بلکه مسلمانې بنځې دداسې بنځو داغيز څخه خوندي ساتل و چې دهغوي د تهذيب او اخلاقو سهي حال معلوم نه و يا ترکومه حده پورې چې معلوم هم و نو هغه داسلام له آنده د نيوکې وړ و ، پاته شوې هغه غير مسلمانې بنځې چې نيکې ، حيادارې او د نيک خوې خاوندانې وې نو هغوي په «نساءهن» کې شاملې دي .

په دغه حدودو باندې د غورکولو وروسته دوه خبرې مخته راځي :

لمړې- دا چې دکوم زينت بنکاره کول چې په دغه محدوده کې راځي هغه د عورت د ستر څخه نور شيان دي لکه د زيواراتو اچول ، بهترين کالي اولباس اغوستل ، ځان بنايسته کول ، رانجه کول ، دنکريزو پورې کول ، د وينستانو رومنځول ، او نور ارايش دې چې بنځې يې دخپل او ثنيت په غوښتنې په خپلو کورنو کې په کولو عادي وي .

دوېم- دا چې ددغه ډول ارايشونو دبنکاره کولو اجازه يا خودهغه نارينه و تر مخ ورکړل شوې چې دهغې ابدي حرمت هغوي ددغه بنځو له پاره حرام کړې دي ، يا دهغه وگړو تر مخه چې جنسي ميلانات و نه لري او يا د هغوي تر مخ چې دفتني د راولاړيدو سبب نه شي گرځيداي . په همدې خاطر يې دبنځو له پاره د «نساءهن» قيد ايښې دي دتابعينو له پاره يې د «غير اولي الاربه» او دکوچنيانو له پاره يې د «لم يظهروا علي عورات النساء» . ددې نه دا را په ډاگه کيږي چې د شارع هدف د بنځو د زينت څرگندول په داسې يوې حلقې کې محدودول دی چې په هغې کې دهغوي د حسن او ارايش څخه کوم ناروا جذبات را پيدا نه شي او د جنسي شکمنې انتشار د راپيدا کيدو مخنيوی وشي .

ددې حلقې نه بيرون چې څومره سړي دي دهغوي په هکله يې فرمايلي دي چې دهغوي تر مخه به خپل زينت نه بنکاره کوي ، ان تردې چې فرمايي د تگ په وخت کې به خپلې پښې په ځمکه دومره په زور نه ږدي چې دهغې په واسطه ستاسې د پت زينت حال « د اواز په واسطه » را څرگند شي او د خلکو توجه ستاسې لورې ته معطوف شي . په دغې فرمان کې يې چې دپرديو څخه دکوم زينت دپټولو حکم کړې نو دا هماغه زينت دې چې درا څرگنديدو په هکله يې يوې محدودې حلقې ته چې يادونه يې وشوه اجازه ورکړل شوې . هدف بلکل څرگند دې ، که چيرې بنځې ځان سنگار او دداسې خلکو مخته را ووحې چې جنسي غوښتنې لری نو پرته له شکه به دهغوي اغيزې هماغسې وي لکه څنگه چې د بشریت غوښتنه ده ، دا هيڅوک نه وايي چې د زينت دداسې را څرگنديدو سره به هره بنځه فاحشه وي او هر نارينه به يو بدکاره انسان وي ، خوددې څخه هم څوک نه شي منکريداي چې د زينت او ارايش سره دبنځو بنکاره گرځيدل راگرځيدل او په محفلونو او غونډو کې د

گډون کولو څخه بې شمیره پټ او ښکاره رواني او مادي زيانونه را ټوککيږي ، نن د اروپا او امريکابنځې دخپلو او دخپلو ميرونو د گټو ډيره برخه په ارايش باندي مصرفوي او ورځ په ورځ دهغوي دغه مصرف دومره زياتيږي چې دهغو اقتصادي وسايل دهغې د بار دپورته کولو څخه عاجز دي ۱.

۱- همدا اوس اوس د کيمياوي وسايلو د جوړونکو لخوا يو نمايش جوړ شوی و چې په کې د مختلفو پوهانو د بيانونو څخه څرگنده شوه چې د انگلستان بنځې په خپل بنايست او ارايش باندي د کال دوه کروړه (شل ميليونه) پونډه ، او امريکايي بنځې ۱۲ نيم کروړه پونډه مصرفوي ، د شميرنو او احصايو له مخې نژدې نوې په سلو کې بنځې د سينگار (Makeup) سره عادت دي .

ايا په هغوي کې دغه ليونتوب د شوقي نظر د خاوندانو د ليدلو په واسطه نه دې را پيدا شوې چې تل په بازارونو ، دفترونو او د ټولني په نورو ځايو کې سنگار شوو بنځو د استقبال اوښه راغلاست له پاره ولاړې وي ؟ بيا لږ څه دقت وکړئ چې اخر د بنځو د ارايش د دومره شوق د پيدا کيدو او د طوفان په څير دهغې د پرمختگ عوامل څه دي ؟ همدا دې که نه چې هغوي د نارينه و په واسطه استقبال او تحسین شي او دهغوي په سترگو کې د ورننوتلو هڅه او هاند وکړي ۱

۱-د بنايست ليونتوب په بنځو کې دومره ډير شوې دې چې د دغه هدف په خاطر دخپلو ځانو ورکولو ته هم تيارې دي ، دهغوي اخري هاند داوي چې د يوې ښکلې نانځکې په څير و اوسي او دهغوي په وجود د يو پوتي په اندازه غوښه هم زيادت و نه مومي ، د بنايست له پاره چې د پنډيو ، ورنونو ، او تيونو کومه اندازه ددغې کار پوهانو ټاکلې نو هره بنځه خپل ځان په همدغه ټول تلي ، يعنې دا چې دهغو بدبختو دژوندانه بل هيڅ هدف ددې پرته چې د نورو په سترگو کې مرغوبې او محبوبې و گرځي نور څه نه دي . دهمدې مقصد په خاطر هغوي لوږې تيروي ، جسم ته وده ورکونکې غذاگانې په ځان بندوي د ليمو په جوس ، ترڅې قهوی او داسې نورو سپکو غذاو باندي گزاره کوي بلکه دهغې پر خلاف داسې ادويات استعمالوي چې هغې وچې کلکې کړي . دهمدغې ليونتوب په خاطر ډيرو بنځو خپل ځانونه له لاسه ورکړل او تراوسه يې لا له لاسه ورکوي . په «۱۹۳۷» ز کال کې د بوډاپسټ يوې مشهورې لوبغاړې «جوسي لاس» د زړه د حرکت د بنديدو په اساس ژوند له لاسه ورکړ ، وروسته له څيړنو څخه را څرگنده شوه چې هغې دڅوکالو راهيسې قصدا د نيمې لوږې ژوند تيراو او دخپل وزن دکمښت له پاره يې درمل استعمالول ، بالاخره دهغې څواکونو ځواب ورکړ . ددې وروسته نورې پيښې هم په همدغې توگه را منځته شوې ، «ماگدا برميلې» چې دخپل بنايست له پاره په ټوله هنگري کې مشهوره وه دهمدغې (وجود سپکوالي) په شوق له منځه ولاړه ، بيا يوه سندرغاړې «لوئيسازابو» چې سندرو يې ټول بازارونه نيولي و د ستيج ترمخه دکينسرت ورکولو په حالت کې د زرگونو ليدونکې په وړاندي پرځمکه راپريوته او بې هوشه شوه هغه ددې لامله غمجنه وه چې دهغې جسم د اوسني وخت دمعيار سره برابره نه دې ، دهمدې مصيبت دلرې کولو له پاره يې د مصنوعي لارو خپلولو پريکړه وکړه او په دوه مياشتو کې يې (۲۰) پونډه وزن له لاسه ورکړ . پايلې يې داشوې چې زړه يې بلکل کمزورې شو او يوه ورځ يې د حسن د رانيونکو ترمخ خپل ځان د تل له پاره و پلوره ، ددې وروسته «ايمولا» په نامه د يوې لوبغاړې نوبت راغې . او هغې هم د مصنوعي لارو څخه خپل ځان دومره نرې کړ چې په يوه تل پاتي ذهني ناروغۍ ککړه شوه او د ستيج په ځاي د ليونيانو په خونه کې ورواچول شوه .

د همدې ډول مشهورو شخصيتونو پيښې خو په ورځپاڼو کې هره ورځ خپريږي خو څوک پوهيږي چې ددغه حسن او عشق ليونتوب چې په کور کور کې خپور شوې دې هره ورځ څومره صحتونه او څومره ژوندونونه له منځه وړي ؟ څوک ويلې شي چې ايا دا د بنځو ازادۍ ده او که غلامۍ ؟

بښخو ته ددغه تش په نامه ازادۍ پر هغوي د نارينه و د غوښتنو استبداد او تسلط نور هم زيات كړ ، دې كار خو هغوي د غلامۍ په داسې زنځير كې راوغاړلې چې هغوي د خوراك څښاك او ښه صحت څخه هم بې برخې شوي. د هغوي مسكينانو مرگ او ژوند يوازې د نارينه و په خاطر دې ؟ [

دا ټول د څه له پاره ؟ ايا دا يوه معصومه او پاڪه جذبه ده ؟ ايا دهغې تر شا هغه جنسي غوښتنې قرار نه لري چې د خپلې فطري دايرې څخه د راوتلو هڅه او د خپرېدو هاند كوي ؟ او د كومو د غوښتنو د ځواب وركولو له پاره چې په بل اړخ « نارينه و » كې هم هماغسې جذبات او غوښتنې موجودې دي ؟ كه چيرې تاسې ددې څخه انكار وكړئ نو امكان لري چې تاسې په دې دعوه كولو كې هم درنگ و نه كړئ چې دهغه غره په سر چې كوم دود تر سترگو كيږي د هغې په تل كې پرته « لاوا » د بيرون راوتلو له پاره ناقاره نه ده. تاسې د خپل عمل په هكله واك لرئ هر څه چې غواړئ ويې كړئ خو د حقايقو څخه انكار نه شئ كولاې. دا حقيقت څه پټ هم نه دې او زموږ تر مخه دې او د لمر څخه ډير روښانه دخپلو نتيجو سره يو ځاي را څرگند شوي او تاسې دغه نتايج د پوهې او يا ناپوهۍ دواړو حالاتو كې قبلوئ خو اسلام دا په هماغه خپل ځاي كې منه كول غواړي ، له كومه ځايه چې پيل كيږي ځكه چې د اسلام نظر د زينت او ښكلا په هغه معصومي پيلامې باندې نه دې بلكه دهغې په ډير بد نامعصومه او نا پاڪه انجام باندې دې چې په ټوله ټولنه د قيامت د تورې تيارې په څير را خپريږي. لكه چې فرمايې:

[مثل الوافله في لاذينه في غير اهلها كمثل ظلمة يو القيمه لا نور لها] (د زيب او زينت سره د پردو خلكو تر منځ په ناز او نخرو گرزېدو نكې بښخې داسې مثال لري لكه د قيامت د ورځې تياره چې هيڅ ډول نور په كې نه وي «ترمذي»].

چيرې چې په قران كې د پرديو تر مخې د زينت د راڅرگندولو څخه منه شوي هلته د «الا ماظهر منها» يوه استثنا هم شته چې مطلب يې دادې چې دهغې زينت په ښكاره كيدلو كې هيڅ مضايقه او باك نه شته چې په خپله را ښكاره شي. خو خلكو ددغه استثنا څخه د ډيرو گټو د پورته كولو هڅه كړې ، مگر ستونزه داده چې په دغه الفاظو كې د ډيرې فايدي د پورته كولو ځاي نه شته ، شارح يوازې همدومره وايي چې تاسې په خپله اراده او خوښه د پرديو تر منځ خپل زينت مه ښكاره كوئ ، خو هغه زينت چې پخپله را ښكاره شي يا په غيرې عادي حالاتو كې را څرگند شي نو د هغې په هكله تاسې مسؤل نه ياست ، مطلب په ډاگه دې ستاسې نيت بايد د زينت د ښكاره كولو نه وي ، همدا راز په تاسې كې داسې جذبه او اراده بايد وجود و نه لري چې خپل ارايش او بنياست نورو ته و بنياست او يا كه نور څه نه وي نو دخپلو گانو په شرنگولو د پرديو سربو توجه خپلې لوري ته را وگرځوي. تاسې بايد له خپله اړخه د ښكلا او زينت د پټولو هڅه وكړئ بيا كله چې كوم شې په غير عادي حالاتو كې څرگنديږي نو الله تعالي تاسې د هغې په هكله نه مواخذه كوي ، تاسې چې په كومو كاليو كې خپل زينت پټوئ نو هغه خوبه په هر حال را څرگنديږي ، ستاسې قد او قامت ، جسماني تناسب ، غټوالي او وچوالي ، به په هغې كې محسوسيږي ، د اړتياو او ضرورتونو له پاره د لاس يا د مخ كومه برخه خو بايد را ښكاره كړل شي. نو كه چيرې داسې وشول په هغې كې هيڅ حرج نه شته ، ځكه چې ستاسې په نيت كې د هغې را څرگندول نه و. تاسې دهغې په را څرگندولو مجبور شوي ياست. اوس نو كه ددغه شيانو څخه كوم دليل انسان خوند اخلي نو اخلي دي يې ، هغه به د خپلې بد نيتۍ سزا په خپله گالي ، د اخلاقو او تمدن له اړخه چې تاسې څومره مسؤليت په غاړه درلود هغه تاسې تر خپلې وسې پورې پوره كړې. دا د هغې آيت سهي مفهوم دې . د مفسرينو تر منځ چې دهغې په هكله څومره توپير شته كه چيرې تاسې په هغې ټولو غور

وکړئ نو په ډاگه به شې چې د ټولو اختلافاتو تر څنګ دهغوي د ويناو هدف هماغه دې چې پورته بيان کړل شو.

د ابن مسعود، ابراهيم نخعي او حسن بصري له آنده د بنکاره زينت څخه هدف هغه لباس او کالی دي چې دهغې يه واسطه پت زينت پتيرې لکه برقه او څادر. ابن عباس، مجاهد، عطاء، ابن عمر، انس، ضحاک، سعيد بن جبیر او زاعي رحمۃ الله عليهم اجمعين، او د نورو حنفي علماؤ له «ماظهر منها» څخه مراد مخ او لاسونه دي او د بنایست او بنکاره هغه وسایل هم په کې شامل دي چې په مخ او لاسونو کې په عادي توګه موجود دي لکه د لاسو نکريزي، ګوتې او دسترګورانجه او ..... د سعيد بن المسيب له آند مخ ترې مستثنا دي او د حسن بصري يوه وينا هم دهغه تائيد کوي. سیده عايشه رضي الله عنها د مخ پتولو په لور ميلان لری دهغې له نظره د بنکاره زينت څخه مقصد لاس، د لاس بنګري، او د لاس ګوتې هم دي. مسور بن محزمه او قتاده لاسونه د خپل ټول زينت سره د بنکاره پريښولو اجازه ورکوی خو دمخ په هکله دهغې له وينا څخه داسې څرګند يږي چې د ټول مخ د بنکاره کولو پر ځای يوازې د سترګو بنکاره کول جایز بولي.

ددې توپير په اهدافو غور وکړئ، دغه ټولو مفسرينو د «الماظهر منها» څخه دا مقصد اخيستي دي چې الله تعالی د داسې زينت د بنکاره کولو اجازه ورکړې چې په غير عادي (اضطراري) حالاتو کې را څرګند شي يا د کوم چې د رابنکاره کولو له پاره اړتيا پيدا شي، دمخ او لاسونو را بنکاره کول او يا هغه د خلکو د نظر د جذباتو په خاطر استعمالول د هېڅ چا هدف هم نه دي، هر يو د خپلې پوهې او د بنځې د اړتياو په نظر کې نيولو په اساس ددې هڅه کړې خو و پوهيری چې ترکومه ځايه اړتيا د کوم ځای د بنکاره کولو ايجاب کوي يا کوم ځای په اضطراري حالاتو کې بنکاره کيداې شي او يا عاداتا خلاص پاته شي، مونږ وايو چې تاسې «الا ماظهر منها» دهغوي څخه د هېڅ يوه سره مه تړئ، يوه مؤمنه بنځه چې د الله تعالی او دهغې د رسول صلي الله عيله وسلم د احکامو د زړه له خلاصه پابندی کوي، او فتنې کې د ککریدو هېڅ ډول اراده و نه لري هغه دخپلو اړتياو او حالاتو به اساس پريکړه کولی شي چې مخ يا لاسونه بنکاره کړي او که نه؟ کله يې رابنکاره کړي او کله يې رابنکاره نه کړي.؟ او تر کومه حده پورې يې رابنکاره کړي؟ په دې هکله قطعي احکام نه د شارع لخوا صادر شوي او نه په دې کې څه حکمت شته چې قطعي احکام وضع کړل شي، کومه بنځه چې دخپلو اړتياو په خاطر بهر ته د تللو او د کار په کولو محبورييت ولري نو هغې ته کله د لاس د بنکاره کولو او کله دمخه د بنکاره کولو اړتيا پيدا کيږي، دغسې بنځې ته د ضرورت په لحاظ اجازه شته او د کومې بنځې حال چې دغسې نه دي نو دهغې له پاره پرته له اړتياو قصداً بنکاره کول نه دی په کار. نو د شارع مقصد دادې چې د خپل بنایست د رابنکاره کولو په خاطر که چيرې کوم خيز قصداً بې حجابه کړي نو دا ګناه ده که پخپله له ارادې پرته کوم څه رابنکاره شول نو ګناه يې نه شته. که چيرې واقعي اړتياوې او د کوم ځای په بنکاره کولو سره هغوي مجبوره کړي نو دهغې بنکاره کول روا دی اوس پاته شوه دا پوښتنه چې د حالاتو او اضطرار له مخې د مخ د بنکاره کولو حکم څه دي؟ ايا شارع دهغې بنکاره کول غوره ګڼي يا نه بنکاره کول؟ دهغې د بنکاره کولو اجازه يوازې د اړتياو او اشد ضرورت پر محال ورکړل شوې او يا دهغوي په وړاندې د پردیو خلکو څخه دمخ پتول د اهميت وړ شې نه دي؟ ددغې پوښتنو د حل له پاره د احزاب د سوري (۵۹م) آيت داسې رڼا اچوي:

د مخ په هکله حکم:

هغه حواله چې د احزاب د سوري په هکله پورته ورکړل شوې دهغې الفاظ دادې:

**إِنَّمَا النَّبِيُّ قُلٌّ لِّأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلْبَابِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ
أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذِينَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾** «الاحزاب ٥٩».

(اې نېې! خپلو بيبيانو او خپلو لونیو ته او همدا راز د مسلمانانو بنځو ته وواياست چې په ځان د پاسه د خپلو څادرونو پلونه را څوړند کړی دا د دوی له پاره ډیره موزونه لاره ده تر څو هغوی و پیژندلې شي او تنگې نه کړل شي).

دا ایت یوازې د مخ د پیتولو په اړه دی ، «جلابیب» د «جلباب» جمع ده چې معنا یې څادر دي ، د «ادنی» معنا «ارځ» یعنې را خپرول او در ا څوړندلو ده. د «يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلْبَابِهِنَّ» لفظي ژباړه داسې کیږي ، (دخپلو ځانونو د پاسه دخپلو څادرونو یوه برخه را څوړنده او را خپره کړئ) ، او د څادر د پلو څخه هم همدغه مفهوم اخستل کیږي ، خواصل مقصد ترې هغه ځانگړې حالت نه دي چې په عامه توگه د پلو (څادر د څنډی) څخه تعبیر یږي ، بلکه هدف یې د مخ پتول دي ، دا که د څادر د څنډو په واسطه وشي او یا د نقاب په واسطه وي او یا د بلې کومې طریقي څخه ددې گټې دا بنوول شوي دي چې کله هم مسلمانې بنځې په پوره ستر سره بیرون ووځي نو خلکو ته به معلومه شي چې دا بنځې نیکې بنځې دي ، بې حیا نه دي. په دې خاطر څوک پرې غرض نه شي کولې ، د قران کریم ټولو مفسرینو ددې آیت همدغه مفهوم بیان کړې ، حضرت ابن عباس رضي الله عنه ددې آیت په تفسیر کې وایې چې:

(الله تعالی مسلمانو بنځو ته ددې حکم کړې چې کله هم هغوی د خپلو اړتیاو په خاطر د کورو څخه بهر وځي نو د سر د پاسه دې د خپلو څادرونو د پلوونو په را څوړندولو خپل مخونه پټ کړي. «تفسیر ابن جریر»).

امام محمد بن سیرین د عبیده بن سفیان بن الحارث الحضري څخه و پوښتل چې په دې حکم څرنگه عمل کیدای شی؟ هغه خپل څادر په ځان را وچاوه او خپل تندي ، پوزه او یوه سترگه یې پټه کړه او یوه یې ښکاره پرېښوده. «تفسیر ابن جریر ۲۲م ټوک ۲۹م مخ»
علامه ابن جریر طبري ددې آیت په تفسیر کې لیکي چې:

[اې نېې! خپلو بیبيانو ، لونیو او د مسلمانانو بنځو ته ووايه چې کله هم دکوم ضرورت له مخې د خپلو کورونو څخه وځي نو د وينځو په څیر لباس دې نه اغوندي چې سر او مخ یې ترې ښکاره کیږي بلکه هغوی دې په خپلو ځانونو د پاسه د خپلو څادرونو څنډې را واچوی تر څو کوم فاسق هغوی ته تکلیف ورو نه رسوي ، او ټول په دې و پوهیږي چې دغه نیکې بنځې دي «تفسیر ابن جریر»].
علامه ابو بکر جصاص لیکي چې:

[دا آیت په دې خبرې دلالت کوي چې ځوانو بنځو ، ته د پردیو څخه د مخ د پیتولو حکم شوې دي او هغوی ته د کورونو څخه د وتلو په وخت کې د خپل عفت او عصمت فکر کول په کار دي تر څو چې خلک دهغوی په هکله طمع و نه کړي «احکام القرآن دریم ټوک ۴۵۸م مخ»].
علامه نشاپوري په خپل تفسیر غرایب القرآن کې لیکي چې:

[د اسلام په لومړیو وختونو کې به بنځې د جاهلیت د زمانې په څیر په کمیس او ټیکري کې بهر گرځیدلې او د نیکو بنځو او نورو بنځو په کالیو کې به کوم ځانگړې توپیر نه تر سترگو کیده ، بیا حکم وشو چې څادرونه دې په ځانونو راواچوي او خپل سر او مخ دې پرې پټ کړي تر څو خلکو ته په ډاگه شی چې دا نیکې بنځې دي فاحشې نه دي «تفسیر غرایب القرآن د ابن جریر په حاشیه ۲۲م ټوک ۳۲م مخ»].

امام رازي ليکي چې:

[د جاهليت په وختونو کې د اشرافو بنځې او وينځې به په يوه شان ازادې گرځيدې او بدکاره خلکو به هغوي تعقيبولې. الله تعالی شريفو او نيکو بنځو ته حکم وکړ چې هغوي دې د خپلو ځانو د پاسه څادرونه را واچوي او ورته يې وفرمايل چې «ذَلِكَ اَدْنَىٰ اَنْ يُعْرَفَنَّ فَلَا يُؤَدِّنَنَّ».

نو ددې څخه دوه ډوله پوهه ترلاسه کيږي ، يو دا چې د هغوي د لباس له مخې به هغوي وپيژندل شي چې دا نيکې او شريفې بنځې دي نو(ذليل وگړي به) دوي تعقيب نه کړاي شي. بل دا چې ددې نه به دا را په ډاگه شي چې دا بد کاره بنځې نه دي ، ځکه کومې بنځې چې مخ پټ کړي په داسې حال کې چې مخ عورت نه دې [۱:- عورت په اصطلاح کې د جسم هغې برخې ته وايي چې د بنځې يا ميرپه پرته د بل هر چا څخه يې د پټ پاته کيدو حکم شوي ، د سرې د جسم هغه برخې ته چې د نامه د غوټې او زنگون د سترگو تر منځ ده ، عورت ويل کيږي] چې پټول يې فرض دي. نو هيڅوک به د هغې څخه دا هيله نه کوي چې داسې شريفې بنځې به هم د عورت د ابرسيره کولو له پاره آماده او تيارې کړل شي نو ددغه ډول کاليود اغوستن څخه دا په ډاگه کيږي چې دا يوه پرده کونکې بنځه ده او دبدکاری اميد ترې نه شي کيداي «تفسير کبير ۲ ټوک ۵۹۱م مخ».

قاضی بیضاوی ليکي چې «يُدْنِيَنَّ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلْبِيْبِهِنَّ» يعنې کله چې هغوي د خپلو اړتياو په خاطر بيرون وځي نو د خپلو څادرونو په واسطه دې خپل مخونه او جسمونه را ونغاړي ، دلته د «هن» لفظ د بيلتون له پاره دې يعنې د څادرونو يوه برخه دې پر مخ را واچوي او په بله برخه کې دې يې خپل جسم را ونغاړي «ذَلِكَ اَدْنَىٰ اَنْ يُعْرَفَنَّ فَلَا يُؤَدِّنَنَّ» يعنې په دغه ډول به د هغوي او د وينځو او سندرغاړو تر منځ تميز پيدا شي. «فَلَا يُؤَدِّنَنَّ» او د شکمنو اعمالو خاوندان به د دوي په لورې د لاس اوږودونې جرئت ونه شي کړاي «تفسير بيضاوي ۴ ټوک ۱۲۸م مخ».

ددې ويناو څخه را په ډاگه کيږي چې د صحابه کرامو رضي الله عنهم د مبارک وخت نه تر اتمې پيړۍ پورې په هر وخت کې ددې آيت څخه همدغسې مفهوم اخيستل شوي دي او دا هماغه مفهوم دې چې مونږ هم ددې الفاظو څخه را اخستې دي. ددې نه وروسته د احاديثو په لور رجوع وکړئ نو هلته هم دا را په ډاگه کيږي چې ددې آيت د نازلیدو وروسته په نبوي دور کې به مسلمانو بنځو په خپلو مخونو نقاب اغوست او د بنکاره مخونو دگرځيدلو رواج بند شوي و.

په ابوداود ، ترمذي او د احايثو په نورو کتابونو کې راغلي چې نبي کریم صلي الله عليه وسلم د احرام په وخت کې بنځې د نقاب اچولو او لاسونو پټولو څخه مننه کړې وې.

[المحرمه لا تنتقب ولا تلبس القفازين ونهى النساء فى احرامهن عن القفازين و النقاب]. ددې نه دا په ډاگه کيږي چې په دغه مبارک دوران کې د مخونو د پټولو له پاره نقاب او د لاسونو د پټولو له پاره ددستانو رواج عام شوي و ، يوازې د احرام په حالت کې دهغې څخه مننه شوې وه خو ددې نه هم دا هدف نه و چې په حج کې دې بنځې خپل مخونه په عام محضر کې خلکو ته بنکاره کړي ، بلکه هدف ترې دا و چې د احرام په فقيرانه حالت کې نقاب د بنځې د لباس برخه ونه گرځي. لکه چې په عامه توگه ده ، همدا اراز په ځينو نورو احاديثو کې

په دې تصريح شوي چې د احرام په حالت کې هم پاکو بيبياني او عامو مسلمانو بنسټو د نقاب اچولو پرته خپل مخونه د پردو سر وڅخه پټول. په سنن ابوداود کې راغلي دي:

[عن عائشة رضي الله عنها قالت كان الركبان يمرون بنا ونحن مع رسول الله صلي الله عليه وسلم محرمان فاذا حازوا بنا سللت احدانا جلبابها من راسها على وجهها فاذا جاوزونا كشفناه «باب في المحرمة نعطي وجهها»] سيدة عائشة رضي الله عنها فرمايي چې سپاره به زمونږ تر څنگ تږدې تيريدل او مونږ بنسټې به د رسول الله صلي الله عليه وسلم سره د احرام په حالت کې وو کله به چې هغه خلک مونږ ته مخامخ شول نو مونږ به خپل څادرونه دخپلو سرونو د پاسه په خپلو مخونو را اچول او کله به چې هغوي تير شول نو مخونه به مونږکاره کړل.

په موطا امام مالک کې راغلي دي:

[عن فاطمة بنت المنذر قالت كنا نغمرو جوهنا ونحن محرمان ونحن مع اسماء بن ابوبكر الصديق فال تنكره علينا].

(د سيدې فاطمې بنت منذر وينا ده چې مونږ به د احرام په حالت کې په خپلو مخونو باندې پلو اچولې و ، زمونږ سره د ابې بكر صديق لور اسماء هم وه هغې مونږ له دغې کار څخه مننه نكړو. يعنې هغې دا ونه ويل چې د احرام په حالت کې د نقاب د استعمالولو چې كوم ممانعت شوې د هغې اطلاق زمونږ په دغه فعل باندې هم كېږي)

په فتح الباري كتاب الحج کې د عائشې رضي الله عنها څخه روايت دې چې:

[تستدل المرأة جلبابها من فوق راسها على وجهها]

(بنسټې دې د احرام په حالت کې خپل څادرونه دخپلو سرونو له لورې په خپلو مخونو را خپاره کړي.)

نقاب:

هر څوک چې د قرآن د دغه آيت الفاظ او دهغې متفقه تفسير او په نبوي عهد کې دهغې تعامل وگوري نو هغه ته به ددې حقيقت نه دانکار مجال پاته نه شي چې په اسلامي شريعت کې بنسټو ته د پرديو څخه د مخونو دپټولو حکم شوي او دا حکم پخپله د نبې کریم صلي الله عليه وسلم په وخت کې پلي شوي و.

نقاب که په لفظي توگه په قران کریم کې نه شته خو معنې او حقيقت يې په خپله د قران کریم وړاندیز دي. په هغې پاکې هستۍ چې قران کریم نازل شو او دهغې د سترگو تر مخه مسلمانو بنسټو دغه عمل د خپل کورنه بهر دخپل لباس يوه برخه وگرځوله په همغې وخت کې هم ددې نوم نقاب و. هو! دا هماغه نقاب (Veil) دې چې په اروپا کې ورته ډيرزيات سپک کتل کيږي او يوازې فکر او تصور يې هم په فرنگي ضمير يو دروند بار تماميږي او هلته ورته د ظلم ، تنگ فکري او وحشت علامه ويل کيږي ، بلې! دا هماغه څيز دې چې نوم يې دکوم شرقي ولس د ناپوهۍ او تمدني وروسته والي په يادولو کې تر ټولو لمړې اخستل کيږي اويا کله چې دا وينا کيږي چې هغه شرقي ولس د تمدن او تهذيب په لور پرمختگ کړی نود ټولو تر مخه چې کومه خبره په پوره انشراح او انساب سره کيږي هغه همدا ده چې ددې ياد هغې ولس څخه نقاب له منځه ولاړ.

اوس نو تاسې د شرم څخه سر ښکته کړئ ځکه چې دا کار وروسته نه دې ایجاد شوي بلکه دا پخپله د قرآن ایجاد دې او محمد صلي الله عليه وسلم دغه کار رائج کړې او عملي کړې يې هم دې. خو يوازې د شرم نه د سرد ټيټولو څخه څه نه جوړېږي. شتر مرغ چې ښکاري وويني او سر په شگو کې پټ کړې نو د ښکاري وجود له منځه نه ځي که تاسې هم سر ټيټ کړئ نو خامخا به ټيټ شي خو د قرآن آيت له منځه نه ځي او نه د تاريخ څخه ثابت شوي پيښې له منځه تللي شي. که د تاويلاتو په واسطه په دې باندې پرده واچول شي نو دا د «شرم داغ» به نور هم زيات و ځليږي، کله چې د غرب څخه د مرعويت له مخې ستر او پرده او مخ پټول د «د شرم داغ» گڼئ نو دهغې د لرې کولو له پاره اوس يوازې يوه لاره ده او هغه داده چې دهغې اسلام څخه د برائت اعلان وکړئ چې د نقاب، خادر، پلو، ستر او ستاسې په نظر د داسې نورو سپکو او بې هوډه شيانو حکم کوي. ځکه تاسې د ترقۍ او پرمختگ غوښتونکي ياست. تاسې ته تهذيب او تمدن په کار دې. نو تاسې ته هغه دين کله د اتباع وړ دې چې ښځې د محفل او مجلس د شمعې کيدو څخه بندوي، هغوي ته د حيا، پردې او عزت تعليم ورکوي. د کور ملکه د کور نه پرته، دهر سړي له پاره د ساعت تيرۍ د الې د جوړيدو څخه مننه کوي. ښه نو په داسې مذهب کې «ترقي» له کومه شوه!!! د داسې دين د تهذيب سره څه اړيکې!!! ځکه د تهذيب له پاره خو اړينه ده چې ښځه... نه، ليدې صاحبه، د بيرون و تلو څخه دوه ساعته دمخه د ټولو مصروفيتونو څخه ځان فارغ کړي او يوازې په خپل تزئين او ارايش کې مصروفه شي. خپل ټول جسم معطر کړي. د رنگ او موډ له اړخه او د اخري درجې جاذبو کاليو په اغوستنې او دمختلفو پاشونکو (Sprays) غازونو په واسطه د خپل مخ او غومبرو ښايست را تازه کړي او شونډې په (لپ سټيک) باندې مزينې کړي، د تورو وريځو ليندۍ جوړه او خمارې سترگې د غشو ويشتلو له پاره چمتو کړي. او کله چې د دې ټولو نخرو په وسله سنبال له کوره دباندې را ووځي نو شان يې داوي چې په خپله هره نخره د زرونو واگې د ځان په لور را کاري او دا اواز پورته کوي چې «ځاي همدغه ځاي دې» خو د دې سره يې بيا هم د ځان ښودنې د ذوق تسکين نه پوره کيږي نو آئينه او د سينگار سامان تل د ځانه سره گرځوي تر څو هر لږ ساعت وروسته په ښکلا او سينگار کې د واقع شوې کمۍ تلافی وکړای شي.

لکه چې مونږ په وار وار ويلي چې د اسلام او عربي تهذيب په مقاصدو کې ډير زيات توپير دې او هغه وگړي سخت په غلطۍ کې دي چې د غرب له آندو د اسلامي احکامو تعبير او تشریح کوي. ځکه په غرب کې چې د شيانو د قدر وقيمت کوم معيار موجود دې نو د اسلام معيار د هغه نه بلکل مختلف دې.

هغه شيان چې غرب يې ډير مهم او د ژوند هدف بولي د اسلام له آندو هغه هيڅ اهميت او ارزښت نه لري او هغه څه ته چې اسلام اهميت ورکړي هغه د غرب له آندو بې ارزښته دي. اوس نو څوک چې د عربي معيار قايل دی نو هغوي ته د اسلام هر څه د اصلاح او ترميم وړ ښکاري. کله چې هغه د اسلامي احکامو د تعبير له پاره کيني نو دهغې په تحريفولو لاس پورې کړې او د تحريفولو وروسته يې هم په خپل عملي ژوند کې په هيڅ توگه نه پلې کوي. ځکه چې په هر قدم کې د قرآن او سنتو تصريحات د هغه له پاره خنډونه را پيدا کوي.

د داسې وگړي له پاره د عملي لارو په جزئياتو باندې د نظر کولو څخه مخکې دا کتل په کار دي چې د کومو مقاصدو او اهدافو له پاره چې دغه طريقي اختيار شوي هغه پخپله تر کومه ځايه د قبول وړ دي؟ او که چيرې هغه د مقاصدو سره اتفاق نه شي کولې نو د مقاصدو د حصول په لارو چارو باندې د بحث کولو او دهغې د مسخ کولو او تحريفولو هسې عبث زحمت ولې کاري؟ ولې هغه دين نه پرېږدي چې مقاصد او اهداف يې له يوه سره غلط گڼي او که چيرې دهغې د مقاصدو سره اتفاق وي نو هغه بحث يوازې په دې کې پاته کيږي چې دهغه اهدافو او مقاصدو له پاره چې کومه طريقه خپله شوې ده هغه مناسبه او يا نا مناسبه ده او دغه

بحث په اسانۍ سره پر مخ تلاې شي ، خو دا طريقه يوازې شريف او نيك خلك اختيارولې شي ، پاتې شو منافقين ، دوي د الله تعالي په مخلوق كې تر ټولو ارزل مخلوق دې ، دهغوي سره همدغه ښه ښكار يې چې په يوه شي دعقدې درلودلو دعوى كوي خوپه حقيقت كې په بل شي باندې باور لري .

د نقاب او پردې په موضوع باندې چې څومره بحث او څيړنه كېږي هغه په حقيقت كې په همدغې نفاق باندې بنا ده . هغوي خپل ټول زور په دې مصرفوي چې دا ثابته كړي چې د پردې دغه اوسنې شكل د اسلام څخه تر مخه ولسونو كې رايج و او د جاهليت دغه ميراث د نبي صلي الله عليه وسلم د زمانې نه ډيره موده وروسته په مسلمانان كې وويشل شو ، د قران يو څرگند آيت او د نبي صلي الله عليه وسلم ود وخت د يو ثابت شوي عمل او د صحابه رضي الله عنهم او تابعينو د تشرېحاتو په مقابل كې د تاريخي څيړنو د ثابتولو ددغه زحمت د پورته كولو ضرورت څه دې ؟ يوازې په دې خاطر چې د ژوندانه هغه اهداف چې د هغوي تر مخه وو او دي او يا هغه چې په غرب كې عام مقبوليت لري ؟ ددوي په ذهن كې د ترقۍ او تهذيب هغه تصور ناست دې چې د غرب څخه راوړل شوي . څرنگه چې د برقي اغوستل او د نقاب اچول د غربي تهذيب د مقاصدو خلاف دي او دهغې د تصوراتو سره هېڅ كله جوړ نه شي پيدا كولي نو په دې خاطر د تاريخي څيړنو په زور د هغه شي د له منځه وړلو هڅه كوي چې د اسلام په قانون كې ثبت دي ، دا ښكاره منافقت چې د نورو ډيرو مسايلو تر څنگ ددې موضوع په هكله هم كېږي ددې اصل علت همغه بې اصولي ، د عقل كمښت او د اخلاقي جرئت نشتوالي دې چې مونږ يې مخته يادونه وكړه كه داسې نه وای نو د اسلام د پيروي ددوي تر څنگ به يې د قران په مقابل كې د تاريخ د درولو خيال هم په ذهن كې نه را ته ، يا خو به يې (كه مسلمان پاتې كيدل يې غوښتل) خپل مقاصد د اسلام په مقصدونو باندې بدلول . او يا به په ډانگ پييلې توگه دهغه دين څخه جدا كيدل چې دهغوي د ترقۍ د معيار له مخې د ترقۍ مانع او خنډ دې .

هغوي چې د اسلامي قانون په اهدافو باندې پوهيږي او دهغې تر څنگ څه عام عقل (Common Sense) هم لري نو د هغوي له پاره په دې پوهيدل څه ستونزمن كار نه دې چې ښځو ته په ښكاره مخونو د وتلو عامه اجازه ورکول دهغې اهدافو په خلاف دي چې اسلام ورته دومره ارزښت ورکړې . د يوه انسان کوم شې چې بل انسان ډير زيات اغيزمن کوي هغه دهغې مخ دې . د انسان پيدايښي ښايست يا په بل عبارت د انساني ښکلا تر ټولو لوي ښکارندوي دهغې مخ دې ، نظرونه يوازې د ښکلي مخ په لور گرځي ، جذبات تر ټولو زيات هماغه راپاروي ، د جنسي کشش تر ټولو قوي عنصر هماغه دې ، په دې خبرې د پوهيدو له پاره د رواني علومو ژورې کتنې ته هم اړتيا نه شته ، خپل زړه ته ووينئ ، د خپلو سترگو څخه فتوا واخلئ د خپلو رواني جذباتو جايزه واخلئ او ووينئ ، د منافقت خبره پريږدئ . ځکه كه منافق د لمر وجود هم د خپل مقصد په خلاف تصور كړي نو د ورځې په رڼا كې به ووايي چې لمر وجود هم نه لري ، خو كه د صداقت نه كار واخلئ نو تاسې به په دې اعتراف وكړئ چې په جنسي کشش كې (Sex appeal) د جسم د ټولو ښايسته ځايو څخه د فطري ښکلاو ډيره برخه الله تعالي د مخ په جوړښت كې ايښې ده . كه چيرې تاسې د کومې نجونې سره واده کول غواړئ نو تاسې هغه ووينئ او اخري پريکړه کوي نو رښتيا ووايست چې د کوم ځاي په کتلو به تاسې خپله پريکړه وکړئ ، دهغې د کتلو يو شکل دادې چې د مخ پرته نوره په مکمله توگه ستاسې تر مخ وي او دويم شکل دا کيداي شي چې يوازې خپل مخ تاسې ته په يوه کوچنۍ کړکۍ كې وښايي .

ووايست چې ددواړو شکلونو څخه به کوم شکل ته تاسې ترجيح ورکړئ ؟ رښتيا ووايست چې ايا د ټول جسم په نسبت به د مخ حسن ستاسې نظر ځان ته نه رانه کارې ؟

ددې حقيقت د منلو وروسته مخته ولاړ شئ او وگورئ چې که په ټولنه کې د جنسې بې لاريو او د بې ځايه تحريکاتو مخنيوي هدف نه وي نو بيا د مخ معني څه ده؟ ايا تيوڼه، متان، پندۍ او ورنونه ټول بڼکاره پريښول په کار دي؟ لکه څرنگه چې نن په غربي تهذيب کې دي، په دغه صورت کې د قيودو او حدودو د وضع کولو هغه اړتيا هم نه شته چې د حجاب د اسلامي قانون په لړ کې يې تاسې تر اوسه مطالعه وکړه. خو که اصل خبره ددغه طوفان مخه نيول وي نو ددې څخه به د حکمت خلاف بله ستره خبره نه وي چې د هغې د مخنيوي په خاطر ورو ورو دروازو ته قلفونه واچوئ او تر ټولو لويه دروازه بلکل پرانستې پريږدئ.

اوس تاسې پوښتلې شئ چې کله داسې ده نو اسلام په نا بېره حالاتو کې او د اړتياو په وخت کې د مخ د لووڅوولو اجازه ولې ورکړې لکه چې تاسې پخپله مخته بيان کړي دي؟ ددې ځواب دادې چې د اسلام قانون غير معتدل او يو اړخيز نه دې، هغه که له يوه اړخه د اخلاقي بڼيگنو لحاظ کوي نو د بله اړخه د انسان د واقعي اړتياو هم خيال ساتي او د همدغې دواړو تر منځ يې په ډير احتياط سره توازن او تناسب جوړ کړي. هغه د اخلاقي فتنو مخنيوي هم کوي او تر څنگ يې په کوم وگړي داسې بنديزونه هم نه لگوي چې د هغې په اساس هغه خپلې ريښتونې اړتياوې پوره نه کړاې شي. همدا علت دې چې هغې د بڼځې له پاره دمخ او نقاب په هکله هغسې قطعي احکام نه دي ورکړي لکه څنگه يې چې دستر او د زينت د پټولو په خاطر ورکړي و. ځکه چې د ستر او زينت د پټوالي څخه د ژوندانه د اړتياو په پوره کولو کې هيڅ ډول ستونزه نه راپيدا کېږي خو دمخ او لاسو تل پټوالي بڼځې د خپلو اړتياو په پوره کولو کې د ستونزو سره مخ کوي په دې خاطر د بڼځو له پاره عمومي لاره دا ټاکل شوې ده چې پرمخ دې نقاب يا پلو را بڼځته کړي او په دې قاعده کې د (الا مظهر منها) د استثناء څخه دا انساني را پيدا کړل شوې چې که په حقيقت کې د مخ د بڼکاره کولو اړتيا پيدا شي نو بڼکاره کولايې شي په دې شرط چې د حسن بڼودانه ترې مقصد نه وي بلکه د اړتياو رفع کول ترې هدف وي او د بله اړخه چې دفتني د خپریدو کوم خطرات شته دهغې مخنيوي يې په دې ترتيب سره وکړ چې د نارينه و له پاره يې د نظر د پټولو حکم وکړ تر څو چې که کومه با عفته بڼځه د خپلو اړتياو له پاره مخ بڼکاره کړي نو دهغوي نظر پرې و نه لريږي او هغې ته د قصدي ليدلو څخه ځان و وژغوري.

که د پردې په دغه احکامو تاسې فکر وکړئ نو تاسې ته به په ډاگه شې چې اسلامي پرده کوم جاهلي رسم نه دې بلکه يو عقلي قانون دې. جاهلي رسم يو جامد شئ وي په هغه کې چې کومې طريقي په کوم شکل رواج و موند نو هغه په هماغه حال پاته کېږي او تغير په کې نه راځي. کوم شې چې يو ځل پټ کړل شې نو هغه د تل له پاره پټ پاته کېږي، تاسې به په مرگ ویده شئ مگر د هغې را څرگندول به شوني نه وي. ددې پر خلاف په عقلي قانون کې نرم والې او ملايمت وي، په هغې کې د حالاتو مطابق سختوالي او نرمولاي راتلاي شي او د موقع او ځاي په اعتبار سره دهغې په عامو قواعدو کې استثنايي صورت هم ايښودل کيداې شي، دداسې قوانينو پيروي د ږندو په څير نه کېږي، بلکه د عقل او تمیز اړتيا ورته ليدل کېږي، د پوهې او عقل پيروان پخپله پريکړه کولاي شي چې چيرته ددغې عامې قاعدې پيروي کول په کار دي؟ او په کوم ځاي کې د قانون له آنده ريښتونې اړتيا شته چې د استثنايي حالاتو د رخصت څخه يې گټه پورته کول روا دي. بيا هغه پخپله دا فکر کولاي شي چې په کوم ځاي کې د هغې د رخصت نه څومره گټه وا خسل شي او د گټې داخيستلو په وخت کې د قانون دموخو څه ډول خيال و ساتل شي. په دې ټولو چارو کې د يوه نيک نيته مؤمن زړه تر ټولو بڼه مفتي کيداې شي.

لکه څنگه چې نبی کریم صلي الله عليه وسلم فرمايلي:

[استفت قلبک] او [دع ما حاک فی صدرک] (د خپل زړه نه فتوا واخله او د کوم شي په اړه چې دې زړه کې شک پیدا شي هغه پرېږده.)
 همدا علت دې چې د اسلام سهې پيروي د جهالت او ناپوهۍ سره نه کيږي. دا عقلي قانون دې او د هغې د پيروي له پاره په هر قدم کې د شعور او پوهې اړتيا ده.

بيرون ته د وتلو قوانين:

د لباس او سترد حدودو د ټاکلو وروسته چې د بنځو په هکله کوم اخري حکم راغلي هغه داي:

[وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى..... ﴿٣٣﴾] «الاحزاب ٣٣»
 خپلو کورونو کې د عزت او وقار سره ناستې اوسئ او د جاهليت د زمانې په څير په ځان جوړولو او بنايسته کولو بهر مه اوځئ. (

[.....] وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ..... ﴿٣١﴾ «النور ٣١»

(او د تگ په وخت کې دې خپل پښې په ځمکه نه وهي ترڅو هغه زينت چې يې پټ کړې را څرگند شي.)

[فلا تخضعن بالقول فيطمع الذي في قلبه مرض]

(په پسته او نرمه ژبه داسې خبرې مه کوئ چې د کوم وگړي په زړه کې که ناروغي «خرابي» پرته وي، در څخه طمع پيداشي)

د «وقرن» په قرائت کې اختلاف دې، د مدني عامو قاريانو او ځينې کوفيانو د قاف په فتح (سره لوستې دې چې مصدر يې «قرار» راځي په دې اساس يې ژباړه داسې هم کيږي: «په خپلو کورنو کې قرار ونيسئ يا ناستې اوسئ» خود بصري او کوفي نورو قاريانو قاف په کسر (سره لوستې چې مقصد يې ترې و قار دې نو په دې اساس ژباړه يې دا ډول کيږي: «په خپلو کورنو کې د وقار او عزت سره ناستې اوسئ»

د «تبرج» دوه معناوې دي يو د زينت او محاسنورا څرگندول او دويم د تگ په وخت کې ناز او نخري کول، کاره واړه او په مستي سره تلل، خپل اميل د سر تيگه، غوږوالی او غاړه بنکاره کول. يعنې داسې تگ چې يو ډول داد ترې را څرگند يږي. په دې آيت کې دواړه معناوې ترې اخستل شوي. په لمړني جاهليت کې به بنځې ښه په ډول او سينگار سره راوتلې لکه چې اوس د نوي جاهليت په دور کې هماغسې راوځي، او بيا به يې تگ هم قصدا هماغسې کاوه چې هر قدم يې د ځمکې په سر نه بلکه د ليدونکو په زړونو باندې ايسوده. يو مشهور تابعي او دقران مفسر قتاده بن دعامة وايي [ددې حالت د پوهيدو له پاره کوم تاريخي بيان ته اړتيا نه شته کومې داسې ټولني ته ولاړ شئ چې غربي ډوله بنځې هلته تگ راتگ کوي].

د لمړي جاهليت د تبرج حال تاسې هملته په خپلو سترگو کتلاي شئ. اسلام دهغه نه مننه کړې هغه وايي چې تر هر څه لمړی ستاسې د قيام او اوسيدو ځای ستاسې کور دې د کورنه بهر د مسؤليتونو څخه تاسې په دې خاطر خلاصې کړل شوي ياست چې تاسې په سکون او وقار سره په خپلو کورونو کې ناستې اوسئ او د کورني ژوند

فرائض ادا کړي خو که چيرې اړتيا پيدا شي نو د کور نه بهر وتل هم ستاسې له پاره روادې. خو د وتلو په وخت کې به دخپل عصمت لحاظ ساتي چې نه ستاسې په کاليو کې داسې کشش وي چې د نارينه و سترگې ستاسې په لور متوجه کړي او نه د حسن دبنکاره کولو له پاره تاسې دداسې بې صبرۍ نه کار واخلي چې په لاره د تللو په وخت کې کله مخ را لوڅ کړي او کله لاسونه را بريند او د نمايش له پاره جوړ کړي او نه په تگ کې کومې داسې نخري وکړي چې سترگې پخپله تاسې واخلي. داسې زيورات هم مه اچوئ چې اوازيې د نورو د راجذبیدو سبب گرځي. هو! که چيرې د خبرو اړتيا راغله نو خبرې کوي خو د خوند نه د ډک اواز د راويستلو هڅه مه کوي. ددغه اصولو او قواعدو په نظر کې نيولو په اساس تاسې دخپلو اړتياو د پوره کولو له پاره بيرون وتلاي شئ.

دا وه د قرآن تعليم او بنوونه. راځئ چې اوس په حديثو نظر واچوو او وگورو چې نبي کریم صلي الله عليه وسلم د همدغې بنوونې مطابق د بنځو له پاره په ټولنه کې کومې لارې ټاکلي دي او صحابه کرامو رضی الله عنهم اجمعين او دهغوي بيبيانو په هغه څه ډول عمل کړي دي.

د ضرورت له پاره دکوره څخه د وتلو اړتيا:

په حديث شريف کې راغلي دي چې د حجاب د احکامو دنازلیدو تر مخه د سيدنا عمر رضی الله عنه د رسول الله صلي الله عليه وسلم څخه غوښتنه وکړه چې يا رسول الله! دخپلو بيبيانو له پاره پرده و ټاکئ! يو ځل ام المؤمنین سیده سوده رضی الله عنها بنت زمعه د شپې بيرون را ووتله حضرت عمر رضی الله عنه هغه وکتله او ورغږ يې کړ چې سوده! مونږ ته وپيژندلې، دهغې څخه دهغه مقصد داو چې څه ډول دکورنو څخه دبنځو وتل منه کرل شي.

ددې وروسته چې د حجاب احکام نازل شول نو سيدنا عمر رضی الله عنه پرې خوشحاله شو، هغه به بنځې دکورنو څخه په را وتلو ترټلې، يو ځل بيا سیده سوده رضی الله عنها سره هماغسې پېښه تکرار شوه، هغه دکوره را ووتله او سيدنا عمر رضی الله عنه ورته په قهر شو. دهغې سيدنا رسول الله صلي الله عليه وسلم ته شکايت وکړ نو نبي اکرم صلي الله عليه وسلم ورته ووفرمايل: [قد اذن الله لکم ان تخجن لحوواً تجکن...]. (الله تعالی تاسې ته دخپلو اړتياو په خاطر دکورو نه د وتلو اجازه درکړې) ددې نه څرگنده شوه چې د «وقرن في بيوتکن» د حکم قرآني اهداف دا نه دی چې بنځې دې دکورد حدودو څخه هيڅکله هم خپلې پښې بيرون نه ږدي، د اړتياو او ضرورتونو په خاطر دهغوي د بيرون وتلو له پاره پوره پوره اجازه ورکړل شوې خو دا اجازه نه غیر مشروط ده او نه غیر محدود.

بنځو ته ددې اجازه نه شته چې په پوره ازادۍ سره چيرته يې چې خوښه وي وگرځي او د سړيو په غونډو کې يې چې چيرته زړه و غواړي گډون وکړي. د حالاتو او اړتياو څخه د شريعت مقصد هغه حاجات او اړتياو دي چې دهغه له رويه وتل او بيرون کار کول د بنځو له پاره حتمي وي. بنکاره ده چې د ټولو بنځو له پاره په ټولو وختونو کې دراوتلو او نه راوتلو او په هر وخت کې دهغې درخصت او نه رخصت حدود ټاکل ممکن نه دي خو شارع چې د ژوند په عامو حالاتو کې دبنځو د رواوتلو له پاره کوم اصول ټاکلي او د حجاب په حدودو کې يې لږ څه زياتوالي يا کموالي کړې دهغې څخه د اسلامي قانون د روح او دهغې د رجحان اندازه کيداي شي چې دهغې د توضيح له پاره مونږ د مثال په توگه څو موضوعات تر څيړنې لاندې نيسو.

مسجد ته د تللو اجازه او دهغي حدود:

دا په ډاگه ده چې په اسلام کې تر ټولو مهم فرض لمونځ دې او د لمانځه له پاره په مسجد کې حاضریدل او په جمعه لمونځ کولو ته ډیر اهمیت ورکول شوي دي . خود جمعي د لمانځه له پاره چې کوم احکام د سړيو له پاره دی دهغي برعکس د بنځو له پاره هغه لمونځ افضل او غوره گڼل شوي چې په کور کې او د خلوت او تنهایی په حال کې اداء کړای شي . امام احمد رحمه الله او طبراني د ام حمید ساعديه څخه يو حدیث را نقل کړې او ليکلي يې دي چې:

[قالت يا رسول الله صلي الله عليه وسلم أتى احب الصلوة معك قال قد علمت صلتك في بيتك خير لك من صلاتك في حجرتك خير من صلوتك في دارك وصلوتك في دارك خير من صلوتك في مسجدك وصلوتك في مسجدك خير من صلوتك في مسجد الجمعة].

(هغي عرض وکړ ، اي د الله رسوله ! زړه می غواړي چې له تاسره يو ځای لمونځ ادا کړم . ورته يې و فرمايل ماته معلومه ده مگر (دکوتې) په يوه کونج کې لمونځ کول تاته د هغه نه غوره دي چې ته پخپله حجره کې لمونځ وکړې او په حجره کې لمونځ کول تاته د هغه نه غوره دي چې ته يې د کور په انگر کې وکړې او د کور په انگر کې لمونځ کول تاته د هغه نه غوره دي چې ته يې د کلي په مسجد کې وکړې او دکلي په مسجد کې لمونځ کول تاته دهغه نه غوره دي چې ته يې په جامع مسجد کې ادا کړې .

[... بنځې ته چې په دومره خلوت کې د لمانځه د داد کولو هدايت دکوم مصلحت په اساس ورکړل شوي دي هغه پخپله بنځې بڼه درک کولای شي . په میاشت کې څو ورځې داسې راځي چې بنځې ته په کې مجبوراً د لمانځه پرېښوول په کار دي او په دې ډول هغه خبره راڅرگندېږي چې يوه حیاناکه بنځه يې خپل پلار او ورنو ته هم د ويلو څخه شرم محسوسوي . ډيرې بنځې دهمغې شرم په واسطه د لمانځه پرېښوونکې کيږي ، شارع دهغه خبره محسوس کړې هدايت يې کړې چې په پټه او په پوره تنهایی سره په يوه کونج کې خپل لمونځ اداء کړي تر څو چې هيچا ته دا نه وي معلومه چې ته څه وخت او چيرته لمونځ کوې او څه وخت يې نه کوې . خو دا يواځې هدايت دي ، تاکيد او حکم نه دي ، بنځې په کورونو کې ځانته جماعت درولای شي او بنځه د هغوي امامت کولای شي .

[ام ورقه بن نوفل ته سيدنا رسول الله صلي الله عليه وسلم اجازه ورکړې وه چې د بنځو امامت دې کوي «ابوداود» د دارقطني او بهيقي روايت دې چې عايشې رضی الله عنها به د بنځو امامت کاوه او د صف په منځ کې به دريده او لمونځ به يې ورکاوه . ددې څخه دا را په ډاگه کيږي چې کله چې کومه بنځه د بنځو د جماعت امامت کوي نو هغه دامام په خير د صف نه مخته نه بلکه د صف په منځ په دريدو سره دغه دنده تر سره کولې شي .] په همدغه مضمون په ابوداود کې يو حدیث د ابن مسعود رضی الله عنه څخه روايت شوي دي چې په کې سيدنا محمد صلي الله عليه وسلم فرمايلي دي:

[صلوة المرأة في بيتها افضل من صلوتها في حجرتها وصلوتها في مخدعها افضل من صلوتها في بيتها «باب ماجاء في خروج»

(بنځې ته په خپل کور کې د لمونځ کولو څخه دا غوره او بهتره ده چې په خپلې کوتې کې لمونځ وکړي او هغي ته په هغه خپل پټ ځای کې لمونځ کول په کور کې د لمونځ د ادا کولو څخه غوره دي)

گورئ دلته ترتيب بلکل سرچپه دي ، د نارينه و له پاره تر ټولو ادني درجه لمونځ هغه دي چې په تنهایی کې يې وکړې او تر ټولو بڼه ورته هغه دي چې د لوی او سترې جمعي سره يې ادا کړي . خود بنځې له پاره په ډير زيات خلوت او يوازي توب کې لمونځ تر هر بل لمونځ بهتره دي او دغه پټ لمونځ ته نه يوازې د جماعت په

لمانځه ترجیح ورکړل شوې بلکه دهغې لمانځه څخه ورته نور هم افضل ویل شوي دي چې دهغې څخه د مسلمان لپاره بل ستر نعمت نه شته. یعنې د نبوي مسجد دهغه جماعت څخه هم، چې امام یې په خپله د انبیاو امام محمد صلي الله عليه وسلم و. اڅر ددې توپیر او امتیاز علتونه څه دي؟ همدا دې که نه چې شارع د بنځې د بیرون راوتل نه خوښوي او په جماعت کې یې د بنځو او نرود خلط کیدو څخه مخنیوي کړې خو لمونځ یو مقدس عبادت دې او مسجد یو مقدس ځای. حکیم شارع د جنسونو د اختلاط نه د مخنیوي په خاطر د خپلې خوښې څرگندونه د فضیلت او نه فضیلت په توپیر سره په ډاگه کړې خو د داسې پاکیزه کار له پاره یې داسې پاک ځای ته د بنځو د راتگ مخنیوي نه دې کړې. په حدیث کې چې دغه اجازه په کومو الفاظو سره راغلي هغه د شارع په بې مثله حکیمانه شان باندې دلالت کوي فرمایي:

[لا تمنعوا اماء الله مساجد الله اذا استاذنت امرأة احدكم الى المسجد فال يمنعها «بخاري و مسلم»]

(د الله تعالی بندگاني «بنځې» د الله تعالی مسجدونو ته د ورتلو څخه مه مننه کوي کله چې ستاسو څخه د کوم یوه بیبي مسجد ته د تللو اجازه وغواړي نو تاسو هغوي مه مننه کوي.

[لا تمنعوا نساءکم المساجد و بیوتهن خیر لهن «ابوداود»]

(خپلې بنځې مسجدونو ته د تللو څخه مه مننه کوي خو دهغوي کورونه د هغوي له پاره ډیر غوره دي.) ددې الفاظو څخه دا په ډاگه کیږي چې شارع خو بنځې مسجدو ته د تللو څخه نه مننه کوي ځکه چې مسجد ته د لمانځه له پاره تگ څه بدکار نه دې چې ناروا ورته وویلې شي خو مصالح ددې غوښتنه نه کوي چې په مساجدو کې د نر او بنځو جماعت یو ځای ودریږي. په دې اساس هغوي ته یې د ورتلو اجازه خو ورکړې خو دایې نه دې ویلې چې بنځې مسجدونو ته ولیږي، یا یې د خپلو ځانونو سره راوړي بلکه یوازې همدومره یې ویلي دي چې که چیرې هغوي افضل لمونځ پریږدي او د ادني لمونځ له پاره مسجد ته راځي او ددې له پاره اجازه وغواړي نو مه یې مننه کوي. سیدنا عمر رضی الله عنه چې د اسلام د روح ډیر راز پیژندونکې و د شارع دغه حکمت یې ښه پیژانده لکه چې په موطا کې راغلي دي چې دهغه بنځه عاتکه بنت زید به تل دهغه سره په جنجال کې وه. امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه نه غوښتل چې هغه دې مسجد ته ولاړه شی خو هغې به په تللو اصرار کاوه کله به چې هغې اجازه غوښتله نو هغه به په سهې ډول په نبوي حکم عمل کاوه او خاموشه به پاته کیده. مقصد به یې دا و چې زه تانه مننه کوم خو په ډانگ پییلې توگه به یې اجازه هم نه ورکوله.

او هغه به هم په خپله خیره پښه ولاړه وه، ویل به یې په الله تعالی سوگند چې زه به ځم، تر هغې چې په څرگندو الفاظو باندې مننه نه کړل شم [... دا یوازې د عمر رضی الله عنه د بنځې حال نه و ځکه په نبوي دور کې ډیرې زیاتې بنځې د جمعې د لمانځه له پاره مسجد ته تللي. په ابوداود کې راغلي چې په نبوي مسجد کې به زیات وخت د بنځو دوه دوه صفونه جوړیدل.]

مسجد ته د تللو شرایط:

مسجد ته د تللو سره څو شرائط هم ټاکل شوي دي دهغوي څخه لومړی شرط دادې چې بنځې دې د ورځې په وختونو کې مسجد ته ولاړې نه شی. بلکه یوازې په هغو لمونځونو کې دې گډون وکړي چې په تیاره کې اداء کیږي یعنې د ماسختن او سهار لمونځونه:

[عن ابن عمر رضی الله عنه قال قال رسول الله صلي الله عليه وسلم ائذنوا للنساء بالليل الى المساجد

«ترمذي»]

(د ابن عمر رضی اللہ عنہ نه روایت دې چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم وفرماییل چې: د شپې په وخت کې
بښو ته اجازه ورکړئ چې مسجدونو ته ولاړې شي.)

[قال نافع مولى ابن عمر كان احتصاص الليل بذالك لكونه استرو اخصي]

(د سيدنا عمر رضی اللہ عنہ شاگرد نافع وايي چې د شپې تخصیص يې په دې خاطر ورکړې چې د شپې په
تیاره کې په بڼه توگه پرده خوندي پاته کيږي)

[عن عائشة رضی اللہ عنها قالت كان رسول الله صلی اللہ علیہ وسلم لیصلی الصبح فینصرف النساء متلففات
بمروطهن ما یعرفن من الغلس]

(سیده عائشة رضی اللہ عنها فرمایي چې رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم به د سهار لمونځ په داسې وخت کې
کاوه چې بښې به د لمانځه وروسته په خپلو څادرونو کې داسې را تاوې وې چې په تیارې کې به نه پیژندل
کيدې.) [د ترمذي په يوه حديث کې دا هم راغلي چې د لمانځه د ادا کولو وروسته به نبی اکرم صلی اللہ علیہ
وسلم او ټول نارینه لمونځ کونکې تر هغې ناست پاته کيدل تر څو به چې بښې په مکمله توگه نه وې را وتلې.]
دوهم شرط يې دادې چې مسجد ته به د زينت سره نه راځي او نه به د راتگ په وخت کې خوشبوي استعمالوي.
عائشة رضی اللہ عنها فرمایي چې يو ځل رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم په مسجد کې ناست و چې د مزینه د
قبيلې يوه ډيره سينگار کړل شوې بڼه د نازو نخرو سره راغله، نو نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم سمدستي و
فرماییل چې:

اې خلکو! خپلې بښې د زينت، سينگار او نازو او نخرو سره مسجد ته د را تللو څخه منه کړئ «ابن ماجه
باب فتنه النساء»

دریم: د خوشبوي په هکله فرمایي چې په کومه شپه چې تاسې په لمانځه کې د شرکت له پاره راځئ نو په هغې
شپه د راتگ په وخت کې هيڅ ډول عطر مه استعمالوئ بلکه په ساده لباس کې راشئ هغه بڼه چې عطر
استعمالوي او لمانځه ته راشي نو دهغې لمونځ نه کيږي «موطأ باب خروج النساء الى المساجد»
څلرم شرط دادې چې بښې دې د سړيو په صفونو کې ځان نه ورگډوي او نه دې مخکې صفونو کې دريږي
هغوي بايد د سړيو د صفونو وروسته و دريږي لکه چې فرمایي:

[خير صفوف الرجال اولها او شرها اخرها و خير صفوف النساء اخرها و شرها اولها]

(د نارينه و له پاره بهترين صف لمړی صف دې او بدترین صف وروستې صف دې او د بښو له پاره بهترين
مقام په اخري صفونو کې او بدترین مقام په لمړيو صفونو کې دې)

دجماعت د لمانځه په هکله سيدنا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم دغه قاعده ټاکلې ده چې: (بښې او نردې په
يوه ځای په گډ دريدو سره لمونځ نه ادا کوي که څه هم هغه ميره او بڼه او يا مور او زوی هم وي.)

د انس رضی اللہ عنہ وينا ده چې زما نيا مليکه رضی اللہ عنها سيدنا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ته
میلستيا وکړه له خوراک او څښاک وروسته رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم د لمانځه له پاره و دريد زه او
یتیم «دا غالبا چې د سيد انس رضی اللہ عنہ د ورور نوم دې» د محمد صلی اللہ علیہ وسلم پسې وروسته
و دريدو او زمونږ نيا مليکه رضی اللہ عنها زمونږ نه وروسته و دريدا «ترمذي»

د سيدنا انس رضی اللہ عنہ څخه يوبل روایت دې چې فرمایي رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم زمونږ کور کې
لمونځ ادا کړ زه او یتیم د هغې پسې و دريدو او زمونږ مور ام سليم رضی اللہ عنها زمونږ پسې وروسته
و دريده «بخاري»

د ابن عباس رضی اللہ عنہ څخه روایت دې چې يو ځل رسول الله صلي الله عليه و سلم د لمانځه له پاره راپورته شو زه دهغې تر څنگ و دريډم او بي بي عايشه رضی اللہ عنہا زمونږ پسې و دريډه «نسايي باب موقف الامام اذا كان معه صبي او امرأة»

پنځم شرط دادې چې بنځې دې په لمانځه کې اواز نه پورته کوي قاعده دغسې ټاکل شوې چې که چيرې امام څه اشتباه وکړي نو دهغې دتنبیه کولو له پاره سرې سبحان الله وايې او بنځې دې لاس و ټکوي «بخاري» ددې ټولو حدودو او قيودو تر څنگ چې کله سيدنا عمر رضی اللہ عنہ ته په مسجد کې دبنځو او نرو د خلط کيدو انديښنه پيدا شوه نو هغې مسجد کې دبنځو له پاره يو ځانته دروازه ولگوله او سرې يې په هغې دروازي د تللو څخه منه کړل «ابو داود باب اعتزال النساء لي المساجد عن الرجال».

په حج کې دبنځو له پاره اصول:

د اسلام دويمه ستره ټولنيزه فريضه د حج تر سره کول دي. دا د نارينه و په څير په بنځو هم فرض دې مگرد امکان تر حده يې بنځې د طواف په وخت کې د نارينه و سره له ورگډيدو څخه منه کړې دي په بخاري کې د عطار څخه روایت دې چې په نبوي دور کې به بنځو د نارينه و سره يو ځای طواف کاوه خو يوله بله سره به يې له ورگډو وډيدو څخه ځان ژغوره «باب طواف النساء»

په فتح الباري کې د ابراهيم نخعي څخه روایت دې چې سيدنا عمر رضی اللہ عنہ به د طواف په وخت کې دبنځو او نرو د گډو وډيدو څخه مخنيوي کاوه ، يو ځل هغه رضی اللہ عنہ يو سرې دبنځو په ډله کې وکوت نو ويې نيوه او په دُرو يې وواهه «فتح الباري دريم ټوک ۳۱۲م مخ»
په موطا کې راغلي چې عبد الله بن عمر رضی اللہ عنہ به خپله بنځه او کوچنيان د مزدلفي څخه وختي مني ته ليږل ترڅو چې د خلکو د راتگ تر مخه د سهار د لمانځه او رمي (شيطان ويشتلو) څخه فارغه شي. همدا راز د سيدنا ابوبکر رضی اللہ عنہ لور اسماء رضی اللہ عنہا به د سهار په تياره کې مني ته تشریف يوړ ځکه چې د نبی کریم صلی اللہ عليه وسلم په عهد کې د بنځو له پاره همدغه دستور و « موطا ابواب الحج باب تقديم النساء والصبيان»

د جُمعې او اخترونو په لمونځونو کې د بنځو گډون:

په اسلام کې چې څومره اهميت د جُمعې او اخترونو لمونځونه لري هغه د بيان محتاج نه دی ، دهغې د اهميت په نظر کې نيولو په اساس شارع ددې غونډو له پاره په ځانگړې توگه هغه شرط له منځه وړي چې په عامو لمونځونو کې يې پر بنځو عايد کړې و. يعنې دا چې دورځې دې په جماعت کې نه شريک کيږي که څه هم د جَمعې لمانځه له پاره دغه ډول صراحت شوې چې بنځې د جَمعې د فرضيې څخه مستثنی دي «ابوداود باب الجمعة»

په اخترونو کې هم دبنځو گډون ضروري نه دې خو که هغوي غواړي نو د جَمعې د لمونځونو د نورو شرايطو دپه نظر کې نيولو سره په دغو لمونځونو کې هم گډون کولې شي. د حديث څخه دا ثابت ده چې رسول الله صلی اللہ عليه وسلم به پخپله خپلې بيبياني د اخترونو د لمونځونو له پاره بوتللي.

[عن ام عطية قالت ان رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يخرج الابرار والعواتق وزوات الخدور والحوض في العيدين فاما الحوض فيعترلن المصلى ويشهدن دعوة المسلمين « ترمذي . باب خروج النساء في العيدين »]

د ام عطيه رضی الله عنها څخه روايت دې چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به ځوانې او پيغلي نجوني او په کور کې ناستې او په مياشتنۍ ناروغتياو ککړې بنځې هم په اخترونو کې له ځانه سره لمانځه ته وړلې. کومې بنځې به چې د لمانځه وړ وي هغوي به لمونځ کاوه او کومې به چې د لمانځه وړ نه وي نو هغوي به په ځانته ځاي کې ناستې وې او په دعا کې به يې گډون کاوه .

[عن ابن عباس رضی الله عنه ان النبي صلى الله عليه وسلم كان يخرج بناته ونسائه في العيدين « ابن ماجه ، باب خروج النساء في العيدين »]

(د ابن عباس رضی الله عنه څخه روايت دې چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم به خپلې لوني او بيبيانې د اخترونو لمونځونو له پاره له ځانه سره بوتلې .)

د قبرونو زیارت او د جنازې په لمونځونو کې گډون:

د یوه مسلمان د جنازې په لمانځه کې گډون کول کفایي فرض دې او د هغې په اړوند چې کوم تاکیدي احکام راغلي د پوهو خلکو څخه پته نه دي خو دا ټول د نارنيه و له پاره دي . بنځې يې په جنازو کې د گډون څخه مننه کړې دي ، که څه هم په دې ممانعت کې سختي نه شته او کله کله يې اجازه هم ورکړې خو د شارع دارشاداتو څخه په ډاگه کيږي چې په جنازو کې د بنځو گډون کول د کراهت نه خالي نه دي . په بخاري کې د ام عطيه رضی الله عنها څخه روايت دې چې:

[نهینا عن اتباع الجنائز ولم يعزم علينا] «باب اتباع النساء الجنائز»

(مونږ يې د جنازو سره د تللو څخه مننه کړي یو خو په سختۍ سره نه)

په ابن ماجه او نسایي کې روايت دې چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په یوې جنازې کې شریک و او یوه بنځه په نظر راغله ، سیدنا عمر رضی الله عنه هغه ورتله ، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: [یا عمر دعها] (اې عمره ! پرېږده یې !)

په ډاگه ده چې دا بنځه به د مړي د خپلوانو څخه وه ، او د غم د ډیروالي په خاطر به د جنازې سره تلله ، نبی کریم صلی الله علیه وسلم د هغې د جذباتو او احساساتو مراعات وکړ او سیدنا عمر رضی الله عنه یې د هغې د ترتلو نه مننه کړ .

د قبرونو د زیارت کولو هم همدغه حال دې ، بنځې ډیرې نرم زړې وي ، د خپلو مړو خپلوانو غم د هغوي په زړونو کې ډیروي نو د هغوي جذبې او احساسات په مکمله توگه تر پښو لاندې کول د شارع له نظره درست کار نه دي خو دا یې په ډانگ پييلې فرمایلي چې قبرونو ته د بنځو ډیر زیات ورتلل مننه دي .

ترمذي کې د ابو هريرة رضی الله عنه څخه روايت دې چې:

[لعن رسول الله صلى الله عليه وسلم زوارات القبور] «باب ماجاء في اكرهية زيارة القبور»

(رسول الله صلی الله علیه وسلم قبرونو ته ډیرې زیاتې ورتلونکو «بنځو» باندې لعنت ویلې دي .)

سیده عایشه رضی الله عنها د خپل ورور عبدالرحمن بن ابی بکر قبر ته ولاړه او ویې ویل: [والله لو شهدتك مازرتك] (په الله سوگند که چیرې زه ستا د وفات په وخت کې موجوده وای نو اوس به ستا د قبر زیارت ته نه وای راغلي) «ترمذي باب ماجاء فی زیارت القبور للنساء»

د انس بن مالک رضی الله عنه څخه روایت دې چې نبی کریم صلی الله علیه وسلم یوه ښځه د قبر تر څنګ ناسته په ژړا و لیده نو هغه یې مننه نه کړه بلکه یوازې یې دا ورته وویل چې [اتقي الله و اصبري] (د الله څخه وویرېږه او صبر وکړه)

په دې احکامو غور وکړئ «لمونځ یو مقدس عبادت دې، مسجد یو پاک مقام دې، په حج کې انسان د ډیرو پاکو فکرونو سره د الله تعالیٰ په دربار کې حاضرېږي. قبرونو ته په ورتګ او جنازه کې د حاضریدو څخه د انسان مخې ته د مرګ فکر اړ ژوندې کیږي او د غم او الم وریځې پرې خپرېږي، دا ټولې هغه پیښې او فرصتونه دي چې جنسي جذبات په کې بلکل له منځه تللي وي او که پاته هم وي نو د نورورپاکو جذباتو تر اغیز لاندې راځي. خوددې تر څنګ بیا هم شارع په دغسې ټولنو او غونډو کې د نارینه و او ښځو گډوډ او خلط کیدل نه خوښوي، د ځای، موقع، داهدافو د پاکوالي او د ښځو د جذباتو د رعایت په ساتلو سره خو هغوی ته د وتلو اجازه ورکړل شوې او په ځینو وختونو کې یې پخپله له ځانه سره وړې خود حجاب له پاره یې دومره بندیزونه پرې لګولي تر څو د فتنې د راپیدا کیدو ډیر لږ احتمالات هم پاته نه شي، بیا د حج نه اخوا د ټولو نورو اموراتو په هکله یې فرمایلي چې په هغوی کې د ښځو گډون نه کول ډیر غوره دي. دکوم قانون چې دغسې رجحان وي ایا تاسې د هغې څخه دا توقع او امید کولی شئ چې هغه دې په مکتبونو او لیسو کې، په دفترونو او کارخانو کې، په پارکونو او تفریح ځایو کې، په تیاترونو او سینماگانو کې، په قهوه ځایو او نڅا ځایونو کې او... د نړ او ښځو اختلاط ته اجازه ورکړي؟

په جنگ کې د ښځو گډون:

تاسې د حجاب په هکله سختي و لیدله، اوس و گورئ چې په هغې کې نرمني تر کومه ځایه او د کومو اړتیاو په خاطر کیږي.

مسلمانان په جنگ کې اخته کیږي، د عام مصیبت او غم وخت وي، وخت غوښتنه کوی چې ولس خپل ټول توان په ټولنیزه دفاع کې صرف کړي. په دغسې حالاتو کې اسلام د ولس لونیو ته اجازه ورکړي چې هغوی دې په جنگی خدماتو کې ونډه واخلي خوددې تر څنګ دا حقیقت هم دهغوی تر مخه دې چې ښځه د مور جوړیدلو له پاره جوړه شوې د سرغوځولو او ویني تویولو له پاره نه ده جوړه شوې. دهغې په لاس کې توره او ټوپک ورکول د هغوی د فطرت د مسخ کولو او له منځه وړلو په معنا دي. په دې خاطر هغه ښځو ته د خپل ځان د دفاع په خاطر د توري او ټوپک د پورته کولو اجازه ورکوي اما په عمومي توګه په عسکري خدمت کې د ښځو را ښکیلول د هغې د پالیسو نه بهر دي، هغه په جنگ کې د ښځو څخه د غسې خدمت اخستل غواړي چې هغوی دې د زخمیانو په زخمونو ملهم کیږدي. ترو خلکو ته اوبه ور ورسوي، د عسکرو له پاره خوراک تیار کړي او د مجاهیدنو تر شاد کمپونو ساتنه وکړي، ددې کارونو د تر سره کولو له پاره د پردې حدود ډیر راکم کړل شوي دي بلکه ددغه خدماتو تر سره کولو له پاره د لږې اصلاح سره یې هماغه لباس اغوستل شرعا روا دي چې نن ورځ یې عیسایي تبلیغي ښځې اغوندي.

د ټولو احاديثو څخه ثابته ده چې په جنگ کې به پاكي بيبباني او نورې مسلمانې بنځې د محمد صلى الله عليه وسلم سره يو ځاي تللي او مجاهدينو ته به يې اوبه ور رسولې او د زخميانو په زخمونو به يې ملهم پتۍ ايسنودې او همدغه طريقه د حجاب د احكامو د نازلیدو وروسته هم روانه وه.

په ترمذي کې راغلي دي چې ام سليم او دا نصارو نورې بنځې به ډير وخت د نبي كريم صلى الله عليه وسلم سره يو ځاي غزاو ته تللي «بخاري باب حمل الرجل المرأة فى الغزو»

همدا راز په بخاري کې راغلي چې يوې بنځې نبي كريم صلى الله عليه وسلم ته عرض وکړ چې ماته دعا وکړه چې زه د بحري غازيانو سره يو ځاي شم هغه ورته وفرمايل [اللهم اجعلها منهم «بخاري»] دا حد د غزا په وخت کې چې د اسلام لښکر د ماتې سره مخامخ شونو سيدي عايشې او سيدي ام سليم دواړو به په خپلو ملاگانو مشکونه راوړل او جنگياليو غازانو ته به يې اوبه ورکولې ، سيد انس رضی الله عنه وايي چې په دغه وخت کې ما دغه دواړه بيبباني وکتلي چې پايڅې به يې را پورته کړې وې او په ځغاسته به يې تگ راتگ کاوه او دهغوي دپنډيو لاندې برخه به بنکاریده «بخاري باب غزوة النساء و قتالهن مع الرجال» [

د يوې بلې بنځې ام سليم په اړه امير المؤمنين عمر رضی الله عنه د نبي كريم صلى الله عليه وسلم دا ونيان را نقل کړې ده [دا حد په جنگ کې ما خپل نبي او چپ اړخ ته او هرې لورې ته چې کتل نو ام سليم زما څخه د دفاع له پاره په جنگ کې مصروفه په نظر راتلله]

په همدغه جنگ کې ربيع بنت معوذ او دهغې سره بنځينه ډلې د زخميانو په زخمونو ملهم او پتۍ ايسنودلې او زخميان به يې پورته کول او د مديني ښار ته به يې رسول «بخاري باب مداوات النساء الجرمي فى الغزو»

د حنين په جنگ کې ام سليمي يو خنجر په لاس کې نيولې و او گرځيدله نبي كريم صلى الله عليه وسلم ورځينې پوښتنه وکړه چې دا د چا له پاره؟ هغې ورته وويل چې که چيرې کوم مشرک ماته را نژدې شي نو دهغې گيډه به په دې و شکوم. «مسلم باب غزوة النساء مع الرجال»

ام عطيه رضی الله عنها په اوو جنگونو کې گډون کړې و او دکمپ ساتنه ، اود مجاهدينو له پاره د خوراک څښاک تيارول ، د زخميانو او ناروغانو خدمت دهغې په غاړه و. «ابن ماجه باب العبيد و النساء يشهدون مع المسلمين»

د ابن عباس رضی الله عنه وينا ده چې هغه خويندو به چې دغه ډول خدمات تر سره کول هغوي ته به د غنيمت د مال څخه انعام ورکول کيده.

ددې څخه دا اندازه کيږي چې د اسلامي پردې نو عيت د کوم جاهلي رسم او رواج په څير نه دې چې د ښيگڼو او اړتياو له اړخه په کې کمښت يا ډيرښت و نه شي. هلته چې ريښتونې اړتياوې را مخته کيږي هلته دهغې حدود کميږي ، نه يوازې څه او لاس خلاص پريښوول کيږي بلکه ځينې غړې چې په ستر عورت کې داخل دي که دهغې ځينې برخې هم د اړتياو په وخت کې را بريندې شي نو کومه گناه پرې نه شته. خو کله چې اړتياوې پوره شي نو حجاب دې بيرته په هماغه حدودو کې را ونغاړي چې په عامو حالاتو کې ورته ټاکل شوي.

لکه څنگه چې دغه پرده جاهلي پرده نه ده په دې اساس دهغې تخفيف هم د جاهلي ازادۍ په څير نه دې همدا راز د مسلمانو بنځو حال د اروپايي بنځو په څير هم نه دې چې کله هغوي د جنگ د اړتياو په خاطر دکور نه بيرون را ووتلي نو د جنگ د پاي ته رسيدو وروسته يې خپلو حدودو ته د ورنگ څخه انکار وکړ.

د پاي ټکي:

داد عدل هغه اساسي او منځني مقام دې چې نړۍ دخپل پرمختگ، خوشحالي او اخلاقي امن له پاره ورته اړ او ډيره زياته اړ ده. لکه څرنگه چې مو په لمړيو پاڼو کې بيان کړل چې نړۍ د زرگونو کالو راهيسې په تمدن کې دښخې يعنې د انساني عالم د نيمايي برخې د مقام د ټاکلو په هکله تيندکونه خوري کله د افراط په لور ځي او کله هم د تفريط په لور. خو ددې دواړو پايلې دهغې له پاره زيانمنې ثابتې شوي. تجربې او مشاهدې په دغه زيان باندې گواهي ورکوي، ددغې دواړو انتها و ترمينځ د عدل او وسط ځاي چې د عقل او فطرت عين مطابق او د انساني اړتياو له پاره بلکل مناسب دي هماغه دي چې اسلام وړاندې کړي. خو افسوس په دې دې چې په موجوده وختونو کې داسې بې شميره خنډونه را پيدا شوې دي چې دهغې په واسطه خلکو ته د صراط مستقيم پيژندل او دهغې قدر کول ډير ستونزمن شوي.

ددې خنډونو څخه تر ټولو مهم خنډ دادې چې د اوسنۍ نوې زمانې انسان په عامه توگه د «يرقان يا زيږي» په ناروغۍ اخته شوې او د شرق په فرنگي ډوله خلکو باندې ددغې يرقان ناروغۍ يوه بله خطرناکه حمله کړې چې د يرقان ابيض په نامه يادېږي. زه په خپلو دغه سپينو خبرو دخپلو دوستانو او ورونو څخه بښنه غواړم خو هغه څه چې حقيقت دې دهغې په را څرگندولو کې هيڅ ډول مروت بايد خنډ ونه گرځي دا يو واقعي امر دې چې د اسلام هيڅ حکم يا هيڅ مسئله داسې نه شته چې د ثابت شويو علمي څيړنو پر خلاف وي بلکه ډيره سهي خبره داده چې هر هغه څه چې علمي حقيقت دې هماغه پخپله اسلام دې. خو دهغې د کتلو له پاره بې رنگه نظر ته اړتيا ده ترڅو هر شې په هغه خپل اصلي رنگ کې وکتل شي. پراخه نظر ته اړتيا ده ترڅو د هر شې ټول اړخونه وکتل شي، پراخه زړه او سليم فطرت ته اړتيا ده ترڅو حقايق لکه څنگه چې دي په هماغه ډول و منل شي او دخپلو غوښتنو د تابع کولو پر ځاي د نفس غوښتنې دهغې تابع کړل شي.

هلته چې دغه شې نه دې موجود نو هلته که علم موجود هم وي خو بې کاره به وي، رنگين نظر ونه چې څه گوري په هماغه رنگ کې به يې گوري چې پر هغې باندې رنگ کړل شوي وي. محدود نظر د مسايلو او معاملاتو يوازې هماغه څنډې کتلای شي چې د هماغې زاويې تر مخه پرته دي چې دې يې ترې گوري، بيا ددې ټولو ترڅنگ علمي څيړنې په خپلو اصلي حالاتو کې تر ډيرې ژورتيا پورې رسېږي چې په هغې هم د زړه تنگيدل او د فطرت کوروالي خپل اغيز شيندي. هغه د حقايقو څخه غوښتنه کوي چې د هغې د نفس غوښتنې او دهغې د جذباتو او رجحاناتو په موافق پريوزي او که نه پريوزي نو هغه په هغې حقايقو د پوهيدو سره سره بيا هم هغه له نظره غورزوي او دخپلو غوښتنو تابعداري کوي. ښکاره ده چې کله چې انسان په داسې ناروغتيا ککړ شي نو بيا علم، تجربه، مشاهده... هيڅ شې هغه ته لارښوونه نه شي کولای. او دداسې ناروغ له پاره دا ناممکنه ده چې هغه دې د اسلام کوم حکم په پوره توگه درک کړي ځکه چې اسلام د فطرت دين، بلکه پخپله فطرت دې، د غربي نړۍ له پاره اسلام په دې خاطر ستونزمن گرځيدلې چې هغوي په دغه ناروغۍ ککړ شوي دي، دهغوی سره چې څومره علم شته هغه ټول «اسلام» دې خو پخپله دهغوي سترگې او نظرونه رنگين دي او بيا همدغه رنگ په يرقان ابيض باندې تبديل او د شرق د نوي تعليم يافته ځوانانو په سترگو باندې را خپور شوي او دغه ناروغتيا هغوي هم د علمي څيړنو څخه د سهي نتايجو د لاسته راوړو او د ژوندانه مسايلو ته د فطرت په نظر د ليدلو څخه بېگانه کړي دي.

د هغوې څخه چې څوک مسلمان دی نو کيداې شي چې هغوې د اسلام په دين ايمان ولري او دهغې په رښتينوالي باندې اعتراف هم وکړي او ددين د جذبې د اتباع څخه هم خالي نه وي. خو هغه غريب به دخپلو سترگو د بېرغان سره څه کوي؟ ځکه هغه څه چې هغه يې په دغې بېرغان وهلو سترگو ويني نو د هغې رنگ ورته پخپله د (صبغت الله) «د الله درنگ» په خلاف ښکاري. بل لامل چې د سهې پوهې په مخ کې خنډ واقع کيږي دادې چې کله هم په عام ډول خلک د اسلام په کومه مسئله باندې غور کوي نو په هغه نظام او سيستم باندې په هر اړخيز ډول نظر نه اچوي چې دغه مسئله ورسره اړيکي لري. بلکه د نظام څخه يې په بيلولو او په مجرده توگه تربيحت او څيړنې لاندې راوړي. پايلي يې دا کيږي چې هغه مسئله د ټولو حکمتونو او فايدو څخه خالي او تشه په نظر راځي او ډول ډول شکونه ترې راولاړيږي. د نمونې په توگه د سود په مسئله کې همداسې وشول، هغه يې د اسلامي «فطرت» د اقتصادي اصولو او گټيز نظام څخه جدا کړ او په دې ترتيب په زرگونو ستونزې په کې په نظر راغلي ان تردې چې ډيرو سترو سترو پوهانو هم د شريعت د مقاصدو او اهدافو په خلاف په هغې کې د ترميم يا اصلاح کولو اړتيا محسوس کړه، غلامي او د ښځو په شمير کې او همدا راز د زوجينو په حقوقو او داسې نورو ډيرو مسايلو کې د همدغې بنسټيزې غلطۍ اعاده وکړل شوه او د پردې مسئله هم د همدغې ناروغۍ ښکار وگرځيده که چيرې تاسې د ټول عمارت د کتلو پر ځاي يوازې يوه ستنه ووينۍ نو طبيعي ده چې تاسې به حيران شئ چې دا دلته ولې ولاړه ده، تاسې ته به په هغه ځاي کې دهغې دريدل د ټولو حکمتونو څخه خالي په نظر درشي تاسې به هيڅکله هم پوه نه شئ چې انجنير ددغه عمارت د جوړښت په خاطر په کوم ډول تناسب سره دا په موزون ډول لگولې ده. دهغې په را پرزولو سره به عمارت ته څومره زيان ورسپړي. د پردې مثال هم بلکل همداسې دې کله چې دا ددغه ټولنيز نظام څخه جدا کړل شي چې ددې عمارت د يوې ستنې په څير د يوې اړتيا او مناسبت په نظر کې نيولو په اساس نصب کړل شوي نو هغه ټول حکمتونه به د سترگو څخه پناه شي چې ددې پورې تړلي او په دې خبره به هيڅوک پوه نه شي چې د انساني نوع د دواړو صنفونو تر منځ دغه امتيازي پولې ولې جوړې کړل شوي دي. نو ددغې ستونو د حکمتونو د ښه پوهيدو له پاره دې ته اړتيا ده چې دغه ټول عمارت يو ځل وکتل شي په کوم کې چې دا ستن نصب شوي ده.

اوس د اسلام له اړخه نافذ شوي رښتونې پرده سمدستي تر منځ ده او هغه ټولنيز نظام هم ستاسې تر منځ دې دکوم د خوندي ساتلو له پاره يې چې د پردې اصول او مقررات ټاکلي دي.

ددې نظام ټول هغه ارکان هم ستاسې تر منځ دي چې دهغې سره يې د يو خاص توازن دپه نظر کې نيولو په اساس د پردې رکن وريو ځاي کړې دي. هغه ټول ثابت شوي علمي حقايق او څيړنې هم ستاسې تر منځ دي چې پرې ددغه ټول ټولنيز نظام بنسټ ايښودل شوي اوس ددې ټولو د ليدلو وروسته ووايست ايا په کوم ځاي کې تاسې ته کمزوري او بې اعتدالي په نظر راځي؟ کوم ځاي داسې دې چې دکومې خاصې ډلې د نظر پرته يوازې په علمي او عقلي بنسټونو هلته کوم اصلاحي وړانديز وشي؟ زه په يقين سره دا وایم چې ځمکه او اسمان چې په کوم عدل ولاړ دي، د کائناتو په نظام کې چې په کوم ډول هماهنگي او مساوات ليدل کيږي، د يوې کوچنۍ زړې د جوړښت او شمسي نظام په بندش کې چې کوم توازن او تناسب تاسې ويني نو په همدې توگه اعتدال، برابري او توازن او تناسب په دغه ټولنيز نظام کې هم موجود دي. افراط و تفریط چې د انساني کارونو څخه نه جدا کيدونکې کمزورې ده، دهغه څخه دغه نظام په مکمله توگه پاک دي. په دې کې د اصلاح وړانديز کول د انسان د توان او عقل نه بيرون دي. انسان د خپل خام عقل د مداخلې په اساس که چيرې په دې کې ډير کم وړاندي وروسته وکړي نو دهغې د اصلاح پر ځاي به دهغې توازن گډوډ کړي.

افسوس چې له ماسره داسې وسایل نه شته چې خپلو هغه انسانانو ورونو ته خپل اواز ورسوم چې په امریکه، روسیه، جاپان او اروپا کې اوسېږي، هغوي د یوه سهې تمدني نظام د نه لاسته راوړو په اساس خپل ژوند د تباهي سره مخ کړي او تر څنگ یې د نړۍ د نورو ولسونو د تباهي موجب هم گرځېدلي. کاشکې چې ما تر هغوي پورې دغه د ژوند اوبه ورسولای شواي چې هغوي ورته تېري ناست دي که څه هم هغوي دغه تنده نه شي محسوسولای. بیا هم زموږ د گاونډيو هیوادونو، هندوان، سکھان، عیسایان، پارسیان... زما سره نږدې دي او زیات یې زما په ژبه هم پوهېږي. زه هغو ته بلنه ورکوم چې د مسلمانانو سره د تاریخي او سیاسي دښمنیو او نښتو په اساس چې کوم تعصب د هغوي په زړونو کې چې د اسلام پر خلاف پیدا شوي دهغې څخه خپل زړونه پاک کړئ او د حق د موندونکو په څیر د اسلام دغه ټولنیز نظام وویښئ چې موږ پرته د زیادت او کمښت څخه په دغه کتاب کې بیان کړي دي او بیا د غربي ټولنیز نظام سره دهغې موازنه وکړئ د کوم له پاره چې هغوي ډیرې زیاتې منډې ترې وهي او په اخر کې زما یا د بل چا په خاطر نه بلکه پخپله دخپلې گټې له پاره پریکړه وکړئ چې د هغوي ریښتوني برې او سوبه په څه کې ده؟

ددې وروسته زه د عامو وگړو په لور مخ راگرځوم او څو ټکي خپلو هغو بې لارې شوو ورونو ته وړاندې کوم چې د مسلمانانو په نوم یادېږي.

زموږ یو شمیر نوي تعلیم یافته ورونه پورته یاده شوې خبره مني خو وایې چې د اسلام په قوانینو کې د وخت او حالاتو په نسبت سره د نرمښت او سختۍ ډیر ځای شته چې دهغې څخه تاسې پخپله هم انکار نه شئ کولې نو زموږ غوښتنه یوازې همدومره ده چې دهغې ځای څخه گټه پورته کړای شئ او څرنگه چې د اوسنۍ زمانې حالات د پردې په هکله د نرمښت غوښتنه کوی نو دې ته اړتیا ده چې مسلمانې نجونې مکاتبو او لیسو ته ولاړې شي اولورې زده کړې وکړي، داسې روزنه ترلاسه کړي چې په کې ورته د هیواد د تمدني، اقتصادي، ټولنیزو او سیاسي مسایلو د حل په لارو کې پوهه ورپه برخه شي. او له دې پرته به مسلمانان د ژوند به ځغاسته کې د گاونډيو څخه وروسته پاته شي او دا اندېښنه راپیدا کېږي چې مسلمانان به ډیر زیات زیانمن شي. همدا راز د هیواد په سیاسي ژوند کې چې بنځو ته کوم حقوق ورکړل کېږي که چیرې په مسلمانو بنځو کې دهغې حقوقو څخه د گټې پورته کول صلاحیت پیدا نه شي او یا د پردې د بندیزونو له امله هغوي دهغې څخه گټه پورته نه کړای شي نو د هیواد په سیاسي تله کې به د مسلمانانو وزن ډیر کم پاته شي. وگورئ! د اسلامي نړۍ پر مختللي هیوادونه لکه ترکیه، ایران هم د زمانې د حالاتو د په نظر کې نیولو سره د اسلامي حجاب به بندیزونو کې ډیره نرمي کړې ده. [....د لفظ یوازې د بحث له پاره استعمال شوي او که نه هلته تخفیف یا نرمي نه بلکه مسخ شوي ده] او یوازې په څو کالو کې یې له دې څخه ډیرې گټې ترلاسه کړي دي. که چیرې موږ هم دهغوي په قدم قدم کېږدو نو اخر په دې کې به څه بدې وي؟

څومره خطرات چې دلته بیان شوي دي موږ دا ټول لکه څنگه چې دې همغسې منو، بلکه که د خطراتو په لست کې ددې لس هومره نور هم ورزیات کړل شی بیا هم په کې څه بدوالي نه لیدل کېږي. په هر حال ددغه ډول کوم خطر په اساس د اسلام په قانون کې ترمیم یا تخفیف کول روانه دی په اصل کې ددغې ټولو خطراتو نوعیت دادې چې د نمونې په توگه تاسې قصدا دخپل حماقت او یا ناپوهۍ په واسطه او یا دخپلې کمزورۍ د محبوریت له مخې په بیهوده، چټل او مضر چاپیریال کې ژوند کوئ او هلته د صحت د ساتنې د اصولو په اساس تاسې ته ژوند کول نه یوازې ستونزمن دي بلکه دخپلو خلکو په کلي کې د اوسیدو په اساس تاسې ته د گندگۍ او چټلۍ دخپلولو څخه پرته ژوند کول ستونزمن دي. په دغسې حالاتو کې په ډاگه ده چې د صحت د ساتنې په اصولو کې د ترمیم یا تخفیف پوښتنه هم نه راولاړېږي که چیرې دغه اصول سهې گټې نو په تاسې

فرض دي چې دخپل چاپيريال سره مبارزه وکړئ، پاک او اصلاح يې کړئ خو که د مبارزې جرئت او همت نه لري او دخپلې کمزورتيا په اساس دخپل چاپيريال تراغيز لاني مغلوب شوي، نو بيا راشي او ولاړ شي او کومې چتلياوې چې وينئ ځان په کې بنه ککړ کړئ.

اخرولي ستاسو په خاطر د صحت او روغتيا په قوانينو کې ترميم او اصلاح وشي؟ او که چيرې په ريښتيا سره تاسې هغه قوانين غلط گڼئ او دهغې غلاظت او چتليتا سره ستاسې طبيعت بلد شوي دې نو بيا تاسې دخپل ځان له پاره څنگه مو چې خونبه وي قانون جوړ کړئ، د پاکۍ او طهارت په قوانينو کې دهغې خلکو د غوښتنو له پاره هيڅ څاې نه شته چې د چتلتيا له پاره ميلان ولري. په دې کې هيڅ شک نه شته چې د هر بل قانون په خيبر اسلامي قانون هم په دې خبره ټينگار کوي چې د سختۍ او نرمښت په هکله د پريکړې کولو له پاره حالات په هماغه نظر او هماغه روح سره وکتل شي چې د اسلام نظر او د اسلام روح دې. د يوه مختلف ليد څخه د حالاتو کتل او بيا په هغه کې د تخفيف د قينچي په استعمال سره دهغې په قانوني موادو حمله کول د تخيف په تعريف کې نه راځي بلکه د اښکاره او صريح تحريف دې. کومو حالاتو ته چې د غير اسلامي افکارو له اړخه ليدل کيږي او بيا په اسلامي قانون کې د تخفيف غوښتنه کيږي خو که د اسلامي فکر له اړخه وليدل شي نو دا پريکړه به وکړل شي چې په دغه حالاتو کې د تخفيف يا نرمښت نه بلکه شدت او سختوالي ته اړتيا ده. نرمښت يوازې هغه وخت کيدلای شي چې د قانون اهداف د نورو لارو څخه نه تر سره کيږي. بلکه نور ټول قوانين دهغې له منځه وړلو له پاره کار کوي او دهغې مقاصدو د ترلاسه کولو ټول مدار يوازې په تحفظاتو ولاړ وي نو په داسې وخت کې يوازې هغه څوک د تخفيف يا نرمښت خيال کولای شي چې د قانون د روح څخه بلکل ناخبره وي.

په مخکينيو پاڼو کې مونږ په پوره تفصيل سره بيان کړل چې د اسلامي ټولنيزو قوانينو هدف د ازدواج د ظوابطو ساتنه، د جنسي انتشار مخنيوي او د غير معتدلو شهواني تحريکاتو له منځه وړل دي. ددې مقصد په خاطر شارع درې تدبيرونه بنوولي دي.

لمړۍ د اخلاقو اصلاح:

دويم تعزيري يا جزايي قوانين:

درېم انسدادی يا د مخنيوی تدبيرونه (ستر و حجاب).

دا په حقيقت کې درې ستنې دي چې دغه عمارت پرې درول شوې دي او دهغې په ټينگښت کې د عمارت ټينگښت او ځواک نغښتې دي او دهغې د منځه وړل او نړيدل د ټول عمارت د را پرزیدو سبب گرځي. راځئ چې اوس دخپل هيواد (هندوستان) په موجوده حالاتو باندې نظر وکړو او ووينو چې ددغې درې واړو ستونو حال دلته څه ډول دي؟

تر هر څه لمړۍ خپل اخلاقي چاپيريال ته نظر واچوئ تاسې په هغه هيواد کې اوسئ چې اويا سلمه نفوس يې ستاسې د پخوانيو او اوسنيو لنډ پاليو او کمزورتياو په اساس تر اوسه پورې غير مسلمان دي. او يو غير مسلمان قوم پرې حکمراني کوي او يو غير اسلامي تهذيب پرې د سيلۍ او توپان په څير را خپور شوي دي. غير اسلامي اخلاق او د غير اسلامي تهذيب تخيلات د ساري ناروغيو په توگه ټوله فضا په خپله غير کې نيولې او هوا يې زهرجنه کړې ده او دهرې لورې يې تاسې راگير کړي ياست، د فحش او بې حيايې دکومو خبرو تخيل چې څو کاله وړاندې يې ستاسې وينستان را نيغول اوس دومره عام شوي دي چې تاسې يې ورځني کارونه گڼئ. ستاسې کوچنيان په ورځني اخبارونو، مجلو او اعلانونو کې فحش عکسونه هر ورځ

ویني او د بې حیایې سره عادي کيږي . ستاسې بوډاگان ، ځوانان او کوچنيان ټول سينماو ته ځي چيرته چې د بې حیایې ، لوڅوالي ، برېښتوب او شهواني محبت څخه پرته نور څه زيات په زړه پورې نه شته . پلار او زوي ، ورور او خور ميندې او لوني يود بل په اړخ کې کيني او په ډاگه د مچولو او غاړې غړې کيدو ، او دا اختلاط او لوبو صحنې ویني او هيڅ شرم پرې نه محسوسوي . اخري درجه هييجان بارونکې او چټلې سندرې په کور کور او دکان دکان کې اوريدل کيږي او د هيچا غوږ ددغسې اوازونو د اوريدو څخه خوندي نه دي . د هندې او فرنگي ټولنو د لوړو طبقو بڼې په نيم لوڅو کاليو کې گرځي راگرځي او سترگې ددغه ډول کاليو سره اوس دومره عادي شوي چې هيڅوک په کې د بې حیایې احساس هم نه کوي . دا اخلاقو هغه تصور او نمونې چې د غربي ښوونې او روزنې سره يو ځای خپريږي د هغې په اساس نکاح يوله منځه تللي زور او فرسوده رواج ، زنا يوه تفريح ، دنروا بڼو ترمنځ اختلاط نه يواځې د نيوکې وړ نه بلکه يو ستايل شوې کار ، طلاق يوه لوبه ، ازدواجي فرائض يوه نه زغميدونکې تړون ، توالد او تناسل يو حماقت او بې عقلي ، دميره اطاعت يودول غلامي ، بڼه کيدل يو مصيبت او معشوق کيدل يو خيالي جنت گنل کيږي .

بيا په خپل ولس باندې د همدې چاپيريال اغيز ووينئ چې څومره دي ؟ ايا ستاسې په ټولنه کې اوس د سترگو ټيټوالي «غض بصر» چيري هم شته ؟ ايا په لکونو انسانانو کې داسې انسان پيدا کيږي چې د پرديو بڼو د بنايست د ليدلو څخه دخپلو سترگو دښکته کولو پروا وکړي ؟ ايا په ډانگ پييلې توگه د سترگو او ژبې زنا نه کيږي ؟ ايا ستاسې بڼې هم د تبرج الجاهليه او د زينت څرگندونې او دښکلا د ښوونې څخه ځان ژغوري ؟ ايا نن ستاسې په کورنو کې هم هماغه ډول لباس نه اغوستل کيږي د کوم په اړه چې سيدنا رسول الله صلي الله عليه وسلم فرميلي چې :

[نساء کاسيات عاريات حميلات مائلات ؟]

ايا تاسې خپلې خويندې ، لوني او ميندې په هماغه لباس کې نه وينئ چې يوه مسلمان بڼه يې دميره پرته د بل چا په مخ کې نه شي اغوستلې ؟ ايا ستاسې په ټولنه کې د فحش داستانونه او دمحبت چټلې پيښې پرته له کومې ستونزې نه اوريدل او نه ويل کيږي ؟

ايا ستاسې په غونډو کې دخپلې بدفعلي په بيانولو څوک هم څه شرم محسوسوي ؟ نو که حال همدا وي نو ووايست چې دا اخلاقو د پاکوالي هغه لمړنۍ تر ټولو کلکه ستنه کله باقي پاته کيږي په کومه چې د اسلامي ټولني عمارت جوړ شوي و ؟

اسلامي غيرت تردې حده پورې له منځه تللي چې مسلمانې بڼې يوازې د مسلمانانو نه بلکه د کافرو په ناروا تصرف کې هم ورغلي دي يوازې د انگرېزانو په حکومت کې نه بلکه په اسلامي رياستونو کې هم دغه ډول پيښې په ښکاره توگه کيږي . مسلمانان دغه پيښې ويني خو وينه يې په جوش نه راځي ، داسې بې غيرته مسلمانان هم شته چې خپلې خويندې يې د غير مسلمانو په تصرف کې دي او هغوې په فخر سره دا وايي چې زه د هغه فلانکي کافر خپلوان او اوښې يم [دا پيښه د هند په جنوب کې شوې ، زما يو دوست ماته ډيري دغسې افسوسناکې پيښې بيان کړي . په شرقي هند کې يوې په نوم مسلمانې بڼې د يوه غير مسلمان شتمن سرې سره په ډانگ پييلې اړيکې درلودل او د هغې په پايلو کې هغه د ډير دولت او مال خاونده شوه ، زما دوست وايي چې ډير ځله ځايي مسلمانانو ، په نوم مسلمانانو ... په دې ډيره خونې ښکاره کوله چې د يوه غير مسلمان څخه يو مسلمان ته دومره دولت په لاس ورغلي دي .]

ايا ددې وروسته هم د بې حیایې او اخلاقي انحطاط کومه درجه پاته کيږي ؟

اوس ددغي دويمې ستنې حال ووينئ ، د ټول هندوستان څخه د اسلامي تعزيراتو قانون په مكملة توگه لري كړل شوي دي ، د زنا او قذف حد نه په اسلامي رياستونو كې نافذ دي او نه په انگليسي هند كې . يوازې دا نه ده بلكه هغه قانون چې نن په هيواد كې نافذ دي په هغه كې زنا ته د جرم په حيث نه كتل كيږي . كه چيري كومه نيکه او شريفه بنځه يانجلي څوك تير باسي او دهغې د بد كاره كولو هڅه وكړي نو له تاسره هيڅ داسې قانونې ذريعه نه شته چې دهغې په واسطه دهغې عزت خوندي وساتل شي . كه چيري څوك په يوې بالغې بنځې سره دهغې په خوبه ناروا عمل «زنا» وكړي نو تاسې د قانون له مخې هغه ته سزا نه شئ وركولاي . كه چيري كومه بنځه په ډاگه په بدكاري «زنا» لاس پورې كړي ، قانون يوازې د زنا بالجبر مخه نيسي خو هغوي چې په قانون پوهيږي دهغو څخه وپوښتي چې د زنا بالجبر ثبوت وړاندې كول څومره ستونزمن كار دي . دنكاح شوي بنځې غولول او وړل هم جرم دي خو د انگريزي قانون پوهانو څخه وپوښتي چې كه چيري نكاح شوي بنځه په خپله خوبه د چا په كور ورننوځي نو دهغې له پاره ستاسې دبادارنو په محكمه كې څه ډول قانون شتون لري ؟

غور وكړئ دغه دواړه ستنې له منځه تللي او س ستاسې د ټولني ټولنيز نظم يوازې په يوې ستنې ولاړ دي . ايا تاسې دغه ستنه هم له منځه وړل غواړئ ؟ له يوه اړخه د پردې هغه زيانونه دي چې تاسې ورته پورته گوته نيولې ده او د بله اړخه د پردې په لري كولو كې د اخلاقي او ټولنيز نظام مكملة تباهي نغښتي ده ، اوس ددې دواړو تر منځ موازنه وكړئ ، مصيبتونه خو دواړه دي . په هر حال د دواړو څخه به يو اخلي اوس تاسې پخپله دخپل زړه څخه فتوي اخلي چې په هغې دواړو كې كوم مصيبت كوچني او وړو كې دي ؟ نو كه چيري پريكړه د وخت او زمانې په حالاتو باندې منحصره وي نو زه وايم چې ددې ځاي حالات د پردې په تخفيف باندې نه بلكه د نورو ډيرو كلكيديو اهتمام او غوښتنه كوي ، ځكه چې ستاسې د ټولنيز نظام د ساتنې دوه ستنې پخوا تردي له منځه تللي او اوس دهغې تكيه او اعتماد يوازې په يوې ستنې باندې دي . د تمدن ، اقتصاد او سياست ټول مسايل او ستونزې به تاسې حل كوي نو سر په لاسو كې ونيسئ او فكر وكړئ چې ايا د اسلامي حدودو په داخل كې ددې د حل نورې كومي لارې هم پيدا كيږي ؟ خو اوس هغه پاته ستنه چې وار تر مخه ډيره كمزورې شوې ددې نه زياته مه كمزوري كوي . په دې كې د تخفيف كولو د مخه لږ تر لږه دومره توانايي پيدا كول په كار دي چې كه چيري كومه مسلماننه بنځه بې نقابه وي او دهغې لورې ته د بدو كتلو دپاره دوه سترگې موجودې وي نو هلته بايد دهغې سترگو د ويستلو له پاره پنځه لاسونه هم موجود وي .

پای

د استاد قريب الرحمن سعيد نوري پښتو ژباړي:

1. اسلامي سياست .(مولانا گوهر الرحمن «رح») (چاپ شوی)
2. اسلامي رياست .(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکیت .(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (چاپ شوی)

4. پرده.. (مولانا ابوالاعلي مودودي «رح») (چاپ شوی)
5. د حدیثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح») (چاپ شوی)
6. دنبوت پای. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح») (د چاپ لاندې)
7. دصلاح الدین یو بی ریښتني پيښې (دایمان پلورونکو داستان) (التمش) (د چاپ لاندې)
8. د رسول الله (ص) د انقلاب حکمت. (سید اسعد گیلاني «رح») (چاپ شوی)
9. یو شمیر نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه یې زما په لیکنو کې کتلای شئ.
10. زیات شمیر پښتو مضامین او دانگلیسي او د اردو ژبو څخه ژباړل شوي او هم په انگلیسي ژبه سیاسي شننې، مقالې او لیکنې چې په پښتو او انگلیسي ژبو ورځپاڼو او یو شمیر اونیزو او میاشتنيزو کې خپاره شوي دي. (په خواشینۍ سره چې ریکارډ یې له ژباړن سره نشته.)

د ژباړې پای

قریب الرحمن سعید

د ۱۳۸۸ لمریز هجري کال د اسد میاشت.

۲۰۰۹ زیږدیز کال د اگست میاشت.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**